New York Times **Bestseller**

Un roman inspirator, care arată puterea
pe care o exercită femeile indiferent de epocă.
NATIONAL PUBLIC RADIO

MATRIX

Traducere de
Brîndușa Cotea

Un roman unic,
care emană vigoare
și îndrăzneală.
THE GUARDIAN

O reinterpretare
electrizantă,
tulburătoare, de neuitat.
OPRAH

LAUREN GROFF

New York Times **Bestseller**

Un roman inspirator, care arată puterea pe care o exercită femeile indiferent de epocă.
NATIONAL PUBLIC RADIO

MATRIX

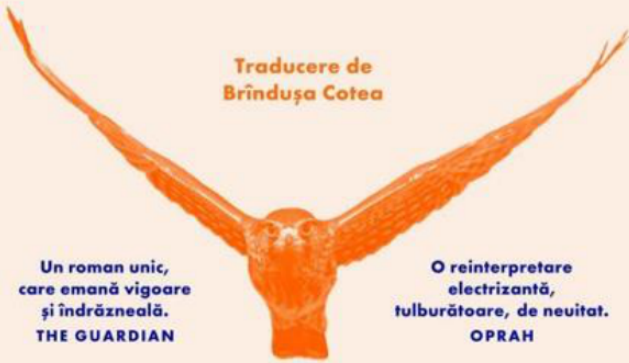

Traducere de Brîndușa Cotea

Un roman unic, care emană vigoare și îndrăzneală.
THE GUARDIAN

O reinterpretare electrizantă, tulburătoare, de neuitat.
OPRAH

LAUREN GROFF

Table of Contents

1. UNU
    1. 1.
    2. 2.
    3. 3.
2. DOI
3. TREI
    1. 1.
    2. 2.
    3. 3.
    4. 4.
    5. 5.
    6. 6.
    7. 7.
    8. 8.
    9. 9.
4. Mulțumiri
5. Note

Matrix

byblos

Lauren Groff (n. 1978) este autoarea a patru romane și a două volume de povestiri. A fost recompensată pentru opera ei cu premiile literare The Story Prize, ABA Indies Choice Award și Grand Prix de l'Héroïne *Madame Figaro*, fiind de asemenea nominalizată de trei ori pentru National Book Award for Fiction și de două ori pentru Kirkus Prize. Are un masterat în ficțiune obținut la Universitatea Wisconsin–Madison. Operele ei au fost traduse în peste treizeci de limbi, iar cel mai recent roman al său este *Matrix*. Locuiește împreună cu soțul și cei doi copii în Gainesville, Florida.

Brîndușa Cotea traduce ficțiune, nonficțiune și piese de teatru din engleză și franceză. Diversele experiențe din străinătate, în cei zece ani petrecuți în Franța și cinci în Marea Britanie, precum și studiile de lingvistică i-au consolidat abilitatea și pasiunea de a traduce.

LAUREN GROFF

MATRIX

Traducere din engleză de

BRÎNDUȘA COTEA

CURTEA VECHE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GROFF, LAUREN
Matrix / Lauren Groff ; trad. din engleză de Brîndușa Cotea.
- București : Curtea Veche Publishing, 2023

ISBN 978-606-44-1405-2
I. Cotea, Brîndușa (trad.)
821.111
ISBN epub: 978-606-44-1426-7
Carte apărută și în ediție digitală
Redactor: Cristina Stan
Corector: Ilinca Gângă
Tehnoredactor: Dana Ionașcu
Copertă: Dora Marian

Colecție coordonată de Luana Schidu
CURTEA VECHE PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091
redacție: 0744 55 47 63
distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21
fax: 021 223 16 88
redactie@curteaveche.ro
comenzi@curteaveche.ro
curteaveche.ro
LAUREN GROFF
Matrix

Copyright © 2021 by Lauren Groff
First published by Riverhead Books
Translation rights arranged by AJA Anna Jarota Agency
and The Clegg Agency, Inc., USA
All rights reserved.

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2023
pentru prezenta versiune în limba română

Aceasta este o operă de ficțiune. Numele, personajele, locurile și evenimentele sunt fie produsul imaginației autoarei, fie sunt folosite fictiv. Orice asemănare cu persoane reale, în viață sau decedate, cu companii, evenimente sau localuri este pur întâmplătoare.

Pentru toate surorile mele

UNU

1.

Ea iese singură din pădure, călare. Șaptesprezece ani, în burnița rece de martie, Marie, care vine din Franța.

Este 1158, iar lumea e vlăguită aproape de sfârșitul Postului Mare. În curând va fi Paștele, care se sărbătorește devreme anul acesta. Pe câmpuri, semințele se desfac în întunecimea solului rece, gata să sfredelească pământul spre libertate. Ea zărește pentru prima oară abația, o siluetă nedeslușită în depărtare, cocoțată pe o ridicătură de pământ în această vale umedă, unde norii înfiripați din ocean se rup fără încetare deasupra dealurilor. În cea mai mare parte a anului, locul are culoarea smaraldului și a safirului, irupând sub vălul de umiditate, și e înțesat de oi, cinteze și tritoni, de ciuperci delicate care răsar din solul bogat. Dar acum, în iarna târzie, totul este cenușiu și încărcat de umbre.

Posac, bătrânul ei cal de luptă înaintează greoi, iar un șoim de iarnă tremură în colivia lui de răchită de pe cutia fixată în spatele fetei.

Vântul se liniștește. Copacii nu mai foșnesc.

Lui Marie i se pare că e privită din toate părțile în timp ce străbate ținutul.

Este înaltă, o fecioară uriașă, iar umerii și genunchii îi ies dizgrațios în evidență. Ploaia fină se adună și se scurge șiroind în josul pelerinei sale din piele de focă și îi înnegrește năframa verde. Chipul ei sobru, angevin, nu posedă frumusețe, doar agerime și pasiune, deocamdată neîncercate. Este ud de ploaie, nu de lacrimi. Încă nu a plâns, chiar dacă a fost aruncată la câini.

Două zile mai devreme, regina Eleanor s-a ivit în pragul camerei lui Marie, cu pieptul ei bogat și părul auriu. O blană de samur îi căptușea veșmântul albastru, bijuterii îi atârnau din urechi și la încheieturi, pe cap avea o cunună strălucitoare, iar parfumul cu care se dăduse era suficient de puternic încât să doboare un om. Își dorea tot timpul să-i uluiască și să-i dezarmeze pe ceilalți. Doamnele de onoare stăteau în spatele ei ascunzându-și zâmbetele. Printre aceste trădătoare se număra și sora vitregă a lui Marie, o soră bastardă a coroanei, la fel ca ea, rodul poftelor paterne rătăcitoare. Dar această făptură cu surâs afectat, înțelegând foloasele popularității la curte, se făcuse nevăzută și fugise de încercările lui Marie de a se împrieteni cu ea. Într-o bună zi avea să devină prințesă a galezilor.

Marie a făcut o reverență stângace și Eleanor a intrat plutind în cameră, cu nările fremătând.

Regina i-a spus că are vești, ah, ce vești încântătoare, ce ușurare, tocmai

primise dispensa papală, sărmanului cal îi plesnise inima, atât de iute galopase în dimineața aceea să le aducă vestea: mulțumită eforturilor reginei în ultimele luni, această sărmană Marie nelegitimă, apărută deodată din Le Maine, fusese în sfârșit numită prioră a unei abații regale. Nu-i așa că era minunat? Acum în sfârșit știau ce să facă cu această ciudată soră vitregă a coroanei. Îi găsiseră și lui Marie un folos, în sfârșit.

Ochii puternic conturați ai reginei s-au fixat asupra ei preț de un moment, apoi aceasta și-a îndreptat atenția către fereastra înaltă care dădea înspre grădini. Obloanele erau deschise pentru ca Marie să poată sta în vârful picioarelor și să privească oamenii cum se plimbau.

Când a putut din nou să-și miște gura, Marie a rostit, cu voce sugrumată, că îi era recunoscătoare reginei pentru grija sa minunată, dar vai, ea nu ar putea fi măicuță, era nedemnă de așa ceva, și apoi, nu avea niciun fel de vocație divină, nici măcar un pic, deloc.

Și era adevărat, religia în care fusese crescută i se păruse întotdeauna cumva absurdă, deși bogată în mister și solemnitate. Căci de ce s-ar naște copiii în păcat, de ce s-ar ruga forțelor nevăzute, de ce ar fi Dumnezeu o trinitate, de ce ar trebui ea, care își simțea sângele aristocratic fierbându-i în vene, să fie considerată mai puțin importantă din cauză că prima femeie a fost făurită dintr-o coastă, a mâncat un fruct și a pierdut astfel huzurul din Eden? Era lipsit de noimă. Marie își sucise credința foarte timpuriu în copilărie; încet, geometria acesteia urma să se încovoaie tot mai mult, până când avea să capete propria identitate angulară, maiestuoasă.

Însă, la șaptesprezece ani, în această cameră austeră de la curtea Westminster, nu se putea compara cu regina elegantă și iubitoare de povești, care, deși mică de statură, îi acapara gândurile și-i absorbea tot aerul din plămâni.

Eleanor a privit-o pe Marie și aceasta nu s-a mai simțit atât de mică de când fusese ultima oară în Le Maine, când cele șase mătuși amazoane ale sale plecaseră fie pe lumea cealaltă, fie la casa lor, fie la mănăstire. Atunci, mama ei îi luase mâna și i-o apăsase pe oul care îi creștea între sâni, îi zâmbise larg, dar cu lacrimi în ochi, și-i spusese of, draga mea, iartă-mă, sunt pe moarte. Acel trup mare și puternic fusese redus atât de repede la un biet schelet, cu respirație acră, apoi fără respirație, iar Marie își îndreptase toată vitalitatea, toate rugăciunile spre coastele ei, însă inima mamei rămăsese încremenită. Urmase durerea amară a fetiței de numai doisprezece ani la locul de înmormântare bătut de vânt; apoi doi ani de singurătate, pentru că mama sa insistase ca moartea ei să rămână un secret, căci lupii din familie ar fi lipsit-o pe fată de avere imediat ce ar fi aflat, aceasta fiind doar o fecioară bastardă, concepută printr-un viol, care nu avea dreptul la nimic. Doi ani singuratici în care Marie storsese orice bănuț putuse de pe urma moșiei. Apoi fuseseră copitele pe podul îndepărtat și fuga spre Rouen și peste canal la

curtea regală de la Westminster a fratelui său vitreg legitim, unde Marie i-a îngrozit pe toți cu voracitatea ei, cu lipsa de delicatețe, cu trupul ei osos și stângaci. Acolo și-a pierdut majoritatea privilegiilor de sânge nobil din cauza defectelor personale.

Eleanor a râs când Marie i-a refuzat favorul, și-a bătut joc de ea. Dar, dar, dar. Credea cumva Marie că într-o bună zi va fi dată cuiva în căsătorie? O condamnată necioplită ca ea? Cu trei capete prea înaltă, cu tropăitul ei puternic și grosolan încoace și încolo, cu vocea ei gravă îngrozitoare, mâinile ei masive, sfada ei și antrenamentele de mânuire a sabiei? Ce soț ar accepta-o pe Marie, o creatură nu doar lipsită de frumusețe, ci și de cel mai mărunt semn de feminitate? Nu, nu, așa era mai bine, hotărârea fusese luată cu mult timp în urmă, încă din toamna trecută, și toată familia ei consimțise. Marie știa cum să conducă o moșie mare, putea să scrie în patru limbi, știa cum să țină socotelile în gospodărie, făcuse toate astea atât de admirabil după moartea mamei sale, deși pe atunci nu era decât o copilă firavă. Se descurcase atât de bine, că timp de doi ani reușise să-i ducă de nas pe toți, făcându-i să creadă că era însăși mama ei, care de fapt murise. Abația în care avea să fie instalată Marie ca stareță era atât de săracă încât, chiar în momentul de față, măicuțele mureau de foame, vai. Acestea căzuseră din grațiile lui Eleanor cu câțiva ani în urmă și, începând din acel moment, înduraseră o sărăcie lucie. Totodată, o boală misterioasă continua să facă ravagii acolo. Iar regina nu își putea permite ca măicuțele unei abații regale să moară de foame și să fie răpuse de o boală cu tuse îngrozitoare, în același timp! Ar fi pus-o într-o lumină proastă.

Ochii săi reci conturați cu negru o sfredeleau pe Marie. Fata nu avea curaj să o privească. Regina i-a spus să aibă încredere, cu timpul va deveni o măicuță suficient de pricepută. Oricine avea ochi putea să vadă că fusese dintotdeauna menită virginității sacre.

La auzul acestor cuvinte, doamnele au izbucnit în râs. În acel moment, Marie și-a dorit să le închidă pliscul. Eleanor și-a întins mâna plină de inele. Cu blândețe, i-a spus fetei că trebuie să învețe să-și iubească noua viață și s-o ia așa cum e, pentru că aceasta e vrerea atât a lui Dumnezeu, cât și a reginei. Avea să plece într-acolo a doua zi, cu escortă regală și însăși binecuvântarea lui Eleanor.

Marie, neștiind ce altceva să facă, a luat mâna mică și albă în mâinile ei mari și aspre, și a sărutat-o. Înlăuntrul fetei se dădea o luptă. Voia să ia carnea moale a reginei în gură și s-o muște până la sânge. Voia, în același timp, să-i despice mâna de la încheietură cu pumnalul și s-o păstreze în corsaj ca pe o relicvă, pe vecie.

Regina a ieșit cu pompă. Marie s-a dus năucită spre pat, la servitoarea ei, Cecily, care i-a sărutat creștetul, buzele, gâtul. Cecily era grea de cap și loială ca un câine. Aceasta a spumegat și a murmurat calomnie, spunând că regina nu e decât o sudică murdară necuviincioasă, că devenise regină întâia oară din cauza

unei scroafe franțuzești furioase, a doua oară din cauza unei farfurii pline ochi de țipari englezești, că oricine se putea culca cu ea pentru un cântec, chiar așa, e suficient să-i cânți o romanță și numai ce o vezi cum își ridică fustele, dacă odraslele ei nu semănau între ele nu era degeaba, diavolul umpluse cu răutate acel cap regesc, ah, Cecily auzise povești cu adevărat sinistre.

Într-un târziu, Marie s-a dezmeticit din șoc și i-a spus servitoarei să tacă, fiindcă parfumul reginei încă zăbovea în cameră, aidoma unei năluci vigilente.

Apoi Cecily a început să-și schimonosească fața luminoasă într-un bocet, umplându-se de muci și pete roșiatice, și atunci a dat a doua lovitură. I-a spus lui Marie că ea nu avea s-o însoțească la abație. Că, deși își iubea stăpâna, era prea tânără și îi rămâneau prea multe de trăit ca să fie îngropată de vie pentru totdeauna cu o șleahtă de măicuțe cu ochii goi. Cecily era făcută pentru căsătorie, uită-te numai la șoldurile astea, ar putea aduce pe lume zece plozi zdraveni, unde mai pui că genunchii îi erau firavi, ceea ce însemna că nu era făcută să stea toată ziua în genunchi pentru rugăciune. Sus și jos, sus și jos toată ziua, ca marmotele. Da, dimineață, Cecily și Marie aveau să se despartă.

Iar Marie – care crescuse în această prietenie cu Cecily, fiica bucătarului de pe moșia familiei ei din Le Maine, această fată necioplită care până în acel moment fusese totul pentru ea, amantă, și soră, și servitoare, și plăcere și singurul suflet din toată Anglia care o iubea – a înțeles în cele din urmă că avea să fie trimisă spre moarte vie de una singură.

Servitoarea a plâns, repetând iar și iar, of, dulce Marie, of, i se sfâșia inima.

Marie i-a răspuns, îndepărtându-se, că aceasta e, fără îndoială, cea mai neloială formă de a sfâșia o inimă.

Apoi s-a ridicat și a privit pe fereastra deschisă spre grădina acoperită cu o perdea de ceață, simțind cum soarele apune înăuntrul ei. Și-a vârât în gură sâmburii caiselor pe care le furase în acea vară din livada reginei, pentru că toamna și iarna îi plăcea să sugă amăreala din ei. Răcoarea crepusculului sufla în sufletul ei, toate umbrele devenind grotești sub amprenta absurdității.

Toată acea iubire orbitoare pe care o simțise în anii petrecuți la curtea lui Eleanor în Anglia se destrăma, iubire care o alinase pe Marie cu o lumină delicată, scânteietoare în fața greutăților și a singurătății. În prima ei zi la curtea de la Westminster, încă avea pe buze sare când se așezase la masă copleșită, după ce traversase canalul; și, într-un sfârșit, lăutele și oboaiele au început să cânte și în pragul ușii a apărut Eleanor, umflată la sfârșit de sarcină, toată pântec și piept, cu obrazul drept inflamat, fiindcă îi fusese scos un dinte chiar în ziua aceea. Se mișca cu pași atât de mărunți, încât părea că plutește ca o lebădă, și avea același chip pe care Marie îl văzuse și îl îndrăgise în visele ei din copilărie. Lumina din încăpere devenise mică, o gaură de ac, și cădea acum doar asupra lui Eleanor. În acel moment, Marie a fost pierdută. În noaptea aceea s-a întors în patul unde Cecily

deja sforăia și a trezit-o pe fată frecându-se frenetic de mâna ei. Marie ar fi plecat să caute Graalul, și-ar fi tăinuit sexul ca să plece călare la război și ar fi ucis fără remușcări, ar fi răbdat cruzimi cu capul plecat, ar fi trăit răbdătoare printre leproși, ar fi făcut orice i-ar fi cerut Eleanor. Pentru că din ea se revărsau toate lucrurile bune de pe lume: muzică, și voie bună, și dragoste curtenească. Frumusețea ei crea frumusețe, oare cine nu știe că frumusețea este semnul exterior al privilegiului divin?

Chiar și acum, după ce a fost aruncată asemenea unui gunoi, Marie se gândește, stânjenită, în timp ce merge călare spre abația sumbră și rece, că încă ar face toate acele gesturi.

Căci o uimește sărăcia acestui loc biciuit de burniță și frig, cu clădirile sale palide îngrămădite pe coama dealului. Se știe că Anglia toată este mai săracă decât Franța, orașele sale sunt mai mici, mai întunecate și mai murdare, oamenii, costelivi și cu degerături, însă chiar și pentru Anglia, abația arată jalnic: acareturile s-au surpat, gardurile stau să se prăvălească, iar în grădină mocnesc mormane de buruieni aprinse anul trecut. Calul înaintează greoi. Șoimul cârâie, nemulțumit, smulgându-și puf de sub aripi. Marie se apropie încet de curtea bisericii. Tot ce știe despre acest loc este că a fost întemeiat de o măicuță cu sânge nobil, canonizată cu câteva secole în urmă, a cărei falangă poate să vindece abcese; și că pe timpul invaziilor daneze locul a fost devastat și jefuit iar măicuțele, siluite, că în terenurile mlăștinoase din împrejurimi încă se mai descopereau schelete cu inscripții mistice care fuseseră tatuate atât de adânc, încât motivul decorativ se vedea limpede pe cranii. Și atunci când, la hanul unde a poposit peste noapte, Marie i-a pomenit într-o doară numele abației fetei care îi adusese mâncarea, aceasta a pălit și i-a spus iute ceva nedeslușit în engleză, însă tonul vocii ei i-a dat de înțeles că oamenii din ținut vedeau abația ca pe un loc sumbru, straniu și deplorabil, un loc menit să inspire frică. Astfel, Marie și-a lăsat escorta regală în oraș pentru a ajunge în acest loc al morții sale vii de una singură.

Stând acum sub tisă, ea numără paisprezece morminte negre proaspăt săpate, care lucesc în bătaia burniței. Mai târziu, o să afle că aici sunt îngropate corpurile a douăsprezece măicuțe și a doi copii dedicați vieții monahale. Aceștia se stinseseră cu doar câteva săptămâni în urmă din cauza unei boli ciudate care făcea carnea bolnavilor albastră în timp ce se înecau în propriii plămâni; unele măicuțe încă sunt bolnave, respirând cu greutate și tușind zgomotos în timpul nopții.

Pe mormintele revene sunt așezate rămurele de ilice, iar boabele lor roșii sunt singurele care mai strălucesc în burniță pe lumea asta, de-acum lipsită de culoare.

Începând de acum, totul va fi cenușiu, se gândește ea, tot restul vieții. Suflet cenușiu, cer cenușiu, pământ cenușiu de martie, abație alb-cenușie. Biata și cenușia Marie! În pragul ușilor înalte ale mănăstirii își fac acum apariția două măicuțe mărunte și cenușii, îmbrăcate în veșmintele de lână.

Pe măsură ce se apropie, Marie vede că una dintre măicuțe are un chip minunat și catifelat, fără vârstă, puhav, iar ochii îi sunt albiți de norii pe care îi adăpostesc. Fetei nu i se spusese mai nimic despre abație, dar suficient încât să știe că această femeie era stareța Emme, care fusese înzestrată cu o muzică interioară drept consolare pentru faptul că era oarbă. Auzise că stareța e înspăimântător de nebună, chiar dacă într-un fel binevoitor.

Cealaltă măicuță are chipul unui fruct de moșmon, gălbejit și acru, căruia locuitorii acestei ciudate țări ploioase îi ziceau *openærs*, sau *open arse*, adică anusul pe care Dumnezeu a socotit nimerit să-l îndese în acesta. Era ajutoarea priorei, Goda. Fusese aleasă în grabă atunci când fosta prioră și ajutoarea sa muriseră din cauza bolii sufocante, fiindcă era singura măicuță dintre cele rămase care știa să scrie destul de citeț în latină. Zestrea propusă de regină era suficientă încât să le țină în viață câtva timp, îi scrisese Goda lui Eleanor cu mari rezerve, așa că de ce n-ar lua-o pe bastarda Marie? Greșelile de latină din scrisoarea lui Goda erau grave.

Marie își oprește calul la intrare și se lasă să alunece cu greu în jos. Încearcă să își miște picioarele, dar a călărit treizeci de ore în două zile și acum, spre groaza ei, își simte picioarele moi, fără oase. Alunecă în mâzga de noroi și bălegar și cade numaidecât cu fața în jos, la picioarele stareței. Emme o privește cu ochii ei albi, deslușind vag silueta noii priore pe pământ.

Stareța spune cu o voce mai mult cântată decât vorbită că modestia noii priore îi face cinste. Lăudată fie Fecioara Sfântă, Steaua Mării, care le-a trimis o ființă aristocrată atât de umilă și simplă pentru a conduce și a vindeca măicuțele din abație după suferințele îndurate, boala cu tuse și foamete. Stareța schițează un zâmbet în gol.

Goda este cea care o ajută pe Marie să se ridice, bombănind ce imbecilă neîndemânatică este fata asta, și uriașă pe deasupra, și ce înfățișare ciudată, deși hainele sunt destul de elegante, sau cel puțin erau, acum le-a stricat, dar poate că Ælfhild le-ar putea face ca noi, pentru că cineva trebuie bineînțeles să le vândă, numai cu banii de pe mâneci ar putea lua făină pe-o săptămână. Bodogănind în continuare, o înghiontește pe fată către holul dinăuntru, iar stareța le urmează. Goda are aerul jignit al cuiva care pândește pe la colțuri ca să audă cum e vorbită de rău, pentru ca apoi să poată strânge în brațe nedreptatea și să o alăpteze.

Ferestrele de aici nu au sticlă, ci doar obloane de lemn acoperite cu țesături ceruite care lasă să pătrundă gene prelungi de lumină, iar frigul de afară parcă e și mai mare în încăperea lungă și spațioasă, unde numai un foc slab de vreascuri e aprins în cămin. Podeaua nu are rogojini din obligeană, ci lucește, e din piatră rece, curată. Câteva capete o privesc din toate intrările, după care se retrag.

Molii, se gândește Marie. Poate delirează.

Goda o curățăț de noroi greblându-l cu unghiile și scoate năframa murdară de

pe capul fetei, înțepând-o dinadins cu boldurile. O servitoare aduce un castron cu apă aburindă. Stareța îngenunchează, o descalță de șoșonii murdari, buni de nimic și de ciorapi, apoi îi spală picioarele înghețate.

Marie simte furnicături și arsuri adânci, în timp ce picioarele îi revin la viață. Abia acum, sub mâinile blânde ale stareței oarbe, iese din starea de șoc. Poate că acest loc fără culoare este viața de apoi, dar sub mâinile stareței, fata simte cum redevine om.

Cu voce stinsă, îi mulțumește bătrânei pentru faptul că i-a spălat picioarele, nu merită asemenea gest de mărinimie.

Însă Goda rostește printre dinți că Marie nu a avut parte de un tratament special, că tuturor oaspeților li se spală picioarele aici, chiar nu știe nimic, asta e Regula.

Stareța îi ordonă Godei să plece și să le spună celor din bucătărie să-i aducă cina în camerele ei. Aceasta pleacă, bombănind.

Bătrâna o sfătuiește pe Marie să nu o bage în seamă pe Goda, ale cărei ambiții au fost spulberate odată cu sosirea fetei. Goda este, bineînțeles, fiica celor mai nobile familii englezești, puțin Berkeley, puțin Swinton, puțin Meldred, și nu poate înțelege cum ar putea s-o înlocuiască o simplă bastardă dintr-un clan normand de parveniți care au furat tronul. Dar, firește, Eleanor a cerut această poziție pentru Marie și ce era Emme să facă în fața voinței reginei? Și apoi, Goda nu ar fi fost deloc potrivită ca prioră. Ea este făcută să conducă animalele care se află în grija ei, și nicidecum să-și îndrume surorile, cu care se ceartă și pe care le hărțuiește constant cu limba ei de viperă. Stareța îi șterge picioarele lui Marie cu o cârpă moale care fusese cândva albă.

Desculță, Marie e condusă pe piatra rece spre scara întunecoasă. Camerele stareței sunt micuțe, cu pergamente și cărți așezate la întâmplare de Goda în teancuri, însă ferestrele sunt scumpe, din corn transparent prin care pătrunde o lumină ceruită care face camera să pară incandescentă. Șoimul se încălzește deja lângă vreascurile de mesteacăn care ard încet, o flăcăruie albastră gingașă ciugulind din scoarța albă. Pe o masă e niște mâncare, o bucată veche de pâine neagră de secară unsă cu un strat lucios și subțire de unt, vin binecuvântat de curat, neîndoit cu apă, adus în vremuri mai bune din Burgundia, și supă cu câte patru felii de nap în fiecare castron. Stareța îi explică lui Marie că sunt vremuri de foamete, măicuțele sunt flămânde, vai, însă suferința purifică sufletul și le face pe aceste femei supuse chiar mai sfinte în ochii lui Dumnezeu. Și că, măcar în noaptea asta, Marie va mânca.

O cântărește din priviri, pătrunzând cu ochii săi încețoșați dincolo de chipul ei, și o întreabă ce știe despre viața unei măicuțe dintr-o abație. Fata mărturisește că nu știe absolut nimic. Mâncarea nu are niciun gust, ori poate a mâncat prea repede ca să-i mai simtă savoarea. Încă îi e foame, stomacul îi chiorăie puternic.

Stareța aude zgomotele, zâmbește și împinge porția ei de pâine și unt înspre ea.

Ei bine, spune ea, Marie sigur va învăța repede rânduiala lor, regina nu a pomenit vreo lipsă de istețime a copilei. Îi descrie o zi la mănăstire. Sunt opt ore de rugăciune: Utrenia în toiul nopții, Laudele în zorii zilei, urmată de Rugăciunea de dimineață, apoi Terța, Sexta, adunarea canonicilor, Nona, Vecernia, o gustare, Completoriul, somn. Muncă, liniște și contemplație de-a lungul întregii zile. Nu își apleacă corpurile decât în rugăciune; oficiul zilnic este rugăciune, munca grea a corpului este tot rugăciune. Tăcerea măicuțelor este rugăciune, lecturile pe care le ascultă sunt rugăciune, smerenia lor, tot rugăciune. Iar rugăciunea este, bineînțeles, iubire. Supunere, îndatorire, subordonare; toate acestea sunt manifestări ale iubirii, îndreptate către marele creator.

Stareța zâmbește senin, apoi începe să cânte cu o voce înaltă și tremurătoare.

Dar nu, iubirea nu este umilință, iubirea e exaltare, gândește Marie, revoltată. Simte cum cina frugală nu-i cade prea bine la stomac. Viața de călugăriță i se pare la fel de rea pe cât și-o închipuise.

Stareța își întrerupe cântecul și spune că Marie își poate păstra micul șoim și lucrurile din cufăr până când își va rosti jurământul de credință, moment în care tot ce a adus cu ea va intra în posesia abației. Fata știe prea puține pentru a înțelege că acest gest deosebit de bunăvoință nu i s-ar mai oferi nimănui altcuiva.

Un clopot sună în amurgul umed. Completoriul. Stareța o lasă pe Marie să se odihnească în camerele sale. Fata aude vocile măicuțelor din capelă cântând *Nunc dimittis* și adoarme. Când se trezește, Emme se află din nou în fața ei, îmbujorată după serviciul religios.

A sosit timpul ca Marie să facă o baie, spune ea cu glas moale.

Tânăra îi mulțumește, dar o asigură că nu este nevoie, a făcut baie în noiembrie. Stareța râde și spune că și curățarea corpului este o formă de rugăciune și că la abație toate măicuțele fac baie o dată pe lună și servitorii o dată la două luni, întrucât lui Dumnezeu nu-i plac mirosurile neplăcute ale corpului.

Acum, din umbrele din colțul camerei se desprinde una mai adâncă, o măicuță cu fire albe și lungi în barbă și un chip care pare să fi fost ciopârțit dintr-un buștean. Baia e gata, spune această măicuță cu o voce stridentă și mânioasă. Accentul ei englezesc este atât de puternic, încât cuvintele pe care le spune în franceză sună de parcă ar mesteca pietre. Marie se înfioară.

Stareța tresare și se văicărește că nu poate să sufere atunci când oamenii apar de nicăieri și o sperie. Îi spune lui Marie că aceasta e institutoarea, educatoarea novicelor. O cheamă Wevua. Poate părea ciudat, însă deși Marie a fost sfințită în grabă ca virgină la catedrala din oraș și, de bună seamă, a sosit la abație deja prioră, ea rămâne novice până când își depune jurământul și se călugărește. Sora Wevua este cât se poate de eficientă. Instruirea ei e dură, dar cu ajutorul acesteia, novicele învață atât de iute, încât își depun jurămintele într-un răstimp uimitor

de scurt.

Institutoarea încuviințează. Ceva din atitudinea ei ostilă se răspândește spre Marie și spre stareță, ca un fel de adiere spirituală. Wevua are un mers poticnit, aidoma bătăilor inimii, fiindcă, atunci când era mică, un cal i-a zdrobit laba piciorului, strivindu-i oasele și nervii.

I-am văzut piciorul atunci când a sosit la abație, of, cu atâtea decenii în urmă, și a trebuit să-l spăl, e ceva oribil, sucit, spune stareța, un coșmar în toată regula.

Încă mă doare ca flăcările iadului, subliniază cu satisfacție Wevua.

Și, astfel, cele trei femei coboară împreună, traversează claustrul întunecat, Marie simțind sub picioarele goale lespezile reci și umede, până când, în cele din urmă, grupul se îndreaptă către lavatoriul unde încă răsună vocile măicuțelor care se întorseseră de pe câmp ca să se curețe de noroi înainte de începerea oficiului divin. Din bazinul mare de lemn aflat în cealaltă parte a încăperii se înalță aburi fantomatici în aerul rece și umed. Atunci când cele trei femei se apropie, o miasmă de ierburi se ridică atât de puternic, încât Marie se vede nevoită să respire pe gură, ca nu cumva din cauza epuizării să o doboare mirosul. Ierburile sunt pentru puricii și păduchii care au infestat curtea, îi spune Wevua, retezându-și parcă vorbele cu dinții din față. Îi va atârna hainele lui Marie în privată, locul în care măicuțele se ușurează, pentru că amoniacul din urină omoară gângăniile pe timpul nopții.

Acum, cele două măicuțe înlătură și ultimele haine de pe trupul fetei, rochia de mătase care fusese strâmtată din cea largă a mamei sale și lenjeria de corp. Marie încearcă să se acopere cu brațele sale deșirate, clocotind de furie. Wevua se apleacă pentru a observa îndeaproape părțile intime ale fetei și o atinge acolo cu mâinile reci. Ea spune că această prioră nouă are un trup atât de masiv, niște mâini atât de mari, o voce atât de adâncă și un chip atât de nefeminin, încât trebuie să verifice dacă e cu adevărat femeie, însă acum se declară mulțumită că Marie este într-adevăr ceea ce pretinde a fi și o împinge de umăr ca să intre în apă.

Fata își lasă brațele să-i cadă pe lângă corp și o pironește pe Wevua cu privirea, astfel încât bătrâna institutoare face un pas în spate.

Stareța spune cu blândețe, vai, dar institutoarea a fost dură degeaba cu fata. Apoi face un gest ușor spre apă, adăugând că senzația va fi cu siguranță una somptuoasă după asemenea călătorie lungă și friguroasă. Marie pășește în apă. Simte usturime la glezne, la gambe, la genunchi, la coapse, la vulvă, la stomac, la piept, la subsuori, la gât. Mirosul greu al ierburilor îi inundă nările și îi pătrunde adânc în creier.

Sora Wevua și stareța își acoperă mâinile cu pânză de sac, le freacă cu săpun umed și curăță pielea murdară a lui Marie, în unele locuri insistând până la sânge. Stând copleșită în apa fierbinte, obosită și plină de suferință, trupul o trădează pe

Marie. Începe să plângă, cu toate că-și jurase că n-o va face niciodată, că va suporta această pierdere cu stoicism, nicio curte, nicio Cecily, niciun viitor, nicio culoare, nicio Eleanor pe care să o privească de la distanță și să simtă cum patima o însoțește aidoma unui prieten invizibil. Plânge în timp ce părul cenușiu închis îi este împletit ca un bici ud, în timp ce iese din căldura binefăcătoare în frig, iar trupul său osos și uriaș îi este șters cu o bucată de pânză, apoi este îmbrăcată. Rochia de in are o pată maronie care se întinde de la piept până la tiv; a aparținut cu siguranță unei măicuțe moarte. Cămașa de lână care miroase a lavandă și a altcineva abia îi trece de genunchi. Wevua pare furioasă când îi spune stareței că e mult prea scurtă. Scapularul este și el mult prea scurt. Și, bineînțeles, la fel și rochia de dedesubt, ceea ce înseamnă că acele biete picioare vor fi expuse în sfârșitul aprig de iarnă cu lapoviță și vânt nemilos.

Stareța oftează. Spune că mâine Ruth va tăia cele mai zdrențuite dintre veșmintele în plus și va coase resturile în părțile de jos ale veșmântului și scapularului lui Marie. Aceasta va primi trei perechi de ciorapi care să o apere de vremea rece. Se va chinui, dar destinul omenirii este să sufere, iar fiecare moment de suferință apropie mai mult trupul pământesc de tronul ceresc.

Bătrâna așază acoperământul alb, specific novicelor, pe capul lui Marie, potcap, bonetă și văl, iar Wevua trage cu putere de cele trei perechi de ciorapi. Cu glasul ei strident, aceasta spune că, mai mult ca sigur, nicio pereche de saboți nu o să-i vină fetei.

Stareța bolborosește ceva despre biata copilă, dar apoi spune, ei bine, ce ar putea ea să facă? Regina încă nu a trimis zestrea lui Marie și le-au mai rămas atât de puține provizii, încât nu are cu ce să-i facă saboți chiar acum. La auzul acestor vorbe, Wevua spune că Marie nu poate umbla desculță, că nici măcar servitorii de la abație nu sunt în picioarele goale, că este un păcat îngrozitor să o oblige pe noua prioră să se descurce fără saboți. Stareța îi dă dreptate, Marie va continua să poarte încălțările cu care a venit, iar Wevua îi răspunde că a venit cu o pereche nepotrivită de șoșoni din piele de ied, care acum nu îi sunt de niciun folos. Să-și imagineze numai cum priora supraveghează semănatul și străbate câmpurile primăvăratice pline de noroi, cât de repede și-ar uda și i-ar îngheța picioarele, ar muri din cauza răcelii care ar infecta-o de la tălpile înglodate în sus. După aceea ele vor trebui să aibă de-a face, de parcă nu ar avea deja destule pe cap, cu uriașul corp neînsuflețit al unei surori bastarde din familia regală. Acum, vocea stareței își pierde tonul împăciuitor, devine tăioasă și îi spune institutoarei că, în cazul acesta, Wevua va fi nevoită să adauge o rugăciune la oficiul ei divin din fiecare seară pentru a-i asigura lui Marie o pereche miraculoasă de saboți. Dar până când se va întâmpla minunea, fata își va îndura soarta, care, fără îndoială, nu este cea mai cruntă dintre toate lipsurile cu care se confruntă abația în momentul de față. Marie observă între cele două femei o ostilitate îndelungată, un război al

suferinței purtat între piciorul zdrobit și ochii încețoșați, vechi de câteva decenii și vizibil precum inelele unui copac retezat.

Stareța se răsucește și străbate întunericul cu pași siguri, pe când celelalte două femei înaintează cu pași șovăitori, atingând zidul cu mâinile. Prin noapte, traversează claustrul. Stareța urcă din nou scara și de acolo îi urează lui Marie somn ușor, nouă prioră, pentru că a doua zi fata avea să își înceapă munca: sortarea pergamentelor și a catastifelor.

Marie o urmează pe Wevua în capelă, unde mai arde o singură lumânare din ceară de albine. În aceste vremuri de restriște abația a fost nevoită să-și vândă toate ornamentele și nu a mai rămas decât o singură sculptură din lemn: picioare numai piele și os, răni, ghimpi, sânge și coaste, povestea străveche pe care o știe pe de rost. Urcă scara întunecoasă către dormitorul comun, unde un singur felinar luminează rândurile de douăzeci de măicuțe care deja dorm în paturile lor înguste, îmbrăcate în veșmânt complet, căci poate aceasta este noaptea în care Îngerii Învierii vor trâmbița din goarne și ele trebuie să fie pregătite să zboare în rai. Lui Marie i se pare că o urmăresc niște ochi, însă pe chipurile pe care le vede s-a așternut somnul, prefăcut sau adevărat. Se aud șoapte în cealaltă parte a încăperii, o tuse puternică. Vântul suflă prin găurile din obloane, fulgi de zăpadă dansează în aerul din dormitor și se topesc înainte de a atinge podeaua. Marie se întinde pe patul pe care i-l arată Wevua. Nu încape în el și nu se simte confortabil până ce nu se lasă în jos ca să-și poată îndoi genunchii și să-și rezeme tălpile pe podea, pe care o simte rece pe călcâie.

Ah, ce n-ar da acum pentru nemărginita bunătate a mamei sale, pentru râsul ei răsunător care făcea totul să fie mai bine, pentru aroma de verbină de pe gâtul ei; însă mama ei a murit în urmă cu cinci ani. Ce n-ar da ca Cecily să-i încălzească acum corpul, să vorbească vrute și nevrute, să-i împărtășească ura pentru acest loc neospitalier și groaznic, ca să nu trebuiască să treacă singură prin toate astea. Ce ar crede Cecily despre mănăstire, ea care, copil fiind în praful și duhoarea din cotețul găinilor unde lumina densă se revărsa pieziș prin crăpături, își întindea mâna pe sub găini în căutarea unui ou, cu șorțul de bucătărie mizerabil pe post de odăjdii. Care, cu expresia ei severă, legăna o găleată cu cenușă drept cădelniță și intona boscorodeli în joaca lor de-a liturghia, în timp ce crăpa în gura deschisă a lui Marie oul cald de la găină, trupul și sângele amestecate ca unul, și Marie își făcea semnul crucii și abia reușea să înghită oul vâscos și consistent. Apoi respirația lui Cecily direct pe chipul lui Marie, mirosind a coji de morcovi proaspăt curățați, iar limba ei mică și tare lingând gălbenușul prelins pe bărbia fetei. A doua erezie, gură pe gură. Trupul ei direct și cunoscător. Nu exista intimitate în rândul servitorilor, mediu în care Cecily deprinsese asemenea arte. Căldura, descoperirea pe care o făcuse în această fată voinică cu gropițe și paie în păr. Pulsul trupului său deasupra pulsului lui Marie.

Marie își strânge propriile mâini, dar acestea sunt reci și osoase, foarte diferite de ale lui Cecily.

Încet, respirația și căldura corpurilor din paturi încălzesc dormitorul. Afară, vântul șuieră singuratic. Marie se oprește din tremurat. Nu va mai dormi niciodată, se gândește ea, apoi adoarme.

Începe să viseze numaidecât, iar visul e intens. O amintire, un doc aburind de umezeală și marea de dincolo, strălucind în reflexia soarelui. O căldură uscată insuportabilă și peștii din năvoade mișcându-și gurile silențios, o mulțime, femei cărând oale din teracotă pe cap, mirosuri de putrefacție, de sânge, de corpuri, de fum, de mare sărată. Copii înotând dedesubt prin hățișurile întunecate de picioare. Oriunde privea, vedea tunica albă și crucea roșie a cruciaților. Vacarm de voci în limbi de neînțeles, flaute în depărtare, scârțâit de lemn, izbituri de valuri. Sub coapsele ei, senzația de umeri puternici, mâna unei femei așezându-i atent picioarele de copil, oh, este chiar mama ei. Mulțimea formează un cerc. În mijlocul gol al cercului stă o femeie dezbrăcată, lucind uleioasă în soare, atât de frumoasă. Părul în bucle negre, lejere, care-i ajunge până la talie și smocuri la subsuori și vintre. Poartă un lanț de argint în jurul gâtului, e o sclavă. Pe chip i se citește disprețul, nu privește spre mulțime, ci pe deasupra ei, către cerurile îndepărtate.

Se aud urlete, începe să răsune muzica, un bici pocnește aerul periculos de aproape de pântecele moale al femeii. Trufașă ca o pisică, femeia dezgolită pășește ușor îndărăt într-o cutie de lemn care îi ajunge până la genunchi. Se apleacă și se face nevăzută. Apoi capacul cutiei este bătut în cuie deasupra ei. Acum, o sabie este ridicată scânteind. Cu un răcnet strident, sabia este împlântată în cutie, iar respirația lui Marie se poticnește, fără îndoială o baltă roșie se lățește pe undeva. Nu te uita, fata se uită, dar nu vede nicio baltă, cel puțin nu înainte ca o altă sabie să fie învârtită, înfiptă, apoi alta, și încă una, mai iute, tot mai iute. Ceea ce este înghețat în visare Marie dezgheață, și se duce o luptă, e teroare, cineva trebuie să oprească asta, unde e autoritatea care să oprească ce se întâmplă, cutia e deja plină până la refuz. Ssst, vocea mamei sale în urechea ei, ssst, liniștește-te, nu-i decât o scamatorie. Săbiile sunt scoase rând pe rând. Capacul este forțat cu o pârghie. O pauză lungă în care își ține sufletul la gură. Și apoi, în sfârșit, femeia se ridică ușor din locul jos în care stătuse întinsă. Atât de frumoasă, încă strălucind, plină de ură și ranchiună. Trăiește, iar pielea ei nu e vătămată, nu are nicio tăietură, e întru totul perfectă și catifelată, femeii nu i-a curs nicio picătură de sânge. Pălăria trece din mână în mână și se umple cu monede. Pe Marie o străbat fiorii, din oase spre exterior, iar vocea iubitei sale mame răsună din nou în urechea ei. Totul e în regulă, iubirea mea, biata femeie s-a încolăcit prin cutie asemenea unui șerpișor.

Se trezește cu Wevua pironită în fața ei ca un nor mare și întunecat și simte o durere în genunchi. Aceasta îi lovește picioarele cu vârful saboților, îndemnând-o să se trezească, puturoasa, să se dea jos din pat huiduma șubredă și smiorcăită. Acum e Utrenia, sus sus sus, întârziată cu sânge albastru, uscată nesuferită, falsă prioră bastardă cu inimă întunecată, sus sus sus. Institutoarea nu vede nicio urmă de iubire pentru Dumnezeu în inima haină a lui Marie, dar o va sădi acolo cu forța ori o va vedea pe fată pierind nespovedită.

Marie se ridică cuprinsă de panică și vede pe fereastră luna imensă pe cerul negru și tot peisajul înghițit de întuneric. În fața ei, în lumina singurului felinar, celelalte măicuțe se fac nevăzute în jos pe scara întunecată, niște chipuri nedeslușite în beznă. Marie, aflată încă în mrejele visului său intens, aude foșnetul uscat și rece al veșmintelor măicuțelor și nu se poate gândi decât la aripile condorilor coborând în cercuri line spre ospățul putred de pe pământ.

2.

Marie coboară pe scara întunecoasă. I se pare că a păşit din lumina strălucitoare a zilei într-o cameră obscură. Nu reuşeşte să deslușească nimic în jurul ei în afară de fragmente fantomatice ale trecutului strălucitor, acum pierdut.

Wevua o împinge pe Marie pe bancă și se așază lângă ea. O altă novice stă lângă fată și, cu dosul mâinii, o atinge pe spate pentru a-i oferi alinare. Marie îi aruncă o privire pe furiș acestei novice cu ochi bulbucați și incisivi proeminenți; mai târziu are să afle că ea este Gât-de-Lebădă și că novicea care e lângă ea este micuța Ruth, cu ochii mereu veseli. Ambele vor deveni cele mai apropiate prietene ale lui Marie.

Obosită, Marie vede umbrele din colțurile capelei schimbându-și forma amenințător.

Utrenia, descoperă ea, înseamnă o rugăciune cântată; înseamnă să tremuri în frigul nopții alături de străini. Pare să dureze o veșnicie. Lumânarea pâlpâie, vântul șuieră de-a lungul și de-a latul ținutului aspru. Simte o durere în piept, de parcă toată carnea i-ar fi încleștată într-un pumn. Aproape îi dau lacrimile. Amorțeala care a protejat-o până acum a părăsit-o. O cuprinde o durere ascuțită.

Și, preț de un moment, capela se clatină ușor în fața ochilor săi și dispare, iar în locul ei apare curtea reginei așa cum era odinioară, de parcă încă s-ar afla acolo în carne și oase. În holul cel mare este cald și bine, servitorii împrăștie licurici în întuneric în timp ce aprind lumânările și, pe măsură ce ei înaintează, lumina strălucitoare alungă umbrele, mastifii, alaunții și ogarii se reped înăuntru, iar ea simte aroma bucatelor delicioase aduse la mese pe platouri. Acum grupuri de nobili intră cântând în straiele lor fastuoase, vocile doamnelor sunt șoptite și vesele, iar lăutele încep a cânta într-un colț, două voci împletindu-se într-un cântec trist de dragoste curtenească. Marie înțelege mersul acestui nou și palpitant fel de iubire: căsnicia nu este o scuză pentru a nu iubi, cel care nu este gelos nu iubește, nimeni nu poate iubi doi oameni odată, iubirea crește sau scade continuu, iubirea obținută ușor este demnă de dispreț, însă imposibilitatea iubirii este ceea ce o face neprețuită. Pe masă se află o lebădă friptă cu gâtul sucit la spate, carne de oaie, mormane de pâine albă și moale, o roată de brânză, plăcinte cu carne de porc și smochine, bere și vin servite la răstimpuri. Iar marea surpriză, un dar pentru desfătarea tuturor, un bazilisc alcătuit dintr-un cap de mistreț înverzit cu o găteală de pătrunjel și din corpul unui păun fript, cu penele din

coadă cusute la loc și cu cârpe îmbibate în camfor și vinars aprinse în gură, astfel încât acum monstrul suflă foc verde. Ce larmă, ce strălucire, ce culori, ce căldură!

Iar în inima adunării, în capul mesei, dragostea cea mare a lui Marie, atât de strălucitoare, încât aceasta nu poate deslușì silueta umană în toată acea strălucire, nu-i poate vedea decât aura.

Momentul pălește. Se întoarce printre fantome și umbre, cu vântul șuierând pe sub streșini, unde până și zidurile străvechi ale abației sunt atât de sărace, încât par resemnate în fața bolii și a foametei pe care le închid între ele.

Ridicându-se, mulțimea de maici urcă din nou în liniște scara întunecoasă, către paturile care acum sunt reci. Gât-de-Lebădă o lasă pe Wevua să șchiopăteze înaintea ei, în timp ce se îndreaptă către dormitor și o oprește pe Marie prinzând-o de mână. Îi șoptește în ureche că e atât de bucuroasă că Marie a venit la abație, Emme e inutilă, Goda nu e potrivită decât pentru îngrijirea animalelor, cineva trebuie să preia conducerea, lăudată fie Fecioara pentru că le-a adus-o pe Marie.

Din nou somn, însă mult prea curând vine vremea Laudelor, pe care o petrece visând pe jumătate în întuneric și intonând cântece. Apoi urmează abluțiunile în timp ce aleargă spre lavatoriu ca să se spele în apa rece adusă de servitori, după aceea se îndreaptă spre privată pentru a-și face nevoile și înapoi în capelă pentru slujba de dimineață, moment în care lumina zilei pătrunde prin obloanele ferestrelor. În refectoriu li se cere să facă diferite lucruri, celor mai fragile dintre ele revenindu-le muncile cele mai grele, căci în acest sfânt lăcaș durerea este dovadă de evlavie. Wevua conduce novicele să curețe cu peria și cu apă rece lespezile din capelă. Marie nu a mai făcut asta niciodată. Se întreabă, cu mâinile zvâcnind de durere, cum de Cecily nu a urât-o. Apoi urmează prima masă, o înghițitură de pâine neagră și niște lapte încă suficient de cald de la vaci. Terța; contemplație în camera de încălzire, unde măicuțele citesc cu voce tare din cărțile lor, iar Marie, care nu primește nicio carte, recită poezii din capul ei. Sexta. Psalmi, întotdeauna psalmi, însuflețiți de vocea tremurătoare a măicuței cantrix.

Goda se apropie târându-și picioarele. Marie este chemată în camerele stareței, deși Goda nu ar ști să-i spună de ce, ea însăși fiind perfect capabilă să scrie după dictare. Ajutoarea priorei iese furioasă și se duce să strângă ouăle.

Căldura din cămăruța albă a stareței este așa o alinare, încât Marie se lasă să cadă pe un scaun. Stareța zâmbește vag și începe a vorbi, ceea ce, înțelege fata cu întârziere, este de fapt dictarea unei scrisori pentru Eleanor. Se repede după pergament și condei, dar graba ei e în zadar, scrisoarea dictată de stareță se dovedește a fi foarte stranie, lipsită de sens și plină atât de servilism, cât și de mustrări, încât Marie alege să nu noteze nimic și doar să asculte ca să înțeleagă esențialul. Apoi compune o scrisoare scurtă, politicoasă, dar rece, în latină, prin care cere trimiterea degrabă a zestrei lui Marie, dat fiind că măicuțele mor de foame. Își exprimă dragostea doar în formula de salut. Stareța zâmbește cu

satisfacție atunci când fata îi citește scrisoarea și observă, plăcut surprinsă, ce pricepută e Marie la dictare, priora a reușit să redea scrisoarea stareței cuvânt cu cuvânt.

Întâi compunerea unei scrisori pentru Eleanor, apoi dezordinea catastifelor atunci când își face suficient de mult curaj încât să le cerceteze, toată această muncă o dezgustă. Familiile de șerbi, țăranii atașați abației, s-au aliniat la ușa dinspre est pentru a o cunoaște pe noua prioră. Iar această zi interminabilă nu e nici măcar pe jumătate gata.

Marie vrea să se întindă pe jos în camera albă și caldă. Să-și părăsească trupul ca o închisoare în acest mizerabil loc mlăștinos și împuțit și să-și regăsească mama pe lumea cealaltă, să-și dea duhul.

În schimb, fata continuă să lucreze, Emme adoarme șuierând ușor pe nas și o muscă își lovește corpul casant de obloane.

Curând aude șoapte, cu toate că vorbitul este interzis în timpul orelor de muncă, poate că sunt femeile de dedesubt, din atelierul în care se țese mătasea. Găsește o gaură în podea, folosită probabil pentru aerisire, și se ghemuiește acolo ca să asculte ce spun.

Cineva zice acum: avea o floare de drobiță pitită în spatele vizierei coifului și, în felul acesta, sărmana mamă a fecioarei violate a știut pe dată cine i-a pângărit fiica. La auzul acestor cuvinte, Marie înțelege, străbătută de un fior rece, că femeile vorbesc chiar despre mama ei; despre împrejurările nașterii sale. Aaa, da, continuă vocea încălzindu-se, o fecioară de numai treisprezece ani, dar înaltă, plăcută la înfățișare și inocentă, era pe câmp într-o zi călduroasă, împletind o coroniță de maci și visând, când deodată aude un zăngănit metalic și înainte să poată fugi, e luată pe sus de păr și pusă pe oblânc, pentru că, vedeți voi, oastea avea tabăra în apropiere, iar fata era atât de ispititoare cum stătea de una singură acolo pe câmp. Iar când copila se întoarce clătinându-se la *château* și îngaimă ce-și mai amintește, doar despre floarea de drobiță, mama ei se înfurie atât de tare, încât ia sabia familiei și merge călare până la tabăra soldaților, unde iscă un scandal de pomină. Fiindcă o floare de drobiță este o *Planta Genêt*, înțelegeți, Plantagenet[1]. Care sunt, apropo, urmași ai Mélusinei, regina zână care a trăit printre oameni împreună cu copiii săi, până ce a fost surprinsă în timp ce se îmbăia, ocazie cu care își descolăcea coada; atunci a zburat pe fereastră, abandonând umanitatea pe vecie. Și, după nouă luni, rodul violului plantagenet a fost, bineînțeles, noua noastră prioră, Marie. Așa a ajuns priora noastră să fie sora vitregă bastardă a coroanei. Prin întinarea groaznică a violului. Cât de ciudat trebuie să fie să ai sânge albastru, dar să fie amestecat cu o asemenea mârșăvie!

Lui Marie i se face rău. Dacă i-ar mai fi rămas o picătură de iubire de sine, ar fi fugit de acolo, dar își apropie furioasă urechea de gaură ca să afle ce altceva mai știu despre ea.

Cineva începe să recite în șoaptă un „Ave Maria“.

Altcineva adaugă acum iute că priora se trage din Le Maine, foarte aproape de Normandia și Bretania. O moșie măricică, deloc rea, aflată în apropiere de un drum roman și de un râu, frumoase meleaguri, însăși povestitoarea este o vară îndepărtată de-a ei și știe din surse directe că familia lui Marie este una de femei bărbătoase, virago, bunica văduvă a priorei și cele șapte fiice ale sale, cărora mai apoi li s-a adăugat și Marie, adică opt fete feroce. Și că, de fapt, pe vremea când povestitoarea nu era decât o copilă, fetele din familia ei erau amenințate că vor fi sugrumate dacă ajung ca verișoarele lor bărbătoase, sălbatice, care zburau pe câmpuri călărind rușinos la galop, cu picioarele desfăcute, ca bărbații, care învățau să mânuiască sabia și pumnalul și care știau opt dialecte, și chiar și ceva arabă și greacă, toate acele manuscrise prăfuite, acele femei nefiresc de gălăgioase și încăpățânate, vorbind una peste alta, ciondănindu-se, vărsând sânge, învățând să folosească toporișca, atât de ciudate și de vulgare. Dar nu și povestitoarea. Nu, nu, ea și surorile ei sunt cât se poate de feminine, adaugă vocea cu îngâmfare.

Iar Marie tânjește din nou după râul ei din Le Maine, viguros precum un șarpe imens. După câmpurile verzi cu păsări mici aurii zvâcnind prin ele. După bunica și mătușile enorme din amintirea ei, de pe vremea când fata era foarte mică și familia ei era întreagă, după poveștile și cântecele necontenite, după rafturile pline de cărți.

Dar acum, o femeie cu voce dulce și duioasă strigă vai, și ea auzise de această familie, erau vrăjitoare, da, se transformau în femei-lup în nopțile cu lună albastră și răpeau fiicele servitorilor ca să le crească pe post de cățele cu boturi ascuțite și dinți tăioși, care le însoțeau la vânătoare.

Fals, spune sec prima voce. Minciuni. De fapt, se știa că familia era pioasă. De fapt, cele patru fete mai mari și însăși Marie, copil mic fiind, au plecat în cruciadă alături de armata de femei a reginei.

Priora noastră este o cruciată? întreabă vocea dulce și duioasă cu uimire. Marie vede din nou armata femeilor revărsându-se peste versantul unui deal în Imperiul Bizantin, călărind cu picioarele desfăcute ca bărbații, urlând, agitându-și săbiile în aer, cu părul desfăcut fluturând în urma lor, toate îmbrăcate în tunici alb-roșii și vuind, înspăimântătoare. Iar celelalte măicuțe murmură pline de venerație, întrucât cruciații purtau sfințenia pelerinajului pe trupurile lor, iar pe pielea lor, sanctitatea vărsării de sânge. Marie se gândește la mătușa ei Euphémie, care putea să facă salturi periculoase de pe spinarea unui cal, la mătușa Honorine, cu ai ei șoimi albi gemeni, la mătușa Ursula și ale ei cizme aurii și frumusețe furioasă, la mama ei puternică, debordând de energie și mereu zâmbitoare, toate doar niște copile pe atunci, luând în piept, în timpul cruciadei, orice aventură și orice grație divină li se ivea în cale.

Apoi viziunea lui Marie devine și mai mare și vede câmpiile Traciei cu

Bizanțul strălucind la orizont, vede noaptea în care ea, doar o fetiță pe atunci, s-a ridicat imediat ce respirația tuturor celor din jurul ei se domolise în somnul profund. Și-a fixat pumnalul pe care-l folosea pe post de sabie la centură și a plecat în picioarele goale prin întunericul periculos, alergând cât putea de repede prin dreptul focurilor și al brațelor care s-au întins cu o clipă prea târziu ca s-o mai poată prinde și ajungând la cortul cu vulturul în vârf. Pentru că în momentul în care mama și mătușile ei îl zăriseră, începuseră să vorbească în șoaptă despre otrăvirea vinului și tăierea gâturilor cu pumnale și despre sugrumare cu corzile arcurilor lor, iar Marie intuise că totul avea legătură cu ea și că avea de săvârșit un soi de răzbunare, fiindcă o priveau în timp ce vorbeau. Lângă cort a găsit un cui înfipt doar pe jumătate în pământ și l-a ridicat cu mânerul pumnalului, după care a trecut pe sub buza pânzei și a intrat. Înăuntru ardea un singur felinar. Pe jos erau o mulțime de corpuri adormite, iar câinii de la intrare și-au ridicat capetele și au adulmecat-o, dar și-au păstrat lătratul în gâtlejuri. Strângând pumnalul în mână, s-a îndreptat către pat. Acolo a văzut două ridicături. Cea mai îndepărtată scotea sforăituri umede, iar cea mai apropiată s-a dovedit a fi carne în urma unei cercetări atente, un sân deasupra cuverturii de blană, un gât lung, o încâlcire de păr strălucitor, un ochi conturat puternic cu negru, deschis, care o privea. O femeie. Ca un pumn în piept a fost uimirea pe care Marie a simțit-o atunci, prima iubire. Femeia a întrebat-o în șoaptă dacă era un demon, dar după o clipă, când a zărit pumnalul și a deslușit chipul micuț, a înțeles ce se întâmpla și și-a spus în sinea ei că nu, nu era decât un copil hidos ca o broască. Marie s-a apropiat. Femeia s-a ridicat în goliciunea sa și, privind chipul fetiței, a spus că ah, aceasta era faimoasa bastardă, că putea vedea clar asemănarea, deși cât de curios era că nu avea nicio urmă din frumusețea vestită a Plantageneților. Dar, a continuat ea, ce creatură bizară și vitează era Marie, păcat că se născuse fată. Apoi femeia s-a acoperit cu o mantie mătăsoasă, ferecându-și astfel carnea, s-a aplecat către Marie și i-a luat pumnalul din mână. I-a spus scurt că trebuia oricum să se întoarcă în cortul ei matrimonial, în umilul ei pat ecleziastic. I-a luat mâna fetiței și a condus-o pășind peste cei care dormeau și pe lângă câinii de pază care s-au dat înapoi din fața femeii; de jur împrejurul ei plutea o aură de putere. După ce au ieșit pe furiș din cort, femeia a întrebat-o în șoaptă care dintre surorile cumplite era mama ei, cea frumoasă cu cizme aurii, cea cu păsările, cea cu chip de maimuță ori cea atât de grasă încât face pământul să se cutremure atunci când pășește. Iar Marie i-a răspuns că mama ei nu era grasă, ci nespus de puternică, iar femeia i-a spus atunci că a înțeles și că inima fetei era evident loială și curajoasă și că venise cu siguranță să răzbune nedreptatea îngrozitoare făcută mamei ei. Dar ce minte nesăbuită avea. Fiindcă nu nimerise la cortul celui pe care îl căuta, căci acel laș refuzase crucea și rămăsese, gras și leneș cum era, acasă. Nu, nu, acest cort aparținea unui prieten care fusese împotriva intereselor neînsemnate ale lui Marie

pe vremea când aceasta nu era decât o sămânță. O sămânță de „violetă“, ha.

Și, pe lângă asta, nu știa fetița că o doamnă adevărată nu-și mânjește niciodată mâinile cu sânge, ci îi convinge cu ușurință pe alții să-i facă cele mai grele treburi? a întrebat-o ea.

Apoi femeia i-a luat capul între mâini și a îndemnat-o să alerge cât putea ea de repede, pentru că, dacă ajungea pe mâinile păgânilor, aveau s-o vândă și s-o pună să frece podele și să o hrănească cu resturile de la câini. A împins-o pe fată, iar aceasta a făcut trei pași împleticiți, după care, atunci când s-a întors să privească în urmă, femeia deja dispăruse în noapte. Năucită, Marie a alergat către cortul său și și-a spălat picioarele murdare în bazin. Negăsind nicio cârpă cu care să se șteargă, s-a urcat înapoi în pat cu picioarele ude, printre blănuri, la căldura mamei sale, care, simțind că fata era înghețată de frig, a strâns-o în brațe prin somn. Apoi, pe jumătate trează, a întrebat-o unde fusese. În cele din urmă, trezindu-se de-a binelea, a mirosit-o și s-a ridicat s-o întrebe de ce mirosea ca regina.

Aceasta a fost întâia oară când Marie a întâlnit-o pe Eleanor cea puternică, regentă a Franței la acea vreme, și apoi a Angliei, mamă a zece copii, vulturul vulturilor, puterea din spatele puterilor. Până la moarte, fata avea să trăiască cu această viziune timpurie a reginei implântată adânc în ființa sa, în același fel în care un somn bătrân poartă adânc înfipt în carne primul cârlig care l-a străpuns în tinerețe. În adâncul ei simțea iubire, o iubire puternică, aprigă și neclintită.

Însă acum a pierdut-o pe Eleanor în îndepărtata lume a curții regale. Aceasta o alungase pe Marie de lângă ea pe vecie. Dintre toate pierderile, mamă, casă, curte regală, aceasta era cea care, în momentul de față, se dovedea a fi greu de îndurat. Marie e acum prea tristă ca să mai poată să tragă cu urechea la bârfe despre viața ei.

Se ridică și se îndreaptă spre obloane și le deschide înspre peisajul cenușiu bătut de vânt.

Când i se face prea frig, merge să le închidă și, întorcându-se, simte că Emme nu mai doarme. Stareța își deschide ochii încețoșați și spune cu blândețe: Iartă-le vorbăria. Nu sunt rău intenționate. Marie rămâne tăcută.

Apoi, cu un zâmbet larg pe chipul ei catifelat, stareța își ridică brațul și îl coboară chiar în clipa în care clopotele răsună, convocându-le pe măicuțe la oficiul divin, de parcă ar fi pogorât sunetul din înălțimi cu mâna ei durdulie și palidă.

3.

Mai târziu, Marie își va aminti de acele zile ce au urmat sosirii sale la abație ca fiind înăbușitoare și negre. Când va privi în urmă, i se va părea că se uită dintr-o cameră luminoasă, printr-o fereastră, în noapte. Nu era nimic de văzut acolo, în afară de propriul ei chip atârnând în întuneric asemenea unei luni.

Atât de înfometate, chipurile măicuțelor sunt niște cranii jupuite de carne în dormitorul întunecat. Se hrănesc cu supe din care carnea fiartă este scoasă pentru a putea fi refolosită la alte supe. Unghiile lor sunt de culoarea cerului albastru și rece.

Și apoi, la o săptămână după sosirea ei la abație, în timpul Terței, pe când se preface că intonează un cântec, așa mâhnită cum e, înțelege subit ce anume are de făcut.

Dacă vrei să o câștigi pe Eleanor, cel mai bun atu al tău este povestitul; iubire dăruită și primită prin cântec.

Ceea ce i-a venit în minte este un lai[2] breton în versuri cu rimă, cu totul spontan și frumos. Mâinile încep să-i tremure în poală. Va scrie o colecție de laiuri, traduse în franceza frumoasă și melodioasă de la curte. Îi va trimite iubitei ei manuscrisul ca o săgeată înflăcărată, care atunci când va lovi, va aprinde acea inimă crudă. Eleanor va ceda. Marie va fi reprimită la curte, în locul unde nimeni nu moare niciodată de foame și unde este mereu muzică și sunt câini, păsări și viață, unde la apus grădinile sunt pline de îndrăgostiți, flori și intrigi, unde Marie poate să vorbească în limbi străine și să surprindă pe holuri noile idei însuflețite care se ivesc în conversații. Nu doar Sfânta Treime formată din tată, fiu și duh despre care se vorbește aici, nu toată această muncă fără sfârșit, rugăciune și foame.

Marie iese fugind din capelă când oficiul divin se încheie și scormonește în cufăr. Scoate banii și mituiește o servitoare să se ducă în oraș și să cumpere un mănunchi de lumânări, pergament, cerneală și tablete din ceară de albine pentru compoziție. Smulge o pană din penajul unei gâște indignate și cioplește o peniță din ea. Se mișcă, respiră, mănâncă din puținul pe care-l mai au măicuțele la dispoziție. Noaptea așteaptă ca zgomotele din dormitor să înceteze odată cu adormirea măicuțelor, apoi se ridică desculță și se strecoară pe scara întunecoasă.

Noaptea colorează lumea în albastru. Stelele luminează tăios, acuzator. În interiorul șopronului e plăcut, căci acesta e ferit de vântul biciuitor și e încălzit de

corpurile animalelor. Ea își lipește chipul de grumazul calului său până când se dezmorțește. Bătrânul cal de luptă se întoarce și adulmecă obrazul lui Marie cu botul său neted și umed. Își scoate lucrurile, atentă să nu trezească servitorii care dorm în podul de deasupra și merge acolo unde se aud șobolanii, în cel mai adânc întuneric. Se așază pe ultimii saci de ovăz, strânși lângă peretele de piatră. Apoi scapără o scânteie pe fân și face un foc mic pe care-l folosește pentru a aprinde lumânarea, după care stinge focul mic din paie cu piciorul. La lumina slabă a lumânării, cu ochii șobolanilor strălucind verzi spre ea din întuneric, începe a scrie.

Timpul trece, iar ea își imaginează ziua versurile pe care le scrie noaptea.

Viața abației este visul. Poemele pe care le compune sunt lumea întreagă.

În poezii pomenește cortul pe care l-a văzut în Outremer, care încă o bântuie, o entitate regală impozantă și purpurie, cu un vultur din aur pur deasupra și cu o femeie dezbrăcată întinsă pe blănuri somptuoase în interior. Scrie despre sărmana ei soră Mamille, cea rămasă fără nas din cauza unui câine gelos care i l-a smuls în ziua când, proaspăt căsătorită, a ajuns în casa ei conjugală; care apoi, încă fecioară, a fost oferită abației ca nu cumva să dea naștere unor copii fără nas. Adaugă în poeme cuvintele Adelizei, sărmana copilă dedicată vieții monahale, lovită la gât de un măr putred căzut din pom în livadă și aruncat de cea mai crudă dintre novice, Edith, *Tels purchace le mal d'altrui dunt tuz li mals revert sur lui!* Fie ca răul înfăptuit asupra altora să se întoarcă împotriva răufăcătorilor. Marie schimbă versurile unui lai străvechi, așa încât să poată fi citit în două feluri, atât în sens propriu, cât și ca povestea bunicii reginei, Dangereuse, o frumusețe renumită care făcea doar ce poftea și care, deși era deja mamă și soție, s-a îndrăgostit și a fugit cu altcineva, fără remușcări. Marie vorbește despre o nevăstuică pe care și-o amintește alergând pe lângă ele cu o floare roșie în gură, atunci când mama ei o târa înapoi din cruciada eșuată din Outremer – să fi fost o nevăstuică sau o vulpe? –, alege să fie nevăstuică. O pomenește și pe Mélusine, zâna al cărei sânge ciudat curge și prin venele sale. Chiar și pe regină, frumusețea sa neasemuită și educația fără cusur, trupul ei în care natura și-a dat silința să obțină o armonie perfectă, alura sa grațioasă, chipul frumos, ochii strălucitori, gura cărnoasă, nasul desăvârșit, părul blond și lucios, purtarea manierată, cuvintele dulci, tenta rozie din obraji. Nicio femeie din toată lumea nu era ca ea.

Iar în laiul care în taină îi place cel mai mult descrie prima viziune pe care a avut-o vreodată. În săptămânile de dinaintea morții mamei sale, pe când toate celelalte mătuși erau fie moarte, fie măritate, mătușa rămasă, Ursula, a început să se roage în micuța capelă a familiei. În cele din urmă, a venit la mama lui Marie, plângând și spunând că mai degrabă ar muri decât să se căsătorească. Nu m-ar deranja atât de mult dacă aș putea fi eu vânătorul, cuțitul care pătrunde carnea, dar nu vreau să fiu prada. Nu voi putea să stau întinsă acolo și să las cuțitul să

intre și să iasă din mine, a spus Ursula. Mama lui Marie și-a șters zâmbetul de pe față și i-a spus cu blândețe să nu-și facă griji, că aranjase deja zestrea cu abația Fontevraud, unde aveau să o primească pe Ursula drept novice.

Cu două nopți înainte să plece, Ursula a luat-o pe Marie la o ultimă vânătoare. S-au trezit în noaptea friguroasă de aprilie și s-au îndreptat pe jos către un iaz din pădure, unde animalele veneau să se adape pe timpul nopții. Odată ajunse acolo, Marie și Ursula s-au așezat la poalele copacilor, lăsându-și gândurile să zboare pentru a deveni una cu rădăcinile pe care stăteau și pentru a scăpa de o parte din ceea ce era uman în ele. Ore în șir au stat acolo fără să se gândească la nimic, când, printre cele dintâi mișcări la răsărit, ceața ridicându-se acum în fâșii de pe suprafața apei care începea să se încălzească, Marie a zărit la cea mai îndepărtată margine a iazului silueta unei căprioare. Și era o ciută, pentru că un pui de căprioară își freca botul de pântecele ei, însă acesta era ieșit din comun, pentru că avea coarne, iar corpul său era de un alb imaculat. La vederea creaturii care părea o întrupare a ceții, Marie și-a ținut respirația și a încremenit. Dacă mătușa sa ar fi văzut ciuta, aceasta ar fi fost deja moartă acum, cu sângele șiroindu-i pe mal.

Ciuta albă și-a ridicat capul și a privit-o pe Marie din cealaltă parte a iazului; și-a văzut întreaga ființă în fată. A grăit ceva acolo, în liniștea deplină dinlăuntrul lui Marie. Timpul s-a oprit. Pădurea privea. Apoi ciuta s-a întors și, cu un singur salt, a dispărut în desiș, cu puiul sărind în urma ei. Ursula a plecat a doua zi către Fontevraud, iar Marie a purtat cu ea imaginea acelei ciute, senzația de uimire și misterul, până când, într-un sfârșit, le-a așternut pe pagină.

Petrece zile întregi scriind încontinuu, copiază laiurile până la perfecțiune. Scrie cu frenezie și se odihnește puțin, iar pielea îi devine translucidă și puținul de grăsime pe care-l avusese cândva pe sub piele dispare; este toată numai piele și os din cauza dorinței de a se întoarce în șopron pentru a-și continua munca la lumina pâlpâitoare a ciotului de lumânare. În timpul zilei, cu o mică parte din mintea sa, își continuă munca prin catastife și începe să înțeleagă ce scârțâie și ce s-a neglijat în abație, dar descoperirile nu o interesează prea mult.

Sărmana soră Eulalia, a cărei acnee se sparge într-un puroi oribil de fiecare dată când se apleacă, care trebuie să-și schimbe adesea boneta la amiază, fiindcă devine prea unsuroasă, spune, privind-o pe Marie, că din noua prioră nu au mai rămas decât doi ochi mari, arzători.

Gât-de-Lebădă zice că pielea lui Marie arde, că dă suficient de multă căldură încât să le încălzească pe amândouă, așa cum stau împreună pe bancă în capelă.

Ruth crede că Marie o să moară curând, căci ea s-a născut într-o familie de ghicitoare și poate să vadă spectrul morții strălucind pe chipul ei.

Marie scrie un prolog la colecția sa de poeme. Cei pe care Dumnezeu i-a înzestrat cu înțelegere și elocvență nu trebuie să tacă sau să-și ascundă darul, ci trebuie să întoarcă favoarea primită, astfel încât darul lor să înflorească prin admirația celorlalți. În prolog, Marie nu își dedică manuscrisul adevăratei sale destinatare, ci deviază ușor săgeata și o îndreaptă către consortul mai puțin important, deși mai puternic. Poate că dacă laiurile nu o vor emoționa pe regină, atunci măcar gelozia ei nebunească, iscată de această dedicație, o va convoca pe Marie la curte.

Iar atunci când își încheie micul teanc de foi de pergament, șlefuit îndelung, Marie ridică privirea și află că e ajunul Bunei Vestiri, ziua Maicii Domnului, că săptămâni întregi au venit și s-au scurs de la sosirea ei la abație. Se apleacă să mai ia câteva monede din cufăr și sare peste Sextă, deși nu are voie să meargă în oraș, străbătând câmpuri care înverzesc în jurul său. Va cumpăra suficientă făină albă pentru pâini, miere pentru prăjituri și o juncă pe care să o taie pentru sărbătoare, căci altfel masa de a doua zi are să fie jalnică, cu nuci și fructe uscate și un vițel născut mort, pe care Goda l-a cărat pe umeri până în bucătărie, de la junca care mugea îndurerată. Fript și cu un măr în gură nu li se va mai părea atât de trist, i-a răspuns obraznic ajutoarea de prioră bucătăresei, pe chipul căreia se putea citi oroare. Marie călărește cu manuscrisul strâns la piept, fericită, ca de sărbătoare. În oraș, învelește cartea și scrisoarea în cea mai fină piele pe care o poate cumpăra și cheltuie o avere să le trimită în galop la curtea de la Westminster chiar în ziua aceea și să fie depuse în mâinile regale care, este convinsă, o vor salva, dacă nu în aceeași zi, atunci foarte curând. Surâde, pentru că monedele pe care le plătește ca să trimită darul poartă înfățișarea destinatarului declarat, nu a celui adevărat.

Apoi așteaptă cu sufletul la gură. Și-o imaginează pe Eleanor cum se apleacă peste manuscris și îl citește, dându-și seama în sfârșit cine este Marie, cunoscând-o cu adevărat. Fata simte că va muri din dragoste. Sau, poate, de pe urma gloriei sale inevitabile. Fiindcă Eleanor va fi o simplă bucată de sticlă prin care se va reflecta lumina lui Marie. Regina va cere ca manuscrisul să fie copiat și dăruit celor dragi, iar fiecare cititor al poemelor va fi pătruns de geniul fetei.

Prin mijlocirea reginei și prin reciprocitatea dragostei sale, va trăi veșnic, se gândește Marie, îmbătată de aceste gânduri.

Privește soarele urcând pe cer în ziua anului nou, ziua Maicii Domnului, ziua primei creații, în care îngerul a coborât, a șoptit cuvântul în urechea Mariei și a umplut-o cu divinitate.

Fata e prea agitată ca să poată munci împreună cu stareța, așa încât ia *Amores* de pe raft și citește, în timp ce stareța dictează în gol o scrisoare într-un stil sobru către un creditor. Însă cartea nu îi vorbește astăzi, *Perfer et obdura, dolor hic tibi proderit olim* („Fii răbdător și puternic, într-o bună zi, această durere îți va fi folositoare“) vorbește unei alte femei, lipsite de speranță.

Prin urmare, se ridică în toiul dictării, își ia șoimul mic pe umăr și, ignorând mustrările stareței, se îndreaptă către grajduri. Se suie pe cal și coboară dealul la trap către câmpurile cu secară și, odată ajunsă acolo, își eliberează șoimul. Apoi călărește în galop peste câmpuri și prin pădure, pe drumul către oraș, căutând să-și întâmpine salvarea. Dar atunci când niciun mesager nu-i iese înainte pe drum și când zărește orașul printre copaci, își oprește calul și îl conduce înapoi la pas, rămânând totuși atentă la eventualele sunete de copite care s-ar fi apropiat. Însă nici pe drumul de întoarcere nu întâlnește vreun mesager. Măicuțele care muncesc în grădină se ridică asemenea unei familii de jderi de copac, ca să o privească apropiindu-se, pentru că e strigător la cer să pleci la plimbare când întotdeauna se găsește ceva de făcut. Cu siguranță Wevua se va năpusti asupra ei cu o sete feroce de răzbunare.

Cerul senin se înnorează și începe să cadă o ploaie deasă. Ea fluieră încontinuu după șoim, dar pasărea nu se întoarce. Când ploaia se întețește într-atât că nu mai poate fluiera, Marie conduce calul în grajd, îl perie și îi curăță copitele de noroi cu un băț ascuțit. Clopotul anunță Nona. În capelă, veșmântul său șiroiește de apă care se adună sub bancă, iar ea tremură de frig. Apoi Wevua o lovește peste mâini cu o nuia drept pedeapsă pentru că a fugit, pentru că a fost atât de neglijentă și s-a udat până la piele, o lovește până ce mâinile i se umflă, îi sângerează și nu le mai poate folosi. Însă Marie, care se gândește cât de repede urmează să scape din acest loc, abia simte durerea.

Tremurând în veșmântul său ud și cu mâinile usturând-o, se îndreaptă către refectoriu, de unde se răspândesc arome delicioase de la sărbătoarea Mariei. Cu toate că ar trebui să mănânce în liniște, surorile șușotesc vesele, până când stareța se ridică cu o furie rară pe chipul catifelat și spune: Gata. Liniște. Apoi mănâncă în tăcere pâinile moi, cărnurile, prăjiturile și napii copți, tot înghițind și înghițind, până când se satură, după care mai mănâncă un pic, până când sunt mai mult decât sătule. Adeliza, sărmana copilă dedicată vieții monahale, trebuie să iasă afară și să vomite, apoi se întoarce disperată că nu mai are destul timp ca să-și umple la loc stomacul. Însă este mâncare îndeajuns și aproape destul timp. În acea zi, pomenile pentru cerșetorii de la poartă sunt îmbelșugate.

Ploaia se oprește, dar pământul este ud și rece, noroiul gros pe drum.

Vecernia.

Completoriul. O dor urechile de prea mult ascultat. Dar nici urmă de vreun mesager.

După Completoriu, o servitoare de la bucătărie o așteaptă în claustru, la ieșirea din capelă. Atunci când Marie iese, aceasta îi îndeasă în mână o pânză murdară prin care fata simte corpul ușor al păsării sale.

La început, o încearcă o durere îngrozitoare că și-a pierdut șoimul, bunul, micul ei prieten sălbatic. Apoi simte cum o săgetează o senzație stranie de fericire,

fiindcă într-un poem a spus o poveste în care îndrăgostiții își transmit un mesaj cu ajutorul unei privighetori înfășurate într-o pânză brodată. Poate că acesta era de fapt mesajul pe care l-a tot așteptat.

Da, crede ea, ar fi în stare să-și sacrifice și pasărea pentru asta.

Desface pânza și vede ceea ce se aștepta să găsească acolo, și anume corpul însângerat și sfârtecat al păsării ei, ucise de un vultur mai mare. Din cauza iernii petrecute în interior, șoimul devenise lent, iar simțurile i se tociseră. Însă, deși caută bine, nu găsește niciun mesaj în pânza murdară a servitoarei.

Aceasta rostește ceva cu voce pioasă. Goda face un pas în față și traduce în franceză. Servitoarea spune că se întorcea acasă când, în înaltul cerului, a zărit o creatură sălbatică grozavă. Un vultur cobora fulgerător, ca o săgeată, dinspre luna argintie răsărită timpuriu pe cer și a prins șoimul între ghearele care, în timpul zborului, au strâns atât de puternic pasărea mică, încât i-a împrăștiat sângele precum grâul pe pământ. Servitoarea s-a ținut după picăturile de sânge și a găsit șoimul priorei domina pe cărare. A știut că măreața prioră domina și-ar dori să afle ce se întâmplase cu el, căci, deși este nefiresc să ții păsări sălbatice diabolice ca animale de companie, oamenii au dorințe ciudate și nu câștigi nimic dacă îi judeci, fiindcă toți oamenii evlavioși ai bisericii știu că judecata, asemenea cursului apei, trebuie să curgă nu în sus, ci în jos, vai! Servitoarea își arată strungărețele când îi zâmbește lui Marie.

Priora rostește cu voce foarte înceată, te rog, soră, spune-i femeii că îi mulțumesc și să mă caute mâine să-i dau un bănuț.

Dar la auzul acestor cuvinte, femeia pare să se împotrivească, iar Goda îi vorbește cu duritate. Femeia înșfacă pânza din mâinile lui Marie, lasă pasărea să cadă înapoi în mâinile priorei și dispare bombănind în noapte.

Goda spune îmbufnată că femeia i-a cerut doi bănuți, iar ea i-a spus că e lacomă și că în cazul acesta n-o să mai primească nimic.

Celelalte măicuțe s-au dus deja în dormitor. Doar stareța oarbă rămâne în picioare împreună cu Marie. Aceasta se întinde și atinge chipul priorei și îi simte obrajii umezi.

Stareța spune că ah, înseamnă că Marie a înțeles ce se întâmplă atunci când cineva își neglijează îndatoririle și este nesupus.

Fata răspunde că da, deși, de fapt, ura este adevăratul motiv al muțeniei sale.

Stareța îi spune că avea de gând să o trimită la mizericordie pentru a-și primi pedeapsa. Cinci lovituri de bici și, între Rugăciunea de dimineață și Terță, avea de gând s-o pună să stea în genunchi pe orz nedecorticat. Dar acum crede că Marie a suferit destul. Mai mult, în perioada asta nu au orz de aruncat. Sărmana pasăre! Bătrâna ajunsese să îndrăgească sunetele pe care le scotea în timpul nopții.

Marie încuviințează.

Wevua se furișează în încăpere. Spune că surorile lui Marie au adormit deja,

că totuși patul ei încă este gol și că, dacă nu vrea să fie biciuită, ar face bine să se culce și ea.

Fata se supune. O urmează pe Wevua înăuntru. Se întinde. Își ține mâinile reci și dureroase în mâneci ca să le încălzească. Stă cu urechile ciulite toată noaptea, păcălindu-se de două ori că ramurile tisei care trosnesc în vânt sunt copitele unui cal în galop. Dar nu e așa. Nu vine nimeni. Și nici nu o să vină nimeni. Și nu o să vină nimeni vreodată să o ia acasă.

Cuprinsă de o tristețe adâncă, înconjurată de măicuțe care sunt flămânde în pofida ospățului, în cenușiul și suferința acestei vieți, se gândește cât se poate de serios să se lase să moară.

Participă la Laudă, dar nu aude nimic.

Letargia, știe, este un păcat. Disperare.

Ura e și mai rea; iar ura lui Marie i-ar putea sfârteca trupul părticică cu părticică dacă și-ar lăsa gândurile să rătăcească.

Se gândește să fugă de la abație, să fugă singură în pădure și să prindă fiare pe care să le mănânce cu mâinile și să bea apă din pâraie, să devină o sălbatică, o nelegiuită sau o pustnică în scorbura unui copac. Însă nici măcar pe această insulă nu mai sunt multe locuri sălbatice, niciun loc care să nu fi ajuns, în cele din urmă, în apropierea unui sat unde să trăiască alți oameni. Nu, e prinsă într-o plasă uriașă țesută din cauza speței sale femeiești și a înălțimii exagerate a trupului său, ar fi ușor de recunoscut, e captivă pentru că nu știe engleză. E blocată din cauza acelor ani de singurătate trăiți în secret după moartea mamei, când s-a dat drept mama ei în toate treburile, fiindcă lupii din familie nu ar fi lăsat niciodată o copilă bastardă să moștenească asemenea avere. Marie este prizoniera destinului său din cauza izolării trăite în timpul acelor doi ani, perioadă înseninată doar de guraliva Cecily. Fata nu ar vrea să mai simtă niciodată acea pustietate sufletească. Nu e făcută să înflorească în absența celorlalți.

Îi vine în minte privighetoarea pe care regina a crescut-o de una singură dintr-un ou minuscul găsit în grădini. În acea curte atât de aglomerată, încât până și unii nobili dormeau umăr la umăr în holul cel mare, păsării i s-a oferit propria cameră. Aceasta zbura toată ziua de la fereastră înapoi în colivie și își deschidea pliscul și cânta, iar regina și doamnele de onoare se delectau cu trilurile sale. Însă lui Marie îi erau foarte cunoscute privighetorile – *le rossignol*, *le laüstic* – și auzise cântând deseori soiurile sălbatice ale acestei specii prin fereastră, în timpul lungilor nopți fierbinți de vară din copilăria sa fericită, când râul susura pe lângă *château*. Cântecul păsării captive i se părea de nesuportat. Nu cânta despre zboruri înălțătoare și nu avea triluri stranii inspirate de inima altor păsări, ci aceleași câteva cântece, ciripite în același fel. Imaginația sa fusese îngrădită de

pereții camerei, de cel mai mic petic de cer zărit pe fereastră, de aerul sufocant din interior, de viermii primiți din mâna reginei, unul câte unul.

De fiecare dată când se simțea prea sufocată de pretențiile de la curte, Marie își dorea să ia pasărea în mâini și să-i frângă gâtul.

Iar doamnele ai căror ochi lăcrimau în timp ce ascultau trista creatură – aceste doamne care se perindau tot timpul între curte și dormitor și capelă, fără să se gândească vreodată să alerge pe câmpuri, să se lupte, să vâneze, să se certe, să citească marii filosofi antici sau să înoate goale într-un râu al cărui curent le-ar fi putut lua de picioare și arunca o milă mai încolo, care știau doar să coasă și să ofteze la poveștile de dragoste curtenească, despre adulter și suferință secretă –, Marie își imagina chiar și aceste gâturi feminine și delicate trosnind în mâinile ei imense.

Pe măsură ce lumina de la fereastră crește pe tencuiala zidului vestic al capelei, Marie simte un foc în vârfurile degetelor, care o face să-și conștientizeze corpul. Stă lipită de banca de lemn. Șoldurile ei se ating de oasele șoldurilor lui Wevua și ale lui Gât-de-Lebădă. Le simte mirosul pielii, iar cu limba încă simte somnul pe dinți. Pe lângă vocea măicuței cantrix, aude un sturz cântând în păducelul de afară, o tufă care chiar ieri se înveșmântase într-o dantelă tremurătoare de flori albe.

I se pare acum că poate să vadă cântecul acestei păsări în aer, cum se înalță atât de sălbatic din ciocul ei mic, însă e cântat în nemărginirea naturii, așa că trilul este purtat de vânt și se pierde.

Își îndreaptă din nou atenția asupra Laudei, fiindcă acum toate măicuțele din jurul ei cântă. Ochii lăptoși ai stareței sunt închiși de fervoare, vocea acesteia ridicându-se cristalină și sigură deasupra celorlalte.

Marie poate să vadă până și acest cântec cum se înalță în valuri vizibile.

Cântecul se ridică de pe buzele măicuțelor în aburi, crește pe măsură ce plutește, atinge plafonul înalt și alb și se adună acolo până ce devine atât de greu, încât începe să se reverse peste pereți și piloni și ferestre, în cascadă; se scurge înapoi de-a curmezișul podelei din piatră, până în locul în care apasă saboții măicuțelor, urcă prin tocurile de lemn și ajunge la pielea sensibilă și vie și trece în sânge și se purifică în timp ce se rostogolește prin trupurile măicuțelor, sus prin intestinele fetide și afară, odată cu suflarea care le iese din plămâni. Iar cântecul ce se înalță dinlăuntrul lor și le răsună de pe buze este o rugăciune întețită, care devine mai puternică de fiecare dată când trece prin trupurile lor.

Cântecul devine suficient de puternic încât să poată fi auzit tocmai pentru că rugăciunea se desfășoară în capelă, înțelege ea, și nu în ciuda spațiului închis.

Poate că trilul unei păsări într-o cameră este mai prețios decât cel al păsării sălbatice pentru că așa îl face să fie camera însăși.

Poate că libertatea care îi oferă păsării cântecul superior îi slăbește de fapt

rugăciunea.

Atât de măruntă, înțelegerea acestui fapt. Cu totul lipsită de însemnătate. Și totuși, ar putea fi un motiv suficient pentru care să merite să trăiască.

Bine atunci, gândește ea cu amărăciune. O să rămână în acest loc nenorocit și o să profite cât se poate de viața care i-a fost hărăzită. O să facă tot ce îi stă în putință să atingă gloria în această viață pământească. O să-i facă pe cei care au alungat-o să-și regrete faptele. Într-o zi, îi vor vedea adevărata valoare și o vor admira.

Își înăbușă adânc dragostea pe care i-o poartă lui Eleanor, chiar dacă aceasta încă e vie și o să erupă din nou de-a lungul vieții, fiind nevoită să o stingă iară și iară; o să se transforme în ură și apoi o să se dezlănțuie din nou în dragoste, după care o să fie stinsă de o durere ce o va pustii pe dinăuntru.

Marie privește în jur și vede cum nodurile de pe spinările femeilor împung delicat lâna groasă a veșmintelor lor.

Își coboară privirea la oasele descărnate ale propriilor mâini și se smulge din stupoare și disperare. În lumina subțire și rece a claustrului, se întoarce spre măicuțele care ies din capelă și nu le lasă să plece la treburi. La urma urmei, este prioră, este superioară. Wevua încearcă să o facă să tacă, dar Marie o fixează cu o privire atât de tăioasă, încât până și Wevua amuțește.

Le spune că în răstimp a pus la cale un plan și le separă în grupuri. O să se ocupe de acest loc, li se adresează ea solemn.

Prima dată, le conduce pe măicuțele care țes mătasea la iaz și le învață cum să pescuiască păstrăv cu fir de cânepă și viermi scoși din grămezile de bălegar, lucru atât de ușor de făcut, încât ea însăși îl făcea la doar patru ani și le spune că îi este rușine de ele că țipă dezgustate. Le obligă pe măicuțele lucrătoare la câmp să culeagă frunzele noi și proaspete de urzică și să adune ciuperci, dar nu pe cele care se învinețesc la strângerea în pumn, decât dacă vor să aibă coșmaruri cu ochii deschiși, cu învălmășeli de diavoli și stele stranii pâlpâind în culori vii, le spune ea. La cină în seara aceea o să mănânce pește și supă, cel puțin.

Apoi aleargă urmată îndeaproape de prietenele sale, novicele Ruth și Gât-de-Lebădă, către cellatrix[3], căreia îi cere să o lase înăuntru, unde descoperă o bucată de șuncă și un butoi de bere puse deoparte pentru a potoli pe ascuns foamea măicuței cellatrix și a favoritelor sale.

Șuncă? întreabă Marie. Dar am citit Regula și nu avem voie să mâncăm animale cu patru picioare.

Goda pufnește în râs în pragul ușii și spune: E cu neputință să hrănești atâtea guri numai cu pâine. Doar corpurile animalelor mele ne-au ținut în viață în aceste vremuri de foamete.

Marie crede într-adevăr că nu ar reuși să trăiască în acest loc trist și ud fără, cel puțin, consolarea adusă de șuncă. Bine atunci, o să permită acest lucru.

Cellatrix spune totuși acum, cu brațele sale puternice încrucișate și cu o voce ostilă, mânioasă, că nu e ceva nemaipomenit să servești carne la abație, alte mănăstiri servesc animale cu patru picioare în fiecare zi, în afară de vineri, că nu a făcut decât ceea ce fac și celelalte cellatrix.

Ah. Mai sunt și alte cellatrix care păstrează mâncarea pentru ele în timp ce surorile lor mor de foame? întreabă Marie, iar Ruth avea să povestească mai târziu că, în acel moment, chipul său era înfricoșător, de granit, inuman; cum cellatrix, o femeie voinică ce obișnuia să pălmuiască servitoarele și alte măicuțe mai puțin importante, s-a făcut mică de frică. Marie nu țipă, dar o trimite pe cellatrix să muncească pe câmp, cu toate că majoritatea măicuțelor de pe câmp au sânge englez, sigur nu sânge francez din cel mai albastru.

O desemnează cellatrix pe sora Mamille, cea fără nas, care nu a mai simțit foame de când i-a fost smuls nasul și a cărei minte nu concepe decât justiție și dreptate. Aceasta are să devină o cellatrix excelentă și grijulie până în ultimele zile de stăreție ale lui Marie.

La scurt timp după aceea, priora se apleacă să scoată din cufăr o monedă cu care o trimite pe groaznica, dar cinstita Goda în oraș să cumpere suficientă făină, porci și gâște, ca să hrănească abația până când vor putea folosi roadele din grădini; și cât e acolo, Goda trebuie să-i cumpere lui Marie o pereche de saboți uriași, căci aceasta s-a săturat să simtă pișcătura lespezilor reci prin tălpile papucilor. Îi dă ajutoarei de prioră un băț pe care a trasat lungimea picioarelor ei.

Goda ia bățul și monedele, pe care le privește tremurând de furie. Scuipă în timp ce vorbește. Dacă Marie a avut banii ăștia asupra ei de când a venit, de ce nu i-a cheltuit mai devreme, de ce nu le-a cruțat pe măicuțe de săptămâni de suferință?

Marie își spune în sinea ei că, pentru numele lui Dumnezeu, crezuse că va trebui să se întrețină încă mulți ani la curte și nicidecum să rămână printre aceste rebuturi netoate, aceste nulități de măicuțe, în această cocină de abație. Dar se calmează până ce expresia ei devine împăciuitoare și spune că i-a stat mintea la cu totul alte lucruri, ceea ce nu e lipsit de adevăr.

Urcă în camerele stareței și se așază în lumina care pătrunde prin obloanele din corn. Stând așa, i se pare că e ca fitilul unei lumânări aprinse. Îi vine în minte limpede absolut tot ce are de făcut.

Își petrece după-amiaza întreagă aplecată deasupra catastifelor, urmărind cum Emme, în încercarea de a obține favoruri din partea nobilimii locale, le-a permis celor mai mulți dintre aceștia să întârzie cu plata pentru pământurile abației pe care le aveau în folosință. Stareța bolborosește într-un colț, zâmbind. Atunci când fata o întreabă furioasă de ce i-a lăsat pe chiriași să scape fără să plătească atât de mult timp, Emme nu spune decât că, ea fiind oarbă și pe atunci, victimă a unor inferiori lipsiți de scrupule, cântărise lucrurile și crezuse că, dacă ar fi dat în

judecată chiriașii pentru sumele datorate, darurile făcute de aceștia mănăstirii ar fi dispărut, fiindcă toți nobilii sunt înrudiți, după cum bine știe și Marie, iar o lovitură împotriva unuia dintre ei ar fi considerată drept o lovitură împotriva tuturor.

Așa că s-a gândit că e mai bine să piardă chirii decât prieteni, explică stareța, de parcă vorbele ei ar fi niște învățăminte valoroase.

Marie întreabă dacă ceea ce vrea să spună cu adevărat venerabila stareță e că a ales daruri de câteva kilograme de piper și câteva căruțe de lemne în locul mijloacelor care le-ar fi permis măicuțelor aflate în grija ei să mănânce și să aibă parte de belșug.

După ce a spus ce avea pe suflet, stareța totuși se gândește că s-ar exprima mai bine în cântec, astfel că începe să fredoneze cu vocea sa ascuțită și cristalină.

Marie își îndeasă în urechi prima pereche de ciorapi, atât cât încap, și se apleacă deasupra catastifelor.

În după-amiaza aceea, dintre toți chiriașii care aleseseră să nu achite dările către mănăstire, pretinzând că pământul este al lor, Marie îi alege pe cei mai obraznici, familia care se comportă de parcă ar fi nobili pe pământul care de fapt nu le aparține lor, ci măicuțelor înfometate.

În noaptea aceea, o voce dinăuntrul său îi șoptește că nu poate face una ca asta, că nu este decât o copilă necioplită de nicăieri, iubită de nimeni, de numai șaptesprezece ani, nici măcar o măicuță adevărată încă, iar veșmântul său este cârpit nedemn cu bucăți de lână de culori diferite și pe chipul ei nu e nici urmă de frumusețe, iar brațele ei abia dacă sunt brațe de femeie. Cum îndrăznește?

Ei bine, răspunde tot ea, chiar dacă nu avea să reușească, cel mai rău lucru care i se putea întâmpla era să moară și n-ar fi fost chiar atât de trist acum, nu-i așa? Însă chipul Adelizei, copila dedicată vieții monahale, îi apare dinaintea ochilor, uscătiv, albastru și demn de milă, iar furia începe să clocotească în Marie. Trebuie măcar să încerce.

Și astfel reînvie ea și armata sa de măicuțe o urmează, căci până acum toate au aflat că este o cruciată care cunoaște dreptatea divină a sabiei. Ajung la fermă dis-de-dimineață. Marie are cea mai regală atitudine și arată înfricoșător pe calul său de luptă. Bate la ușă. Însă ușa este deschisă de un ajutor de servitor care cască. Atunci când o vede pe măicuța ciudată și mult prea înaltă, i-o trântește în nas.

Marie, foarte calmă, sare înapoi pe cal, se învârte de câteva ori și îi cere lui Ruth să mai bată o dată la ușă. Când șleampăta familiei deschide ușa să țipe la ea că trezește toată casa, Marie trece cu un zgomot asurzitor pe lângă ea și intră călare în holul unde familia și servitorii sunt tolăniți peste tot, încă adormiți. Folosind bastonul stareței, pe care l-a luat cu ea, culcă la pământ totul în jurul ei, până când, cuprinși de groază și confuzie, învinețiți și însângerați, toți ai casei fug prin ușa din bucătărie în pădure. Apoi, dintre cei mai apropiați copaci, unde i-a

lăsat pe toți servitorii și muncitorii de la abație să aștepte cu tigăi și lopeți în cazul în care ar fi izbucnit o luptă corp la corp, Marie cheamă o văduvă săracă, fidelă de mult timp mănăstirii, mamă a șase copii mari, fiecare suficient de puternic încât să poată lupta. Îi instalează pe aceștia drept locuitorii de drept ai moșiei. În cele din urmă, pune în mâinile măicuțelor și ale servitorilor toate lucrurile pe care le ia de la familia dezonorată, din fiecare cameră, până când mâinile sunt pline: toată argintăria adunată de familie, toată vesela și toate tablourile, chiar și manuscrisele pe jumătate mucegăite și un ierbar găsit în birou, căci mănăstirea își vânduse aproape toate obiectele prețioase pentru a hrăni gurile flămânde, iar măicuțele nu mai aveau suficiente cărți asupra cărora să reflecteze. Ia și toate vacile de lapte, mai puțin una pe care i-o lasă văduvei, precum și toate caprele și găinile.

Cu mare indignare, însăși priora Marie îi vizitează în aceeași zi pe toți ceilalți chiriași delincvenți, cu mânecile brodate cu fir de aur ivindu-se de sub veșmânt, cu expresia ei de Plantagenet, secundată de Goda, care e călare pe măgar pentru că, adesea, ajutoarea priorei trebuie să traducă în franceză și invers pentru Marie. Până în momentul vizitei, fiecare dintre chiriașii delincvenți aflase deja de biruința fetei asupra familiei îngâmfate. Fiecare înțelege acum că, odată cu venirea tinerei priore, o nouă zi sumbră s-a abătut asupra lor.

Iar în ziua în care sunt chemați să-și achite datoriile, chiriașii dezonorați sosesc și Marie nu are milă față de cei care se plâng de sărăcie sau de numărul prea mare de copii. În cele din urmă, cedează și ei, bagă mâna în buzunar și achită partea ce se cuvenea abației, unii dintre ei bombănind, dar în mare parte fiind pe jumătate mândri să aibă o femeie atât de dură, îndrăzneață, războinică și aristocrată în fața căreia să răspundă. Fiindcă este un adevăr profund uman că majoritatea sufletelor de pe pământ nu-și găsesc liniștea decât atunci când se simt în siguranță în mâinile unei forțe mult mai puternice decât ele însele.

DOI

În cea dintâi primăvară petrecută la abație, Marie plantează sâmburii de caisă pe care i-a furat din grădina reginei, ca să nu-i mai aibă prin preajmă, căci îi amintesc de tot ceea ce a pierdut. Aceștia se vor chinui să crească, dând frunze subțiri și firave. Fata se va simți ca și cum propria ei viață ar fi strâns legată de acei copaci. Încă nu știe dacă vrea ca ei să se usuce sau să crească viguroși.

Ierarhia le zdrobește zi de zi pe măicuțe. Marie învață să recunoască anumiți pași ai superiorilor săi diecezani pe hol, deoarece aceștia poartă cizme, și nu saboți precum femeile din abație. Atunci când îi aude, sare de pe scaun și iese în liniște prin spate, lăsând-o pe confuza Emme, care este totuși stareța lăcașului, să se ocupe de nevoile, regulile, scuturările de bani, cerințele nesfârșite față de măicuțe, sub formă de efort și rugăciuni, la care Emme își dă acordul cu amabilitate, pentru ca mai apoi, în mod convenabil, să uite să i le transmită și lui Marie.

Fata se hotărăște că trebuie să-și dreseze superiorii din sânul comunității asemenea câinilor sau șoimilor, cu recompense, treptat, astfel încât aceștia să nu-și dea seama că sunt dresați.

Este dojenită că se face nevăzută. Se scuză în scris, pentru că în scris e mai puțin stângace, seamănă mai mult cu persoana care își dorește să devină. Enumeră treburile pe care le-a avut de îndeplinit în ziua respectivă: toaletarea merilor, gustul de ceapă sălbatică din lapte, o măicuță în vârstă care nu-și poate opri nasul din sângerat, o copiliță servitoare mușcată de câine, ambii spumegând acum la gură, o moșie îndatorată și un servitor prins în timp ce mânca creta pentru spălat rufe. Mi-aș dori să-mi pot petrece timpul cu un pahar de vin și o prăjitură, făcând conversație, scrie ea în cuvinte umile care trădează subtil o strălfulgerare de furie.

Totuși, superiorii săi, cu respirația lor urât mirositoare, cu obrajii plini de pustule de la rasul cu lame ecleziastice tocite, cu zâmbetele lor înfumurate și pântecele umflate, se străduiesc în continuare să o găsească. Iar ea continuă să se furișeze și să le-o scoată pe Emme în cale.

Curând, aceștia învață să se întoarcă în oraș și să scrie scrisori la care Marie răspunde cu multă politețe și concesii, dar încet-încet, începe a-și amâna tot mai mult răspunsurile. Le transformă cererile în favoruri.

Strategia ei se va îmbunătăți treptat, însă în momentul în care, mulți ani mai târziu, va deveni stareță, va fi desăvârșită.

Perioada de după Paște este cea mai flămândă: se termină ultimele provizii de iarnă, iar belșugul grădinii se lasă așteptat. O familie de țărani, obosită de atâta foamete, fură secară de iarnă de pe câmpurile abației, aflate la o jumătate de zi distanță călare, și coace secara furată ca să facă pâine. Dar boabele de secară au o boală sau poate sunt blestemate de diavol, căci după ce mănâncă pâinea, unii dintre ei încep să danseze incontrolabil și să cânte goi pe străzi, alții zbiară din cauza unor viziuni terifiante, alții înțepenesc și abia reușesc să respire.

Nimic nu pare să poată alunga boala: nici rugăciunile, nici scăldatul în apă sfințită, nici legarea de pat, nici săritul în fața lor noaptea pentru a-i speria, nici ținutul de gleznă și scufundarea în râul rece, nici creanga de tisă plesnită peste cap, nici îngroparea în bălegar din cap până în picioare, nici atârnarea cu capul în jos de un copac înalt și învârtirea lor până ce vomită, nici perforarea unei găuri mici în craniu care să lase umorile rele să iasă din creierele afectate. Se răspândește un zvon cum că pământurile abației ar fi bântuite de diavol, că oamenii care se hrănesc de pe acele pământuri îl iau pe diavol în corpul lor.

Ah, se vaită stareța Emme, care își dă seama de adevăratul necaz și boscorodește că nu e decât un pas de la neputința de a mai vinde grăunțele abației la situația în care însăși surorile să fie văzute ca femei ale diavolului. Măicuțele trezesc deja suspiciuni, nu sunt normale, ci surori cu vrăjitoarele.

Cere să fie pregătiți caii. Ea și Marie vor merge să exorcizeze câmpurile.

O dimineață frumoasă. Bruma s-a așternut deasupra ierbii. Marie privește cum peisajul bătut de vânt se revarsă într-o vastă pădure întunecată care înaintează chiar până la marginea celor mai apropiate pământuri ale mănăstirii. Apoi, deasupra vârfurilor copacilor se conturează amenințător o arcadă construită de om, care se pierde imediat printre copaci. Atunci când fata scoate un sunet de uimire, stareța spune: Da, romanii. Ceva pentru căratul apei, cred. După care își reia cântecul, iar Marie se minunează cu gândul la acei oameni atât de nemaipomeniți, încât au fost în stare să creeze ceva ce le-a supraviețuit o mie de ani. Umanitatea cu siguranță piere, oamenii din ziua de azi sunt mărunți față de cei de acum un mileniu. Romanii, grecii, niște giganți în comparație cu normanzii sau, mai rău, englezii firavi, mici. Peste o altă mie de ani oamenii vor fi la fel de nesocotiți precum vacile care rumegă pe câmpuri. Tânjește să se afle printre oamenii mari ai generațiilor anterioare. Poate că printre ei Marie și-ar fi găsit locul. Nu s-ar mai fi simțit atât de singură.

La apus, ajung pe câmpurile năpăstuite. Fata și stareța descalecă și cântă o Vecernie scurtă în timp ce sătenii se adună. Intră în casa în care membrii familiei bolnave stau întinși, rigizi și gâfâind. O fată are pleoapele căscate, iar globii oculari sunt bulbucați pe chipul ei uscățiv, de parcă s-ar zgâi la un demon care dănțuie pe plafonul acoperit de funingine. Stareța binecuvântează pe fiecare în parte, după care o roagă pe Marie s-o conducă spre câmpuri. Emme le ordonă

oamenilor să țină torțele neaprinse și să încercuiască zona de unde a fost culeasă secara rea, iar cei care știu să folosească lopeți și greble să le ia cu ei.

Apoi o transformare minunată o cuprinde pe stareță; devine mai ascuțită. Crește dincolo de limitele corpului său subțire. Stă în ultima rază de lumină uimitoare ce răzbate printre copaci, astfel încât chipul său palid strălucește și poate fi văzut chiar și de cei aflați la două sute de metri depărtare. Își ridică brațele. Vocea ei devine pătrunzătoare și puternică și intonează o rugăciune în latină pe care Marie nu a mai auzit-o sau citit-o vreodată. Atunci când stareța strigă „Amin!" și face semn cu capul, fata își atinge torța de cele de lângă ea, fiecare aleargă să aprindă următoarea torță și, astfel, focul pătrunde în întunericul tot mai profund, până când câmpul este încercuit de puncte de lumină. În cele din urmă, stareța scoate un țipăt și își coboară brațele, iar toți ceilalți își apropie torțele de pământ. Secara uleioasă se aprinde repede; iepurii și păsările care se cuibăreau la sol se dezlănțuie. Un șoarece de câmp țâșnește pe lângă Marie chițăind, iar ea îl calcă și îl omoară cu sabotul, căci corpul lui mic e în flăcări. În sfârșit, focul, pe care lopețile îl împiedică să se întindă pe câmpurile neafectate, se consumă până la jăratec, iar stareța și priora îngenunchează și se roagă noaptea întreagă. Toți ceilalți dispar în întuneric să meargă la culcare.

Cele două măicuțe rămân pe câmpul mocnind și se roagă până când fumul se împrăștie odată cu răsăritul soarelui. Pe Marie frigul o face să tremure, o doare tot corpul, urăște din răsputeri asemenea chinuri zadarnice. Pe timpul nopții, ca să-și abată gândurile de la durerea resimțită, s-a rugat pentru fiecare dintre surorile ei, una câte una, defectele fiecăreia dintre ele arzând în văpăi. Ușor-ușor, hotărăște că, spre deosebire de stareța care le dă de făcut treburi în funcție de ceea ce măicuțele fac cel mai puțin bine, ca lecție de umilință, Marie le va pune să facă o muncă potrivită cu puterea fiecăreia. S-a zis cu măicuțele bolnăvicioase tușind pe câmpuri sau chinuindu-se să atârne pe sârmă cearșafurile spălate și ude, s-a zis cu Goda moderând certurile, s-a zis cu mulsul vacilor de către măicuța Lucy, plângăcioasă și îngrozită, a cărei soră a murit de la o lovitură de copită la cap. Atât de multe ore s-au pierdut pentru totdeauna din cauza slăbiciunii și a reținerilor. Nu e nimic greșit să te mândrești cu efortul depus de corpul tău, gândește ea. Niciodată nu a crezut vreun argument în favoarea umilinței. Cu siguranță că Dumnezeu, care a făcut numai lucruri bune, își dorește ca treburile să fie bine făcute.

În cele din urmă, apare o geană de lumină. Marie o ajută pe stareță să se ridice și o conduce până la casa unde își lăsaseră caii.

Stareța le dă ultimele instrucțiuni: timp de trei ani se va planta doar grâu pe acel pământ și o cruce mare de lemn va fi ridicată în partea de nord pentru a ține răul departe. Stăpâna casei ia mâinile reci ale stareței într-ale ei și le încălzește până când Emme se oprește din tremurat.

Au oferit alimentele pe care le-au adus cu ele de la abație oamenilor înfometați din sat și acum, măicuțele pleacă flămânde. Atunci când nimeni nu le mai poate auzi, Marie o întreabă pe stareță unde a învățat să exorcizeze câmpuri. În nicio carte din câte știe ea nu se pomenește o asemenea ceremonie.

Bătrâna e epuizată și palidă. Zâmbește și-i spune: Oh, bineînțeles că e o scorneală. Fiecare ritual creează propriul catharsis, Marie. Acțiunile mistice creează credințe mistice. Și apoi, legănată de pasul clătinat al calului său mic și îndesat, stareța adoarme.

În spusele acesteia, Marie întrevede adevăratul scop al nopții. Femeile de pe lumea asta sunt vulnerabile; doar reputația le ajută să nu fie zdrobite. Această stareță care nu a fost mișcată de foametea cu care s-au luptat măicuțele din propria mănăstire a trecut la fapte speriată de amenințarea bârfelor meschine.

Marie reușește acum să vadă conturul lui Eleanor, felul în care aceasta a construit ziduri peste ziduri împrejurul său, ziduri de averi, sânge, căsnicii, prieteni, spioni și sfetnici, iar cel mai îndepărtat zid este însăși reputația sa, pe care și-o protejează cheltuind o mulțime de bani. Puterea unei femei merge până acolo unde i se dă voie. Înțeleaptă, Eleanor știe că trebuie să-și găsească libertatea doar sub această formă de neîncălcat. Marie are o viziune fulgerătoare cu ea însăși, în care apare ca o figură măruntă care se cațără pe ziduri; oh, într-o zi va găsi calea peste meterezele reginei, într-o zi va ajunge înăuntru, la adăpost de vânt.

Atunci, gândește ea, Eleanor o să-i servească drept model pentru propria menire pe acest pământ, în interiorul acestei abații pe care o urăște cu înverșunare. O să clădească în jurul său ziduri de avere, prieteni, reputație bună și cinstită, o să le facă pe surorile ei să se simtă în siguranță. Marie o să fie precum regina, gândește ea. Stareța sforăie, calul dă vânturi, ziua se scurge, iar mintea lui Marie ticluiește iute niște planuri.

Marie devine măicuță de sărbătoarea Înălțării Domnului, după o noapte zbuciumată în care visează cum imensul râu din copilăria ei îngheață brusc sub un soare dogoritor de vară, iar lumina lui strălucitoare o orbește. Se trezește în dimineața care are să-i încheie scurtul noviciat și se simte năucită, febrilă, tulburată. Este mult prea agitată ca să poată auzi liturghia, să vadă și să simtă bucuria de pe chipurile măicuțelor când acestea îi zâmbesc afectuos. E prea mult pentru ea, își pleacă ochii, nu o să se uite decât la ce are în mâini. Într-una își ține veșmântul împăturit, iar în cealaltă lumânarea neaprinsă, apoi le urmează pe Ruth și Gât-de-Lebădă când acestea, cu mare solemnitate, se ridică să îmbrace veșmintele. Se întorc la altar cu lumânările acum aprinse, vai, este disperată, se roagă ca nu cumva să i se stingă lumânarea. În sfârșit, binecuvântarea cu *Accipe*

virgo Christi velamen virginitatis, stropirea cu apă sfințită și ciudata greutate a vălului negru așezat pe capul ei. Culoarea morții, își zice ea, a nopții, a disperării. Neclintită, își deschide mâna și primește un inel.

Timp de trei zile se păstrează liniștea pentru mirese și apoi are loc un festin ieșit din comun. Marie și cele două noi surori ale sale, toate îmbujorate, stau în mijlocul festivității.

A trecut dincolo de temporalitate, în veșnicie, s-a încredințat acestui loc haotic și îngrozitor, acestor femei pe care abia le cunoaște. De altfel, simte o schimbare în ea, ceva subtil, dar de fiecare dată când încearcă s-o atingă, s-o răsucească și s-o cerceteze, își dă seama că nu e decât o himeră.

Noaptea totuși, în dormitor, îndoiala i se strecoară în suflet, cel mai întunecat și amar sentiment posibil. Că a făcut o greșeală nenorocită atunci când și-a acceptat propria moarte vie. Își lasă lacrimile să-i curgă din colțul ochilor pe tâmple, să fie absorbite de țesătura care încă poartă mirosul oilor și al mâinilor care au tors-o și țesut-o.

Acum, Marie pare că se zbate tot timpul, că nu poate ține pasul cu nimic. Cu cât petrece mai mult timp la abație, cu atât timpul trece mai repede.

Nu are timp nici să respire. În primii ani, lupta ei e să-și mențină pur și simplu măicuțele în viață. În fiecare zi se duce călare la nobili, la chiriași, pe câmpuri. Șobolanii au ajuns la crupe, juncilor le cresc gușile și carnea li se usucă pe grebene, jumătate din recolta de mere este pierdută în urma unui îngheț târziu care a scuturat florile din pomi, brânza are un gust amar, cineva o caută, tot timpul o caută cineva, nu e niciodată singură decât pe spinarea calului. Doarme puțin. Când se trezește, mintea deja îi galopează. Nu se mai întoarce în pat după Utrenie, în acele ore scrie scrisorile cu care își cultivă grădina de prieteni din lumea mare. Acordă favoruri, căci fiecare familie are o fiică sau o nepoată în plus, o fată care se revoltă la gândul măritișului, fiecare gospodărie ar fi recunoscătoare să primească miere, săpun sau bere și rugăciuni pentru adormiții lor dragi.

Sora Ælfhild moare de scrofuloză, gâtul bietei femei umflându-se până ce o lasă fără aer.

Marie a mai văzut și alte corpuri neînsuflețite. Pe cel al mamei sale și, în timpul cruciadei, pe cel al mătușii Euphémie, căreia îi fusese prea sete ca să mai aștepte și a băut pe nerăsuflate apă infectată abia încălzită, nu fiartă, și care, drept urmare, timp de trei zile a defecat continuu, până ce într-a patra zi au găsit-o întinsă în patul de campanie, cu fustele ridicate deasupra taliei și cu o muscă furișându-i-se pe ochi, fiindcă era moartă. Apoi, după ce femeile au părăsit cruciada – nu aveau să vadă Ierusalimul vreodată – și așteptau barca să se întoarcă în Franța, mătușa sa Honorine, cea cu șoimii, s-a aplecat într-un moment de

neatenție să scarpine o pișcătură de pe picior și nimeni nu a înțeles ce greșeală făcuse până când nu au intrat într-o baie publică și s-au dezbrăcat, iar fata de acolo, țipând în limba ei, le-a dat afară. Piciorul lui Honorine devenise galben, negru și roșu cu puroi și putrefacție și, în cele trei zile petrecute în hanul dezgustător și prea călduros, această mătușă care fusese atât de tăcută în timpul vieții s-a dezlănțuit și a început să hulească. Au fost nevoite să-i bage un căluș în gură ca s-o facă să tacă. Când suflarea i s-a oprit în piept, păsările și-au fluturat aripile grozave și au țipat ca două bocitoare. După care a murit și Honorine.

Chiar și așa, Marie este tulburată atunci când o vede pe Ælfhild cu gâtul plin de umflături negre uriașe și trebuie să-și oțelească stomacul și să-și țină respirația ca să poată spăla corpul femeii.

De parcă moartea lui Ælfhild ar fi fost un semn prevestitor, chiar în acea după-amiază Marie primește o scrisoare scurtă de la curte, care îi dă de veste, cu o scriitură anonimă, că împărăteasa Matilda este grav bolnavă.

O cunoști pe Matilda? întreabă Emme, neîncrezătoare. Dintotdeauna a fost regina mea preferată, să știi. O războinică. Ce povești! Odată a fugit toată noaptea pe un râu înghețat ca să nu fie capturată. Of, mi-au plăcut la nebunie poveștile acelea, am iubit-o pe regina rebelă. Și apoi începe a fredona veselă.

Nu, n-am cunoscut-o, răspunde Marie. Nu o cunosc. Este soția. Cea care. Într-un fel, e mama mea vitregă. Nu contează. Am ajuns la ea după ce am fost alungată de pe pământurile mamei mele.

Și îi povestește stareței că, atunci când neamurile din partea mamei ei veniseră s-o gonească de pe moșie, loc pe care, bastardă fiind, nu l-a putut păstra, ea fugise cu toată averea familiei care încăpuse în cufăr, cu pasărea ei, cu calul ei, cu Cecily a ei și cu inima ei de orfană îndurerată. Au străbătut ținutul pe timpul nopții și a fost minunat.

Prea repede, au ajuns la Rouen. Un oraș gârbovit, dubios, perfid. Măruntaiele unui animal mătăhălos luceau purpuriu în stradă, păzite de o javră uriașă care-și arăta colții. Palatul împărătesei Matilda din parcul regal Quevilly. Înspăimântător de mic, exagerat de îngrijit.

Înăuntru, tapiseriile de pe pereți erau mâncate de molii, iar mobilierul era greoi și întunecat.

În sfârșit, după o așteptare îndelungată, împărăteasa a intrat foșnind în încăpere: o femeie uscată ca o coajă, cu trăsături mărunte înghesuite în mijlocul feței. Când Eleanor sărise din patul Franței în cel al Angliei, împărăteasa – noua soacră a lui Eleanor, mama vitregă aproape inexistentă a lui Marie – o instruise pe regină în arta mai subtilă și necesară a guvernării. Marie a fost uimită că o femeie așa micuță, care acum tremura din toate încheieturile, a condus cândva armate, a curtat aliați, a fost încoronată atât la Roma, cât și la Londra, a rezistat asediilor, a traversat pe jos râuri înghețate ca să nu capituleze. Un vânt mai puternic ar fi

putut-o rostogoli ca pe o frunză. Chiar și un strănut.

Marie avea să i se adreseze cu apelativul de împărătească, i-a spus bătrâna doamnă fără s-o invite pe fată să ia loc. Nu mamă vitregă, niciodată mamă vitregă. Ea nu era nicicum rudă cu Marie și totuși iat-o aici, bastarda, rod al violului. Ei bine, împărăteasa nu ar fi reproșat nimănui că e copil născut din flori, unii dintre cei mai aleși oameni erau bastarzi, majoritatea fraților săi, de fapt. Cei mai buni dintre frații săi, de fapt. Cu toate acestea, o irita faptul că se cheltuiseră bani, bani pe care nu dorea să-i cheltuiască și nu a cerut să-i cheltuiască, dar pe care a trebuit să-i dea, fiindcă era singura care avea ceva bani în momentul, ei bine. Al violului. La început, când mama lui Marie îi scrisese cerându-i ajutorul pentru când avea să moară, împărăteasa s-a gândit să o țină pe fată la ea, dar acum că aceasta se afla aici, se bucura că nu făcuse asemenea lucru. Așa o necioplită cu frunze în păr și duhnind într-un fel care chiar o jignea. Apropie-te ca să te pot vedea, i-a spus împărăteasa. Nu, trebuie să stea în lumină și să se întoarcă spre împărătească. Vai, binecuvântată fie sfânta fecioară! Marie chiar nu e cum trebuie, nu-i așa, chiar deloc, atât de înaltă, era de-a dreptul obscen. Cu trei capete mai înaltă decât ar trebui să fie o femeie, mătură grinzile cu creștetul capului, și e osoasă ca un bâtlan. Numai să dea din aripi și urcă la cer. Nu, până la urmă a fost foarte bine că Marie a ajuns în Anglia, care, ca să fie totul cât se poate de clar, dacă nu ar fi fost împărăteasa, ar fi o țară abandonată complet porcilor sălbatici, celților și diavolului, împărăteasa a fost cea care a salvat acel loc îngrozitor. Nu, nu, la vârsta pe care o avea pe atunci nu ar fi putut s-o țină pe Marie și nici s-o învețe cum să fie o doamnă, educată cum fusese copila de mătușile alea faimoase, lipsite de feminitate. Acele orori. Ce noroc că nora împărătesei, Eleanor, oh, ce rapid avea s-o educe ea pe Marie, unu-doi, nu putea să sufere mojicii. Avea să-i acopere fața cu pudră din rădăcină de crin, să-i contureze ochii și să-i învețmânte trupul respingător în rochii potrivite. Marie înota de-a dreptul în rochiile vechi pe care le purta, arăta pur și simplu ridicol. Ce risipă de sânge ales, ce risipă de acest sânge care curgea și prin venele propriilor copii ai împărătesei! Nu, Marie nu avea nimic în comun cu frații săi, în afară de maxilar, poate, de înălțime, nas, frunte, păr și poate și ochii aceia. Niciodată nu avea să reușească fata să se mărite bine, era fără speranță. Numai cât și-o imaginează pe Marie cu bijuterii! O sperietoare împopoțonată, imposibil, ha-ha-ha-ha-ha! Oh, a spus ea, trebuie să ceară puțin vin ca să-și revină și chiar mult vin, copila arăta de parcă ar fi fost în stare să mănânce trei vaci de la bot la coadă și tot ar mai avea loc și pentru o gâscă. Împărăteasa a strigat spre ușă să fie servită masa, să fie aduse mai multe bucate decât credeau că ar putea mânca patru suflete sănătoase.

Iritată, a întrebat-o pe Marie de ce stă în picioare. Fata s-a așezat. A urmat o așteptare lungă în tăcere, timp în care bușteanul trosnea în cămin.

În cele din urmă, împărăteasa a spart liniștea și a spus că poate s-a grăbit și că între timp s-a mai gândit și cine știe, de ce ar hotărî o împărătească bătrână ce se poate și ce nu pe această lume, poate că Marie va fermeca vreun nătâng, nu ai cum să știi ce gusturi bizare există pe lumea asta. Oh, ar avea câteva povești să-i spună despre cupluri pe care le-a întâlnit, ca de pildă acea Clotilde cu chip de scroafă și spinare cocoșată care a devenit ducesă peste noapte. Ducesa unui gârbovit cu chip de porc! Și tot așa. Poate că Marie se va căsători și va aduce pe lume un neam grozav de nobili. Până la urmă, fata avea în vene sângele zânei Mélusine, la fel ca frații și surorile sale, astfel că în jurul tuturor plutea un soi de magie vizibilă, o strălucire care venea din interior. Precum piatra lunii. Și Marie avea acea magie, împărăteasa vedea acum acea strălucire tainică extraordinară. Și, cu cât ochii bătrânei doamne se obișnuiau mai mult cu chipul lui Marie, cu toate că fata era evident complet lipsită de frumusețe, era de fapt cu adevărat urâtă-urâtă, s-ar fi putut spune chiar remarcabil de urâtă, regina observa că ochii aceia ai ei nu erau câtuși de puțin urâți. Erau înflăcărați. Iar asta nu era ceva de neglijat, focul interior. Of, ce păcat pentru Marie că se născuse femeie, deși nu era rău pentru propriii săi copii, bineînțeles. Nu, nu. Se bucura că a fost să fie așa, pentru binele copiilor ei.

Masa a fost pusă, servitorul s-a retras, puteau mânca. Cu gura plină, împărăteasa i-a spus brusc că uitase că Marie devenise orfană recent. Ei bine, împărăteasa era și ea orfană. Era o viață cât se poate de singuratică, cea de orfan. Mama copilei nu avusese prea multe calități admirabile, dar fusese stăruitoare, reușise în cele din urmă să înduplece familia regală să o ia pe Marie.

Fata a spus încet că mama ei fusese cea mai bună dintre femei.

Împărăteasa a șuierat nemulțumită, împrăștiind dumicați de pâine mestecată spre Marie. Și i-a spus, fără să stea pe gânduri, că mama fetei nu fusese nicidecum cea mai bună dintre femei, oh nu, erau altele mult, mult mai bune. Însă fusese respectabilă, cel puțin respectabilă, pentru o femeie distrusă. Atrăgătoare chiar în adolescență. Atât de atrăgătoare, încât a sedus un bărbat care n-ar fi putut niciodată să-i aparțină. Da, poate nu chiar sedus, deși este adevărat că sângele unei femei este adeseori mai fierbinte, oricine știe asta. Păcatul Evei a fost acela al pasiunii. Nu, vina mamei lui Marie a fost aceea că fusese atrăgătoare și nătângă, pentru că nu fugise îndeajuns de iute. Și împărăteasa era atrăgătoare, se scriseseră cântece despre frumusețea ei, dar măcar nu era nătângă, știa cum să fugă repede. Alerga foarte repede și nimeni nu o putea prinde și de aceea nu fusese siluită, nici măcar o dată. În ciuda urâțeniei, împărăteasa spera că Marie era conștientă de faptul că acest lucru i se putea întâmpla chiar și ei, căci, uneori, nu frumusețea, ci puterea este cea care face sângele să clocotească. Ea spera că, în această privință, fata îi seamănă mai mult ei decât mamei sale și că Marie știe să alerge repede-repede.

Împărăteasa a așteptat o reacție. Marie i-a răspuns, cu voce domoală, că aleargă într-adevăr foarte repede.

Era cu neputință ca Marie să poată alerga la fel de iute ca împărăteasa, i-a spus atunci bătrâna doamnă, cu ochi sclipitori, iar fata a avut senzația năucitoare că antica împărătească voia să fie provocată la întrecere. Pe străzile din Rouen, la lumina torțelor, cu fustele ridicate, străbătând în goană un drum prăfuit și întunecat. Să fi câștigat, Marie ar fi fost decapitată.

Fata i-a spus că nu, avea dreptate, sigur nu era la fel de rapidă ca împărăteasa.

Împărăteasa a zâmbit. Era bucuroasă să vadă că fecioara știa să fie diplomată, o surpriză plăcută. Bine atunci, era de acord s-o ajute pe copilă, era surprinsă să vadă că nu îi displace, deși, ca să fie sinceră, se așteptase să-i urască figura. În orice caz, avea să-i asigure o escortă armată până la curtea din Anglia. Putea să facă asta pentru copilă. Deși făcuse deja îndeajuns.

Marie i-a mulțumit, dar i-a spus că ea și servitoarea ei pot să traverseze și singure canalul; la urma urmei, ajunseseră fără ajutor la Rouen.

Împărăteasa a râs ca o fetișcană și Marie a văzut atunci că aceasta își pierduse dinții centrali de sus și de jos și că avea măselele negre de carii în mijloc. Copilă nesăbuită, i-a spus ea, acum se știa peste tot că fusese invitata împărătesei, că era rudă de sânge cu coroana Angliei. Deși nu aveai nimic de văzut la Marie, tot se putea cere o răscumpărare pe ea; ori asta, ori un mariaj forțat care să permită unei alte familii să se apropie de tron. Ce copil era încă Marie dacă nu înțelegea aceste lucruri.

Fata a tras aer în piept, apoi l-a dat afară și i-a mulțumit cu umilință împărătesei pentru protecția pe care i-o oferea.

Împărăteasa i-a spus, stând în picioare, că, ei bine, poate că rudelor li se cuvine uneori un gest de bunăvoință. Apoi a râs la propria glumă, după care a spus, ca din senin, că trebuie să plece la culcare. Printr-un gest de afecțiune, a lovit-o ușor cu palma pe obraz cu mâna sa mică și uscătivă.

Imediat după aceea, cu un foșnet de mătase și un miros de plante împotriva moliilor, împărăteasa a dispărut. Aceasta a fost ultima oară când Marie a văzut-o pe femeia mare prin naștere, și mai mare prin alianță, cea mai mare prin descendență, sau cel puțin asta va scrie pe piatra sa de mormânt din catedrala din Rouen după ce va pleca să-și primească răsplata veșnică.

Marie pune scrisoarea deoparte.

Nu, îi spune acum stareței, împărăteasa Matilda nu are cum să fie grav bolnavă, nu poate muri. Va trăi veșnic în mintea fetei, uscându-se doar în vanitatea și amărăciunea sa an de an, până când, în cele din urmă, va dispărea, de mărimea unui purice, sărind și ciupind, în faldurile fustelor sale voluminoase.

Stareța nu a ascultat însă nimic din ce a zis Marie. Ce n-aș da pentru o tartă de agrișe, spune ea și zâmbește ca un copil, iar priora oftează și sună clopoțelul

care o cheamă pe bucătăreasa stareței. Aceasta vine în fugă, deja bombănind.

Presiunea superiorilor diecezani asupra lui Marie devine și mai mare. Aceștia cer o întrunire, iar ea le-o trimite pe stareța Emme, care, odată acolo, cântă confuză, până când ei o trimit înapoi.

O servitoare din abație fură o căruță și este prinsă la doi kilometri depărtare. Marie se luptă împotriva spânzurării acesteia, reușind să-i reducă pedeapsa la scoaterea unui ochi din orbită și purtarea ulterioară a unui petic peste chip, un chip suav care întotdeauna îi plăcuse lui Marie și pe care uneori își dorise chiar să-l mângâie.

Veștile despre Eleanor ajung la ea una câte una, prin bârfele aduse de cei care caută pomană și prin rândurile din scrisorile primite de la prieteni și spioni: acum regina se află în Aquitania, acum atâță sângele regal ca să asedieze Toulouse, pe care-l consideră al său, acum este furioasă că asediul a eșuat.

Priora știe că aceste evenimente care se întâmplă pe pământ, zărite în depărtare precum un nor întunecat pe cerul senin, vor aduce într-o zi ploaie și tunete chiar și asupra maicilor ei, atât de izolate de lume.

Urmează o primăvară uscată, în care păstârnacii și napii ies moi și zbârciți. Va urma o iarnă săracă, își zice ea. Lovește cu piciorul o plantă veștedă și îi vine să izbucnească în lacrimi, căci Eleanor nu are cum să recunoască ce priceută e Marie și să-i ceară vreodată sfatul când, an de an, măicuțele se confruntă cu perioade de foamete, când se vede nevoită să vândă rugăciunile surorilor sale doar pentru a avea ce pune pe masă. Nu are cum să devină cunoscută în toată Europa ca o conducătoare măreață, când tot ce face este să se lupte toată ziua, tot anul. Viața de zi cu zi îi ucide măreția.

De parcă Dumnezeu ar fi auzit-o, lectura de la masă din acea zi este din *Proverbe* și vorbește despre cum mândria aduce dizgrație, dar pentru cei umili înseamnă înțelepciune.

Marie râde în sinea ei, atinsă până în măduva oaselor.

În a treia primăvară petrecută de Marie la abație, sora Pomme, măicuța grădinăreasă, pune răsadurile de cais în adăposturi de răchită și le adaugă îngrășământ, iar acestea cresc repede la fel de înalte ca Marie.

În al cincilea an al vieții sale la abație, sunt deja douăzeci și șase de măicuțe cărora li se vor alătura și mai multe, zestrea lor îmbunătățindu-se simțitor, iar Marie devine treptat, după mari și numeroase eforturi, cunoscută pentru priceperea ei.

Chipul său straniu, prelung și înfățișarea masculină le inspiră nobililor încrederea că fiicele lor se află în siguranță alături de ea. Aceștia ar ezita dacă ar ști că Marie nu are decât douăzeci și unu de ani, dar înălțimea, austeritatea și anii de griji o fac să pară mult mai în vârstă. Uneori, când se ridică mai brusc din pat sau de la birou, amețește din cauza lipsei de somn. Iar dacă doarme, visează bani, pentru că nu are niciodată îndeajuns, i se topesc în mână.

Acesta e anul în care Marie oprește producția de mătase. În schimb, creează un scriptoriu. Cele mai noi patru novice știu toate să citească și să scrie. Sora Gytha, care vede zâne roind pe aripile păsărilor și chipul mamei sale în lună, nu poate să scrie sau să citească, dar creează ilustrații miniaturale uluitoare, pe care le pictează în culori vii. Marie golește o cameră cu ferestre și comandă pupitre de scris în picioare, după care începe ușor să răspândească zvonul despre serviciile de copiere a manuscriselor oferite de maici la un sfert din prețul practicat de călugării mănăstirilor, întrucât se presupune că femeile nu sunt făcute să fie caligrafe, nu sunt considerate a fi capabile sau îndeajuns de înțelepte. Într-un singur an, copiatul aduce mai multe venituri decât aduseseră zece ani de tors și țesut, iar pomenile de Crăciun includ chiar și douăsprezece tunici bune din lână pentru sărmanii care îngheață de frig.

În al șaptelea ei an la abație totuși, menit parcă să șteargă toate progresele mărunte făcute de Marie până atunci, vine o vară de miasme. Surorile laice se sting una după alta, aceste ultime fiice neînsemnate ale nobilimii, fiecare cu o zestre demnă de milă, neiubite, neîngrijite, tânguindu-se bolnăvicioase, pierind din cauza unei priviri răutăcioase sau a unui curent rece de la vreo fereastră.

Apoi, într-o zi, într-o colibă cu miros de turbă în care Marie este invitată să mănânce, priora întâlnește o fetiță de șase ani, cu gene lungi, care își ține cele șase surori mai mici perfect aliniate. Wulfhild, fiică a lui Wulfhild, o filiație lungă de Wulfhilde care, din ce-și aduce aminte, se întinde înapoi până la saxoni. Cine știe care o fi tatăl, mama fetelor ridică din umeri, ele poartă numele ei de familie, și anume Thrasher. Cum se poate să aibă șapte copii, când Wulfhild nu are decât șase ani? o întreabă Marie pe copilă în timp ce mama ei, cu părul roșcat cârlionțat sălbatic, îi pune priorei niște tocană de mazăre într-un castron nespălat. Wulfhild îi șoptește că mama ei a făcut copii ca o cățea, două perechi de tripleți, și doar Wulfhild, cea mai mare, a fost copil unic. Și încearcă să spună acestea într-un amestec de engleză și latină, pentru că engleza lui Marie încă e șubredă; într-un fel sau altul, această fetiță reușise să învețe suficient de multă latină la biserică încât să poată purta o conversație.

Marie privește îndelung copila cu gene lungi și groase, iar în mintea ei înflorește o armată de copii dedicați vieții monahale, toți înzestrați cu inteligență

sau cu forță fizică sau cu relații; fete care și-au însușit din îndeletnicirile familiale arta sticlăriei, cizmăria, dogăritul, tâmplăria, care pot să calculeze fără tablete de ceară, care pot să învețe limbi străine, care vor deveni măicuțe puternice ori comerciante ce se vor îngriji de nevoile abației sau se vor mărita mai presus de statutul lor social, devenind parte din armata ei de spioane pe care a visat să le răspândească în camerele de putere discretă din întreaga Europă.

O întreabă pe fată în latină dacă i-ar plăcea să vină la abație; chipul lui Wulfhild se întunecă și ea răspunde că nu i-ar plăcea deloc. Priora îi spune că nu i-ar mai fi niciodată foame și că ar dormi în propriul său pat, nu într-un morman de copii, dar copila refuză din nou cu hotărâre, iar voința sa de neclintit o face să zâmbească pe Marie.

Priora face pregătiri, găsește alte trei fete, fiica de treisprezece ani a unui fierar, fiica de doisprezece ani a unui cizmar și o copilă de nouă ani atât surprinzător de înaltă și puternică, încât poate ridica singură un butoi de bere. Marie se duce în persoană să o ia pe Wulfhild, a cărei mamă plânge la gândul de a o pierde, dar care e de acord că o viață la abație este mai bună decât oricare alta ar putea ea să-i ofere. Tot drumul făcut prin noapte către abație, fata tremură pe oblâncul calului de luptă al lui Marie, însă e curajoasă și nu plânge. Din bucătărie încep să dispară prăjituri cu mere; un câine umblă cu piciorul din spate legat de burtă, așa încât șchioapătă de colo-colo scheunând, iar priora bagă de seamă alte obrăznicii, până când o așază pe Wulfhild la ea în poală, îi spune că știe că fata vrea să le dea bătăi de cap și o întreabă dacă a intrat vreun diavol în ea sau ce se întâmplă.

Wulfhild răspunde că este tristă pentru că știe că ea are ce mânca, iar familia ei, nu. Pe chipul fetei nu se citește regret, ci cutezanță.

Marie spune că va trimite familiei lui Wulfhild o șuncă și o putină cu făină în fiecare an de Crăciun și o putină cu mere toamna, e bine așa?

Umerii fetei se relaxează și aceasta se sprijină de pieptul lui Marie ceva timp în liniște, iar în cele din urmă răspunde cu o voce gravă că e bine. Pentru moment.

Marie își spune cu asprime că nu trebuie s-o iubească pe Wulfhild mai mult decât le iubește pe celelalte, dar zâmbește atunci când o vede, nu se poate abține. Timpul se comprimă, gonește. Acum sunt treizeci și trei de măicuțe și patru surori laice, iar vinerea, Marie aranjează să se servească la masă sardine și somon, deoarece abația poate în sfârșit să și le permită. I-a convins pe nobili să doneze pământul din jurul abației, este insistentă și ușor amenințătoare, până când aceștia cedează și își arată burțile, făcând pe morții.

Din scrisorile pe care le primește, Marie află că Eleanor și-a abandonat căsnicia și trăiește pe pământurile sale din Aquitania. Spioanele stareței spun că regina își instigă propriii copii la rebeliune împotriva coroanei engleze. Aceștia sunt neliniștiți, merg călare încoace și încolo, formând alianțe și obținând

promisiuni. Cântecul despre regină care răsună pe străzile din Paris și Londra ajunge și la urechile lui Marie: un vultur falnic care-și alungă puii prea repede din cuib pentru ca aceștia să poată zbura.

Caisul rodește în cele din urmă. Bucătăreasa este scandalizată că Marie culege un fruct și îl mănâncă crud, nu gătit într-o plăcintă. Aceasta spune vai, nu, nu, prioră, suntem femei, nu *animale*, iar Marie se gândește la calul său bun și curajos, acum destul de bătrân, cât de liniștit, loial, iubitor și răbdător este. În același timp, o privește pe fătuca netoată de la bucătărie cum își bagă mâna goală în păstârnacii care fierb pe foc, cum își scoate mâna și privește tâmp cum ies aburi din ea și cum devine roz din cauza teribilei arsuri.

Înainte ca fata să înceapă a boci și Marie să traverseze încăperea ca să-i scufunde mâna arsă în apă, priora se gândește că e adevărat că nu suntem animale, însă ar fi ridicol să credem că suntem mai buni. Animalele sunt mai aproape de Dumnezeu, bineînțeles, pentru că animalele nu au nevoie de Dumnezeu.

Vin vești cum că Eleanor ar fi fost răpită în timpul fugii pentru păcatul de a se fi ridicat împotriva Angliei, că ar fi fost întâi încarcerată în Château de Chinon, apoi târâtă peste canal și ținută prizonieră în câteva castele și case, în această țară atât de umedă și bătută de burnițe, pe care regina o disprețuiește profund.

Prima reacție în inima lui Marie este una de bucurie: acum priora este cea liberă, stăpâna propriilor pământuri, cea care are în grijă moșii și servitori. Pe când Eleanor este cea care se află într-o cușcă.

Apoi momentul trece și își dă seama că e cu neputință ca Eleanor să fie ținută prizonieră. Cu siguranță răpitorii nu au putut lua decât o fantomă a sa, și nu pe femeia adevărată. Își amintește de o piesă de teatru scrisă de Euripide, despre cum adevărata Elena din Troia nu se afla în orașul asediat în timpul îndelungatului război, fiind înlocuită acolo de o plăsmuire invocată de o zeiță; adevărata Elena trăia sub soarele și florile din Egipt, departe de vărsarea de sânge și de miasma morții.

Îi scrie reginei, dar nu primește niciun răspuns, căci scrisorile o urmăresc pe regina târâtă de colo-colo, la cheremul răpitorilor săi. În cele din urmă, aude că se află într-un *château* la o sută douăzeci de kilometri nord de abație și creează un regim de urgență pe acele pământuri ale abației. Îi duce lui Eleanor daruri de consolare: ierburi aromatice și ultima bucată de mătase a abației, săpun, vin, o cărticică practică de rugăciuni care încape în palmă și care nu a fost stricată după ce Gytha i-a pictat pe primii părinți în albastru și șarpele cu roșu. Marie repetă felul în care o va trata pe regină cu atât de multă delicatețe, încât grija sa să-i reflecte libertatea. Felul în care se va purta, cu cele mai bune maniere, îi va arăta reginei că nu o iartă pentru faptul că i-a respins colecția de laiuri oferită în dar,

care era, bineînțeles, darul propriului său suflet.

Așa cum face uneori atunci când vizitează călare moșiile abației, se apleacă în față și se reazemă de oblâncul din corn și lasă mișcarea calului să se acumuleze contra sa până ce icnește și ceva din interiorul ei se sparge.

Întotdeauna este mai calmă după aceea.

Însă atunci când ajunge, inima i se zbate în piept de parcă ar fi o copiliță de cincisprezece ani, și nu o mare doamnă de treizeci și doi. Pășind cu hotărâre înainte, în timp ce toată autoritatea semeață i se oglindește pe chip, este întâmpinată cu uimire: Dar, dragă doamnă prioră, i se spune, regina a fost luată în grabă de la castel cu doar câteva ore mai devreme și nu ni s-a spus unde urmează să fie dusă.

Marie se întoarce la abație tristă, zdrobită.

Sora Ruth, care are harul misterios de a înțelege lucrurile lăsate nespuse și care știe ceva despre teribila dragoste a lui Marie, prinde calul de căpăstru în curte și surprinde expresia de pe chipul acesteia. Când priora coboară, Ruth îi spune furioasă: Chiar dacă ai fi văzut-o, nu te-ar fi salvat din acest loc. Te-ai pricopsit cu noi.

Marie deschide gura să protesteze, dar simte cum adevărul din vorbele lui Ruth o lovește în stomac.

Cei înțelepți vor moșteni onoarea, iar cei nesăbuiți vor avea parte doar de rușine, spune Marie într-un târziu, cu chipul arzând.

Sosește la abație o soră galeză, Nest, o văduvă tânără atât de îndurerată, încât singurul refugiu pe care și-l poate lua este o mănăstire de maici. Are un chip frumos, cu buze mari și cărnoase și o aluniță lângă nara stângă, care pare să-i scoată în evidență frumusețea, deși umerii osoși sunt ridicați atât de mult din cauza încordării, încât îi împing mandibula. Maicile nu prea înțeleg galeza pe care o vorbește tânăra, iar în primele zile, aceasta rămâne de una singură. Însă atunci când sacristana se alege cu o gușă cât un fluture gras, Nest se duce pe câmp și se întoarce cu o plantă micuță verde-albăstruie, pe care o fierbe în bucătărie până ce devine un sirop gros. După o lună de băut sirop, gușa sacristanei se resoarbe în gâtul lung și delicat, iar ochii nu-i mai ies din orbite.

Marie o cheamă pe novice la ea. La început, femeia agitată rămâne tăcută atunci când priora încearcă să-i vorbească în franceză, apoi în engleza ei rudimentară, ajutându-se și de cele câteva cuvinte stâlcite de galeză pe care le știa. Însă atunci când trece la latină, știind că Nest poate cânta oficiul divin, ochii femeii sclipesc de inteligență, aceasta se apleacă în față și începe să turuie, tremurând din umerii ridicați și osoși. Până la rugăciunea de la miezul dimineții, femeile vorbesc despre plante, comprese și echilibrarea umorilor, până ce Marie

admite mulțumită că Nest are mai multe cunoștințe de medicină decât ea. În timp ce coboară la rugăciune, priora îi spune lui Nest că tocmai a creat pentru ea funcția de infirmatrix și că îi cedează responsabilitatea vindecării corporale a oamenilor din abație. Căci a fost o adevărată povară pentru prioră să se ocupe de puroi, oase rupte, dinți putreziți și horcăitul de moarte, de vomat, reflux, delir, pe lângă nesfârșitele treburi legate de pământuri și de gâlceava dintre surori. Mai mult, atunci când aceste treburi legate de vindecare i-au fost încredințate Godei, ea nu a făcut decât să-i curețe pe fiecare de viermi.

Nest acceptă. În câteva săptămâni, plantează lângă infirmerie o grădină mare cu plante medicinale.

Marie o surprinde uneori pe Nest privind-o în secret cu coada ochiului, dar nu are timp să descopere motivul; se luptă înflăcărată atât cu pământul care îi oferă în continuare fie prea puțin pe timp de secetă și boală, fie prea mult pe timp de inundații sau iarnă lungă, cât și cu noul diecezan care pare a vedea această abație de fecioare ca pe un izvor de avuție personală. Trebuie să întocmească un catastif fals din care să reiasă uriașa datorie a abației, lucru care nu este adevărat, căci, se gândește ea, pentru a împiedica venalitatea, o faptă venală asemănătoare e pur și simplu logică și dreaptă.

Focurile mici previn focurile de pădure, spune Marie cu voce tare, iar Goda observă cu asprime: Nu știu ce-ți trece prin minte, chiar ești o femeie ciudată, prioră.

Și imediat după ce năpasta lăcomiei este înlăturată, năpasta lăcustelor se abate asupra grâului. Marie plânge după pâinea pierdută, dar în fața surorilor ei se arată calmă, întrucât învață să-și controleze emoțiile pentru a le putea oferi o viață liniștită.

Mintea surorii Wevua începe să rătăcească și să nu mai înțeleagă timpul, iar acum trebuie să trăiască în infirmerie.

Wulfhild, copila dedicată vieții monahale, s-a înălțat și acum ajunge până la barba lui Marie, e înaltă pentru o fată în creștere. Poate face calcule matematice în minte la fel de repede ca priora și scrie fluent în trei limbi.

Sora Agatha se stinge după ce se împiedică pe câmp și se izbește cu tâmpla de o piatră.

Elgiva traversează claustrul gândindu-se la novicea Torqueri, care urmărea pisica în fața farfuriei ei în lăptărie. Felul în care și-a aplecat chipul de felină aproape de suprafața laptelui proaspăt și și-a înmuiat vârful limbii roz; felul în care Elgiva, întinzându-se după lapte de-a curmezișul mesei, a trebuit să-și închidă ochii, pentru că i se părea că simte cum limba aceea se plimba ușor de sus în jos pe dinăuntrul pielii sale. Atunci când a deschis ochii, a văzut-o pe Torqueri aplecată în continuare acolo, râzând. Până și Lilas s-a oprit din mișcare și s-a uitat la ea, îmbujorată și cu gura întredeschisă deasupra untului.

Acum sunt patruzeci de maici. Marie are treizeci și cinci de ani. Este prioră de optsprezece ani.

Nu se poate, gândește ea; a stat aici, în acest colț umed, împuțit și noroios din Anglia mai mult timp decât a trăit oriunde altundeva. Și totuși, cu atât mai viu rămâne pentru ea *château*-ul din Le Maine, cu mătușile ei certărețe și sălbatice, cu muzica și poveștile necontenite, cu câinii gâfâind după o zi de vânătoare, abia târâindu-și burțile obosite lângă foc, unde căpușele săltau din blănile lor; sau curtea regală cu ai săi îndrăgostiți care se furișau în îmbrățișarea copacilor de pe *allée*, grotele, masa îmbelșugată, doamnele frumoase înveșmântate în rochii de mătase și strălucind aidoma unor nestemate în ceața de deasupra râului sălciu.

Vede abația ca prin ochii unui străin: pietrele acum curățate, mai mult albe decât cenușii, gardurile îngrijite, câmpurile mănoase. Nu e acesta locul pe care l-a găsit, tristă și cu inima frântă, cu atât de mult timp în urmă.

La târg aude femei vorbind despre animale și spunând în ciudata lor engleză că mieii de primăvara asta sunt veseli și grași asemenea măicuțelor de la abație.

Marie râde surprinsă; așa e, în ultimii optsprezece ani măicuțele s-au transformat din schelete deplorabile în făpturi zburdalnice ca mieii de primăvară.

Simte nevoia, chiar acolo în stradă, de a-i mulțumi Fecioarei, nu numai prin cuvinte rostite cu gura, ci prin cuvinte rostite cu inima, iar sinceritatea lor o surprinde.

Cât de ciudat, gândește ea. Credința i-a cuprins sufletul. Poate, crede ea, este asemenea unui pământ roditor.

Wulfhild împlinește optsprezece ani. Vine și-i spune lui Marie că nu se poate călugări, că vrea să se mărite.

Priora își stăpânește cu grijă furia. E vorba cumva despre iubire?

Da, răspunde Wulfhild, și în obraji i se ivește o roșeață, care apoi se întinde și pe gât.

Marie întreabă dacă sunt bani la mijloc.

Niciun ban, va fi săracă lipită pământului. Wulfhild râde.

Toate acele limbi străine învățate până la fluență, tot cititul acela degeaba, toate acele calcule pe care le stăpânește cu atâta eleganță. Cu toate că simte durere în suflet, Marie a învățat să se controleze.

Atunci Wulfhild va fi executoarea sa judecătorească, spune Marie. Astfel, i-ar oferi priorei ocazia de a se descotorosi în sfârșit de toți șerpii de aici care se folosesc de puterea lor ca să fure de la abație. Iar salariul lui Wulfhild ar fi generos și i-ar ajunge ca să plătească servitori și o casă frumoasă în oraș.

Fata spune alarmată că nu a auzit niciodată de o femeie executor judecătoresc. Cine i-ar accepta autoritatea?

Marie îi răspunde că ea însăși o va însoți călare în prima lună, iar apoi cu siguranță toți o să-i accepte autoritatea.

Și se dovedește a fi cea mai blândă lună pe care a petrecut-o Marie până acum la abație, zilele fierbinți și încremenite de august, cu țârâitul metalic al insectelor și cu Wulfhild obișnuindu-se în noul său rol. Mândria priorei înflorește matern atunci când fata se dovedește a fi o doamnă printre oamenii respectabili; mândria sa se dublează când, aflată pe câmpuri, Wulfhild trece dintr-o suflare la engleza cea mai grosolană ca să-i trezească pe cei leneși din somnul lor la umbră. Onesta Wulfhild. Verificările sale scrupuloase arată cât de mult a fost furată abația de către cei cărora li se încredințase înainte responsabilitatea bunului său mers, chiar și sub amenințarea pe care o reprezenta Marie.

Într-o noapte, priora se furișează afară să simtă aroma caiselor în pârg. Ia un fruct în mână ca să-i simtă greutatea, ca să se minuneze de copacul mare și sănătos pe care Dumnezeu l-a strâns într-un sâmbure. Însă fructul se desprinde ușor de pe codiță, iar carnea sa este puțin moale, asemenea unei coapse ferme de fată și, în întuneric, Marie își trece puful moale al fructului peste obraz și se înfioară. Se gândește la Cecily, slujnica ei demult pierdută, la alinarea primită din partea ei, la gura și la mâinile sale. Au trecut aproape două decenii de când Marie nu a mai fost atinsă din dragoste, de când valurile albe nu s-au mai ridicat din miezul ființei sale, scoțându-i pentru o clipă sufletul afară din corp. Parfumul cărnii fructului, moliciunea lui sub dinții ei. Dar când ajunge la sâmbure, Marie își sparge măseaua din dreapta sus din față, până la nervul care acum începe să-i pulseze.

Restul nopții și-l petrece întinsă în căință cu fața pe lespedea rece a capelei, până când bate clopotul ce anunță Laudele și pe scara cufundată în întuneric se aude foșnetul maicilor care încep să coboare. Abia dacă poate să cânte. Până și stareța, a cărei minte rătăcește printre neume, observă cu vederea începoșată rotunjimea obrazului drept al priorei și o întreabă dacă a mușcat-o un păianjen. Cu toate că Marie avusese de gând să viziteze trei familii de nobili în ziua aceea, nu o mai poate face cu chipul atât de umflat. După rugăciunea de dimineață, o caută pe infirmatrix și o găsește curățând plantele medicinale de buruieni, șoptind încurajări fiecărei plante în parte în galeza ei nativă.

Frumoasa Nest își ridică privirea și o plăcere timidă i se așterne pe chip. Marie simte că ceva o răscolește în centrul neglijat de atât de mult timp, sub coaste.

Nest o întreabă pe prioră dacă este din nou în acea perioadă a lunii, căci îi mai alinase durerile zvârcolitoare ale pântecelui cu rețeta mamei sale pentru *dwale*[4]: fierea unei scroafe în călduri, salată verde, măselariță, cucută, mutătoare și

mătrăgună, într-o soluție de oțet.

Marie îi răspunde că nu, are o durere de măsea, cu toate că poțiunea ei i-ar mai calma durerea.

Nest o invită pe prioră înăuntru, își scutură pământul de pe mâini și trece împreună cu Marie pe lângă cele trei măicuțe instalate pe scaunele lor, care își încălzesc oasele la soare.

Sora Estrid o privește pe Marie cu multă speranță, exclamând *Maman*? Duvelina, cea cu mintea absentă, zâmbește frumos la un fir de praf care dansează în lumina soarelui. Wevua, care o va vedea întotdeauna pe Marie ca pe o novice, bolborosește: Uite-o și pe răsfățata de prioră, smiorcăita fără Dumnezeu.

Paturile sunt goale în infirmerie, toate maicile bătrâne sunt afară. Camera din spate, în care atârnă plantele de anul trecut, miroase puternic a unguraș, roiniță, fagure, rozmarin, plantele aromatice impregnate în veșmântul lui Nest. Încăperea nu are ferestre, iar singura lumină vine prin ușă și de la jarul pe care Nest fierbe plante medicinale într-un ibric. Nest aprinde o lampă mică de lut, iar Marie simte căldura lămpii pe buze și limbă, în timp ce infirmatrix înclină lampa spre gura ei ca să o studieze. Nest spune că durerea priorei e cu siguranță puternică; dintele trebuie scos. Este putrezit. Ce păcat, căci Marie reușise să-și păstreze toți dinții până la o vârstă atât de înaintată. Un miracol de sănătate.

Marie roșește și simte gustul pământului din grădină pe degetele lui Nest atunci când infirmatrix leagă catgutul subțire și rezistent în jurul dintelui mort.

Nest spune că va trage când ajunge cu numărătoarea la trei, iar Marie se pregătește și închide ochii. Cealaltă femeie numără, unu, iar la doi, priora simte o durere acută, deschide ochii și o vede pe Nest ținând firul la capătul căruia atârnă un ciot însângerat alb cu negru.

Marie spune că ea crede că să nu minți este o poruncă, nu o sugestie.

Nest răspunde că porunca și mai serioasă de care trebuie să țină cont o infirmatrix este aceea de a nu provoca mai multă durere decât e nevoie. Aceasta ia ușor chipul lui Marie între mâini și se uită din nou în gura priorei. Într-un ulcior a preparat o infuzie de vindecea în *aqua vitae* și o îndeamnă pe Marie să-și clătească de trei ori gura cu ea și s-o scuipe într-un castron până ce se oprește din sângerat. Apoi ia o periuță și unge gingia inflamată cu miere și îi spune lui Marie să rămână cu gura căscată până când se usucă mierea.

A treia oară când Nest se uită în gura lui Marie, aceasta își închide buzele peste degetele lui Nest. Aromă de miere, pământ, plante aromatice. O sărută pe Nest pe pielea fină dintre sprâncene. Ea nu se ferește. Marie ia capul lui infirmatrix între palme. Nest se îmbujorează și o sărută pe Marie pe gură. Se ridică și merge să închidă ușa, iar atunci când se întoarce, prin întuneric, nu mai are potcapul, nici vălul, nici boneta. Îi ia mâna lui Marie și i-o așază pe capul ei tuns, îndepărtând veșmântul priorei cu degete dibace. Nest o trage pe prioră și o

ridică în picioare, îi desface cureaua, îi dă jos scapularul și îi spune să se întindă. Mâinile lui infirmatrix îi ridică poalele rochiei și apoi Marie simte șocul pielii netede pe carnea dintre coapse și înțelege atunci, simțind respirația lui Nest, că nu e o mână acolo, ci obrazul mult mai fin al tinerei. Genele ei îi mângâie pielea care acum freamătă pe toată lungimea. Și apoi gura lui Nest este acolo, la fel cum îi sunt și mâinile, iar Marie este adusă violent în curentul rapid și central al unui râu și e eliberată acolo și se rotește, se scufundă. Atunci când se ridică din nou la suprafață, tremură și își apasă pe ochi podul palmelor. Scântei se răspândesc în întuneric.

Marie o lasă pe infirmatrix să o îmbrace. Nest îi îndepărtează mâinile de pe față și îi spune aspru, nu, nu, oh, prioră, această eliberare trupească nu este nicio rușine, nu e decât o manifestare a umorilor, nu foarte diferită de obiceiul sângerării, este absolut naturală, nu are nimic de-a face cu copulația. Îl va întâlni pe Dumnezeu virgină. Unele maici au pur și simplu nevoie de această manifestare a umorilor mai mult decât altele. Unele o dată la două zile, altele o dată pe an. Nest s-a gândit adesea că Marie s-ar putea să aibă nevoie de așa ceva destul de des. Uneori priora are, ca să spună așa, o privire sălbatică. Îi spune lui Marie să vină la infirmerie de fiecare dată când simte nevoia.

Recunoscătoare, Marie rămâne fără cuvinte. Dacă asemenea lucruri sunt pur medicale, atunci înseamnă că nu a săvârșit niciun păcat. Își simțise sufletul pătat încă din perioada cu Cecily. Și într-o singură după-amiază, Nest l-a curățat.

Apoi își amintește unde e și spune cu tristețe, dar vai, nu poate fi vorba de o prietenie specială între maici. Ar fi împotriva Regulii.

Lui Nest îi dispare zâmbetul și îi răspunde că, așa cum i-a mai spus, sunt și altele care vin la ea pentru alinare. Acest tratament nu e chiar atât de special precum ar putea crede Marie; de fapt, este chiar comun.

Ideea că sunt și alte măicuțe în situația ei o face pe Marie să râdă. Iese la lumina zilei cercetând repetat cu limba gaura proaspătă din gura ei.

Și vede atunci ce a pierdut intrând în infirmerie, strălucirea puternică a soarelui printre crengile scuturate de vânt, cintezoiul cu aripile sale invizibile țâșnind printre flori, chipurile ridate, ca din scoarță de alun, ale bătrânelor cu ochii închiși și bărbiile înclinate după soare. Generozitatea lui Nest față de trupul de carne i-a provocat o schimbare în interior. Nimic nu mai e la fel de categoric și clar, nimic nu se mai află în opoziție. Bunul și răul conviețuiesc; întunericul și lumina. Contradicțiile pot fi toate adevărate. În centrul lumii vibrează o teroare puternică. Lumea înseamnă extaz chiar în adâncul său.

Marie are treizeci și opt de ani.

Au fost probleme în rândul șerbelor și, odată cu sosirea verii, pântecele a trei dintre femeile nemăritate se umflă asemenea măceșelor. Nu sunt măicuțe, e adevărat, nu au făcut un jurământ de virginitate, dar lui Marie îi pare rău că nu

reușește să controleze aceste trupuri aflate în grija sa, ce va crede lumea mare despre abație dacă o să umble vorba? Ar fi un scandal imens. Iar ea ar fi înlăturată din funcția de prioră. Lăudat fie Dumnezeu că și-a dresat bine superiorii prin complimente și priceperea ei, nu sunt niciodată aici la abație ca să supravegheze bunul mers al lucrurilor. Se sfătuiește cu Goda, care îi explică anumite detalii legate de procreare cu ajutorul unor metafore animaliere, momentul precis în care copiii devin adulți. În cele din urmă, cheamă la întrunire întreaga comunitate a abației, peste cincizeci de măicuțe și în jur de optzeci din rândurile celorlalți, dincolo de grădină.

Este o perioadă dificilă, le spune ea cu o voce foarte gravă și puternică. Începând de astăzi, pământurile abației delimitate de pădurea înconjurătoare vor fi un loc doar pentru femei. Toți ceilalți vor trebui să plece.

Toți servitorii care vor rămâne vor fi femei, spune ea.

Cerșetorii de ambele sexe vor primi pomană nu aici, ci la azilul pentru săraci pe care îl va întemeia în oraș, spune Marie.

Toți vizitatorii vor rămâne la hanul de lângă azilul pentru săraci, spune ea.

Respiră adânc și le dă ultima lovitură. La vârsta de doisprezece ani, copiii șerbelor nu vor mai putea rămâne decât dacă sunt fete; în cazul în care șerbele nu-și vor dori să se separe de familiile lor, Marie îi poate muta pe toți pe pământurile abației aflate dincolo de moșia principală, ca să lucreze acolo.

Nu este păcat să nu te naști femeie, spune ea capetelor plecate din fața ei. Nu este vina unor nou-născuți că au nenorocul de a nu se naște femei. Însă păcatul apare în viețile noastre în jurul vârstei de unsprezece sau doisprezece ani, când șarpele din trupul fiecăruia se trezește și tânjește să-și împrăștie veninul. Aceasta e adevărata poveste a primilor noștri părinți; aceasta este înțelegerea Evei.

În jurul ei se plânge mult, în timp ce unele măicuțe se bucură pe ascuns. Doar patru șerbe aleg să se mute împreună cu progeniturile pe alte pământuri ale abației. Iar pentru cele care aleg să rămână și să-și lase copiii să plece, Marie găsește patru locuri în gospodării respectabile din oraș pentru copiii izgoniți.

Regina Eleanor își trimite o verișoară la abație, o copilă de douăzeci de ani pe nume Tilde, al cărei chip subțire și palid contrastează cu mintea sa ageră și cu sufletul său modest și pios. Marie vede adevărata vocație a fetei pe chipul acesteia și simte o licărire de invidie. Tilde își petrece fericită zilele în scriptoriu și deseori are pete de cerneală pe bărbie. Marie o urmărește. Într-o bună zi fata ar putea deveni o prioră pricepută, gândește ea. Tilde dă dovadă de judecată, de blândețe, de fervoare.

Și într-o zi, după ce i-a lăsat banii pe chirii lui Marie, Wulfhild se oprește în scriptoriu să o sărute pe Gytha pe obraz și să strecoare un pachet de semințe de

fenicul glasate în buzunarul măicuței nebune. Gytha îi zâmbește puțin tristă. Seara, când, obosită, Wulfhild își scoate tunica de piele în casa ei, din veșmânt cade o pictură minusculă a unui animal fantastic desenat pe o scrisoare veche deschisă, un tigru verde cu zâmbet uman sau un arici cântând la lăută, pe care fetele sale într-o zi îl vor țintui de perete, adăugându-l la colecția lor. În unele nopți când va merge să-și sărute fetele în timp ce dorm, se va opri și va simți în fața acestor numeroase bestii create de Gytha ceva asemănător cu ceea ce simțea, copil fiind, atunci când măicuțele cântau cei mai frumoși și mai minunați psalmi ai lor, o lentă revărsare euforică interioară. Evlavie. Numai de-ar fi avut timp să cerceteze acest sentiment, gândește Wulfhild cu regret; dar nu are timp, nu are niciodată timp, copiii au nevoie de ea, afacerile abației au nevoie de ea, nevoile și limitele corpului său au nevoie de ea. Își spune că se va apropia mai mult de Dumnezeu atunci când va îmbătrâni, într-o grădină, printre flori și păsări. Da, într-o zi va sta într-o liniște deplină până ce îl va afla pe Dumnezeu, gândește ea, întinzându-se în pat să doarmă. Doar că nu acum.

Muncă. Rugăciune, care face parte din abație la fel de mult ca umezeala, vântul. Câmpurile, scroafele, livada.

Și Eleanor, în continuare captivă. Regina, închisă într-o cușcă, rămâne o rană deschisă în interiorul lui Marie. Aceasta nu răspunde la scrisorile priorei, nici acum. Este de nesuportat.

La abație sosește o novice gălăgioasă și îngâmfată. Are niște sprâncene negre atât de groase, încât i se mișcă pe chip ca două omizi. Fata nu catadicsește să învețe să facă semne discrete cu mâinile și, în refectoriu, strigă în gura mare ce vrea să mănânce: Salată! Pește! Într-o zi călduroasă după săptămâni întregi de ploaie, novicele își iau coșurile și aleargă în pădure la cules de ciuperci. O discuție aprinsă atunci când găsesc câteva ciuperci mici, cu vârful ascuțit și cu pălăriile întoarse; acestea sunt otrăvitoare, încearcă să spună celelalte novice, dar noua novice zice că nu, acasă le culegea tot timpul, sunt delicioase, vorbește tare, tot mai tare, răcnește, apucă un pumn de ciuperci și le bagă în gură. Celelalte novice se îndepărtează. Umplu multe coșuri în liniște. Când aud clopotele care anunță Vecernia, bagă de seamă că fata lipsește. Într-un târziu, o găsesc moartă, răsucită între două buturugi mari acoperite de mușchi, cu chipul ca o vânătaie năprasnică, limba enormă atârnând între buze, o altă ciupercă palidă.

Marie are patruzeci și cinci de ani. Sunt nouăzeci și șase de maici și douăsprezece surori laice, toate pricepute. Abația este înstărită.

În cele din urmă, într-o după-amiază furtunoasă, oarba, cântătoarea, inutila,

binevoitoarea stareță Emme ajunge pe patul de moarte, unde are să zăbovească, mai mult melodie decât trup.

Marie are patruzeci și șapte de ani. De la Roma, de la Paris, de la Londra, spioanele sale îi trimit scrisori grăbite și alarmate: Ierusalimul a căzut din nou pe mâna celor necredincioși.

Priora plânge. Este furioasă că nu a văzut nici măcar o dată orașul pe vremea când era copil cruciat. Nevăzut, mult dorit, visat, orașul a crescut înăuntrul ei an de an, transformându-se în orașul ideal, sălaș al perfecțiunii, un oraș cu care niciun altul de pe pământ nu s-ar putea asemui. Plin de cedri, smochini, crini, gazele. Iar acum, odată cu căderea Ierusalimului, în regatul pământesc al dumnezeului său apare o spintecătură. Prin asemenea spintecături se strecoară răul cel mare. Nu doarme noaptea, trăind cu spaima unui nor întunecat pe care îl simte cum se apropie. Acesta este cu atât mai îngrozitor cu cât rămâne învăluit în umbre; viziunea sa nu reușește să pătrundă urmările. Mai mult, nu poate să doarmă, pentru că blestemul Evei a tot încercat să-i părăsească trupul prin flăcări ce o mistuie din interior.

Flăcări din adâncul ei, arzând spre exterior. Înfiorător. Neastâmpărul o face să se ridice din pat, să alerge.

Iazul abației este întunecat, opac. Noaptea este fără lună.

Simte în urma sa abația cocoțată pe deal, încovoiată și veghind încă pe jumătate, deși cufundată în somn. Aburii de căldură încă se înalță din pământ, broaștele își bat tobele, insectele țârâie cu milioanele, o pasăre singuratică de noapte își îngână cele câteva note.

Trupul său este posedat, electric de căldură, pielea îi e străbătută de un foc zbuciumat, căldura devine de nesuportat, iar ea fuge acum înspre lumina slabă a apei. Întunericul îmbelșugat al nopții se rotește de jur împrejurul ei. Își scoate saboții și ciorapii uzi de la roua nopții și noroiul îi răcorește degetele. Apa îi ajunge la glezne, făcându-i poalele să atârne greu, apoi la genunchi, la rușine, la pântece, atât de răcoroasă acum la piept și la brațe, iar lâna udă îi trage trupul în jos. Broaștele se liniștesc. Ea își mai simte doar capul în flăcări, apa îi lipăie acum la bărbie. Un corp ca de câine în apa întunecată. O viziune cu uriașul și nătângul ei alaunt din copilărie într-o după-amiază de august, când nu i se mai vedea decât vârful roșiatic al nasului deasupra apei. Amintirea acelui câine mort de atâta vreme îi provoacă lui Marie un râs gutural și profund care alunecă pe suprafața apei și răsună în capătul îndepărtat al iazului.

Căldura din membre se scurge și este înlocuită de răcoare, ca o alinare. Nesuferite, aceste valuri de căldură, îndeajuns de puternice încât să te scoată din minți.

Cu mult efort, căci hainele îi atârnă greu acum, reușește să se întoarcă la mal.

Însă o siluetă o așteaptă acolo. Marie își simte inima prinsă ca într-un clește.

Groază: o spinare biciuită, un stomac înfometat, o năruire a demnității priorei. Fie. Nu va risipi nici măcar o rugăciune către Fecioară ca să prevină urmările faptelor sale. Pășește cu băgare de seamă, greoi. Chipul palid din veșmântul negru devine clar, e sora Elgiva, cu obraji rotunzi pistruiați, gene lungi și palide, dintr-o familie saxonă veche.

Elgiva întreabă zeflemitor dacă priora a avut chef de scăldat pe întuneric. Cât de ciudată rămâne franceza în gura acestor englezi, treizeci de ani petrecuți la abație și o ureche crescută pe continent tot nu se poate obișnui cu ea.

Dar Marie spune că nu, a făcut-o din cauza înjosirii cărnii. Însă acum că știe că sora a privit-o în tot acest timp, are parte și de înjosirea mândriei.

Sora Elgiva îi întinde o mână, ajută trupul greoi să urce pe mal. E atât de scundă, de fapt așa sunt toate surorile în comparație cu Marie, creștetul capului ei ajunge doar până la clavicula priorei. Se întinde în sus ca s-o ajute cu potcapul, vălul și boneta.

Elgiva spune că a auzit-o fugind afară și a ghicit încotro se îndreaptă. Și mama ei a pierdut blestemul Evei devreme. Odată, au găsit-o afară în mijlocul unei furtuni, îndesându-și zăpadă în corsaj.

Cât de mult bine îi face suflul nopții care îi adie prin părul tuns, un curent răcoros de aer direct pe pielea capului. Elgiva se apleacă, prinde tivul scapularului și îl ridică anevoios pe deasupra. Acum, poalele veșmântului. Atât de liberă. Un șoc, pentru că sora se apleacă să prindă tivul cămășii de noapte, însă aici, la abație, trupurile nu sunt dezgolite niciodată, doar cu ocazia băii lunare, iar noaptea are ochi. Dar o langoare s-a instalat în interiorul lui Marie după răcorirea în iaz. Calmarea valului de căldură parcă e de fiecare dată ca o desprindere a cărnii de pe oase. Cu ce ar greși dacă ar lăsa-o pe Elgiva să o ajute? Așa că își lasă pielea dezgolită la vedere, în timp ce ochii măicuței îi alunecă pe piele aidoma unor mângâieri și mâinile îi freacă trupul ud cu o bucată de pânză uscată, în noapte. Atunci când Elgiva înfășoară pânza curată în jurul lui Marie, atinge cu vălul ei pieptul descoperit al priorei.

O surpriză totuși; de fapt, nu e cu adevărat o surpriză. Buzele Elgivei sunt calde, respirația ei, proaspătă, pentru că a mestecat frunze de mentă în întuneric, pe drum spre iaz, iar pielea ei e fină.

Nu, gândește Marie, mustrându-se, cu toate că știe deja că răspunsul este da. E slabă.

Potcapul, vălul și boneta Elgivei sunt acum pe jos, cureaua, scapularul, veșmântul. Ea râde, nu mai așteaptă să-i scoată cu totul cămașa, ia mâna uriașă a lui Marie în mâinile ei mici și aspre și o lipește de centrul său, o moliciune umedă și delicioasă acum sub degetele lui Marie, o senzație de afundare ca atingerea mușchiului din pădure, plină și suplă, apoi icnetele pe care le scapă sub presiunea gurii priorei. În genunchi, pe pământul umed și cald. Acolo jos, Elgiva miroase a

orz, arpagic, sare de mare și nămol. Răsuflarea ei atât de apropiată e ca o muzică discretă, iar broaștele, uitând de tulburarea de mai devreme, și-au reluat ariile. Degetele lui Marie sunt pricepute. Poate că Elgiva este una dintre măicuțele care se feresc în abație, sunt câteva aici ca ele. După ce Nest a trezit-o, Marie le-a văzut sărutându-se pe furiș în colțul umbros cu mure sau așteptând noaptea lângă privată ca un alt trup să se strecoare la adăpostul întunericului. Mintea priorei înclină spre engleză, franceza nu e potrivită pentru numirea corpului animal, *hand mouth tooth breast lip thigh skin cunt*, cuvinte prin care curge sângele fierbinte al simțurilor. Sub gura lui Marie, murmurul din gâtul alb al fetei, umflarea, revărsarea din ea, sunt un flux, valul însuși, și, repede, o a doua incandescență albă se adună în moalele capului lui Marie, dezlănțuirea în afară. Corpul său își recapătă ușor simțurile, unul după altul, percepe orăcăitul broaștelor, noroiul dulce de dedesubt, gustul gurii Elgivei, iar pielea i se dezmorțește.

Iar după ce se liniștește, sora spune că se aștepta la asta. Auzise că și priora o vizitează pe infirmiera Nest.

Preț de un moment, Marie nu poate respira, imaginându-și că măicuțele vorbesc despre ea în felul acesta. O eliberare a umorilor, ca sângerarea lunară, așa spusese infirmatrix. Nest, cu gura ei binevoitoare, frumoasă, catifelată, atât de pricepută. În nicio carte nu e pomenită sodomia feminină și nu încape îndoială că moraliștii furibunzi ar fi amintit-o dacă era socotită a fi un păcat. Marie a căutat; tot ce a găsit a fost doar o tăcere răsunătoare.

Trupul îi e din nou înfășurat în bucata de pânză, hainele ude sunt ridicate de pe jos, pașii lor rapizi străbat pământul întunecat. Mirosul Elgivei îi stăruie pe degete, nu te spăla, nimeni nu o să știe. E o noapte fără lună, fără stele, un lucru bun. I se pare că acum clopotele pentru Utrenie își adună tăcerea în interior, pregătindu-se să răsune.

Sora ezită, apoi șoptește că de multe ori e singură în lăptărie atunci când celelalte maici sunt ocupate cu treburile lor.

Marie îi spune că a devenit deodată interesată să afle cum se face untul. Elgiva râde. În beznă, păducelul e învești mântat în florile albe, tremurătoare. Un ultim sărut grăbit. Elgiva intră în capelă. În întuneric, Marie o privește pe măicuță cum se întinde cu fața în jos pe lespezile de piatră în fața altarului Fecioarei Maria, cu brațele așezate în cruce, să se roage și să aștepte oficiul nopții.

Privind-o, Marie simte o tristețe în suflet. Poate că este milă; nu o să onoreze invitația frumoasei măicuțe pistruiate, a mințit-o. Dragostea obținută prea ușor, știe asta din poveștile de dragoste curtenească, nu este dragoste. Dragostea care curge de sus în jos, de la prioră la măicuța lăptăreasă, nu e în acord cu legile bune. Pentru inima rigidă a lui Marie, nu pot fi alte complicații decât cele în care se implicase cu mult timp în urmă cu Eleanor, imposibile și distante. Pentru

alinarea nevoilor sale trupești, a acestui apetit carnal primitiv, o avusese cândva pe Cecily, iar acum nu poate fi vorba decât despre mâinile vindecătoare ale lui Nest.

Se repede în bucătărie și apoi în pivniță. Nu găsește nicio cămașă, cealaltă este la spălat. Întinde bucata de pânză pe frânghia de rufe, iar pe rafturi, jos, în partea stângă, își găsește veșmântul, singurul suficient de mare încât să-i acopere tot trupul. Urât lucru, cu peticele și adaosul de tiv de acum treizeci de ani. Și acum scapularul, ciorapii, acoperământul, repede-repede. Clopotele răsună deja. Se aud pașii măicuțelor pe jumătate adormite coborând scara întunecată.

Priora înfige ultimele ace în timp ce iese fugind din bucătărie. Și acum de-a curmezișul claustrului, cu ai lui piloni goi aidoma fecioarelor în întuneric, of, taci minte, asemenea gânduri păcătoase sunt necuvenite, este vremea rugăciunii. Și întârzierea, îngenunchierea, locul de lângă cel neocupat al stareței. În lumina singurei lumânări de pe partea cealaltă a scaunului stareței, chipul ajutoarei sale Goda se întoarce, nasul ei adulmecă, oare ar putea să simtă plăcerea de pe Marie, mâlul iazului, mirosul de pe degete? Schițează un zâmbet. Posibil. Goda muncește printre junci și porci. Cunoaște corpul animal.

Deus in adiutorium meum intende. Utrenia.

Chipurile aplecate ale măicuțelor cântă, voalate în lumina slabă. Vocile adormite se ridică în *Venite*, cu antifon.

Și ce minune! Ce miracol este acesta!

Căldura puternică și profundă se strânește din nou, nepotolită; este focul mistuitor al blestemului Evei în momentul în care părăsește trupul și începe să pulseze dinăuntru. Însă, de această dată, în timp ce se răsucește insuportabil în interior, noul veșmânt deja ud de transpirație, ceva ciudat începe să se întâmple: văpaia valului de căldură se ridică, părăsind trupul lui Marie și se revarsă în afară, coborând asupra fiecărei măicuțe în parte, într-un iureș luminos. Și, pe măsură ce căldura coboară, pogoară în culori noi: în surorile laice din băncile din față aprinde o flacără palidă și plăpândă, în novicele foarte tinere iscă o flacără de un roșu ușor mai aprins, care devine aurie în timp ce se răspândește spre măicuțele mai în vârstă sau albastră și verde în măicuțele care pierd blestemul Evei – e o perioadă de panică, în care le vine să se arunce de la fereastră doar pentru a-și astâmpăra umorile fierbinți ale corpului – și flacăra se revarsă chiar aurie și roșiatică peste acele măicuțe gârbovite și știrbe, ajunse deja de câteva decenii la calmul de dincolo de finalul fertilității. Căldura coboară pe rând asupra fiecărui cap; iar când se înalță din nou din fiecare, dă naștere unei strălucirii înduioșătoare care continuă să acumuleze forță și viteză într-un vârtej fierbinte de văpăi roșii, albe și albastre. Căldura care se împrăștie de la un trup la altul este împărțită așa cum sunt toate lucrurile în această abație de femei. Marie o vede cum trece dintr-un trup într-altul. Poate să vadă cum până și stareța, aflată pe patul de moarte în camerele de deasupra refectoriului, se transformă într-o lumânare de seu a cărei

flacără străpunge întunericul.

Şi toate sufletele, în timp ce cântă, strălucesc puternic în lume.

TREI

1.

Marie se află pe câmpuri la apus.

Și acestea sunt semănate cu secară de iarnă.

Este 1188 și stareța Emme a murit de puțină vreme, după boala îndelungată. Marie a fost făcută stareță în locul lăsat liber de Emme. O cutie plină cu bile albe de argilă pentru alegeri și o singură bilă neagră printre ele, și Goda acoperindu-și chipul cu mâneca când s-a făcut anunțul. Zile la rând, ajutoarea priorei a muls animalele cu asprime, făcându-le să geamă, până când găleata i-a fost luată cu grijă și maica a fost condusă în vie să se plimbe înainte și înapoi de-a lungul întinselor rânduri, pe fiecare dintre ele cântând domol un întreg *Magnificat*. Când a ajuns la ultimul, s-a oprit din plâns și și-a revenit, chiar dacă mai umilă, chiar dacă își șoptea regretele în urechile calde ale animalelor. Confidente blânde, acestea clipesc și iartă; nicio penitență.

Apoi a urmat fastuoasa consacrare a lui Marie ca stareță. O cheltuială colosală, căci erau atât de multe de sărbătorit, pentru a arăta bogăția și puterea abației, mai întâi în orașul de pe lângă catedrală și apoi din nou, în privat, pentru femeile sale, măicuțele și servitoarele abației. Marie a oftat în sinea sa, cântărind suma necesară pentru toți iezii, toate lebedele, livrele de mirodenii și butoaiele de vin trebuincioase. Din fericire, a avut timp îndeajuns ca să pună bani deoparte pe durata bolii lui Emme.

După ce au văzut cheltuiala, superiorii diecezani s-au arătat totuși nemulțumiți, chiar înfuriindu-se atunci când au observat consumul excesiv din vinul lor. S-au înțeles în șoaptă să scotocească abația în căutare de bogății ascunse pe care să le împartă în alte părți. Aceasta fusese prima sa acțiune în calitate de stareță și Marie deja greșise grav. A condus festivitățile cu zâmbetul pe buze, însă pătrunsă de o adiere rece.

După ce s-au încheiat festivitățile și după ce noaptea s-a așternut ușor peste abație, Ruth, care fusese și ea novice în același timp cu stareța, a sărutat-o pe Marie și i-a spus, Marie, prietena mea, astăzi ai radiat. Ai avut o strălucire divină.

Îmi pare rău, Ruthie. De acum înainte va trebui să-mi zici Mamă, i-a replicat aceasta, și amândouă au izbucnit în râs.

Până să fie aleasă stareță, fierbințeala de la sfârșitul menstrelor se retrăsese deja din ea. Acum blestemul Evei nu o mai apasă. Când sângele s-a oprit, cuțitele care se

răsuciseră în ea încă de când împlinise paisprezece ani au dispărut în sfârșit din pântecul ei.

În schimb, capătă o claritate rece, nesfârșită.

Acum vede mult în depărtare. Vede adânc în timp.

Va scrie despre prima ei viziune măreață, cutremurătoare, mai târziu, într-o carte doar a ei, ascunsă de ochii celorlalte măicuțe. În carte va descrie limpede toate cele întâmplate.

Nu mai e mult până la Vecernie. Crepusculul se lasă deasupra dealurilor, soarele asfințește în șerpuiri de aur și umbre. În spatele său, abația este mică și albă în această ultimă vâlvătaie. Rândunicile se agită desenând arcuri pe cer.

Pe lângă căruțe, șerbele cântă un cântec senzual atât de vechi, încât cuvintele nu îi sună englezești lui Marie; și, cu toate că nu ar trebui să asculte asemenea obscenități lumești, zecile de măicuțe voinice ascultă zâmbind pe jumătate, cu corpurile aplecate, cu veșmintele cernite care cad ca niște umbre pe câmpuri și coasele care șuieră ritmul cântecului.

Marie se înfioară.

Iar în răstimpul unei expirații, întreaga lume amuțește.

Și atunci, în toată imensitatea sa, lumea își întoarce atenția cu toată forța asupra lui Marie.

Un fulger îi scapără în vârfurile degetelor. Mai iute decât o suflare îi trece prin mâini, prin carnea brațelor, îi străbate organele interne, sexul, pielea și i se oprește, zimțat și dogoritor, în gât. Culori fermecătoare înfloresc pe cerul de deasupra pădurilor. Un tunet cutremură pământul de sub picioarele lui Marie, iar cerul se spintecă. În acea spintecătură stareța vede o femeie zămislită din măreția tuturor orașelor lumii adunate laolaltă, o femeie învești mântată în strălucire.

Iar pe capul femeii se află o coroană de stele. Astfel, Marie știe că aceasta este Fecioara Maria, al cărei chip e ascuns de sclipirea a doisprezece sori.

Fecioara ține în mână un mugure sângeriu de trandafir. Din marea înălțime, lasă trandafirul să cadă peste pădurea aflată la picioarele ei, iar trandafirul înflorește plesnind din mugurele său și, la fel de repede, se împrăștie. Petalele sunt purtate de vânt și fiecare petală delicată culcă la pământ copacii falnici din pădure, desenând o formă. Iar Marie simte forma aceea în degetele ei, de parcă ea însăși ar trasa-o cu mâna și știe că e un labirint; iar în inima labirintului vede o floare galbenă de drobiță, care are pe tulpina ei zveltă o lună plină, strălucitoare.

Apoi, cu o mână, Fecioara își înlătură vălul de strălucire de pe chip, iar Marie poate acum să o privească direct pe Maica Binecuvântată; aceasta are chipul propriei sale mame, atât de tânără și radiind iubire. Marie cade în genunchi.

În cele din urmă, Fecioara se acoperă la loc în strălucire și pășește înapoi prin spintecătura ca o rană din cer.

Apoi cerul se vindecă și își recapătă nuanța obișnuită de albastru închis.

Ziua răspândește lumină. Marie își vine în fire, îngenuncheată pe pământ și înconjurată de fiicele sale.

Dintre acestea se ridică o voce care spune că stareța este bătrână și că a avut un moment de rătăcire; dar alta răspunde mânioasă că stareța nu are decât patruzeci și șapte de ani și e puternică, copilă nătângă, are cumva probleme la ochi și nu vede că stareța a avut o revelație divină?

Marie deschide ochii și le zâmbește fiicelor sale care amuțesc în fața forței și strălucirii cu care a înzestrat-o Fecioara Maria. Simte pe pielea ei cât de uimite sunt.

Le spune că se simte bine. Că se simte într-adevăr foarte, foarte bine.

Clopotul pentru Vecernie răsună în depărtare. Marie le trimite pe măicuțe acasă, iar șerbele se întorc cu căruțele și juncile în hambar. Stareța își ridică poalele veșmântului și aleargă iute și cu putere pe câmpuri, în ciuda siluetei ei foarte mari. Traversează livezile, urcă în camerele ei și, deși bucătăreasa încearcă să-i pună o întrebare legată de cină, Marie nu se oprește. Se așază la pupitru și își consemnează viziunea în întregime.

Abia după ce a recreat cu cerneală pe pergament toate cele văzute poate cu adevărat să înțeleagă întâmplarea, scrie ea în cărticică.

Viziunile nu sunt complete până ce nu au fost așternute pe hârtie, până ce nu au fost privite de la depărtare și nu au fost întoarse pe o parte și pe alta.

În lume, înțelege ea, rătăcesc bestiile apocalipsei, care își lasă urmele întunecate de fum și pârjolire pe pământ. Căderea Ierusalimului va aduce căderea întregii lumi creștine. Credincioșii vor fi masacrați, siluiți și înrobiți. Evreii de pe pământurile creștine vor fi învinuiți și închiși în casele lor, arși pe rug și uciși fără milă; femei și copii vor fi îngropați de vii. Foamete, cuceriri, cutremure, incendii și leșuri risipite pe câmpii. Un nor funest s-a așternut deasupra capetelor de peste tot din lume și întunecă aerul chiar și aici, unde se află ele. Este de datoria lui Marie ca Mamă pentru fiicele ei să izgonească până și vederea norului de pe aceste meleaguri.

Iar prin viziunea care i-a fost oferită sub forma unui dar strălucitor, Fecioara i-a arătat lui Marie cum să-și ferească fiicele de influențele lumești.

Întrucât Marie, în rolul său de stareță, este ea însăși floarea de drobiță care crește prin abație și numai puterea ei o menține în picioare.

Credința fiicelor sale este cea care strălucește ca luna, singura lumină de pe cerul tot mai întunecat.

Cu trandafirul, Fecioara a făcut un labirint în pădurile din jurul abației, pentru a-i arăta stareței că și ea trebuie să facă același lucru.

Trebuie să construiască un labirint.

Abația s-a aflat dintotdeauna la un sfert de zi distanță de oraș. Însă dacă de jur împrejurul ei s-ar construi un labirint cu un pasaj secret, un drum atât de

complicat, încât să-i descurajeze pe toți, mai puțin pe cei mai hotărâți vizitatori, atunci Marie și-ar putea ține fiicele departe de lumea corupătoare.

Acest loc nu s-ar mai afla sub nicio altă autoritate în afară de autoritatea lui Marie.

Iar ele ar putea continua să trăiască pe această bucată de pământ pe care abația s-a aflat dintotdeauna și fiicele sale ar fi astfel izolate, ocrotite, în siguranță. Vor fi autonome, independente. Vor crea o insulă de femei.

2.

În toiul nopții, Marie le cheamă pe cele mai pricepute patru fiice ale sale.

Noua prioră Tilde, agitată și meticuloasă, cu chipul dulce și speriat al unui pârș. Oh, cum îl iubește pe Dumnezeu această fată, este însetată de Dumnezeu, crede în bunătatea tuturor lucrurilor cu un soi de simplitate riguroasă. O asemenea simplitate și putere de înțelegere în această lume complexă cere un grad înalt de inteligență, crede Marie. O invidiază pe fată, o admiră.

Și tânăra și sârguincioasa soră Asta, a cărei minte e clară și mecanică, înțelegând în profunzime mersul lucrurilor, care pășește cu o aplecare periculoasă înainte, de parcă ar fi nerăbdătoare să ajungă degrabă acolo unde și-a propus, ale cărei bune maniere la masă sunt atât de înfiorătoare, încât e ca o penitență să stai așezată în fața ei.

Și sora Ruth, care a fost novice în același timp cu Marie și a cărei minte este deschisă și ascuțită.

În cele din urmă, Wulfhild, executoarea judecătorească a abației, trezită din somn în casa ei foarte frumoasă din oraș, unde le are pe cele patru copile ale ei, istețe și puternice.

Târziu în noapte, reușesc să se strângă toate în camerele lui Marie. Bucătăreasa le aduce brânză, pâine și plăcinte cu fructe și vin dulce venit tocmai din Burgundia. La vederea bucatelor, femeile regretă mai puțin somnul pierdut.

Apoi Marie se ridică, uriașă, lângă foc. Ruth gândește că aceasta strălucește cu o lumină care nu e de la flăcări. Stareța le povestește pe îndelete viziunea pe care a avut-o pe câmp în acea zi și apoi le prezintă planul ei.

Priora Tilde își pleacă impresionată capul, nu opune rezistență; îi este teamă de Marie, ce iute i se învârte mintea, iar acum vede cum răzbate prin superioara sa lumina primită de la Fecioară.

Pentru sora Asta, provocarea pe care o aduce o acțiune de asemenea proporții este incitantă, e o problemă de rezolvat, iar chipul său mic și ascuțit se înroșește de entuziasm. Face câteva calcule rapide și spune că proiectul ar putea fi realizat în doi ani, dacă sunt folosite toate brațele care nu trebuie să se ocupe de funcționarea abației și dacă o să cumpere zece junci infertile sau cai de tracțiune care să care crengile tăiate până la grămezile aprinse.

În mintea surorii Ruth, îndoiala cufundă totul într-o liniște profundă. Simte fiori reci și tremură. Dar apoi își înfrânge tulburarea gândindu-se la Marie așa

cum o cunoscuse pe vremea când era novice, în primele luni de la sosirea ei la abație: o uriașă sprintenă, numai piele și os, tăcută în tristețea ei. Se gândește cum, în cei treizeci de ani care s-au scurs de la acea zi fatidică, abația a crescut în prosperitate și confort, de la douăzeci de măicuțe flămânde la aproape o sută de măicuțe și zeci de servitoare și aproape la fel de multe șerbe care locuiesc în căsuțele lor împreună cu copiii lor. Și toate aceste amintiri, toată însemnătatea copleșitoare a recunoștinței pe care măicuțele i-o datorează lui Marie, cei treizeci de ani de cârmuire și geniul de care stareța a dat dovadă în dirijarea afacerilor abației, toate acestea îi trec prin minte surorii Ruth. Într-un sfârșit, se gândește că labirintul ar fi cu neputință, cât de stupidă ar părea această idee dacă ar veni din partea oricui altcuiva în afară de Fecioara Maria, prin receptacului său uriaș și de neclintit, și anume stareța Marie; în cele din urmă, ajunge să înțeleagă că voința lui Marie e mai puternică decât orice imposibilitate de ordin practic și că se va împlini chiar dacă Ruth se împotrivește.

Își lasă capul în jos, se roagă, îl ridică și spune „da", deși glasul său șovăie cu îngrijorare în momentul în care își anunță votul.

Numai Wulfhild se opune planului stareței. S-au împlinit doisprezece ani de când a devenit executoarea judecătorească a abației, în costumația ei ciudată alcătuită din tunică și fustă de piele, ambele lucioase de la seul cu care le unge pentru a le face impermeabile. Este o femeie brunetă, cu pielea arsă de soare, care lasă impresia că reușește să-și țină sub control tumultul sufletesc doar prin puterea voinței. E mai scundă decât Marie, însă, asemenea ei, are un soi de autoritate înnăscută pe umerii trași înapoi. Atunci când se încruntă, frumusețea pomeților ei înalți și a genelor lungi se transformă brusc în severitate. Această Wulfhild, cu o coloană vertebrală puternică, este cea care se ridică acum și îi spune stareței „nu".

E un plan nebunesc, continuă ea. Este sortit eșecului.

Marie clipește încet, iar celelalte femei din încăpere își țin respirația. Stareța repetă „nu", fără emoție.

Wulfhild spune că abia au reușit să economisească îndeajuns pentru stăreție, ea însăși le-a dat acordul muncitorilor să înceapă să extragă piatra din carierele din care e tăiată toată piatra abației, ar fi absurd să se oprească acum. Le va lua încă zece ani să pună destui bani deoparte.

Marie o întreabă foarte încet pe Wulfhild dacă o iubește.

Aceasta îi răspunde că o iubește atât de mult, încât îndrăznește să-i spună stareței atunci când e de părere că greșește și că nu toate femeile din cameră se pot mândri cu o asemenea sinceritate atunci când Marie își poartă chipul de ucigașă, ca acum. Însă stareța nu o sperie, nu pe ea, pe Wulfhild.

Când de fapt este clar, după iuțeala cu care îi zvâcnește pulsul în gât, că stareța o sperie și pe Wulfhild.

Tăcerea se prelungește, cumplită.

Cu o voce atât de joasă, încât toate femeile se apleacă înainte ca s-o poată auzi, Marie spune că, atunci când Wulfhild vorbește, o face cu vocea autorității lui Marie, pe care ea nu a făcut decât să i-o împrumute executoarei judecătorești. Dar stareța vorbește cu autoritatea Fecioarei Maria, care i-a oferit o viziune măreață chiar în acea zi.

Cu siguranță, continuă ea, Wulfhild nu ar îndrăzni s-o contrazică pe Fecioara Maria.

Și astfel, opoziția executoarei este nesocotită. Aceasta oftează. Se resemnează cu starea de fapt. Cu o privire arzătoare, se apleacă peste masa pe care Asta, entuziasmată, a început deja să schițeze planuri.

În fața infirmeriei, cele trei măicuțe bătrâne stau așezate la soare. Una năpăstuită, alta smintită, alta care alunecă în timp.

Estrid a murit în somn și a fost înlocuită cu Amphelisa, o măicuță care a călcat pe o pereche de șerpi care copulau, fiind blestemată cu o mușcătură drept pedeapsă; jumătate din corpul ei e paralizat și se chinuie să vorbească.

Duvelina, cea care are cel mai pur sânge dintre toate maicile, trăgându-se din cea mai mare familie din Franța, s-a născut zgârcită la vorbă, cu un zâmbet șiret și un chip de parcă și-ar ține ochii pe jumătate închiși în fața unui vânt mereu puternic.

Și Wevua care, neputând să se mai ancoreze în timp, se sălbăticește pe zi ce trece.

Priora Tilde, care aleargă toată ziua, le-a dat mazăre de decorticat, fiindcă acum, când pădurile răsună de zgomotul copacilor tăiați și de țipetele măicuțelor, fiecare mână trebuie să muncească, nu mai e timp liber nici măcar pentru maicile bătrâne și bolnave.

Wevua se plânge că, de când au început să construiască labirintul, dormitorul duhnește a transpirație. Cu neputință să respiri, deci cu neputință să adormi. Și nimic nu mai este curat. Cearșafurile sunt oribile. Podeaua din refectoriu e plină de noroi.

Cu pronunția ei nedeslușită, Amphelisa spune că e foarte greu, pentru că au rămas foarte puține măicuțe să lucreze aici la abație. Sărmana Tilde.

Se opresc pentru o clipă din decorticat pentru a urmări vălul priorei Tilde îndepărtându-se iute pe lângă ferestre. Priora nu a mai rămas decât cu douăsprezece maici și servitoare care să facă treaba întregii abații, plânge în timp ce bate untul, plânge în timp ce aleargă să scoată pâinea din cuptoare, din disperare a cedat și a lăsat buruienile să invadeze grădina.

Duvelina își apleacă capul. Datorită simplității sale, ea este probabil cea mai

credincioasă măicuță dintre toate, cea prin venele căreia curge bunătate neîntinată. Începe să curețe mazărea incredibil de repede, mâinile sale își pierd conturul, este chiar foarte pricepută la decorticatul mazării.

Amphelisa rostește cuvântul „copilă", adică ce îngrozitor că acea copilă dedicată vieții monahale a murit ieri, când stătea în calea unui stejar care se prăbușea. Chiar în acea dimineață avusese loc înmormântarea. Amphelisa încă simte seva crinilor culeși cu mâna sa bună pentru a fi așezați pe trupul neînsuflețit, înfășurat în giulgiu.

Wevua pufnește în râs. Le spune celorlalte că toate surorile laice care sunt trimise aici mor. De ce s-ar aștepta la altceva? Peste tot e foamete. Atâta moarte. Și servitoarea aceea netoată care a mâncat o rădăcină asemănătoare cu un morcov, dar care de fapt nu era morcov, și care a spumegat până ce a murit. Și bietele surori frumoase ale lui Wevua albăstrindu-se la față în timp ce se sufocau, ce oroare! Ea însăși le-a săpat mormintele. Ploaia rece de februarie. Mâinile ei pline de sânge. Wevua își desface palmele și le privește. Pare jignită să descopere că mâinile i-au îmbătrânit subit.

Prin acest gest, Amphelisa știe că Wevua s-a întors în timpurile foametei de dinainte ca Marie să preia controlul asupra abației, câțiva ani înainte ca ea însăși să fi sosit la mănăstire, o novice de doar șaisprezece ani. O întreabă pe Wevua ce părere are despre noua prioră Marie, curioasă să știe cum era aceasta pe vremuri.

Wevua pufnește în râs și spune că noua prioră Marie e o nulitate. E slabă. Încă o copilă în corpul său masiv. Abia știe rugăciunile pe care toți copiii creștini le știu pe de rost. Este șocant. A fost crescută ca o păgână. E adevărat că a purtat crucea când era copil cruciat, însă din slăbiciune, și-a încălcat jurământul pentru a se întoarce acasă fără să fi văzut Ierusalimul. O cruciată ratată; mai rău chiar decât cei care s-au dus în Outremer doar pentru a se îmbogăți. Wevua o aude uneori pe Marie vorbind tare în timp ce visează. Se pare că a avut o dragoste mare la curte. Fata încă murmură după dragostea aceea. În unele nopți, Wevua se trezește, iar patul lui Marie este gol, cine știe unde umblă. Wevua prezice că aceasta va muri în curând de inimă frântă. Bine, spune ea, să lași o necredincioasă ca ea să fie priora unei comunități de fecioare sfinte e un scandal, un păcat.

Amphelisa zâmbește cu jumătate de gură. Timpul a dovedit cât de mult s-a înșelat Wevua.

Aceasta spune fără tragere de inimă că fata totuși învață repede. E suficient să cânți un antifon o dată cap-coadă și ea îl învață pe de rost. Dar Wevua crede cu tărie că Marie nu ar trebui să devină măicuță, pentru că e limpede că nu-l iubește pe Dumnezeu.

Iar Amphelisa râde din tot sufletul când își imaginează că stareța nu ar străluci de sfințenie. Apoi își reamintește că sunt cu toate păcătoase și că niciuna dintre ele nu este perfectă, nici Maica Marie.

Priora Tilde zboară pe cărarea din grădină, gâfâind, și strigă de la depărtare ca să întrebe dacă au terminat de curățat mazărea. Apoi aproape că-i scapă un țipăt când vede coșul doar pe jumătate plin. Își roagă surorile să muncească mai repede și fuge în treaba ei.

Duvelina aproape că atinge cu nasul mazărea din poala sa, atât de mult se căznește.

Cele trei măicuțe rămân tăcute până ce își termină treaba. O văd pe Tilde cum se năpustește în capelă, unde trage clopotele pentru Nonă. Wevua se ridică, ia coșul cu mazărea pentru masa de seară sub un braț și pe Amphelisa cu celălalt, și se îndreaptă spre capelă. Mintea ei alunecă în timp, însă corpul încă e puternic, în ciuda piciorului zdrobit. Duvelina fredonează în timp ce își târâie picioarele în urma lor. Wevua o lasă pe Amphelisa la ușă și duce mazărea înăuntru. Amphelisa așteaptă, sprijinindu-se de piatra caldă. Wevua iese și pune coșul jos, o ridică pe cealaltă măicuță și o conduce înăuntru, la banca sa.

Foarte puține maici au mai rămas să cânte Nona; celelalte sunt în capela de lângă pădure, unde e numai rumeguș, fum, transpirație și ciripit de păsări. Înăuntru se află priora Tilde, cele trei maici bătrâne și Goda, care are grijă de animale de una singură. Infirmatrix Nest s-a întors să ia niște alifie pentru bășici și pansamente pentru măicuțele care lucrează în pădure și acum se așază nerăbdătoare ca să aștepte încheierea oficiului divin. Lumina se revarsă lin prin ferestre deasupra băncilor de lemn care sunt, în cea mai mare parte, goale.

Priora Tilde oficiază slujba în absența măicuței cantrix.

Nest cântă, dar gândurile îi zboară spre pădure. Aude cum se taie lemne în depărtare, trosnetul copacilor doborâți; celelalte femei, măicuțe, servitoare și șerbe s-au întors foarte repede la munca lor. Tânjește să fie împreună cu ele în soare și vânt. O magie ciudată s-a abătut asupra trupurilor lor. În fiecare zi de când stareța a anunțat proiectul, vremea a fost frumoasă, nu foarte caldă, zilele prelungindu-se, astfel încât puterea și rezistența sporită a femeilor sunt puse la încercare prin mai multe ore de muncă. Se întorc cu mâinile bătătorite, obrajii arși de soare, cu un umblet marcat de oboseală și mândrie, trupuri deja adormite în momentul în care se prăbușesc în pat după Completoriu. În tot acest timp, Nest nu a îngrijit decât răni minore și a avut de-a face doar cu un singur deces: micuța copilă în vârstă de numai opt ani, dedicată vieții monahale, care se juca în tufăriș și n-a auzit strigătele să se ferească din calea stejarului doborât. Fetele mai mici sunt responsabile de juncile infertile și de caii de tracțiune și este o încântare să vezi cum animalele se mișcă la auzul glasurilor lor subțiri și cum majoritatea fetelor pot munci la fel de mult ca măicuțele. Cât de iute lucrează toate femeile, pline de strălucire și convingere. S-au făcut paravane și cărări ascunse care maschează scurtătura dintre abație și oraș. S-a săpat ultimul tunel secret, doar pe o distanță scurtă, din spatele paravanului și până sus în hambarul din spatele

azilului de săraci și al hanului; însăși Nest a mânuit târnăcopul pentru a face ieșirea la lumină. Și, prin pădure, se îngroapă izvoare pe sub drumuri, se cară coșuri cu pământ, fâpturile care-și încordează puterile scot bușteni și trunchiuri din pământ, puieții care au fost transplantați își dublează dimensiunea într-o singură lună, iar tufele umplu locurile goale atât de bine, de parcă ar fi fost plantate acolo încă de la facerea lumii. Acolo unde sunt spații de umplut și unde tufișurile nu sunt îndeajuns, se construiesc paravane ingenioase, care întrețin iluzia că drumul ar continua izolat la nesfârșit, cu toate că e separat de alte drumuri printr-o fâșie de copaci și tufăriș. Pe drumul care se desfășoară domol, un braț de pietricele aduse de la cariera de piatră este pus sub alt strat, de aceeași grosime, de pământ. Apoi, un aparat construit de Asta, de măicuța tâmplar și cea fierar își face apariția, o minunăție de mașinărie: zece dintre cele mai puternice muncitoare stau înăuntrul unei roți gigantice și pășesc în același timp pentru a bătători pământul.

De ce ar fi în stare Asta dacă ar avea o minte belicoasă: mașinării letale cumplite, lansatoare de foc și venin, mașinării zdrobitoare, mașinării cu substanțe încinse pregătite să explodeze; ideile o entuziasmează atât de mult, încât ciudatei măicuțe îi scapă din vedere urmările. E uluitor cât de mult drum poate fi construit într-o singură zi prin pădurea seculară. Primul lob al labirintului este deja terminat, al doilea lob a fost început. Iar toate femeile care se află acolo și lucrează împreună se simt binecuvântate în lumina aurie, în ceața focurilor, în aerul proaspăt, în transpirația și efortul desfătător al corpurilor lor. Chiar și stareța muncește, iar forța imensă a lui Marie îi taie respirația lui Nest. Stareța nu este foarte diferită de o juncă infertilă, acel soi straniu de bou virago, nu femelă sau mascul, ci ambele în același timp. Marie a fost întotdeauna puternică. Nest îi simte forța cărnii, de parcă s-ar mișca chiar acum sub mâinile sale. Este greu să-ți imaginezi că sunt oameni prin venele cărora curge sânge nobil și care sunt fizic mai puternici decât muncitorii câmpului. Nest cade pe gânduri; înseamnă asta oare că sunt și oameni de rând care ar trebui să conducă? Ideea o face să râdă. Din cealaltă parte a corului, Wevua îi aruncă o privire mânioasă.

Verset. Rugăciune. Binecuvântare. Nest își ia coșul cu alifie și pansamente și aproape că fuge înapoi în pădure ca să panseze mâinile suferindelor, pentru ca acestea să poată să se întoarcă la muncă.

Priora Tilde o privește devastată cum pleacă. Spune cu o voce slabă că infirmatrix ar fi putut lua cu ea mâncarea în roabă, pentru ca Tilde să nu fie nevoită să o ducă ea femeilor aflate la lucru.

Iar Goda, care nu e nicidecum o femeie delicată, o bate pe prioră pe umăr și îi spune să se liniștească, să se odihnească un minut, Goda însăși o să meargă să le ducă mâncarea. O dojenește pe Tilde că trebuie să învețe să fie mai cu capul pe umeri, că trebuie să le dea treburi de făcut și celorlalți, ca să nu moară din cauza

oboselii. Tilde ar trebui să o ia pe ea, ajutoarea de prioră, drept exemplu, fiindcă Goda ar putea mâna juncile în fiecare zi pe câmp, dar dă o mână mai mare de ajutor atunci când îngrijește animalele. Ca să vezi, chiar în această dimineață a uns cu alifie porcul care avea anusul umflat, astfel că scroafele au scăpat de țipetele neîncetate ale porcului și au avut parte de liniște. Da, spune Goda cu satisfacție, Tilde trebuie să-și găsească propriii porci cu prolaps și să le ordone altora să mâne juncile, aceasta este ceea ce s-ar putea numi o metaforă, nu-i așa, însă atunci când se întoarce să-i zâmbească fetei, Tilde deja a țâșnit în altă parte.

În pădure, Marie se gândește la regina eliberată recent din captivitate, la felul în care ar putea arăta Eleanor după aceste lungi decenii, fiindcă până și regina trebuie să fi îmbătrânit. Își ridică privirea și o vede pe Nest mergând pe drumul nou și aglomerat, îmbujorată de la atâta mișcare. Cât de frumoasă e cu zâmbetul pe buze, micul defect al semnului din naștere de lângă nas o face parcă și mai frumoasă.

În această perioadă, Marie este înfometată. Înfometată de orice, de mâncare, muncă fizică, aerul rece și bun din plămâni; iar această foame se întețește atât de mult la vederea lui Nest, încât se vede nevoită să închidă ochii și să-și țină respirația până ce trece pe lângă ea.

Măicuțele lucrează până ce vântul pălește, vine ninsoarea și pământul devine prea tare ca să mai poată fi săpat. Astfel intră în perioada orelor lungi și întunecate ale contemplației de iarnă, când tânjesc după copaci și aer curat, trupurile lor devenind agitate din cauza lipsei de mișcare, iar visele, înțesate de labirinturi. Au dus la capăt mai multe decât a îndrăznit Asta să calculeze, doi lobi întregi de pădure au fost transformați în labirint, dinspre oraș către nord-est, către dealuri și către nord-vest, de unde se furișează lupii primăvara ca să ia mieii. Maicile își termină munca devreme în brutărie, în berărie, în lăptărie, ca să poată merge să taie și să stivuiască lemne. Cât de bine este să transpire din nou, să simtă cum li se încordează mușchii în timp ce lucrează. Arsurile de soare pălesc în lumina slabă din interior. Luciul sănătos din obrajii lor se stinge. Priora Tilde observă cum servitoarele pun pe picioare abația în doar câteva zile, curăță și lustruiesc toate podelele și tâmplăria, repară tot ce s-a stricat între timp. Manuscrisele din scriptoriu, care fuseseră lăsate deoparte cât munciseră afară, sunt acum reluate și terminate cu repeziciune, măicuțele petrec ore lungi deasupra breviarelor, psaltirilor și liturghierelor și isprăvesc toate comenzile.

Sora Gytha, cea nebună, care este analfabetă din cauză că literele dansează și își schimbă forma în fața ochilor ei, dar care pictează ilustrațiile manuscriselor cu o imaginație nebunească – diavoli perfecți pictați cu albastru, martiri pierind în izbucniri îngrozitoare de sânge –, rămâne fără manuscrise de ilustrat și, ca să-și

împiedice gândurile să i se împrăștie precum sporii păpădiilor, începe să povestească în șoaptă tuturor celor care vor să audă despre orgiile din pădure.

Pacte de sânge, prunci nebotezați transformați în tocană, sânge de virgine băut ca pe vin, despre toate acestea le vorbește.

Într-o dimineață înghețată, Gytha o oprește pe stareță după rugăciune și îi spune iute în șoaptă, cu sufletul la gură, că a văzut aseară cum se unduiau și dansau copacii în sunetul goarnelor și al tobelor vrăjitoarelor care se adunaseră acolo în toiul nopții, în întunericul absolut fără de lună, ca să-și execute ritualurile hidoase și întortocheate de la miezul nopții în jurul focurilor făcute nu din lemne, ci din mormane de carne uscată de prunci. Și că Gytha le-a spus copacilor că nu o păcălește inocența lor prefăcută, căci ea știe prea bine că nu sunt decât instrumente ale diavolului. Gâfâie. Dinții îi sunt mânjiți cu albastru în locul în care roade pensula lapislazuli, ca să-i ascută vârful.

Marie îi răspunde prudentă că poate ceea ce a văzut Gytha azi-noapte nu a fost decât o furtună de vânt și lapoviță care a zguduit copacii, un vânt care a vuit cu nenumăratele voci ale animalelor. Stareța vede adevărul ascuns în ceea ce alții consideră a fi nebunia Gythei.

Chiar în acea dimineață, Marie îi cere măicuței nebune să picteze pe pereții capelei o măreață Maria Magdalena, cu părul roșcat răsfirat în jurul trupului. *Apostola Apostolorum*, sfânta preferată a lui Marie; ea care, gândește aceasta, era adevărata temelie a bisericii. Încet, apare chipul sfintei. Este chipul lipsit de farmec, prelung și osos, al stareței Marie, în aureola sa aurie. Trăsăturile sunt tipic cabaline. Gytha cântă în timp ce lucrează. Stareța simte cum se înroșește la față, îngrozită; aici nu sunt suprafețe în care se poate oglindi, nici măcar o cutie metalică bine lustruită și, în măreția puterii sale, stareța a uitat până și amintirea marii ei lipse de frumusețe, până ce Gytha a pictat-o pe tencuială.

Celelalte măicuțe confecționează diverse lucruri. Țes grămezi de pânzeturi și lânărie, repară coșuri, lucrează piei. Încearcă să obțină un soi nou de bere din plante, în berăria de lângă pârâul înghețat.

Iar dincolo de zidurile grădinii, unde măicuțele meșteșugari și-au construit adăposturile de pe lângă șantier, Asta, țopăind entuziasmată, împreună cu măicuța fierar și măicuța tâmplar, construiesc mașinării pentru a îmbunătăți și iuți munca la primăvară. Le ajută celelalte măicuțe din breaslă: măicuța cizmar, măicuța sticlar și măicuța olar. Ele creează un fierăstrău acționat de două junci infertile sau două iepe care se învârt în cerc. Acesta poate să doboare în câteva minute un copac de diametrul a trei măicuțe ținându-se de mâini. Meșteresc o sanie care transportă copaci până la grămezile pentru ardere, cu ajutorul unui singur animal în jug. Construiesc cărucioare cu roți mari de fier care pot să străbată ușor terenul neregulat.

Urmează postul Crăciunului, Crăciunul și Boboteaza, aidoma unor lumini

strălucind în întuneric.

Și astfel, întunericul rece se retrage. Înainte ca pământul să se dezgheţe complet și vegetația să se ivească peste tot, în cenușiul de dinaintea postului Paștelui, măicuțele își reiau cu bucurie munca pe care le-a încredințat-o Sfânta Fecioară.

Mâinile lui Marie sângerează. Tocmai a urmărit oftatul resemnat al unui frasin care, după un trosnet cumplit, s-a prăbușit lent și grațios în lumina slabă de martie.

Veverițe dau năvală și se răspândesc care încotro, iar păsările se împrăștie prin deschizătura din coroană.

Acesta este momentul în care i se înfățișează Fecioara pentru a doua oară.

Mai târziu, după ce se întoarce gonind peste pământul înghețat și câmpurile cu secară de iarnă, urcă într-un târziu în livadă și ajunge în abația încremenită de când adăpostește atât de puține suflete. Stareța Marie urcă pe scări către anticamera ei rece, se așază la pupitru, notează și apoi o să copieze aceste rânduri în latină în cartea sa personală, *Cartea Viziunilor*:

Al doilea dar oferit de grația Doamnei Noastre, Steaua Mării, Scaunul Înțelepciunii, Oglinda Justiției.

Stăteam cu un topor în mână și priveam căderea unui copac în pădure, când deodată am simțit cum o pulsație adâncă îmi încălzește capul, după care fulgerul ca un șarpe mi-a biciuit picioarele.

În pădurea din spatele meu a apărut o lumină. A strălucit deasupra fiicelor mele și a copilelor așezate pe spinările animalelor din juguri; și toți cei care erau în mișcare au fost întrerupți din muncă și țintuiți pe loc, ca de o mână misterioasă. Iar pământul azvârlit din sape și rumegușul care plutea în jur au încremenit în aer. M-am întors. Și apoi am căzut în genunchi, fiindcă pe locul în care urma să fie construit drumul prin pădure erau două femei a căror sfințenie strălucea atât de puternic, încât sclipirea lor m-a făcut să-mi feresc chipul.

Una dintre femei purta un veșmânt de culoarea verdelui crud de început de primăvară, atunci când frunzele plesnesc bogate pe crengi, florile se deschid și vântul suflă dulce și răcoros peste pământ; bijuterii bătute cu smaralde, safire și perle îi împodobeau creștetul și mânecile, iar din piept îi sângera o rană mare și deschisă, cu sclipiri aurii, rana suferinței materne.

Căci Maica Domnului, Maria, Fecioara Binecuvântată era cea care mi-a dăruit această viziune.

Iar aceasta a fost a doua oară când Maica Sfântă a binevoit să-mi dezvăluie chipul său.

De mână cu ea era o femeie la fel de strălucitoare, într-o pelerină de culoarea

sângelui, cu diamante și argint la gât și la încheieturi, iar pe sprânceană îi scânteia în rubine rana făcută de toiagul îngerului care o izgonise din prima grădină; căci aceasta era Eva, prima mamă a omenirii. În cealaltă mână ținea o coastă din cristal, fiindcă ea însăși fusese modelată dintr-o coastă și se dovedise o îmbunătățire a primului muritor plăsmuit numai din lut. Nu e oare adevărat că aurul scos direct din piatră este mai puțin perfect decât aurul topit din piatră prin muncă și apoi călit până ce capătă strălucirea soarelui?

Femeile m-au privit în liniște, cu chipurile pline de iubire. Și când într-un târziu am îndrăznit să-mi fixez privirea asupra lor și n-am mai îndrăznit să-mi iau ochii de la ele, și-au ridicat mâinile împreunate și s-au sărutat. A sărutat-o cu sărutările gurii ei.

În acest chip mi-au arătat că războiul bine-cunoscut dintre ele nu era decât o iluzie creată de șarpe pentru a semăna dezbinare, ceartă și nefericire în lume.

Fiindcă, am înțeles eu, după ce a gustat din fructul oprit, Eva a prilejuit cunoașterea, iar cunoașterea a făcut cu putință capacitatea de a înțelege perfecțiunea rodului din pântecele Mariei și darul oferit de aceasta lumii.

Și fără defectul Evei, nu ar exista puritatea Mariei.

Și fără pântecele Evei, care este Casa Morții, n-ar fi existat pântecele Mariei, care este Casa Vieții.

Fără cea dintâi *matrix*5, n-ar fi putut exista salvatrix, cea mai mare *matrix* dintre toate.

Iar în clipa în care am înțeles toate astea, cele două femei s-au ridicat în același timp din locul în care stăteau în desișul mort al pădurii iernatice și, împreună, s-au înălțat ușor pe o rază strălucitoare în ceruri.

Și tot ce a mai rămas în urma lor a fost profunzimea dimineții, o aromă de mir și dulceața primului ciripit, fiindcă, deși fiicele mele fuseseră amorțite în tot acest timp, păsările fuseseră martore la întreaga scenă. După ce femeile s-au făcut nevăzute, păsările s-au trezit din uluire și au început să ciripească foarte vesele.

Iar acum, consemnând această a doua viziune divină, am reușit să înțeleg avertismentul pe care îl conține: regina se îndreaptă către abație într-una dintre expedițiile sale neprevăzute, iar noi, abația mea de maici, trebuie să pregătim, în întâmpinarea ei, un front comun de neclintit.

Marie o cheamă pe sora Ruth la ea. Vechea prietenă nu a reușit să-și ascundă temerile legate de labirint și a atacat-o fără încetare pe stareță în tot acest timp. Ca să rezolve problema, stareța a trimis-o în oraș ca institutoare suplinitoare, pentru a se ocupa de împărțirea pomenilor în clădirile abației de pe lângă catedrală, alături de un personal alcătuit din șase servitoare. Clădirile fuseseră oferite abației în perioada în care Marie tocmai devenise prioră și pe atunci nu

erau decât niște depozite de cereale infestate de șobolani, zestrea lamentabilă a unei novice; doar ea văzuse potențialul clădirilor și o oprise pe stareța Emme atunci când aceasta voise să le vândă. Lui Marie i-au trebuit cinci ani ca să strângă suficienți bani pentru a le încheia construcția, și mai mulți ca să le extindă, dar atunci când clădirile au fost gata, au ținut toți vizitatorii și cerșetorii în afara pământurilor și curții abației, aceștia nemaifiind nevoiți să bată tot drumul, care înainte le lua întreaga dimineață, prin pădure și peste câmpuri, până la abația de pe deal.

Gata cu mâinile întinse prin portiță. Gata cu furtul de păstrăvi din iaz ori al căprioarelor din pădure. Gata cu amenințările legate de pământurile maicilor.

Ruth ajunge la stareță îmbujorată de frig și mai durdulie decât era când a plecat, căci acum trebuie să fie o gazdă bună pentru nobilii și oaspeții iluștri ai abației, pentru evlavioșii aflați în pelerinaj. Hotărâse că se cuvin numai cele mai bune alimente; pâinea albă a abației, și nu cea de secară, berea produsă în abație, și nu vinul. Fripturi în fiecare zi. Brânza maturată, nu cea proaspătă. Marie îi face pe plac. Încă din tinerețe, de pe vremea foametei, Ruth și-a găsit cea mai mare plăcere în mâncare.

Regina e pe drum, îi spune stareța, strângându-i mâinile. Cu siguranță o să ajungă înainte de Carnelevarium6, căci Eleanor a fost întotdeauna o gurmandă elegantă căreia nu i-a plăcut niciodată să postească. Lăudată fie Fecioara că Paștele nu cade mai devreme anul acesta. O să vină cu o suită pe care Ruth va trebui să o găzduiască. O suită destul de mare. Chiar zeci. O să fie o povară imensă asupra hanului, lui Marie îi pare rău că trebuie să-i spună aceste lucruri.

Ruth se înroșește, oftează și îi răspunde că o să se pregătească.

Marie spune că regina o să-i ordone lui Ruth să-i arate calea secretă prin labirint până la abație, dar aceasta trebuie să fie fermă și deșteaptă și s-o refuze.

Ruth o întreabă, cam țâfnoasă, cum poate un muritor de rând să-i spună reginei că nu poate să facă ceva.

Marie îi răspunde că, într-adevăr, nimeni nu poate să facă asemenea lucru. Totuși, cineva îi spală picioarele reginei foarte încet, după care i le șterge și o îmbuibă cu delicatese și cu un vin fiert bun, asta după ce, cu mult timp înainte, adică imediat după ce află că vestitorii reginei au intrat în oraș, trimite unul dintre cei mai iuți cai ai săi s-o aducă pe stareță.

După un răstimp de gândire, Ruth spune că, din păcate, abația lor este regală. Marie, fiind aleasă stareță, a devenit baroneasă a coroanei. Prin urmare, de ce nu ar putea regina să vadă drumul secret al maicilor? La urma urmei, ea este regenta. Cu toate că e stareță, Marie nu e decât o supusă în fața ei.

Regina Angliei, spune Marie sec, este o personalitate puternică, dar niciodată nu a știut să țină un secret. Și chiar dacă ar reuși să păstreze secretul, îi e prea frică să nu fie luată din nou prizonieră, din motive întemeiate, și de aceea nu o să

accepte să vină neînsoțită, iar ele nu pot avea încredere în ochii suitei.

Acum, deși trupul lui Marie tânjește să se afle printre măicuțele ei mânuind un topor, își petrece zilele scriind scrisori și o trimite pe Wulfhild cu mesaje prin toate colțurile țării.

Iar atunci când vine vestea că regina a fost văzută prin ținut, că înaintează repede și fără iscoadă, Marie pleacă în galop spre oraș pe cărările și prin tunelurile ascunse și stă deja așezată, transpirând lângă foc, în camera de primire a lui Ruth, în momentul în care regina intră, deranjată de această întrerupere a planurilor sale. Stareța își transformă chipul într-o mască. Se ridică; e înaltă, corpolentă și măreață și își începe domol solemnitățile, astfel încât Eleanor s-o poată opri și s-o invite să se așeze. Însă regina nu o oprește. Marie simte cum o cercetează ochii ageri ai celeilalte femei din cap până-n picioare.

În întunecimea din pragul ușii, Eleanor părea tânără, dar acum când se apropie de foc, își arată ridurile fine de sub stratul de pudră și ghebul care a început să-i crească. Parfumul ei foarte puternic este avangarda atacului său.

În urechile lui Marie se face tăcere; ea nu își poate auzi decât propria inimă bătând cu putere. Caută înăuntrul său, degeaba. Dacă frumusețea le-a fost luată celor frumoși, grația celor grațioși, oare asta înseamnă că bunăvoința lui Dumnezeu le-a fost și ea luată?

Fără niciun preambul, Eleanor zice, ei bine, nu-i așa că au trecut decenii și Marie a devenit un munte impunător de femeie? Îi spune să se așeze, însă doar dacă nu rupe scaunul. Nu mai arată ca o condamnată necioplită. Ea, care odinioară fusese numai piele și os. Măi să fie!

Marie zâmbește.

Regina o privește. Spune cu voce gânditoare că nu, poate că în aceste decenii Marie a devenit un sfinx.

Stareța spune că acum au ce mânca la abație, că sălașul nu mai e chinuit de foametea de pe vremea când ajunsese ea aici, doar o copilă, alungată chiar de Eleanor. În acele săptămâni văzuse prunci ai surorilor laice învinețindu-se și pierind de foame. Acum mănâncă bine și pe săturate, deși, bineînțeles, niciuna dintre măicuțe nu este corpolentă. Aproape toate măicuțele au mușchi nemaipomeniți. Poate că regina nu e obișnuită să vadă femei puternice. Ori poate că a trecut prea mult timp de când a avut armata de femei, că a uitat ce înseamnă? Poate că orice femeie care nu este atât de fragilă încât să poată fi zdrobită cu un singur țipăt ar putea părea corpolentă, cel puțin în ochii cuiva atât de rafinat și manierat precum regina?

Se pare totuși că regina nu o poate auzi; aceasta spune gânditoare că nu e ca și cum Marie a fost vreodată mică, nu-i așa, oasele ei pur și simplu nu aveau carne pe ele pe atunci. Acum își poartă propria armură pe sub veșmânt, da, ar putea spune că ea a devenit un monocer masiv și bătrân. Cu pielea de fier și cu un

singur corn fioros, sau cel puțin așa a auzit. Un monocer. Da, exact asta e.

Stareța respiră pe nas și spune că speră că regina îi va accepta condoleanțele, dat fiind că aceasta devenise văduvă de curând. Un nenorocit de ulcer, o afecțiune atât de dureroasă. Lui Marie i s-a părut curios că nimeni nu i-a scris să o anunțe, că a trebuit să afle vestea ca și cum nu ar fi fost rude de sânge. Cu toate că, bineînțeles, Marie nu e decât o soră vitregă și o bastardă. Cu siguranță regina a fost prea ocupată să-i scrie și ei, surorii sale.

Soră vitregă. Și doar prin alianță, îi răspunde Eleanor aspru. Da, așa e, e mereu ocupată. Doar că, totodată, nu i s-a părut corect să accepte condoleanțe, când de fapt ea nu regretă defel moartea soțului său. Între ei a fost dragoste adevărată, Marie știe acest lucru, a văzut-o cu propriii ei ochi la curte, pe când nu era decât o copilă. Chiar o dragoste mare la un moment dat, ar putea spune. Ei bine, ca să fie sinceră, îndatoririle budoarului Angliei nu au fost niciodată cele mai puțin împovărătoare. Și regina râde scurt.

Însă apoi Eleanor adaugă, bineînțeles, dacă ții un vultur în cușcă mai mult de un deceniu, acesta va încerca să-ți scoată ochii atunci când îl eliberezi.

Marie spune că e bine că lucrurile s-au rezolvat, că regina a fost eliberată din îndelungata sa captivitate și că acum cel mai bun pui de vultur al ei s-a cocoțat pe tronul Angliei. Acei ani de închisoare au fost răscumpărați. A auzit totuși că o parte dintre răpitorii reginei fuseseră destul de cruzi pe durata captivității sale. O lăsaseră fără șoimii de vânătoare. O lăsaseră fără atât de multă căldură, încât avea degerături pe chipul ei frumos. Marie s-a gândit deseori la regină cât timp aceasta a fost prizonieră, mai ales că au existat perioade în care regina a fost pe aproape, iar abația, cu toate condițiile pe care le oferă, i-ar fi putut alina suferința. De fapt, reginei i-ar fi fost mult mai bine aici, în calitate de măicuță, decât în postura de regină captivă.

Eleanor clipește rapid de mai multe ori și Marie râde în sinea ei; acest clipit rapid a fost dintotdeauna o fereastră către mintea ei. Regina spune apoi că e ciudat că Marie s-a gândit des la ea, că ea trebuie să mărturisească că nu a făcut-o mai deloc. Iar dacă s-a întâmplat, s-a gândit la acea Marie din momentul în care o cunoscuse, o figură nouă la curte, foarte bizară, toată numai coate și cap, care se lovea de pragul ușii. Avea o voce gravă, ce se făcea auzită mereu în gâlceavă, duhnea și era o necioplită, o copilă care-i făcea pe toți ceilalți să se ferească din calea tropăitului său. Ce specimen jalnic mai era Marie pe atunci! Înainte ca fata să fi sosit, planul era să-i fie aranjat un mariaj, dar apoi și-a făcut apariția și li s-a arătat în toată ciudățenia sa, gâfâind de entuziasm. Cu chipul ei lipsit de frumusețe. Nimeni n-ar fi reușit să mărite asemenea creatură.

Regina adaugă că, dacă ar fi nevoită să se retragă într-o abație, atunci aceea ar fi măreața Fontevraud, nicidecum acest loc neînsemnat și plin de noroi de pe această insulă pe care nu o suferă.

Masa este servită. Printr-un gest, Marie o invită pe regină să se așeze. Spiritele s-au încins prea mult și, ca să destindă atmosfera, stareța îi spune împăciuitoare că a făcut o copie a *Fabulelor* ei pentru Eleanor. Ilustratoarea abației este nebună, vede diavoli pitiți în iarbă și cum se înalță răul din supa fierbinte de ceapă, însă desenele ei sunt într-adevăr foarte bune. Marie a scris poveștile într-o perioadă tristă, când starea de sănătate a stareței Emme era în declin, iar ea stătea de veghe noaptea lângă bătrâna suferindă. A încercat un stil nou în *Fabule*, diferit de cel cu care scrisese laiurile, nu mai scrie despre teribila dragoste pasională, fiindcă, după mai bine de treizeci de ani, în inima ei nu mai simte iubire decât pentru surorile ei, iar stilul ei trebuie, bineînțeles, să se schimbe pentru a reflecta acest adevăr.

În orice caz, continuă ea, în carte este o poveste despre un cocor și un lup. Oare știe și regina povestea? Nu? Un lup rodea un os, când deodată osul îi înțepenește în gât. Zvârcolindu-se de durere, bestia le cheamă pe celelalte animale din regat ca să ceară unuia dintre ele să-i scoată osul din gât. Dintre toate, doar cocorul are gâtul suficient de lung. Firește, cocorul ezită să își strecoare capul între toți acei colți ascuțiți. În cele din urmă, lupul îi spune cocorului că, dacă acesta își vâră capul în gura lui, o să primească o comoară minunată. Auzind acestea, curajosul cocor își strecoară capul și scoate osul. Lupul, eliberat de durere, îi spune păsării că acum își va primi comoara. Și că acea comoară este însăși viața lui. Cocorul trebuie să se bucure că nu l-a mâncat.

Regina râde și spune: încântător.

O vreme mănâncă în tăcere până când regina, satisfăcută de porția ei de carne albă de fazan, se lasă pe spate, își ia pocalul cu vin și începe să vorbească. Îi spune lui Marie că toată lumea este uimită de zvonurile despre labirintul său.

Marie îi răspunde încântată că labirintul este într-adevăr o minune a ingineriei. De ce sunt capabile femeile atunci când li se încredințează o sarcină! Capacitățile lor par nelimitate.

Vai, dar stareța înțelege greșit tonul vorbelor reginei. Sunt nobili care spun că ar vrea să aducă o armată care să le alunge pe măicuțe de pe aceste pământuri, să le dea o lecție. Circulă zvonuri nebunești cum că ar fi magie la mijloc. Faptul că Marie se trage din zâna Mélusine nu o ajută. Unii vorbesc despre averi inimaginabile pe care măicuțele le-ar ascunde aici. Regina a fost nevoită să-i liniștească pe cei mai beligeranți. A trebuit să amenințe, să recurgă la lingușeli. E obositor.

Stareța își așază pocalul cu vin pe masă. Spune că știe despre toate acestea, că și ea are propriii spioni și știe exact cine și ce spune. Cât de absurdă e toată această vorbărie dușmănoasă despre o comunitate de fecioare pioase devotate sărăciei. Fără niciun Dumnezeu, ca să spună așa. Abația dă de pomană tot ce nu cheltuie pe traiul de zi cu zi. Sunt sărace lipite pământului.

Dar oare chiar e adevărat, se întreabă regina cu voce tare; în timp ce a

străbătut ținutul călare, a observat că săracii acestui oraș sunt îmbrăcați admirabil. Mai bine chiar decât negustorii de prin alte locuri. I-a sărit în ochi și că Marie a pus sticlă în ferestrele mai mari, niște cercuri curate și transparente încastrate în plumb, astfel încât impresia creată este cea a unui stup secționat, prin care pur și simplu se revarsă lumina acum. Ce cheltuială înfiorătoare! Poate că regina ar trebui să mărească taxele abației. Poate că ar putea stoarce mai multe impozite de aici care să-i finanțeze războaiele.

Marie îi răspunde că sticla este ieftină, pentru că una dintre surori e sticlăreasă și că săracii de aici vor fi nevoiți să poarte aceeași încălțăminte și aceleași tunici mulți ani de acum înainte. Labirintul, grandiosul lor proiect, a sărăcit la loc abația. Scoate catastifele pe care le-a pregătit pentru această vizită și îi arată reginei cifrele, care par într-adevăr foarte îngrijorătoare.

Un alt zvon acuzator despre Marie, spune regina, este că stareța păstrează relicvele în capelă, ca o egoistă, și că nu împărtășește miracolele înfăptuite de acestea cu cei care ar putea avea nevoie de ele.

Marie se gândește la dinții și la oasele orânduite ale sfinților, la fragmentele din Sfânta Cruce. Sunt atât de multe fragmente din Sfânta Cruce doar în Anglia, încât o întreagă Golgota de Sfinte Cruci ar putea fi construită pe un șes mlăștinos pe undeva. Este adevărat că foarte puține dintre relicvele abației sunt autentice, mare parte din valoarea lor provine din felul cum sunt aranjate; cutiile ornamentate, filacteriile cu falange și molari. Ei bine, nici aceasta nu va fi o pierdere prea însemnată. Spune gânditoare că de Ziua Tuturor Sfinților poate că măicuțele o să organizeze o procesiune prin care să mute relicvele în catedrală, un dar din partea abației pentru credincioșii devotați din ținut.

Eleanor remarcă generozitatea acestei propuneri, numai că Ziua Tuturor Sfinților este mult prea departe.

Masca lui Marie alunecă și ea zâmbește, spunând că o să aibă nevoie de timp să răspândească zvonul acestor planuri, marea binefacere oferită cu generozitate și compasiune de abație mirenilor din ținut.

Regina oftează. O vreme, își bea vinul în tăcere. Se relaxează și ea și spune că își dorește cu adevărat ca Marie să renunțe la nebunia asta a ei. Labirintul este văzut ca un act de agresiune. Femeile se opun tuturor legilor supunerii atunci când se fac tot mai puțin disponibile. Acest lucru inflamează spiritele dușmanilor lui Marie.

Stareța laudă vorbele grațioasei regente, spunând că au fost într-adevăr foarte abil alese. Dar că nu reprezintă un ordin, nu-i așa?

Eleanor o privește; se potolește, apoi se uită în altă parte. Poate că nu. Poate că nu e decât un avertisment. Însă regina își dă seama că Marie, chiar și avertizată, rămâne neînfricată. Că va continua ceea ce a început.

Ei bine, da. În calitate de stareță a acestei abații regale unde regina a ales să o

instaleze cu atâtea decenii în urmă, spune Marie, ea s-a descoperit ca fiind o baroneasă a coroanei, cu toate drepturile care se cuvin acestui rang, inclusiv nădejdea, bineînțeles, de a fi protejată de puterile coroanei. Și până în clipa de față, s-a dovedit a fi o baroneasă excelentă, promptă când venea vorba despre plata taxelor și asigurarea contribuțiilor bănești necesare războiului. Loialitatea ei nu poate fi pusă la îndoială. Și, asemenea tuturor nobililor împroprietăriți, crede că are dreptul și libertatea de a-și fortifica pământurile în fața intrușilor.

Eleanor spune încet că toate aceste observații sunt adevărate. Lasă acum la o parte vorbăria nobililor; nu a fost decât o introducere. Acum își începe adevăratul atac. Spionii ei îi zic că întreaga Romă vorbește despre interdicție. Aceștia spun că Marie nu respectă ierarhia și că se consideră egala diecezanilor săi. Mai spun că starețа nu le permite mesagerilor lor să intre pe pământurile abației și că se întâlnește cu toți demnitarii bisericii aici, în oraș. Are dușmani chiar și în biserică. Și, așa cum bine știe starețа, anatema ar fi devastatoare pentru o comunitate religioasă. Fără liturghie, fără spovedanie. Fără cântarea oficiului divin.

La auzul acestor cuvinte, Marie simte un nod puternic în stomac, pentru că regina are dreptate, dacă maicile s-ar opri din cântat, abația ar deveni un loc imposibil, rece și umed.

Și o parte dintre fiicele lui Marie ar muri de tristețe și nespovedite, adaugă regina.

Starețа îi răspunde că și ea a auzit zvonurile de la Roma și că sunt cu siguranță mai supărătoare. Dar ea e destul de sigură că nu vor fi izgonite în afara hotarelor. A început și ea să se împotrivească Romei, în felul ei.

Eleanor râde la auzul acestor vorbe. O întreabă cum se împotrivesc, cu rugăciuni? Te rog. Rugăciunile sunt drăguțe. Ea însăși se roagă în fiecare zi. Însă în fața unei asemenea amenințări, o să aibă nevoie de arme mai puternice decât rugăciunile. Poate că nu știe acest lucru, căci a fost izolată de cele lumești ani întregi, dar ca să duci un război împotriva lumii, ai nevoie de armele lumii.

Urmează o tăcere atât de îndelungată, încât Eleanor își întoarce cu totul privirea către Marie, care o privește calm la rândul ei; iar regina spune cu un zâmbet subțire că bineînțeles că deja i s-a demonstrat că a avut dreptate s-o trimită aici, nu-și va cere iertare pentru că a făcut ceea ce i-a cerut să facă Dumnezeu.

Marie păstrează tăcerea până când regina face un gest de nerăbdare și apoi starețа cedează și spune într-un târziu că da, bineînțeles că o să folosească rugăciunea, aceasta e cel mai bun rod al fiecărei abații. Rugăciunile lor sunt atât de multe, chiar mai multe decât e nevoie, încât măicuțele ei primesc beneficii generoase pentru rugile lor.

Cu toate astea, spune starețа, o să lupte totodată cu aur. Și chiar cu o cantitate apreciabilă, îi pare rău s-o anunțe. Cere să se intoneze cântece și povești

pe străzi. Inundă străzile din Londra, Paris și Roma cu cântece și zvonuri despre pietatea surorilor sale, despre puterea abației și sfințenia lui Marie și despre labirintul lor miraculos. Râde. Bani și povești. Informații și loialitate. Nu există o apărare adevărată în fața unui asemenea război. Eleanor însăși o învățase acest lucru pe Marie.

Regina își ține pocalul strâns și își termină vinul, reflectând. Spune încet, ei bine, nu-i așa că Marie a devenit o fetiță isteață?

Stareța se mustră în sinea ei, cu asprime, Ușor, nu mai ești fetiță de zeci de ani, i-a crescut inima la auzul acestei laude. Căci odinioară și-a pus sufletul pe pergament, iar regina l-a ignorat. Își amintește durerea de acum foarte mult timp, stăruie cu gândul la ea, așa încât vechiul trandafir al urii, al iubirii, înmugurește în pieptul ei și înflorește din nou.

În noaptea aceea, Marie nu poate să doarmă știind că regina e atât de aproape, de partea cealaltă a peretelui. Se trezește pentru Utrenia din catedrală și rămâne acolo până la ora Laudelor, cufundată în rugăciune. Îi sunt dragi vocile măicuțelor sale, însă polifonia acestui cor din capitulul catedralei îi dă nenumărați fiori; acest fel de muzică i se pare mai apropiat de cântecele îngerilor.

Regina și slujnicele ei se alătură corului pentru Rugăciunea de dimineață, iar în timpul în care aceasta se roagă și stă în picioare, ferestrele de sticlă se umplu de lumină și i se pregătește suita. Calul o așteaptă atunci când iese în frig. Orășenii se opresc, uimiți să o vadă pe măreața și faimoasa Eleanor. Ea este legenda a mai bine de o jumătate de secol de povești spuse la gura focului în iernile întunecate și de cântece răspândite în toată țara, dar acum, ce miracol, a pășit din povești și a devenit carne și oase. Stă acolo, pe treapta catedralei, iar răsuflarea ei este albă în aerul rece, asemenea răsuflării tuturor vietăților. Prima slujnică a reginei îi șoptește ceva și aceasta se întoarce către Marie. Îi zâmbește.

Spune că a mințit atunci când i-a zis că nu se gândise la ea în toți acești ani. Are un spion chiar în abație care îi trimite rapoarte în mod regulat. A fost impresionată de Marie.

Surprinsă, mintea stareței încetinește și începe a cerceta pe rând chipurile maicilor sale, dar nu reușește să descopere punctul slab, nici s-o identifice pe cea care ar putea avea acces la mesageri. Nu poate încă să scoată o vorbă.

Regina râde când o vede năucită pe Marie. Oh, nu te îngrijora, spioana e una dintre măicuțele loiale ție. Stareța este în mare parte iubită de măicuțele ei. Ceea ce se întâmplă în rândul femeilor sfinte. Ce cohortă irascibilă, sexul slab. Toate celelalte abații răsună de certuri.

Marie dă la o parte acel „în mare parte" al reginei, o să reflecteze asupra lui mai târziu.

Regina îi spune că Marie o să găsească două daruri din partea ei. Urcă pe cal cu lejeritatea unei fetițe. O îndeamnă să le folosească pe amândouă și un

sentiment vag de bucurie își face loc în sufletul lui Marie. Aceasta își controlează expresia feței, îi mulțumește reginei și adaugă că o să se roage pentru ca ea să călătorească vegheată de Dumnezeu.

Suita înaintează, regina e impresionantă în pelerina din blană de samur care reflectă lumina și scânteiază în nuanțe de castaniu, albastru și negru, tot soarele de pe drum adunându-se în cercul gros de aur de pe capul ei. Totul este noroi, piatră și fum, porci scormonesc în mizerie, doar regina este făcută din ceva înălțător. Mâinile lui Marie îi tremură în mâneci.

În han, o atmosferă de ușurare, o lipsă de trupuri. Sunt multe de curățat. În lumina ferestrei, servitoarele își arată una alteia gleznele pline de ciupituri roșii; suita a adus purici. Ruth înaintează aproape dansând. O trage de mână pe Marie către cadouri. Unul dintre darurile lăsate de regină este o cârjă abațială. Biletul spune că a fost făcută special pentru ea atunci când regina a aflat că a fost aleasă stareță; cea a stareței Emme era sculptată din lemn de frasin cu argint filigranat și o curbură din corn, destul de reușită, dar mâna lui Marie avea nevoie de ceva mai greu. Noua cârjă este din bronz solid, gravată fin cu întreaga grădină a Edenului, în unele locuri accentuată cu filigran de aur, spirala curburii reprezentând șarpele cu mărul în gură, ochii sunt două smaralde. Ruth a încercat, râde ea, dar nu a reușit s-o ridice. A fost făcută special pentru puterea lui Marie. Aceasta îi simte greutatea în mână, apoi în tot brațul, în stomac. Este ca puterea pe care s-a străduit s-o adune în toți acești ani, pentru care a bâjbâit prin noroi.

Celălalt dar este mic, învelit într-o bucată de mătase albastră. Atunci când Marie îl deschide, găsește un sigiliu personal a cărui matriță o arată chiar pe ea însăși, o uriașă cu capul încununat de o aureolă, cu o carte într-o mână și o floare de drobiță în cealaltă, cu măicuțele adunate împrejurul ei, toate ajungându-i până la talie.

Scribe mihi, a brodat regina pe bucata de mătase. Un ordin, nu o sugestie. Sigilarea unei scrisori cu matrița abației cere ca scrisoarea să treacă și prin mâinile priorei sau ale ajutoarei ei și de a obține acordul uneia dintre ele; ceea ce regina îi oferă lui Marie odată cu sigiliul ei personal este o intimitate delicioasă și interzisă.

Fiindcă o abație este o colectivitate. Intimitatea este împotriva Regulii, timpul petrecut în singurătate este un lux, timpul în care poți gândi, cu toate treburile care trebuie duse la capăt, cu toată meditația și rugăciunile, este prea scurt pentru a ajunge să însemne ceva într-adevăr. Până și lectura alături de celelalte măicuțe presupune cititul cu voce tare; nu există un dialog intim care să provoace vocea interioară și să o încurajeze. Marie nu se întreabă de ce atât de puține dintre măicuțele ei au capacitatea de a gândi pentru ele însele. Din prima clipă petrecută la abație și-a dat seama că acest lucru era împământenit în viața monahală. În calitate de stareță, își dă seama cât de periculoasă poate fi o măicuță liber-cugetătoare. Dacă în grupul măicuțelor ei ar mai fi una ca ea, ar fi un dezastru.

Din când în când, resimte o vinovăție acută, dar alege să-și mențină maicile în întunericul lor sacru prin muncă și rugăciune. Își justifică alegerea spunându-și că așa le protejează inocența fiicelor ei. Ceea ce le oferă ea este un al doilea Eden.

Marie nu face decât să-și protejeze propriul peisaj interior. Spiritul ei este singurul care poate să se întindă până la cel mai îndepărtat orizont. Doar ei îșI oferă înălțimea șoimului care ajunge printre nori, singurul care poate să deslușească mișcările mărunte de dedesubt.

Stareța compune deja în minte prima scrisoare către regină. Cât timp ai să-ți mai ascunzi chipul de mine, cântă în mintea ei.

Merge călare de una singură până la locul din pădure unde lucrează măicuțele ei. Se simte curată ca lacrima pe interior. O mânie îndelungată și rece, pe care a ținut-o vie în inimă timp de mulți ani, încât aproape că uitase că mai era acolo, a dispărut.

Iar în golul lăsat au început să se învălmășească alte lucruri, mult mai misterioase.

Noaptea, cerurile se rotesc în constelațiile lor de vară.

Măicuțele iau pauze de la munca mai importantă pentru a semăna grâul și a planta grădinile. În timpul nopții, vin ploi și pământul ud se inundă de verdeață.

În abația amorțită în lipsa sufletelor sale, o vulpe cu mamelele grele de lapte iese din pivniță târâind un sturion întreg, uscat. Priora Tilde deschide ușa și face un pas în spate ca să o lase să treacă, oferind prada drept cadou pentru curajul animalului.

În iunie, un miracol: Amphelisa, a cărei jumătate de corp înțepenise după ce călcase pe șerpii care copulau, se trezește și își dă seama că și-a recăpătat simțurile în chipul și mâna încremenite, iar acum nu mai șchiopătează decât cu un picior îndărătnic. Pune vindecarea pe seama intervenției Sfintei Lucia, după chipul căreia, într-un moment de disperare, modelase o lumânare votivă din ceară cu mâna sa bună, lăsând-o să se topească pe o piatră fierbinte în timp ce se ruga. Acum, plină de energie, a început să se ocupe de grădina care era în grija priorei Tilde, iar legumele au crescut cărnoase; leușteanul, feniculul și chimenul, pe care le îngrijește ea acum, se înalță foarte mult; verzele sunt de dimensiunea pruncilor de trei luni. Fiindcă le cântă, albinele din prisacă o înțeapă doar arareori atunci când le afumă ca să le verifice mierea. Wevua și Duvelina ajută, cărând tufăriș pe care să-l aprindă și împletind nuiele, căci chiar dacă trupurile lor sunt destul de obosite, mințile lor, una simplă, cealaltă alunecoasă, sunt împăcate.

Acum, măicuțele termină ultimul lob al labirintului, în apropierea terenului mlăștinos dinspre sud-est. Asta redesenase ultima porțiune, pentru ca aceasta să se îndrepte direct către abație din cele mai îndepărtate colțuri ale pădurii, astfel încât călătorul ostenit, ajuns deja atât de departe, să poată să vadă printre copaci turla capelei de pe deal în timp ce face ultima urcare, lentă și aparent fără sfârșit,

prin pădure, și să-și piardă speranța să mai ajungă vreodată. Chipul ei mic și ascuțit radiază, ea țopăie și împunge harta cu degetele atunci când îi prezintă lui Marie inovațiile ei, cotituri false, remodelări ale terenului menite să-l obosească cât mai mult pe călător. A făcut apel la foarte multe tertipuri, la foarte multe stratageme în această stranie restructurare a terenului abației. Marie o sărută pe Asta pe frunte. Măicuțele ei sunt niște minuni.

Stareța s-a întors fără tragere de inimă la pupitrul său și se dedică pergamentelor îndelung ignorate. Chirii restante, o moștenire promisă la moartea unei nobile de vază care încă nu a fost primită, deși aceasta murise de mai bine de un an, mucegai descoperit în cerealele cu malț, așa încât sacii respectivi trebuie dați la porci, mare păcat. Ține fereastra deschisă ca să se poată concentra asupra treburilor. Labirintul o să fie terminat prin plantarea de muri, porumbari, pruni, măceși, iarbă neagră, soc, zmeuri, scorușii, coacăzi și păducei pe marginile câmpurilor, pentru un plus de protecție în cazul încălcărilor accidentale; dar și pentru dulceața și belșugul fructelor lor.

Pentru a sărbători, îi îngăduie fiecărei maici să mănânce o bucată de păstrăv de grosimea psaltirii sale și o prăjitură cu alune și miere. Și, cu toate că mănâncă în timp ce ascultă vocea surorii Agnes, supranumită „Agnes Dei“ pentru că mai mult behăie, maicile sunt îmbujorate și vesele.

În această seară, când încă e suficientă lumină încât să poată vedea drumul, stareța pleacă iute în galop cu o torță aprinsă spre pasajele secrete prin care vor trece șerbele sale dintr-o parte în alta cu căruțele pline cu provizii și scrisori. Acum, cei care vin la abație pentru liturghie și spovedanie trebuie să fie conduși legați la ochi prin pasajul secret. Crezuse că o să se iște o încăierare atunci când ceruse această concesie, dar se pare că Marie stârnește frică în inimile celor atașați catedralei. Dimineață, ea nu o va lua pe scurtătură, ci va străbate întreaga lungime a labirintului, numeroasele sale leghe, pentru a se pune în pielea unui intrus. Îi place această înstrăinare de propria familiaritate, aventura palpitantă o face să se înfioare.

Este deja noapte atunci când iese din ultimul tunel în hambarul din spatele hanului. Nu îi deranjează pe servitori decât pentru un castron de supă, din cea care le e servită tuturor vizitatorilor, și niște cidru, apoi merge să se culce în camera unde stătuse regina. Deși au trecut luni întregi de atunci, lui Marie i se pare că parfumul straniu al femeii încă persistă în aerul din încăpere, ca o rămășiță a sufletului ei.

Nu poate să doarmă și iese afară în frig înainte de răsărit. A lăsat un bilet pentru Ruth; va posti în această zi de rugăciune către Fecioara Maria. Pune șaua pe cal, o iapă de luptă pe care a cumpărat-o ieftin într-una dintre călătoriile ei la târgul din Salisbury, unde iapa era vândută pentru mâncare, fiindcă stăpânul său o înfometase, o bătuse și îi lăsase rănile de pe coapse și abdomen să se infecteze.

Era o creatură nenorocită, cu gleznele ei cu băşici, spavane şi mers împleticit şi cu o tristeţe atât de disperată în ochi, încât a oprit-o pe stareţă din mers. Mai târziu, aveau să descopere dovezi că fusese împerecheată de multe ori pentru a făta mânji puternici care, la rândul lor, au fost folosiţi în război. Marie s-a gândit că animalul ar putea muri pe drum, dar a străbătut încet numeroasele leghe şi, în cele din urmă, a fost dat în grija ocrotitoare a Godei, care a fost îngrozită la vederea calului. În câteva luni, pielea iepei strălucea şi pe spinarea ei puteau urca cu uşurinţă trei măicuţe durdulii odată sau o singură stareţă uriaşă. Sclipirea turbată din ochii săi s-a transformat într-o înţelegere aproape omenească. Cunoscând suferinţa, salvarea şi apoi renaşterea, iapa, credea Marie, devenise un soi de sfântă cabalină.

În pădurea dintre catedrală şi azilul pentru săraci, noua cărare orăşenească începe ca un tertip, căci nu promite nimic, e noroioasă şi îngustă, de lăţimea unei poteci. Pe aceasta porneşte iute călare. Orele trec. Soarele răsare în aur, ziua se încălzeşte. Pe măsură ce înaintează, se minunează iar şi iar; cât de pierdută trebuie să se simtă o străină care nu a proiectat ea însăşi labirintul şi cât de repede s-ar da bătută şi s-ar întoarce în oraş. Drumul nici măcar nu pare nou, copacii au crescut deşi de fiecare parte. La prima cotitură, până şi Marie pare să se rătăcească. Însă ziua este îndeajuns de senină, iar ea se relaxează, ştie că în această noapte va dormi în patul ei la abaţie. Vede câteva porţiuni de pământ golaşe, unde pădurea a fost răvăşită de lucrări, dar celelalte drumuri sunt bine ascunse, iar atunci când copacii şi tufele vor creşte în sfârşit în întregime, peste doi sau cinci ani, gândeşte ea cu satisfacţie, labirintul va deveni de nepătruns.

Dar vine şi miezul dimineţii, iar ea încă e în primul lob şi vântul îi suflă rece prin scapular şi glugă. Îşi omoară timpul spunându-şi poveşti în timp ce calul înaintează.

În cele din urmă, ritmul legănat al calului o adoarme, iar atunci când se trezeşte, îşi dă seama după înclinarea soarelui, întrevăzut prin despicătura din coroanele copacilor, că este cel puţin vremea Terţei. Şi că nu ştie unde e. Stomacul îi chiorăie de foame. Începe să o cuprindă angoasa când se gândeşte că se apropie noaptea, cu lupii, întunericul şi misterele sale, care o va găsi pe această cărare nesfârşită, la ore depărtare de măicuţele ei. Îşi îndeamnă calul la galop.

Acesta simte frica lui Marie. Urechile i se încordează şi se orientează în faţă.

Însă, odată cu pasul înteţit creşte şi angoasa, nu e bine. Drumul se întunecă, soarele s-a pitit după un nor, copacii se zgâiesc la ea cu umbre sinistre, crengile de deasupra sunt braţe cărnoase încremenite în coborâre, ceva se mişcă în tufişuri, bestii întunecate şi ascunse se târăsc pe burţi iute înainte ca să ţină pasul cu Marie.

Simte prezența diavolului, marele rău e aici, acum, cu ea, își amintește poveștile, haita de câini negri lucioși și păianjenul enorm, atârnând din copaci ca să scufunde o moarte diabolică de venin în trupul pământean, ochii de foc, coarnele de capră.

Și, pentru o clipă, își vede păcatul imens pentru care o să fie pedepsită, pentru că a vârât în labirint darul cândva pur primit de la Fecioara Maria: dorința ei de a-și auzi numele răsunând în slavă de-a lungul timpului.

Calul își continuă galopul pe drum și lui Marie i se pare că o ușă se deschide înăuntrul ei, iar din ea se revarsă o rugăciune adevărată, din cele mai adânci și liniștite colțuri ale inimii ei, o rugăciune în limba sa maternă, o rugăciune simplă.

Îți mulțumesc, spune ea. Iartă-mă.

Apoi calul cotește și, cu mare ușurare, stareța descoperă dealurile liliachii deasupra liniei copacilor. Știe iarăși unde e. Încetinește. Râde de frica ei, care încă îi dă fiori reci în mâini și picioare.

Crede că a fost eliberată de păcatele ei.

Dar nu vede în spatele ei haosul pe care l-au adus măicuțele în pădure. Familiile de veverițe, de pârși, de șoareci de câmp, de bursuci, de nevăstuici au fost alungate din vizuini în confuzia creată. Copacii doborâți adăposteau ciocănitori, jderi, sturzi și pițigoi codați, becațe și cocoși de munte, care acum sunt alungați din cuiburile lor, pitulicea fluierătoare s-a făcut nevăzută deocamdată de pe aceste pământuri, din cauza panicii stârnite; va trece jumătate de secol până ca aceste păsări micuțe să-și croiască drum înapoi. Marie vede doar urma oamenilor asupra locului. O consideră benefică.

Într-un târziu, la asfințit, ajunge pe câmpurile unde piatra palidă a abației strălucește sus pe deal, sub luna din căușul rece și albastru al cerului.

La această oră, fiicele ei stau în liniște la masa de seară, făcând gesturi pentru sare, morcovi, lapte, supă. Își imaginează capetele lor în vălurile cernite, aplecate asupra hranei. Își imaginează soarele rece înclinându-se prin fereastră și luminând chipurile aliniate pe un rând, un șirag de perle.

Își strunește calul, care se agită nerăbdător, atât de aproape de grajduri, grăunțe, apă și odihnă, iar Marie își apleacă capul și spune o rugăciune de mulțumire adresată Fecioarei.

Această călătorie, această zi, o știe, este concretizarea primei viziuni oferite; este Aminul rugăciunii. Vântul suflă și unduiește ierburile moarte, aruncă frunzele maronii de stejar la pământ și le rostogolește. Recoltele de pe câmp sunt retezate aproape de sol precum scalpul unei maici. Aerul este alb, e prea cald pentru ca zăpada să se aștearnă, însă fulgii dansează și se ridică în mișcările vântului. Este fericirea lui Marie, purtată de lumea exterioară.

Nu a mutat abația cu nici măcar un țol și totuși a construit această mare de drumuri între șarpe și fiicele sale.

Cu mintea și mâinile ei, a schimbat lumea. A creat ceva nou.

Acest sentiment e fiorul creației. Zvâcnește în ea, periculos și viu.

Marie îl simte cum crește înăuntrul ei. Se îmbuibă cu el. Și, în ciuda jurământului ei, a rugăciunii rostite cu groază, în fuga din calea diavolului, înțelege că îi este foame de mai mult.

3.

Decenii întregi, Marie văzuse revolta mocnind în spatele anumitor zâmbete din oraș, o simțise în lentoarea cu care îi erau uneori înmânate plățile ori darurile pentru abație. Acum, așa cum o avertizase regina, resentimentul a dat în clocot. O ciobăniță care ațipise într-un tufăriș aude fără să vrea o discuție pe care i-o povestește surorii sale, servitoare la abație. Mama vitregă a trei tineri aprigi, care o consideră mai puțin importantă decât mobila, îi ascultă pe aceștia cum complotează și îi scrie un bilet lui Marie. O servitoare dintr-o tavernă din oraș este atât de speriată de vorbăria lăudăroasă despre cum măicuțele vor primi o lecție sângeroasă, încât își ridică poalele fustelor și fuge la Ruth, care îi trimite imediat un mesager lui Marie.

Atunci când stareța identifică sursa complotului, înțelege că sunt probabil două duzini de conspiratori. Ei bine, nu-i chiar atât de rău, ar fi putut fi și mai mulți. Ca să-ți faci prieteni, trebuie să fii pregătit să-ți faci și dușmani, dar reputația ei înspăimântătoare încă aruncă umbre în lumea cea mare. Se gândește la Eleanor când era tânără și conducea armate. Simte cum îi fierbe propriul sânge războinic. Își reunește sfatul: Asta țipă entuziasmată, Ruth plânge, Wulfhild este palidă, posomorâtă și dă dovadă de meticulozitate, dar surpriza este Tilde, care are cele mai clare idei și al cărei chip se îmbujorează, pregătit de acțiune. Marie încă nu văzuse această latură a micuței ei pârșe. O bucură.

Ruth protestează târziu în discuție că nu, nu pot să facă așa ceva, ar fi un mare păcat. Sunt măicuțe. Nu pot să ucidă. Ar trebui să întoarcă celălalt obraz, nu-i așa?

Ei bine, spune Marie, bineînțeles că trebuie să se apere. Nu-și mai amintește cât de lipsite de apărare au fost măicuțele de demult, atunci când bărcile danezilor au venit pe râuri răspândind groaza, ce s-a întâmplat atunci cu sărmanele creaturi pioase, cu asedierile, spargerea relicvelor, violurile?

Cu acest ultim cuvânt, un curent rece pătrunde în cameră.

E adevărat, continuă Marie, poate că femeile sfinte nu au voie să ucidă, însă pot întinde curse. Pot să se folosească de lăcomia și pofta trupească, astfel încât să-i conducă pe păcătoșii ticăloși la moarte.

Și, adaugă stareța, ceea ce este primordial, nu-i pot lăsa să iasă din labirint. Nu pot permite să se audă în lumea mare că labirintul lor poate fi chiar și într-o oarecare măsură pătruns, fiindcă atunci toată munca și iscusința lor, toată acea

revărsare de bani, ar fi fără… ei bine, spune Marie după o pauză, ar fi în van.

Wulfhild râde și spune că stareța lor dragă era să rostească „fără magie".

Dacă cineva se uită îndeaproape până și la cel mai impresionant act de magie, poate să vadă mâinile agile ale omului care l-a înfăptuit, explică Marie. Din păcate, măicuțele nu vor avea destul timp la dispoziție să se antreneze sau să învețe cum să lupte ori să mânuiască sabia. Iar mușchii femeilor nu sunt la fel de puternici; deși, trebuie spus, nu există nicio forță superioară celei din pântecele lor atunci când vine vorba despre a crea viață. Nu, nu. Dacă sunt nevoite să asigure siguranța abației, atunci ele trebuie să lupte, dar cât mai puțin posibil.

Dimineața, măicuțele somnoroase din sfat își iau la revedere, fiecare femeie mergând în treburile ei. Măicuțele lucrătoare la câmp sunt luate de la culesul recoltei, novicele sunt puse la treabă, iar șerbele cântă pentru că le plac încăierările. Grupul alcătuit din două duzini de femei al măicuței Asta sapă, construiește și modelează pământul în punctele pe care le consideră a fi cele mai vulnerabile, acolo unde, cu ajutorul câtorva coase și topoare cu care pot fi înlăturați puieții și tufărișul, aproape oricine ar putea să ajungă de la drumurile din afară spre cele interioare.

Marie își avertizează cunoștințele din împrejurimi. Elevele ei, acum doamne în toată firea, citesc scrisori care nu le sunt destinate, căci îi sunt loiale stareței; chiriașii care au înflorit sub autoritatea ei își îmbată vecinii și apoi îi asaltează cu întrebări, servitoarele pe care le-a trimis în case bune ascultă pe la uși. Doar câteva zile mai târziu, patru spioane diferite îi trimit vorbă cum că atacatorii se adună chiar în acea noapte. Șerbele și servitoarele roiesc încoace și încolo, nerăbdătoare; le va folosi pe toate. În lavatoriu, o mare zăpăceală plutește în aer pe când cele patruzeci de măicuțe alese își spală și își leagă veșmintele ca să nu se împiedice. Restul vor rămâne la abație să se roage și să încerce să doarmă.

Ce nesăbuință, gândește Marie, strângându-și cureaua groasă din piele, purtată de mama ei în a doua cruciadă. Ce nesăbuință să alegi să ataci abația într-o noapte cu lună plină, fără vânt, când se aude doar orăcăitul broaștelor. Cât de leneși au fost rebelii să nu aleagă un punct slab mai interesant, sau chiar două, mulțumindu-se în schimb cu cel care se găsește cel mai aproape de oraș. Femeile ei sunt întotdeauna subestimate. Își fixează sabia la brâu și își ia cârja abațială în mâna stângă. Își mână calul și pornește.

În vârful dealului abației, Marie și-a instalat pe zece cai măicuțele care pot călări cu picioarele desfăcute. Șase dintre acestea obișnuiau să vâneze înainte de a ajunge la abație și pot să mânuiască arcurile cu săgeți pe care le strâng acum în mână; cele care pot să călărească, dar nu știu să ochească, au coase. Aceasta va fi ultima linie a apărării, în cazul în care va fi nevoie. Marie privește în urma ei în timp ce călărește spre pădure și vede acum, cu luna care le luminează din spate, că maicile călare par niște siluete întunecate uriașe, iar umbrele lor pictează dealul în

forme terifiante.

Acum pătrunde în labirint, prin cărările abil ascunse către drumurile interioare, până la al șaselea drum care duce în afară, locul încleștării. Femeile așteaptă deja acolo, tăcute, pregătite.

Marie se oprește. Se roagă. Este absolut sigură că în această noapte o să moară. Are o viziune fulgerătoare în care o săgeată îi străpunge gâtul, cu o senzație de sufocare, iar roșul îi împânzește vederea. Stareța leapădă viziunea în urma sa, în pădurea care așteaptă. Îi tremură mâinile.

De partea cealaltă, pe drumul din afară, aude vocile intrușilor, posibil beți, croindu-și drum prin desiș și râzând, în timp ce caii lor fornăie. Femeile așteaptă în liniște. O măicuță agilă și zveltă aleargă înapoi spre Marie și îi indică prin semne că grupul este format din douăzeci și unu de bărbați și doar patru cai. Câteva săgeți, câteva armuri, în mare parte bâte și săbii. Apoi măicuța spioană se face nevăzută, întorcându-se la pândă. Wulfhild se încruntă spre Marie. Singurul drum spre exterior a fost deschis și, din pădure, se aud zgomote din ce în ce mai aproape.

Între drumuri, Asta și grupul ei au săpat un șanț, acoperindu-și urmele cu mușchi și tufăriș, pe locul care ar oferi oricărei minți raționale o cale de acces mai simplă către următorul drum decât să taie din greu și să doboare crengi. Șanțul se îngustează într-un singur fir în apropierea drumului și cotește brusc, astfel încât corpurile care au trecut pe acolo înainte să fie ascunse privirii.

Mai aproape. Marie așteaptă. Mai aproape.

În sfârșit, stareța își coboară mâna, iar șerbele, care așteptau ghemuite în șanț, reușesc să năvălească fără zgomot, să-i prindă în laț, să le pună căluș în gură și să-i lege pe patru dintre ei înainte ca al cincilea să-și dea seama ce se întâmplă și să-i alerteze pe ceilalți.

Acum nu au mai rămas decât șaptesprezece, gândește Marie înverșunată.

Undeva în spate se aude o izbitură, niște voci șoptite care se pun de acord și care totuși răzbat până la ele. Stareței îi vine să râdă. Măicuța spioană se întoarce și o avertizează că, de data asta, caii vor fi în față.

Marie încuviințează din cap și își ridică privirea spre coroanele copacilor. Deși nu poate să vadă prin întuneric, știe că măicuțele tinere sunt pregătite cu niște plase care au pietre prinse în colțuri. Își ridică pumnul. Măicuțele ascultă ordinul și continuă să aștepte, până când stareța zărește lumina lunii în ochii primului cal. Atunci își deschide pumnul și novicele aruncă plasele, care cad cu o lentoare maiestuoasă și lovesc cu precizie, pietrele încâlcindu-se în jurul picioarelor a doi cai care se prăbușesc. Șerbele se năpustesc apoi din nou din întuneric, precum umbrele morții.

Acum, din copaci cade o ploaie argintie de pietre care lovesc ca niște pepeni țestele. Câteva trupuri se prăbușesc, se aud urlete și e o confuzie animalică. Marie

face alt semnal cu mâna și, în susul drumului, înspre nord, novicele năvălesc într-o deschidere în care nu sunt copaci. Fetele strălucesc albastre în lumina lunii, cu părul desfăcut, scânteietoare și atât de frumoase toate, atât de distante în rariștea luminoasă de lângă drumul întunecat.

În același timp, în josul drumului, înspre sud, în lumina torțelor, stau cele mai voinice dintre măicuțele lucrătoare la câmp și servitoarele, ținând severe lopețile și îmblăciele de treierat.

Pe drum se reped intrușii rămași, în jur de doisprezece, sau așa crede Marie, iar în vacarmul lor, jumătate se întorc către novice și o iau la fugă, depășiți de cei doi cai. Ceilalți se întorc către măicuțele lucrătoare la câmp și atunci se aud zbierete și picioarele lor încep a mușca surd pământul.

În susul și în josul drumului, novicele și măicuțele lucrătoare la câmp rămân neclintite și așteaptă; vai, frumoasele mele, gândește Marie, vai, curajoasele, preabunele mele femei.

Apoi catgutul întins în întuneric în direcția novicelor îi prinde pe călărești și unul dintre cai nechează înfiorător, o tăietură împrăștiindu-i sângele de-a curmezișul grumazului. Calul se ridică pe picioarele din spate și se prăbușește, zdrobind în căderea lui trei fugari. Celălalt cal își continuă galopul, dar al doilea catgut își îndeplinește misiunea și, cu o lentoare îngrozitoare, un cap sare leneș spre novice, împroșcându-le cu sânge și făcându-le să țipe. Calul încetinește și se oprește atunci când simte cum leșul care îl călărește se înclină și alunecă.

Pe drum, măicuțele lucrătoare la câmp urlă, răcnesc, valul furios de șase sau șapte se apropie și Marie se pregătește pentru încleștare; dar stratul de bețe, ascuns sub unul subțire de pământ, trosnește și cedează, iar corpurile intrușilor se rostogolesc în groapa adâncă înțesată cu țepușe din care izbucnesc urletele răniților însângerați. Șerbele demontează și restul capcanei, răcnind amenințător.

Se așterne liniștea, un moment de pace înainte ca țipetele de durere să umple aerul.

S-a terminat? se întreabă Marie. Deja? Lupta în sine nu a durat nici măcar treizeci de respirații. Sabia și cârja lucesc deza-măgite. Ea nu a atins pe nimeni și nu a fost atinsă. Gâtul nu i-a fost străpuns de nicio săgeată. Sfârșitul ei va fi în alt loc, în altă zi.

Wulfhild spune: se pare că totul a decurs bine.

Destul de satisfăcător, răspunde Marie sec.

Însă o femeie urlă în engleză și stareța își mână calul să înainteze. În lumina unei torțe îmbibate cu rășină o vede pe una dintre șerbele sale, mamă a șase copii, toți până în zece ani, cum se zvârcolește pe drum, măruntaiele ei lucioase alunecându-i umede printre degete până la pământ. Nest suduie în galeză, apoi pune un căluș de piele în gura șerbei și începe a îndesa pumni de măruntaie înapoi înăuntrul ei până ce ochii acesteia se dau peste cap, albi și gura îi atârnă

căscată. Femeia fie a leșinat, fie deja e moartă.

Marie ordonă să fie dusă în camerele ei, împreună cu copiii, iar Nest îi aruncă o privire plină de mânie și îi întoarce spatele vechii ei prietene.

Șerbele așază cei doi morți și cei nouăsprezece intruși răniți pe drum. Caii, care acum au devenit proprietatea abației, sunt încărcați fiecare cu câte trei corpuri, iar ceilalți sunt cărați până la câmpul din incinta abației, unde așteaptă căruțe și glugi groase care trebuie să păstreze misterul pasajului secret ce duce în oraș. Nest trece repede de la un corp la altul, unge rănile cu alifie și le pansează, îndreaptă oasele fracturate. Fiindcă, deși acești păcătoși s-au ridicat împotriva unei comunități de fecioare sfinte, în toate lucrurile maicile trebuie să fie iertătoare.

Marie este nevoită să salveze capul retezat din mâinile novicelor, care se joacă de-a Iudita cu el.

Stareța spune o rugăciune pentru măicuțele, servitoarele și șerbele ei, iar vocea îi răsună pe câmpul întunecat. Sunt mândră de voi, fiicele mele, spune ea după Amin. Chipurile lor, scăldate în lumina lunii, sunt fericite. Râzând și vorbind, urcă împreună dealul și se îndreaptă către vinul fierbinte și prăjiturile cu miere care le așteaptă.

Călare, Marie conduce căruțele prin orașul adormit. În catedrală, cere ca piatra de pe osuar să fie dată la o parte, iar cei răniți să fie vârâți în încăperea răcoroasă cu miros de mucegai, printre morți. Înainte să plece, le scoate glugile de pe cap și îi privește aspru; vrea ca, atunci când se vor afla pe patul de moarte și se vor gândi la cele mai grave păcate ale lor, să-și amintească chipul ei. Ea însăși împinge piatra la loc și îi aude cum se vaită, încercând să țipe cu tot cu călușul din gură. Ei nu știu că înainte de răsăritul soarelui cineva va veni să-i elibereze. Speră că durerea, întunericul și frica de a fi îngropați de vii, resimțite în aceste câteva ore, le va servi drept o a doua lecție.

Pe cei morți îi duce chiar ea la moșiile pe care le cunoaște bine, unde a stat împreună cu soțiile lor la un pahar de bere și o tartă cu nuci. Acum, aceleași femei se întind tăcute peste trupurile neînsuflețite. Nu o pot privi pe Marie. Nu sunt furioase. Sunt triste, se simt vinovate. Stareța ar vrea să țipe la ele. Dar nu o face. Își continuă drumul.

Știe, chiar înainte de a ajunge, după jeluirile care răzbat din colibele de lângă muri, că șerba rănită a murit. Poate că pierderea unei singure vieți care a salvat atât de multe altele nu e un sacrificiu prea mare. Cu toate acestea, moartea inutilă a șerbei va atârna greu în sufletul lui Marie, stareța știind, din proprie experiență, că nu există consolare pentru niște copii rămași fără o mamă tânără. O să facă tot ce îi stă în putință. Fetele mai mari vor deveni surori laice, iar cei mici vor fi crescuți de sora femeii moarte. Și, de-a lungul și de-a latul ținutului, femeile vor spune povești care se vor răspândi de la una la alta, de la servitoare la servitoare și

de la doamnă la doamnă, și care vor ajunge în nordul și sudul insulei, devenind legende. Acestea vor servi drept pildă și măicuțele ei vor fi de două ori mai ocrotite tocmai datorită acestor povești tot mai răsunătoare.

4.

A trecut Octava Epifaniei.

Lumea e acoperită de un strat subțire de gheață strălucitoare, de grosimea unui deget. Vântul suflă cuțite reci.

Marie e singură în claustru, plimbându-se de colo-colo ca să se încălzească. Pașii ei au lăsat urme negre pe gheață.

Toate măicuțele ei sunt aplecate deasupra lucrului. În infirmerie, Nest și novicea pe care o inițiază în arta vindecării, Beatrix, pisează ierburi cu un pistil în mojarul enorm al infirmeriei. De când a ajuns Beatrix la abație, imediat după Ziua Tuturor Sfinților, ceva negrăit a început să se înfiripe între ea și Nest. Ele cred că legătura lor este invizibilă, dar Marie o vede. Pe stareță o emoționează, dar o și sufocă revelația că, în curând, pentru o relație intimă de afecțiune, infirmatrix va înceta să mai echilibreze umorile altor măicuțe și că Elgiva, Marie și celelalte anonime care o vizitează pe ascuns se vor întoarce la suferințele trupești din cauza acestei lipse. Stareța a început deja să jelească.

Măicuțele scriptrix[7] sunt aplecate deasupra manuscriselor, măicuțele torcătoare își torc firele, măicuțele țesătoare țes pânza, măicuțele brutărese coc pâinea bună a mesei de seară. Totul în jur e hărnicie: cuptorul a copt castroane și căni întreaga zi, lucrurile sparte sunt reparate, se cos veșminte noi, se tricotează ciorapi, bârfe și povești apropie și mai mult măicuțele. Undeva departe în lumea cea mare, steagul angevin flutură deasupra nisipului și căldurii din Țara Sfântă, dar Marie presimte că, până la sfârșitul anului, a treia cruciadă va avea un final îngrozitor, dezastruos.

Puiul de vultur preferat al lui Eleanor este acum desăvârșit, ciocul său a gustat sânge, are temperament și gheare sălbatice.

Marie aude povești despre Eleanor care o fac să clocotească de mânie. Se spune că e desfrânată, nesățioasă, se culcă cu familii întregi, de la bătrânul ramolit până la cel mai umil servitor. Se șoptește că pe regină nu o pot satisface cu adevărat decât caii.

Atunci când îi scrie despre aceste lucruri, ca să o avertizeze, Eleanor se amuză.

Acum regina se mișcă cu enorm de multă libertate prin lume, merge cu aroganță pe oriunde poftește; nu înțelege că și ea poartă cu sine propria abație. E o abație fără pereți, invizibilă, cu oameni pe care îi cunoaște, una, într-adevăr, de dimensiuni colosale, dar încă îngrădită de trupul și mintea ei. Toate sufletele sunt

îngrădite de cât pot să înțeleagă. Cel puțin Marie înțelege că e îngrădită. Eleanor, în marea ei aroganță, se crede liberă.

Stareța își ridică privirea și se uită afară. Vântul tăios s-a oprit, copacii, cu scoarța lor strălucitoare de gheață, se înclină spre ea, iar lumina palidă de iarnă pulsează în aer.

În vârful degetelor sale se iscă focul sfânt. Acesta îi biciuie și îi arde membrele, i se adună în gât și îi despică vederea.

Cu repeziciune, se pogoară asupra ei a treia viziune pe care Maria, Maica Binecuvântată, a considerat nimerit să i-o ofere fiicei ei credincioase.

Deasupra zidurilor de piatră ale grădinii de legume zărește clar vârfurile golașe ale merilor, perilor și caișilor; în viziune, perspectiva lui Marie se înalță prin aer până la nivelul dormitorului și acum poate să vadă toată livada, scara uitată sprijinită de un copac, grămezile de crengi curățate de uscături, așteptând focul de primăvară pe înălțimea netedă de dincolo de livadă. Iar în acel loc pământul începe să zvâcnească, să se zguduie și să se rostogolească de parcă nu ar fi pământ, piatră și un strat de iarbă, ci apa mării. Tremurul ajunge chiar până la picioarele lui Marie, înțepenite pe pietrele claustrului. Acum, o gaură neagră se cască în pământ, de o rotunjime perfectă și de o adâncime incredibilă, de unde se înalță un vlăstar straniu și arămiu. Copacul crește repede, se desface tot mai mult, până ce rădăcinile sale ajung la marginea pământului neted, iar trunchiul său se înalță către ceruri. Din el apar crengi groase, ramuri de argint, de aur, aramă și bronz, iar umbra copacului acoperă pereții abației și se întinde în jos pe deal către iaz, către țarcul cu oi și cotețul porcilor. Din ultimele crenguțe, cele în formă de degete, de grosimea brațului lui Marie, cresc frunze imense aidoma pânzelor corăbiilor, iar fiecare frunză în parte are o cruce albă în nervura centrală. Acum, copacul începe să înflorească, clopote albe uriașe, mai impresionante decât imensitatea femeilor înalte. Atunci când se deschid, dau la iveală fete dezgolite, care atârnă de gleznă, cu părul revărsându-se în jos asemenea staminelor. Și unele flori dăinuie, în timp ce altele se scutură, petalele cad ca o ploaie pe pământ și fetele își încovoaie trupurile înapoi sus în rodire și în jurul lor cresc ovule mari și rotunde, roșii precum carbunculul și verzi precum smaraldul. După ce cresc atât de mari încât îndoaie crengile și, într-un târziu, le frâng cu un trosnet, fructele cad pe pământ. Acestea crapă și dezvăluie femei fără de chip, care se chinuie să se ridice din miezul ca zăpada.

Apoi toată această creștere frenetică se oprește, femeile fruct și fetele atârnate în flori își întorc capetele către est, ascultând; sar înapoi în copac, care își retrage crengile, florile, fructele și frunzele, se scufundă în deschiderea din care a ieșit și, cu o bubuitură înfundată, gaura se închide. Lumea se pune din nou în mișcare, vântul suflă rece și ascuțit, maicile și-au reluat treburile. Novicele repetă în cor. Și, odată cu vocile lor, viziunea dispare.

Marie aleargă ușor pe scări, în camerele ei mici, luminoase, unde priora Tilde scrie scrisori către chiriași și ajutoarea ei Goda întocmește arborele genealogic al animalelor abației pentru a evita reproducerea incestuoasă. Acestea îi vorbesc stareței, dar vocile lor se aud din ce în ce mai slab. Marie își ia cartea și, pe măsură ce scrie, începe a înțelege.

Fecioara o îndrumă să înceapă construcția stăreției, cu toate că labirintul le-a lăsat din nou fără bani. În viziune i s-a arătat drumul înainte. Pe lângă un spațiu mult mai mare pentru stareță și o cameră mai încăpătoare și mai luminoasă rezervată întâlnirilor de afaceri ale abației, vor fi și apartamente pentru pensionare și doamne bogate venite să-și trăiască ultimii ani ai vieții mai aproape de Dumnezeu, oferind abației o dotă generoasă. De asemenea, stăreția va mai avea și o încăpere spațioasă și bine luminată pentru copierea manuscriselor, pe lângă cea existentă, pentru că aceasta e cea mai importantă sursă de venit a abației, începută de însăși Marie pe vremea când era prioră tânără. Cu toate că înainte doar femeile de lume știau de acest serviciu oferit de abație, fiindcă pe atunci majoritatea credeau că e necuviincios ca femeile să fie copiste, în special a scriiturilor divine; până și abilitatea lor de a scrie era pusă sub semnul întrebării. În noua clădire va fi o sală mai bună pentru învățat și un dormitor separat pentru cele mai mici surori laice. Sala va fi destul de încăpătoare încât să adăpostească și fetele nobililor din ținut pentru o sumă considerabilă, iar acestea vor învăța să scrie, să citească, precum și limbi străine. O să împânzească ținutul cu fete și femei educate, care vor rămâne loiale abației de-a lungul întregii lor vieți. Marie poate implora să i se dea o sumă suficientă încât să poată să înceapă construcția și apoi poate să termine clădirea cu banii primiți de la pensionare și de la eleve.

Poate că, îndrăznește să gândească, construcția va fi îndeajuns de frumoasă și de confortabilă încât să o tenteze chiar și pe Eleanor să se retragă aici, și nu la Fontevraud.

Apoi, of, oprește-te, Marie, se mustră ea sever, ai muri dacă ai sta tot timpul atât de aproape de flacăra aceea.

Priora Tilde o privește pe stareță cu o expresie încordată. Îi spune Godei, cu o voce scăzută, că se teme că e vorba despre un proiect nou.

La auzul acestor vorbe, Goda îi spune că vai, ei îi lipsește munca din pădure, ceea ce avea voie să facă, pentru că de multe ori e lăsată cu măicuțele „defecte“, ceea ce e cât se poate de nedrept. Bineînțeles, nimeni nu ar fi știut să aibă grijă de găini, porci, capre, vite, gâște și tot așa, cum o făcea Goda, care, o spune toată lumea, are o anumită pricepere pentru animale. Ce păcat că acum măicuțele mănâncă juncile infertile una după alta. Goda însăși le ține capetele în mâini și șoptește o rugăciune în urechile lor atunci când le atinge grumajii cu cuțitul. Ea crede că le alină faptul că mâna care le ia viața este totuși cea a unei ajutoare de prioră. Își ridică bărbia cu mândrie.

Marie termină de scris. I se dezleagă limba. Cere, încet, să fie aduse Asta și Wulfhild.

Goda o privește pe stareță, iar chipul ei, aidoma fructului de moșmon, se schimbă când vede expresia lui Marie. Ea, o adeptă a misticilor, sare în picioare și fuge. Tilde își strânge mâinile la piept și rostește deznădăjduită, ca pentru ea, Doamne, of, Doamne, of, Doamne, of, Doamne.

Mai târziu în dimineața aceea, după sfat, Marie merge în camera de încălzire de pe lângă bucătării, unde măicuțele stau pe scaunele lor cu cărțile asupra cărora meditează, murmurând. Dintre toate maicile de la abație, doar stareța practică lectura în tăcere și, de fiecare dată, o face pe Goda să tremure și să protesteze gălăgios în fața acestei vrăjitorii. Și totuși, dacă nu există lectură interioară, atunci cum ar putea exista viață interioară? Marie se gândește și își imaginează deșertul rece, bătut de vânt, care pesemne că se întinde în sufletul ajutoarei de prioră.

Maicile subalterne stau cel mai aproape de foc, în funcție de rang, iar copiii dedicați vieții monahale tremură, stând cel mai departe de foc și cel mai aproape de frig. Stareța închide ușa în urma ei și nu se duce să-și ocupe locul cel mai călduros, ci își lipește spatele de lemnul rece. Atunci când va înainta, le va spune măicuțelor despre noile ei planuri, le va împărtăși darul primit; însă pentru moment, savurează viziunea dinăuntrul ei. Lumina care pătrunde prin ferestre este apoasă și cade dintr-o parte, astfel încât se răsfrânge asupra răsuflării maicilor în timp ce acestea citesc cu voce tare. Suflul lor se face argint, șirurile de cuvinte devin vizibile, cuvântul fiind transformat în duh în momentul înălțării din aceste guri. Zgomotul din încăpere este un murmur surd și dulce, neîntrerupt, vocile se întrepătrund atât de frumos, încât impresia creată nu este cea a unei tapițerii țesute din fire individuale, ci a unei foi solide de aur. Cu capetele aplecate peste cărțile lor în acest fel și cuvintele care licăresc palid în lumină, Marie înțelege că abația este un stup, că toate albinele ei bune lucrează împreună în umilință și devotament. Viața aceasta e frumoasă. Viața aceasta alături de măicuțele ei este plină de grație. Cuprinsă de recunoștință, Marie trimite o rugăciune de mulțumire Fecioarei. Și apoi pășește înainte; măicuțele sunt întrerupte din lectură și își ridică privirea către ea; văd cum radiază dinăuntrul stareței urma straniei viziuni femeie-copac de astăzi și cum se răspândește precum lumina unei văpăi pe chipurile lor înălțate. Începe să le vorbească despre cea mai recentă viziune a ei.

În acea noapte, priora Tilde plânge în patul ei. Crede că o să moară dacă o să fie nevoită să facă din nou toată munca din abație. Dar plânge în tăcere, pentru a nu-și deranja surorile.

Asta visează arce ascuțite, contraforturi asemănătoare celor pe care le-a văzut în copilărie, clădirea îndrăzneață și șocantă de pe insula din Paris, cu ferestrele sale imense, cu înălțimea nemaipomenită. Fațada, se spunea, urma să fie acoperită cu un strat gros de statui vopsite în culori vii. În mintea ei, Asta echilibrează, cântărește și măsoară greutate lângă greutate, iar planurile o entuziasmează atât de mult, încât nu poate dormi o săptămână întreagă. Odinioară, pe când avea nouă sau zece ani, fugise de doica ei și petrecuse o după-amiază foarte plăcută rătăcind prin șantierul catedralei. Pusese întrebări muncitorilor și se zgâise, murdărindu-se de praf de piatră și țărână, până ce fusese prinsă de ureche și trasă în stradă de doica ei isterică, care fusese ciupită, pipăită și căzuse în mizeria putredă a porcilor de pe stradă în timp ce o căuta pe copila pe care o avea în grijă.

Wulfhild stă trează o mare parte din noapte făcând calcule pentru abație. E obosită, șase zile pe săptămână trece pe la arendași, lingușește și tună și fulgeră întreaga zi în numele lui Marie, ea este vocea ei atât în oraș, cât și în afara lui, așa încât atunci când îi vizitează în sfârșit în persoană, stareța pare în ochii tuturor mai măreață decât o simplă femeie: o legendă. Unii spun că e sfântă, alții spun că e vrăjitoare, zvonurile se amestecă și se confundă; descendentă a zânei Mélusine, cu înverșunarea și puterea de a modela natura după voința ei, de viță regală. O femeie uriașă pe calul ei de luptă, o cruciată, stareță cu chip, trup, cunoaștere și voință lipsite de feminitate.

Wulfhild trece peste propria circumspecție și oftează, fiindcă nu are putere asupra revelațiilor Fecioarei Maria. Măicuțele pot să facă o mare parte din muncă – să ridice schele, să pună mortar, să construiască acoperișuri din stuf, să cioplească, să tencuiască și să vopsească –, dar niciuna nu știe să le învețe cum să taie piatra. Sunt aproape autonome, însă acesta e singurul meșteșug pe care nu l-au deprins.

A doua zi, urcă în camerele stareței. Se apleacă spre Marie și, preț de o clipă, frunțile lor se ating. Marie o sărută cu afecțiune pe podul nasului. Apoi Wulfhild îi prezintă planurile ei, și anume că va lua o echipă alcătuită din cele mai bune douăsprezece muncitoare din rândul șerbelor și vor construi o tabără a lucrătoarelor în piatră, peste dealul de după pajiștea pe care pasc oile. Nu va avea loc nicio încrucișare între sexe; nu vrea să le prilejuiască măicuțelor, servitoarelor ori șerbelor vreo situație care le-ar putea jigni castitatea sau tenta pe cele mai slabe dintre ele. Va folosi niște cârpe de legat la ochi pentru a aduce străinii înăuntru și va oferi o plată mai generoasă celor care vor lucra mai bine și mai repede. Ea va fi răspunzătoare de ocrotirea măicuțelor tinere ale lui Marie.

Wulfie cea practică, o laudă Marie cu voce tare. În sinea ei, își spune: inima inimii mele.

Ar putea fi gata într-un an, crede Asta, pătrunsă de propriile viziuni glorioase.

Marie scrie, iar scrisorile ei sunt foarte iscusite și fermecătoare. Îi schițează

reginei planurile ei, crezând că astfel îi va da ideea de a se retrage aici. În schimb, regina nu-i trimite niciun ban, fiindcă îi strânge pe toți în nume propriu la o catedrală loială, dar îi trimite un avertisment. Atunci când stareța deschide scrisoarea, vede că regina nu i-a scris decât că Marie trebuie să fie atentă, că riscă să-și facă abația atât de frumoasă, încât regina va fi nevoită să o taxeze de două ori mai mult în anul următor.

Acest gând o lasă pe Marie fără suflare.

Maicile lucrătoare pe câmp și șerbele construiesc un drum mai bun către cariera de piatră. E o muncă ușoară peste pajiștile fără copaci, cu ajutorul roții mari pentru tasat pământul. În timpul nopții sunt aduși străini legați la ochi, să lucreze piatra, și sunt instalați în colibe confortabile.

Ghioceii răzbesc prin noroiul înghețat.

Munca la noua stăreție începe.

E începutul lunii martie, după masa de la mijlocul zilei. Se aud din depărtare zgomote de pietre care se izbesc de alte pietre, geamătul frânghiilor pe macaralele de lemn.

Cu stomacul plin de pâine și supă de păstârnac, Marie visează la pragurile de sus ale ușilor. Se gândește la praguri sculptate cu grâu și mere, praguri cu struguri și oi, praguri cu faguri și cu albine ca lamelele prin ele.

Desface cu un cuțit sigiliul unei scrisori. Se așază pe marginea scaunului și citește în tăcere, iar un zâmbet i se ivește pe chip.

Goda o privește. Întreabă, acră, dacă e ceva interesant. Goda miroase a placentă și a excremente de oaie; toată dimineața a ajutat trei oi să fete și a uitat să-și dea jos șorțul.

Marie se gândește să-i spună să facă o baie, dar se răzgândește pentru că Goda nu ar lua bine acest sfat. Zice că peste trei zile vor primi o nouă soră, pe nume Avice. Se pare că ar fi o urgență. Familie excelentă. Dota promisă este atât de generoasă, încât ar fi o nebunie s-o refuze.

Goda o întreabă plină de speranță dacă fata are vreo vocație sau, mai bine, dacă e o mistică? Este invidioasă pe o altă abație, aflată la o zi călare depărtare, unde pelerinii se adună în grupuri ca să-i ceară sfaturi unei pustnice faimoase, prin fereastră. E greu să concurezi cu o cucernică singuratică.

Marie spune că nu, se pare că noua lor soră a fost prea libertină cu sentimentele ei. De mai multe ori. Prinsă în flagrant delict. Biciuită. Și totuși nu se căiește. Se pare că abația e ultima speranță a familiei.

Tilde izbucnește în râs, se îmbujorează și se preface că își continuă lucrul.

Stareța o privește pe prioră, iar gura ei zvâcnește în timp ce spune că, de fapt, fata este chiar o rudă de-a lui Tilde. O verișoară de gradul trei? O anume Avice de Chair.

Un nume muzical, gândește Marie, bătrânei stareți Emme i-ar fi plăcut, l-ar fi

fredonat întruna.

Tilde țipă și își scapă penița din mână. Spune că e imposibil, Avice este sălbatică, nu poate fi stăpânită. Odată i-a ținut capul propriei surori într-o grămadă de bălegar până ce fata s-a gândit să se dea moartă.

Sec, Marie adaugă că, ei bine, ea nu poate decât să încerce s-o stăpânească, însă Dumnezeu e acela care va alege sau nu cel mai bun loc de izolare pentru ea.

Tilde spune că muritorii de rând nu pot s-o țină pe Avice într-o abație.

Stareța îi răspunde că nu au de ales decât să încerce. Și astfel, subiectul e închis.

Marie este plecată cu treburi în oraș în ziua când Avice ajunge la abație. Și, pentru că ploaia cade deasă și bate într-o parte din cauza vântului puternic, atunci când își termină îndatoririle, merge să se roage în catedrală. Priora și ajutoarea sa și-au petrecut întreaga dimineață rugându-se; acum așteaptă în prag, la adăpost, ca novicea să apară pe drum.

Mai târziu, după întoarcerea lor la abație, Tilde va închide ușa de la camera stareței și îi va spune, încordată, cât de agresiv le-a vorbit Avice alaiului ei de rude, cum i-a atacat și s-a dezlănțuit și nu i-a lăsat să descalece, urlând că e abuz, până ce aceștia au pălit și au plecat, fără să se întâlnească cu priora sau cu ajutoarea ei. Iar atunci când fata le-a văzut spatele, a început să țipe către familia ei că acum că și-au tăiat mielul de sacrificiu, se pot duce dracului. Apoi Avice a văzut-o pe Tilde încruntându-se la ea, a jignit-o și a cerut să o vadă pe stareță. Dar când i s-a spus că stareța e în catedrală și a văzut-o pe Goda fugind s-o aducă pe Marie, Avice a început să alerge, a depășit-o pe bătrâna ajutoare de prioră și a urcat prima treptele catedralei.

Și asta vede Marie atunci când aude cum se trântește ușa masivă de lemn și privește în spatele ei: în nartex stă o fată cu păr blond lipit de obraji, de gât și piept, îmbrăcată într-o rochie mult prea subțire și transparentă ca să poată fi considerată cuviincioasă. E udă leoarcă, astfel încât fiecare unghi al trupului ei iese în evidență, creând impresia că s-ar plimba goală pe timp de zi. Nu e frumoasă, nu; are trăsăturile adunate și o frunte atât de lucioasă și lată, încât pare a fi un ou, o scânteietoare fereastră romană.

Însă imediat cum o vede, ceva din Marie, ceva îngrozitor, se trezește. Spune ușor, șuierând, că pentru această fată ar putea merita să ardă abația din temelii.

Acum fata fuge spre ea, cu privirea aprinsă, iar umezeala de pe chipul ei palid și ascuțit poate fi orice, numai lacrimi nu.

Marie o privește apropiindu-se iute și rămâne nemișcată. Își păstrează mâinile împreunate în rugăciune. Atunci când Avice ajunge la ea, fata spune cu năduf că pot merge la abație, prizoniera ei este aici.

Stareța o privește îndelung pe fată în timp ce aceasta gâfâie, nerăbdătoare. Goda apare în ușă, apoi se retrage. Marie spune „Amin“ și își face semnul crucii.

Apoi, cât se poate de încet, se ridică și își îndreaptă spatele ca să pară cât mai mare cu putință, iar acum, falnică în fața fetei, se apropie de aceasta și o cuprinde în brațe. Avice se împotrivește, dar Marie reușește cu ușurință să o rețină. Îi vorbește încet și pe îndelete, iar vorbele ei pătrund în mintea fetei; și, în timp ce vorbește, privește cum pielea obrajilor lui Avice se face ca de găină, cum stropii de pe chip i se estompează în păr, ultima umezeală uscându-se de pe urechile și gâtul ei.

Prin piele, stareța simte cum fata își liniștește bătăile inimii. Răceala cărnii ei dispare sub căldura lui Marie.

În interiorul stareței este o mare tulburare, iar ea înțelege că e o avertizare; acum, inexplicabila atracție față de această fată, față de flacăra ei sălbatică, față de unghiurile mici ale chipului ei, față de părul ei străveziu, devine clară pentru Marie. Înțelege pe dată că de fapt o vede pe Eleanor în fată, așa cum a fost regina cândva, tânără, goală într-un cort din Outremer, cu ochiul conturat deschizându-se ca singura strălucire de pe tot pământul întunecat.

Într-un târziu, ca într-o transă, fata murmură, și Marie o eliberează din strânsoare. Chipul fetei este palid, ochii, mijiți. Se ține după stareță de-a lungul naosului până la ușă. Înainte de a ieși în ploaie, Marie își desface pelerina groasă de lână și i-o așază fetei pe umeri, iar țesătura o înfășoară pe Avice cu totul, încât atunci când aceasta se întoarce în ploaie, apare în cele din urmă drept ceea ce este cu adevărat: o simplă copilă de optsprezece ani, speriată și furioasă.

În noaptea aceea, după ce îngenunchează să se roage lângă patul ei, Marie descoperă pe pernă un pumn de flori violete de rozmarin, furate în timpul zilei din grădina de plante aromatice. O scuză. Ascultă prin anticameră în dormitorul măicuțelor și nu aude decât sunetul surorilor sale adormite, fluieratul din nări, oftatul și vânturile; tocana de la masa de seară a avut varză. Nimeni nu se mișcă în afară de ea.

Marie își presează florile de față și le strivește, așa încât mâinile îi miros a rozmarin. Apoi, tulburată de parfumul greu și dulce al florilor, le aruncă pe fereastră și își spală mâinile în lighean până când parfumul dispare.

Căprior după căprior, stăreția se mărește.

Se face cald, un fulger fără ploaie străpunge cerul nopții.

E sărbătoarea Sfintei Maria Magdalena, *Apostola Apostolorum*, cea care poartă chipul lui Marie în capelă, așa cum a fost pictată de nebuna soră Gytha. În jurul ei, atât deasupra cât și în părți, au fost pictate scene din Apocalipsă. Desfrânata Babilonului este înfățișată călare pe un dragon, pictat după ce Gytha a prins un câine sălbatic și i-a ras părul de pe față ca să vadă cum sunt construite oasele craniului. Corpul bestiei este un țipar prăjit, aripile sale sunt aripi întinse de pui

de găină. Mai rău, desfrânata Babilonului are două chipuri și ambele o înfățișează pe regină. Gytha o surprinsese odată, pe când picta o pictură murală în camera de primire a hanului și regina trecuse prin oraș cu suita, în drumul ei. Atunci când Marie a văzut că desfrânata Babilonului are chipul reginei, și nu o dată, ci de două ori, a simțit nevoia să acopere imaginea cu corpul ei, pentru ca nimeni altcineva să n-o vadă. Apoi a vrut să ia pensula Gythei și să acopere pictura cu câteva tușe de vopsea neagră. În cele din urmă, a râs până ce i-au dat lacrimile și a lăsat pictura așa cum era.

Marie se roagă cu disperare pe timpul nopții, iar atunci când se trezește și simte că ceva vag o zgândăre în interior, se roagă pentru ajutor din partea Fecioarei ca să se poată dezbăra de poftele trupești.

Și simte groază, undeva întunericul crește, fie înăuntrul, fie în afara ei, nu știe care e mai rău.

În perioada cea mai fierbinte, mai încărcată a verii, Marie născocește o mulțime de treburi pentru a-și ține măicuțele ocupate. Acestea fac suficient săpun încât să poată vinde și la târguri, lărgesc grădina, țes și fac încălțăminte, ferestre și mobilă pentru noua clădire, culeg fructele și pun conserve și abia mai au timp să respire. Nest și Beatrix, cu chipurile apropiate, râd împreună de ceva de pe jos din grădina cu plante aromatice. Beatrix atinge încheietura lui Nest. Marie simte atunci un mare regret. Intră în capelă, îngenunchează pe lespedea de piatră și se roagă.

Se aud pași alergând. Avice privește preț de o clipă în capelă, acoperământul alunecându-i pe spate și dezvelind părul luminos, strălucitor.

Este un semn, înțelege Marie, și îi cere bunei surori Torqueri, institutoarea novicelor, ca cele șapte fete aflate în grija ei să nu aibă deloc timp liber. Torqueri le pune să cânte, să scrie pe tăblițele de ceară, să învețe latină, greacă și franceza din Franța, până ce se răzvrătesc sau încep a plânge.

Atunci când poate să-și întrerupă munca, Marie dă târcoale șantierului, iar în lavatoriu, înainte de Vecernie, își curăță praful de piatră de sub unghii.

Îngrijorările maicilor se revarsă asupra ei: merele de anul acesta nu sunt bune pentru cidru; albinele au părăsit doi stupi; iepurii au dat iama în grădina cu plante medicinale și au mâncat ruta, spânzul, cimbrul, salvia, busuiocul cerbilor, vetricea; cea mai mică oaie a fost luată de un vultur uriaș. Toate sunt semne premonitorii, în mare parte rele, dar ce anume anunță fiecare, mai exact? se întreabă Marie. Poate că zgomotul construcției a perturbat albinele.

Sau poate că matca a simțit un pericol apropiindu-se și și-a condus albinele într-un loc mai sigur. Însă o stareță nu e o regină adevărată, nu poate să-și ia stupul și să se îndepărteze în zbor.

Uneori, noaptea, când vântul se potolește, dinspre tabără se aud cântând voci joase, slabe, iar sunetul îi face pielea de găină, fiindcă asemenea voci sunt

nenaturale în acest loc care, de zeci de ani, a cunoscut doar femei. Pentru ea sunt mult mai înfiorătoare decât cel mai groaznic tunet care s-a spart în ecou între dealuri, de două ori, de trei ori mai asurzitor, precum mânia lui Dumnezeu.

Marie își petrece timpul doar cu măicuțele subalterne, păstrează distanța.

Cu toate acestea, își ridică privirea și o întâlnește pe cea arzătoare a lui Avice, care e pironită asupra stareței în timpul meselor. Zâmbet mic, obraji învăpăiați, privire care se îndreaptă imediat asupra lingurii de lemn din mână.

Avice sus în măr împreună cu două surori laice, una dintr-o familie de berari, cealaltă din meșteșugari lumânărari, râzând de sărmana institutoare Torqueri până când Marie se apropie încet și se încruntă, iar copilele coboară, rușinate.

Avice și celelalte novice fug spre iaz să înoate în lenjeria de corp, pentru că afară e foarte cald. Obrăznicia le costă trei lovituri de bici și stat în genunchi pe orz nedecorticat între Terță și Sextă în mizericordie.

Marie nu le-a văzut înotând, dar imaginea e atât de vie în imaginația ei, încât o bântuie.

Avice și celelalte șase novice aleargă prin câmpurile aurii de grâu cu mâinile desfăcute ca să poată simți în palme atingerile delicate ale câmpului. Fetele se adună și, brusc, se fac nevăzute în desișul câmpului. Marie simte veselia lor zvăpăiată în sufletul ei, până ce Torqueri, cu chipul roșu de mânie, se repede spre ele; atunci fetele se ridică, cu capetele plecate, căindu-se. Însă Avice este fără acoperământ, iar părul ei se unduiește în briza fierbinte. Iar părul pe care Marie l-a văzut prima oară ca fiind străveziu și lipit de scalpul trandafiriu și umed, este acum aproape orbitor de alb în lumina soarelui. Celelalte novice i l-au împletit în codițe subțiri pe care le-au împodobit cu flori micuțe și albastre ca niște nestemate. Vântul adie prin vârfurile fine care îi coboară până la șolduri. Pericol, șoptește ceva înăuntrul ei. Această fată ar putea zdrobi totul în pumn. Marie se cutremură. Trebuie să se îndepărteze.

Cellatrix Mamille i se plânge: în fiecare săptămână trebuie cumpărată câte o juncă care să hrănească toate gurile din tabăra tăietorilor de piatră.

Chipul ei fără nas, deja atât de asemănător cu un craniu, dispare. Este înlocuit, preț de o clipă, cu un craniu vorbitor. *Memento mori.*

Marie clipește și femeia își recapătă înfățișarea umană. Încă o lună, îi promite stareța, și apoi măicuțele vor fi din nou singure. Dar vocea îi tremură din cauza prevestirii din viziunea fulgerătoare.

Noaptea este insuportabil de fierbinte. În singurătatea chiliei, Marie îndrăznește să își dea jos acoperământul, saboții, ciorapii și scapularul și doarme în cămașă, în aerul fierbinte care se strecoară prin fereastră. Iar în noaptea aceea se trezește din primul vis, în care vede, confuză, cum o umbră răsare din bezna mai

adâncă de lângă perete. O privește apropiindu-se. Un chip palid lucește lângă al ei, o gură se apasă ușor pe gura ei. Și fiindcă Marie crede că visează, își apasă și ea gura de gura din vis. Pe mână, care, crede ea, e o mână adormită, simte mângâierea unui păr foarte moale, la fel de fluid ca apa, mătase pe chipul ei, pe pieptul ei, iar acum o greutate se lasă peste ea, simte mișcarea unui șold ascuțit. Marie își apasă corpul de acesta, pentru propria plăcere. Zâmbește lângă cealaltă gură și aceasta îi zâmbește înapoi, iar stareța începe să înțeleagă, în timp ce plăcerea se adună în interiorul ei, că nu doarme, că este trează, că o femeie în carne și oase se află în camera ei, mișcându-se deasupra ei. Își dă totuși seama îngrozită că nu se poate opri. Gâfâie, își găsește eliberarea în plăcere și, atunci când inima i se potolește și îndrăznește să deschidă ochii, cealaltă deja a dispărut. Marie este din nou singură în chilia sa, transpirația umezindu-i picioarele dezgolite și spatele. Sentimentul este unul stânjenitor, rușinos.

Coboară în capelă să se așeze în cruce pe lespezile reci de piatră, dar corpul ei are nevoie de mișcare, așa că se ridică și se roagă în timp ce se plimbă prin claustru. Merge desculță ca să nu facă zgomot. Pe câmpuri, în depărtare, licuricii se agață de tulpini, licărind, un milion de ochi care clipesc privind-o. Prea devreme, mult prea devreme, răsună clopotul care anunță Utrenia. Privește în sus prin fereastra scării întunecate și întrezărește o agitație în beznă, trupurile tremurânde ale măicuțelor ei care coboară, una după alta, spre rugăciune.

Vreme de șapte zile, Marie doarme pe jos în camera ei, sprijinită de ușă astfel încât să nu poată fi deschisă, iar în cea de-a opta zi se întoarce în pat.

Se trezește cuprinsă de aceeași plăcere, de același sucub cu mișcări lascive, de tăcerea și ardoarea din întuneric, apoi vin iureșul și eliberarea sălbatică și vibrantă. Mai bună decât vinul. La fel de rușinoasă ca beția.

După Rugăciunea de dimineață, privirea lui Tilde poposește asupra chipului lui Marie în timp ce femeile verifică catastifele. O întreabă ezitant dacă e bine, iar atunci când stareța o întreabă de ce, priora îi spune doar că e ca și cum, în ultimul timp, stareța ar avea o aură întunecată.

Marie îi răspunde că se simte bine, și nu știe sigur dacă minte.

Se întoarce la dormitul pe jos, blocând ușa; penitență, evitare. Trece septembrie.

Aude cum cineva o cheamă de urgență, stareță, maică stareță, te rog, așteaptă, în timp ce traversează livada către clădirea fără acoperiș. Cunoaște acea voce și o înspăimântă. Cu toate că are peste cincizeci de ani și este masivă și înaltă, se grăbește tot mai tare cu picioarele ei lungi, până ce începe a alerga. Vocea imploră, e puțin isterică, chinuită, dar Marie o lasă în urmă, în frunzișul copacilor.

Ridicându-se, macaraua făcută din lemn, un bolovan și frânghie se mișcă gemând, în timp ce, în lumina tulbure a zilei, este așezată ultima dintre pietrele

principale. Se aude un zgomot puternic; Marie îl lasă să se stingă și gândește curând, curând, abația o să fie din nou un loc liniștit.

În noaptea aceea trimite un butoi de vin bun de Bordeaux în tabără pentru a sărbători, dar și pentru confuzia provocată de beție, apoi iese în întunericul de dinaintea răsăritului să spună o binecuvântare; pe jos este vomă, o miasmă de răsuflare acră. Apoi cârpele sunt legate la ochi, căruțele se îndepărtează, abația le e oferită din nou exclusiv femeilor înainte ca prima rază de soare să atingă pământul. Oh, binecuvântare, alinare.

Este ziua îmbăierii, iar copiii intră primii, apoi novicele.

Căzile sunt golite și reumplute pentru maicile subalterne. Înainte ca Marie să fie chemată pentru baia ei cu apă proaspătă, institutoarea Torqueri își face apariția în prag. Are pe chip un rictus pe care starețа nu l-a mai văzut decât pe fețele celor proaspăt decedați. Torqueri spune repede și cu voce joasă că au o problemă îngrozitoare.

Marie îi cere încet Godei să închidă ușa. Însă deja știe care e nenorocirea. Viziunea cu Eleanor, pe care o avusese când o îmbrățișase întâia oară pe Avice, udă leoarcă și tremurând în catedrală, sădise certitudinea înăuntrul său.

Marie le cheamă pe maicile subalterne în camerele ei.

Priora, ajutoarea priorei, cantrix, sacristana, cellatrix, subcellatrix, bucătăreasa, ajutoarea de bucătăreasă, bucătăreasa starețеi, infirmatrix, subinfirmatrix, hostellerix[8], scrutatrix[9], maestra copistelor, institutoarea. Nu mai e loc în camerele vechi, așa că stau înșiruite de-a lungul pereților.

Cu toate că executoarea judecătorească nu este o maică subalternă, Marie o cheamă pe Wulfhild; aceasta este cel puțin la fel de loială și de înțeleaptă ca oricare măicuță educată, de viță nobilă.

Apoi, când toate s-au adunat și așteaptă în tăcere în camera solemnă, starețа o cheamă pe Avice.

Fata intră cu un chip plin de dispreț. Își ține bărbia semeață. Torqueri a avut dreptate, pântecele fetei este umflat. Cineva oftează, altcineva începe să plângă. Marie așază fata pe un scaun în mijlocul cercului.

Camera de zi a starețеi este ticsită de măicuțe și în scurt timp se încălzește chiar și fără foc.

Marie anunță calm că draga lor novice este însărcinată. Unele măicuțe suspină, altele numără pe degete și își dau seama că Avice n-ar fi putut fi însărcinată când a ajuns la abație. Starețа nu se poate uita la fată; la pomeții ei ascuțiți, la gura delicată, la expresia de trădare cu care o țintuiește pe Marie, care, numai să fi voit, ar fi putut-o salva.

Avice spune furioasă că nu e însărcinată, însă toți ochii măicuțelor se ațintesc

asupra pântecului ei umflat, iar ea îl acoperă cu brațele.

Goda zice că este un scandal, o infamie, că e o fată rea, că se află sub influența diavolului.

Ruth se vaită îndurerată. Întreabă cum s-a întâmplat. Goda o privește cu chipul ei îngust și palid și începe să-i explice procesul, dar Ruth se îmbujorează și adaugă în grabă că înțelege cum s-a întâmplat, dar cum se face că s-a putut întâmpla una ca asta aici?

Marie așteaptă ca fata să răspundă, iar clipele se scurg și așteptarea devine tot mai tensionată, până când, în sfârșit, fata își lasă capul în jos și spune încet că da, este însărcinată, dar e vorba despre un miracol, îngerul a venit și i-a șoptit Cuvântul în ureche.

Pe chipul lui cellatrix Mamille se citește uimire, femeia își face semnul crucii.

Lui Marie nu-i vine a crede că este nevoită să le spună măicuțelor ei adulte că și aceasta e o minciună. Avice râde cu răutate, Goda oftează și priora Tilde arată de parcă abia se stăpânește să nu se năpustească asupra verișoarei ei și s-o zgârie pe obraz.

Institutoarea Torqueri începe să plângă și, lovindu-se, repetă *mea culpa*, *mea culpa*. Spune că îi pare rău, dar are somnul profund. A observat de multe ori iarbă pe saboții novicelor în timpul Laudelor, însă a crezut că imaginația îi joacă feste. A dat greș în a le proteja pe aceste fete amărâte.

Urmează un moment de tăcere, provocat de șoc, după care Marie o întreabă dacă a vrut să spună „fete“, plural, sau vorbește doar despre această fată.

Avice spune cu venin că vai, nu a fost doar ea. Pare răutăcioasă, încolțită. Stareța o aseamănă cu un bursuc care, încolțit de un câine, își scoate ghearele.

Încă o pauză în care măicuțele încearcă să înțeleagă cele auzite.

Nest și Beatrix își aruncă o privire și Marie le spune că trebuie să le examineze și pe celelalte imediat după ce sfatul o să ia o hotărâre în legătură cu această sărmană făptură. Întrebarea este ce să facă cu Avice.

Să o biciuiască în fața celorlalte novice. Pâine și apă în mizericordie până ce își naște bastardul nenorocit. Goda este cea care propune aceste pedepse, deși ea nu ar suporta ca nici măcar cele mai neînsemnate animale ale ei să fie tratate așa.

Wulfhild, singura mamă de față, rostește un „nu“ năprasnic, fata are nevoie de mâncare hrănitoare și de lapte ca să fie sănătoasă pentru copil.

Priora Tilde spune că trebuie să o dea înapoi familiei ei, în scandal și rușine. Este roșie la față și a avut nevoie de mult curaj ca să poată rosti aceste cuvinte, fiindcă familia lui Avice este și familia ei.

Un cor de voci strigă: Nu, pentru că dacă superiorii vor descoperi cele întâmplate, urmările pentru abație vor fi foarte severe, surorile vor fi pedepsite și toată puterea și averea lor, strânse atât de anevoie, le-ar fi luate. E foarte probabil că Marie va fi înlăturată din funcție, și cum ar mai supraviețui ele atunci?

Buna soră Ruth sugerează să o țină pe Avice în mizericordie cu toată mâncarea și laptele de care are nevoie, până ce naște.

Vai, dar în mizericordie este atât de frig și e atât de mult curent! Nest spune că o poate găzdui în infirmerie cu măicuțele senile. Ar fi o pedeapsă, dar nu una dureroasă. Își ține umerii până la urechi din cauza neliniștii. Beatrix o strânge de mână și Nest își coboară umerii.

Goda izbucnește, e de părere că fata trebuie pedepsită aspru, ca să fie o lecție pentru toate celelalte, că ar trebui s-o biciuiască pe spatele gol, că fiecare măicuță din abație ar trebui s-o biciuiască o dată. Nu e prea mult dacă cere ca Avice să sângereze pentru păcatul ei.

Însă cantrix Scholastica spune cu vocea ei cristalină că nu pot biciui o fată însărcinată. Ar fi pur și simplu un act de cruzime. Fata are să dea naștere unui copil mort ori unui viței sau spiriduș.

Goda încuviințează, o pot biciui peste mâini și genunchi cu o nuia de frasin. Durerea e aceeași. Iar regulile există dintr-un motiv.

În sfârșit, se hotărăsc să o supună pe fată la douăzeci de lovituri pe mâini și genunchi și să o închidă în infirmerie până ce naște. Dacă bebelușul supraviețuiește și e fetiță, are să fie încredințată vieții monahale. Dacă nu este fată, o să-l dea unei șerbe să-l crească până ce o să ajungă la vârsta la care îl pot trimite în lume. Dacă Avice supraviețuiește, familiei ei o să i se spună că a fugit, prin cuvinte atât de bine alese, încât să nu fie o minciună, iar fata o să fie trimisă ca servitoare într-una dintre casele donatorilor loiali, fiindcă nu pot da o asemenea păcătoasă unui alt lăcaș de femei sfinte. Dacă ar excomunica-o și ar izgoni-o în lume fără niciun ban, ar însemna s-o condamne pe fată la o viață scurtă și brutală de cerșetorie sau, și mai probabil, de prostituție.

La auzul acestui ultim cuvânt, un fior străbate încăperea.

Nest spune cu accentul ei dulce galez că n-ar trebui să mai dureze mult. Biata copilă și-a ascuns condiția incredibil de bine. E o minune că au descoperit-o abia acum. Deși palid și afectat, chipul lui infirmatrix nu este mai puțin frumos ca de obicei.

Iar Avice, care a devenit din ce în ce mai furioasă cât timp le-a ascultat cum îi hotărăsc soarta, explodează acum cu un țipăt îngrozitor de puternic.

Nest îi spune să înceteze: sfatul a fost îngăduitor și dacă Avice nu se oprește din țipat, se pot răzgândi. Apoi o scoate pe fată din încăpere și o conduce pe scări spre mizericordie, unde o să-și primească loviturile.

Curând, de la fereastră, maicile subalterne privesc cum toate vălurile albe ale novicelor sunt dirijate precum mieii înspre infirmerie. Într-un sfârșit, Beatrix iese și, cu chipul acum relaxat, scutură din cap: niciuna dintre celelalte fete nu a fost la fel de compromisă ca Avice. Și, atunci când novicele ies din infirmerie, palide și clătinându-se pe picioare, Marie le cheamă pe toate măicuțele abației în refectoriu

și ține un scurt discurs.

Apoi iese din nou în seara rece de noiembrie. Avice este adusă în claustru fără veșminte, doar în cămașa subțire, și i se ordonă să îngenuncheze. În ultima rază de soare, țesătura cămășii ei devine translucidă și păcatul este evident în ochii tuturor. Vârfurile părului ei blond care atinge pământul sunt murdare.

Scrutatrix îi dă nuiaua lui Marie, pentru că este datoria și dreptul ei în calitate de stareță să pedepsească. Însă aceasta ezită. Nu poate să o lovească pe copila care e oglindirea reginei în tinerețe, acea flacără rebelă, și caută în jurul ei pe cineva care să facă ceea ce ea nu reușește. Nu poate fi Tilde sau Goda, din cauza furiei lor, nici Ruth, care e blândă, nici Nest, din cauza bunătății și compasiunii ei. Așa că îi dă nuiaua lui Torqueri, cu speranța că eșecul institutoarei de a le proteja și îndruma pe fete îi va potoli mâna și nu se va arăta prea severă.

Marie se forțează să privească atunci când așteptările îi sunt înșelate.

Pereții noii ai grandioasei stăreții sunt tencuiți și zugrăviți. S-a pus acoperișul, iar acum echipe întregi de maici lucrează în interior.

Casa stă semeață pe ridicătura sa de pământ, elegantă și puternică, cu arcade noi, ferestre impresionante și plafoane înalte. Camerele sunt luminoase. Aici locuiesc surorile laice și novicele, ale căror glasuri tinere se înalță în râsete și cântări. Aici și-au instalat copistele pupitrele și tot aici sunt apartamentele noilor pensionare, femei bogate venite să-și trăiască ultimii ani la abație, doamne obișnuite să fie înconjurate de ce e mai frumos, căței mici, păsări, muzică, servitoare laice. Cu toate aceste femei la un loc, stăreția e un spațiu bogat spiritual. În sfârșit, o clădire demnă de stareța sa, gândește Marie în timp ce privește din claustru în sus către clădirea din piatră șlefuită. O clădire demnă de ea.

Un ritual sacru: edificiul este stropit cu apă sfințită.

În vis, lui Marie îi apare o prevestire întunecată: coboară dealul în galop îndreptându-se către pădure și este împresurată de nori și de un întuneric dens. Un fulger luminează întreaga lume și pământul se cutremură. În spatele ei aude pietrele abației fisurându-se și prăvălindu-se într-un dezastru asurzitor și țipetele măicuțelor ei atunci când acoperișul se prăbușește peste ele. Dar Marie nu poate privi în urmă, pentru că acum simte o căldură fremătătoare pe spate, când două brațe subțiri o strâng cu putere. Se trezește și este singură.

Avice intră devreme în travaliu. Țipete se înalță din infirmerie. În grădină, măicuțele care adună varza, napii și păstârnacii din pământul rece se adună toate într-un cerc, îngenunchează și își împreunează mâinile în rugăciune. Din depărtare se aude glasul strident al coțofenelor, cocoțate în moșmoni.

Chiar și din partea cealaltă a livezii, aflată în camerele de la primul nivel al

noii stăreții încă neterminate, care miroase a tencuială și vopsea, Marie aude țipetele. Într-un târziu, se ridică și priora Tilde încearcă să-i vorbească, dar stareța nu aude nici măcar un cuvânt. Iese în frig și merge întâi în țarcul oilor, dar acestea se zgâiesc înapoi la ea cu fețele lor nătânge și mirate și nu spun nimic. Apoi cotește spre pârâu și începe să alerge. Traversează repede claustrul și intră în infirmerie.

E un aer închis, e foarte cald și miroase a rugină și a transpirație. Avice gâfâie în patul întunecat, are părul lucios și ochii sălbatici. Goda pipăie fata între picioare. Spune că, din câte observă, corpul uman pare să fie mai delicat și mult mai slab construit pentru a da naștere decât corpurile animalelor pe care le îngrijește ea; că deseori s-a întrebat de ce atât de multe femei mor la naștere și că acum a văzut că e din cauză că șoldurile lor sunt atât de mici și capetele copiilor sunt atât de disproporționat de mari. De ce ar face Dumnezeu bestia umană atât de nepotrivită pentru a da naștere este un mister. Sau poate că nu e așa, suspină ea, „Voi mări foarte mult suferința și însărcinarea ta; cu durere vei naște copii.“[10]

Nest spune cu o voce încordată că Goda ar face mai bine să păstreze aceste observații pentru ea.

Beatrix tresare atunci când o vede pe Marie, o siluetă uriașă în pragul ușii, și îi spune că nu au nevoie de ajutorul stareței, dar Nest îi zice să tacă, că e bine și corect să aibă lumina mamei lor cu ele.

Marie își trage un scaun lângă Avice și o lasă pe fată să-i strângă mâna cu putere. Se roagă cu înflăcărare Fecioarei Maria.

Terța, Sexta, Nona. Toate par să treacă într-o clipită în nemărginita suferință a fetei.

Avice respiră slab și chipul ei are paloarea morții. Este o ușurare atunci când își pierde cunoștința și țipetele ei se potolesc deodată în somn. Sângerează atât de puternic, încât maicile întind o pânză impregnată în ulei sub ea ca să salveze un al treilea rând de cearșafuri.

În somn, corpul lui Avice se zvârcolește și capul copilului apare, violet și oribil printre coapsele subțiri. Încă o zvârcolire și iese, lucios și mort. O fetiță.

Nu e nimeni acolo care s-o spovedească pe Avice. Marie aruncă o privire îngrijorată către ușă, dar nu vine nimeni și e revoltată, căci a nu arăta îndurare este un păcat teribil; cuprinsă de panică, de oboseală, Marie nu se gândește să o spovedească chiar ea.

Noul șuvoi de sânge care țâșnește dintre picioarele lui Avice o acoperă în roșu pe Goda până la umeri. Roșie îi este și fruntea, iar Nest și Beatrix îndeasă o bucată de pânză ca să oprească șuvoiul, dar în câteva momente și pânza se înroșește. Mâna lui Avice tresare în mâna lui Marie. Suflul îi iese afară din trup și nu mai intră înapoi.

Seara, stareța le cheamă pe maicile subalterne. Un cerc de chipuri grave în lumina lumânării.

Spune că vor hotărî împreună ce e de făcut, însă nu intervine în sfat și, într-un târziu, propune să se voteze.

După ce toate maicile au votat, Goda se ridică și spune virtuoasă, cu chipul strălucindu-i victorios, că vor face acest lucru doar ca un avertisment pentru celelalte măicuțe care au o voință mai slabă, care ar putea să cedeze și să comită păcatul poftei trupești. Oh, gândește Marie, nu o să mai repete niciodată greșeala cu zidarii, nu o să-i mai dea voie niciodată cuiva care nu e femeie să pună piciorul aici. Însă Goda simte nevoia să pedepsească pe cineva, așa că mormântul este săpat în pământul nesfințit din afara curții bisericii, sub cele mai îndepărtate ramuri ale meschinei tise. Dimineață, fără ceremonie, Avice este coborâtă în groapă, înfășurată în giulgiu, cu fața în jos și cu pruncul la picioare, astfel încât, în momentul Apocalipsei, oasele ei nu vor putea să se ridice către mâinile Îngerilor Învierii. Atâta neîndurare pentru un păcat al cărnii, își spune Marie în gând.

Avice, moartă. O grădină închisă, o primăvară oprită, o fântână astupată.

Hotărâseră să nu țină vreun ritual de înmormântare, dar stareța nu suportă tăcerea, așa că face un pas în față și rostește scurta rugăciune cu voce tare. Vocea ei e prea slabă și iute pentru ca primele cuvinte să fie auzite, însă devine tot mai puternică atunci când rostește „unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci viață fără de sfârșit. Amin".

Pe chipul celorlalte măicuțe se aprinde mânia la auzul rugăciunii pentru sora dezonorată, dar și pentru că stareța lor, o femeie, la urma urmei, rostește asemenea cuvinte. Atunci când pământul este aruncat peste Avice și pruncul ei și acoperă giulgiul, maicile întorc spatele și pleacă să-și continue munca. O răceală cumplită se instalează între măicuțele mai răzbunătoare și stareța lor, pe care, oricât de puternică ar fi lumina răspândită de ea, Marie nu o va mai putea face să dispară.

Eleanor îi scrie. Scrisoarea ei e un act de mare finețe. Scrie despre câmpurile roditoare ale abației, auzise că se găsise mană într-unul dintre ele. Aveți grijă, le avertizează regina. Dacă se răspândește zvonul, cele mai bune câmpuri v-ar putea fi luate de Biserică.

Marie îi răspunde că e adevărat, doar că acel câmp a ars, boala nu s-a răspândit și că se bazează pe Eleanor să laude recolta abației și să nu răspândească vestea legată de contaminarea unui câmp mic, neimportant. Este chiar în natura unor câmpuri să fie devastate. Regina, cu înțelegerea ei aprofundată în domeniul

agriculturii, știe acest lucru mai bine decât oricine.

Câmpurile reginei, scrie Eleanor, nu au fost niciodată afectate de mană, chiar dacă Marie se poate să fi auzit alte lucruri. Cu cât e mai bogată recolta, cu atât mai răspândite sunt zvonurile false de către cei care vor să scadă prețul la piață.

Bineînțeles, îi răspunde stareța, ea nu a vrut să insinueze așa ceva, ci a încercat un gest de solidaritate. Câmpurile amândurora sunt bogate în rod și ambele știu cum merg treburile, amândouă se luptă cu Bârfa și Zvonul, aceste străvechi păsări care se hrănesc cu stârvuri. Poate că, într-o bună zi, Eleanor ar putea veni în vizită la abație ca să vadă câmpurile lui Marie împreună cu ea. Stareța a construit cele mai frumoase apartamente, într-unul dintre acestea fiind atârnată o tapiserie care înfățișează un unicorn și care a fost țesută de propriile ei maici. Marie i-l rezervă reginei sale. Poate că are să-i placă atât de mult, încât o să vină aici când își va dori să se retragă din societate.

Stareța stă cu sufletul la gură toată luna cât așteaptă să primească răspunsul.

Oh, dragă Marie, îi scrie Eleanor în cele din urmă. Chiar și acum, când amândouă sunt atât de bătrâne, Marie se ține în continuare de șotii. Chiar nu-și mai amintește? Ele nu sunt acel tip de prietene care se apreciază cel mai mult atunci când sunt amândouă în același loc, străbătând aceleași câmpuri. Ele două, spune regina, nu pot fi prietene decât la distanță.

5.

Scrisorile zboară în mâinile lui Marie, scrisori asemenea stolurilor de grauri, zarvă sălbatică care scutură grânele.

În scrisorile primite de la spionii și prietenii ei, stareța vede cum se așterne răul peste lume, un rău care înfrânge până și binele din inimile sfinte.

Cel mai strălucit și mai bun dintre copiii lui Eleanor, acel leu regal războinic, este capturat și ținut prizonier în ciuda legilor creștine. Cruciații, prin dictat sfânt, ar trebui să scape de răpire. Dacă nu este stabilită și acceptată nicio răscumpărare, acesta este sfârșitul imperiului angevin, ofilit, slăbit și ușor de răsturnat. În cele din urmă, răscumpărarea cerută este uluitoare, de patru ori cât veniturile curții engleze.

Scrisorile de la Eleanor sunt acum semnate „Eleanor, prin mânia lui Dumnezeu, Regină a Angliei".

Regina o anunță pe Marie ce pretenții are. Atunci când stareța vede suma cerută abației, izbucnește într-un acces de râs sălbatic, și Tilde își ridică privirea întrebându-se dacă nu cumva chipul lui Marie a luat foc.

Cu o voce sugrumată, stareța le citește scrisoarea priorei și ajutoarei de prioră. Goda pălește și spune neîncrezătoare că ar putea vinde mieii noi. Ce păcat, cei de anul acesta sunt cu adevărat remarcabili, însăși Goda a petrecut trei nopți nedormite ca să-i smulgă de lângă mamele lor și a crezut că o să primească drept răsplată măcar o înghițitură de miel cu mentă, dar vai, ca de obicei, eforturile ei vor trece nerăsplătite. Tilde se gândește și spune că ar putea vinde moșia lor cea mai îndepărtată, căci este suficient de mare încât să le aducă suma trebuincioasă. Marie nici măcar nu o privește pe prioră atunci când îi răspunde să nu fie nătângă, pământul înseamnă putere și nimeni nu are mai puțină putere decât o femeie religioasă. Ar fi o nebunie să vândă și puțina putere pe care au căpătat-o așa încet și anevoios. Cuvintele ei sunt atât de neobișnuit de aprige, încât o lovesc pe Tilde ca o cutie peste ureche.

Marie se gândește, după care se ridică și găsește cârja abațială a stareței Emme și a predecesoarelor sale, care este din argint filigranat și corn. Aceasta ar putea fi cumpărată de către un protector care s-o dăruiască unei alte abații mai mici. Tilde privește întristată cum cârja abațială are să fie înstrăinată. Marie îi surprinde expresia și resimte o lovitură puternică în adâncul sufletului ei, înțelegând că priora năzuiește ca într-o bună zi să devină stareță. Brațele lui Tilde sunt

bineînțeles mult prea firave ca să ridice cârja grea a lui Marie. Ia din capelă un dar oferit recent de o familie de cruciați, cotul Sfintei Ana în relicvariul său în formă de catedrală, strălucind cu onix și calcedonie. Goda plânge atunci când înțelege că relicvariul va părăsi abația; a petrecut multe ore în genunchi rugându-se la sfântă, mama celei mai extraordinare mame dintre toate. Și nici măcar nu va obține pe el o sumă suficientă încât să poată achita partea abației din răscumpărare, așa încât Marie se îndreaptă cu pași grei către cufărul pe care l-a adus cu ea cu foarte mult timp în urmă. Cufărul e gol acum, în afară de un străvechi inel bizantin din hiacint care aparținuse bunicii ei. Lui Marie nu-i intră decât până la ultima articulație a degetului mic. Atunci când îl poartă, vede păsări aurii plonjând deasupra câmpurilor, un râu vârtos și o femeie sprintenă cu părul cenușiu, fără chip, dar cu o voce suavă: bunica ei. În gât i se pune un nod pe care nu îl poate înghiți.

Va merge singură la Londra; va fi mai rapidă așa, pentru că nu are nevoie să se odihnească și poate să lupte atunci când este prinsă într-o ambuscadă. În plus, nu poate avea încredere în nimeni că va obține prețurile pe care le poate obține ea. Iapa ei geme ușor atunci când Marie se urcă în șa înainte de ivirea zorilor, dar stareța o mustră cu o voce aspră, spunându-i că trebuie să fie foarte puternică, pentru că îi va cere multe. Calul se răzgândește, bate pământul cu copita și pleacă în cel mai rapid galop pe care îl poate susține, un ritm nimicitor pentru orice statură mai puțin solidă decât cea a stareței.

Marie este faimoasă în ținut, e stareța uriașă învăluită în toată acea magie moștenită, toată acea strălucire oferită ei de către Fecioară. Atunci când lucrătorii de pe câmp o văd trecând călare, îngenunchează și își pleacă capetele cu frică.

Însă simte cum autoritatea îi scade cu cât se îndepărtează mai mult de abație. Poate că scrisorile ei îi influențează pe cei mai puternici din lumea creștină. Dar pentru acești oameni de rând de dincolo de pământurile abației, care nu se așteaptă s-o vadă pe faimoasa stareță războinică, ea nu este decât o măicuță uriașă, călare pe un cal uriaș, aspră, ciudată și bătrână.

Înainte de crepuscul, Marie ajunge la Londra, în ceața infectă amestecată cu fum care îi pătrunde în piele și în plămâni, în vacarmul vocilor imateriale care țipă și se ciondănesc pe aleile înguste din apropiere, cu capre sărind brusc în fața calului, de pe mormanele de bălegar de la umbră, pe lângă barjele de pe râu întunecate și înalte, printre garduri din nuiele de răchită. Dangăte de clopote răsună tot timpul și dau dureri de cap. Se îndreaptă direct către prăvălie, unde își poartă maiestuozitatea cu atâta trufie, încât împinge celelalte trupuri din încăpere la perete. Adoptă tactica tăcerii; le face o favoare extraordinară că a ales prăvălia asta ca să-și pună la vânzare bunurile prețioase. Negocierea pe care o poartă este asemenea unui duel. Nu părăsește prăvălia până ce nu-i rănește pe toți cei dinăuntru cu excelente lovituri usturătoare, care demonstrează cât de precis poate

să spintece ea și cât de norocoși sunt că și-a stăpânit mâna. Chipul nu-i trădează mulțumirea, căci este într-adevăr foarte mulțumită, vor rămâne câteva monede și pentru urgențe viitoare sau pentru proiectele de fortificare a abației pe care deja a început să le urzească în minte. Se strecoară prin întuneric și conduce calul direct la casa vistierului, unde bate cu pumnul în ușă. Intră, croindu-și drum pe lângă servitoarea care cască somnoroasă, și îi trezește pe toți ai casei, buimaci în cămășile lor de noapte. Este neclintită, grațioasă, are expresia angevină și îi înspăimântă pe toți. Nu pleacă până când nu este adus registrul de taxe și contribuția lui Marie – mai generoasă decât cea cerută de regină – este înscrisă acolo.

Acum e târziu. Se simte ușoară, eliberată de bani și datorie. Deasupra râului atârnă o lună palidă, bolnavă. Ar trebui să doarmă în casa unui protector, unde va găsi odihnă pentru cal, mâncare bună și un pat moale, însă nu mai poate sta în acest oraș agitat, în apropierea atât de multor persoane de sex opus, sexul mult mai rău, care îi stârnesc agresivitatea și o fac să se agite. Are impresia că se umple cu rău cu fiecare respirație. Așa că își șoptește intențiile în urechea calului sfânt, care își ține ochii închiși de oboseală pe pieptul lui Marie pentru o vreme, apoi îi deschide. Iapa este și ea acum pregătită de drum. Se întorc prin duhoarea întunecată a străzilor și, în sfârșit, ajung în câmpul deschis, unde vântul nestăpânit curăță diavolii orașului de pe pielea neacoperită a lui Marie.

O voce dinlăuntrul ei spune că nu va mai vedea vreodată orașul care arde atât de întunecat în spatele ei. Această eliberare o încântă. Îmbătrânirea înseamnă să pierzi întruna ceva; toate lucrurile considerate importante în tinerețe se dovedesc a nu fi așa odată cu trecerea timpului. Pieile sunt lepădate și lăsate pe marginea drumului pentru a fi ridicate de cei tineri, care le vor duce mai departe.

Deasupra abației se îngână, cu o lumină subțire, ziua și noaptea, iar lăcașul pare foarte îndepărtat, cocoțat pe deal, atunci când Marie iese din pasajul secret al labirintului. Ușurarea îi dă o senzație de slăbiciune. Pielea iepei freamătă delicat de oboseală și aceasta înaintează cu capul plecat.

Cât de bucuroase sunt măicuțele să o știe din nou în siguranță, toate radiază. Chipurile lor, neavând nevoie de nicio carapace în acest loc pe care Marie l-a făcut sigur pentru ele, sunt atât de vulnerabile, încât stareței i se pare că le-ar putea răni cu o singură privire mai insistentă. Le roagă să-i pregătească o baie și, între timp, să fie adusă niște mâncare în grădină, unde vrea să lase bunul soare să-i ardă pielea și să-i alunge frigul călătoriei din oase.

Deja la această oră mică, maicile bătrâne și plăpânde stau pe banca de lângă florile de echinaceea, care se revarsă în frunze late ca niște monede de un galben aprins. Wevua, care mârâie la Marie precum un câine și lovește în aer spre ea cu piciorul zdrobit, Amphelisa, al cărei atac cerebral, din nefericire, s-a repetat, Burgundofara, care a început să cadă mai peste tot, oasele ei fiind atât de casante,

încât și-a rupt șoldul, și Edith, care nu mai poate dormi și bântuie peste tot în timpul nopții, strigându-și mama. Duvelina cea fără minte bate din palme atunci când o vede pe Marie, se ridică și apoi, subit, ceva se schimbă în expresia ei, i se citește un fel de viclenie. Se aude sunetul unor picături de ploaie pe pământul umed. Duvelina își ridică poalele și începe a urina puternic pe jos, unde o baltă începe a se lărgi în jurul saboților săi. Și, pentru că starețа este atât de obosită, nu poate face nimic altceva decât să râdă împreună cu măicuța ei fără minte, în timp ce toate celelalte măicuțe bătrâne sau decrepite sar, se mută sau se târâie îngrozite, departe de balta tot mai mare de sub picioarele lor.

Pe la sfârșitul verii vin ploile și o miasmă se înalță din pământul prea umed și din șanțurile și bălțile de pe lângă iaz. Aerul rău le îmbolnăvește pe jumătate dintre măicuțe. Însăși Marie se îmbolnăvește atât de tare, încât este mutată în infirmerie, unde rămâne câteva nopți printre trupuri muribunde și, uneori, deja moarte.

Aude cum ploaia se oprește, aude prin febra ei îndelungată cum toată umezeala iese din pământ și îl lasă uscat timp de câteva zile, o întreagă săptămână fierbinte.

Febra îi crește atât de mult, încât o zguduie și este trezită de un demon mic și albastru care îi strânge vârful limbii cu un clește de foc. Atunci când își vine în fire, Nest și Beatrix îi spun că și-a retezat vârful limbii în timpul accesului de febră.

Măicuțele infirmatrix șușotesc într-un colț, însă pe jumătate conștientă, Marie le aude și înțelege că acestea se tem că o vor pierde. Și, odată cu vorbele lor, Moartea pășește în infirmerie și începe a veghea dintr-un colț al încăperii.

În timpul nopții se trezește din nou și vede Moartea aplecată deasupra surorii Sybilla, care era deja bătrână când Marie sosise la abație. Era măicuță harnică și stoică, însă poate că din cauză că se născuse fără voce ca să poată vorbi. Moartea își lipește buzele de gura ei și inspiră viața afară din măicuța bătrână.

Apoi, încă însetată, Moartea se împarte în două și cel de-al doilea cap al său se apleacă asupra tinerei surori Gwladus, o prințesă galeză despărțită de familia ei de rebeli și adusă la abație drept pedeapsă. Dacă nu ar fi fost încredințată în mâinile Domnului, ar fi dat naștere unor nobili galezi puternici și inteligenți care s-ar fi răzvrătit inevitabil împotriva coroanei engleze.

Ambele măicuțe se înalță din trupurile lor prin gurile căscate, ca să se alăture umbrei întunecate a Morții care continuă să le soarbă.

Mai târziu, când va reuși să se ridice și să ia o pană în mână fără ca frigurile să i-o smulgă, Marie va scrie despre ceea ce vede în *Cartea Viziunilor*.

Cu toate că moartea nu m-a luat și pe mine, scrie ea, eram ca o pană purtată de un curent de apă. Am fost și eu în urma surorilor mele moarte în timp ce

acestea s-au ridicat la cer.

Ne-am înălțat și ne-am tot înălțat prin bolta cerească înspre căldura mâinii lui Dumnezeu. Iar senzația pe care am avut-o trebuie să fi fost asemănătoare cu cea resimțită de un uliu atunci când palele de vânt invizibile poartă pasărea pe curentul lor, fără ca aceasta să dea din aripi, plutind minunat.

În cele din urmă, m-am regăsit pe o câmpie de nori, surorile lăsându-mă în urmă în urcarea lor. Pe acea vastă câmpie de deasupra norilor, atât cât puteai vedea cu ochii, erau șapte turnuri, dintre care unele erau mai apropiate de locul unde eram eu, plutind pe vânt, iar altele erau aproape invizibile.

Cel mai apropiat turn era atât de aproape, încât îl puteam atinge. M-am apropiat de fereastră și am privit înăuntru. Și acolo mi-am văzut surorile moarte de mult timp, unele îmbrăcate în veșminte de aur, altele învăluite într-o lumină strălucitoare și altele, precum stareța Emme, aveau coroane mari de spini pe capete și se rugau împreună, cu voce tare.

Și pe pământ, la câțiva stânjeni sub picioarele mele, am văzut cele patru fiare ale apocalipsei: leul, bivolița, vulturul și bestia cu chip de femeie; toate înaripate și cu corpurile acoperite de ochi holbați care clipeau. Și fiarele salivau, zbierau și urcau pe laturile turnului, cu o șerpuire asemănătoare cu cea a unui triton sub o piatră. Au urcat atât de repede, că mi-a înghețat sângele în vine.

În timp ce fiarele se apropiau, rugăciunile surorilor mele din turn au început să se audă tot mai tare, mai înfocat și, curând, s-au transformat într-un cântec divin. Cântând, s-au apropiat cel mai mult de rugăciune, fiindcă a cânta este însăși inima inimii rugăciunii. Glasurile lor s-au împletit și au stârnit un mare cutremur, iar cântecul surorilor mele a făcut ca pietrele turnului să se miște și să vibreze.

Bestiile au scrâșnit din dinți și au răcnit, dar nu au reușit să se mai agațe de turn și au început să alunece în jos pe pietre. Și au căzut una după alta, leul, bivolița, fiara cu chip de femeie și vulturul. Deși erau înaripate, s-au prăbușit la pământ.

În timp ce priveam, surorile mele și-au reluat rugăciunile în tăcere. Dar nu eram în siguranță, fiindcă acum, din corpurile însângerate ale fiarelor au început să apară bestii mai mici, care și-au făcut imediat auzite țipetele îngrozitoare și care creșteau în timp ce se cățărau pe turn.

Când m-am trezit, febra dispăruse.

Peste abație se lăsase întunericul și era o liniște profundă, a somnului, în infirmerie, iar eu am prețuit ca pe un dar această viziune care mi-a fost oferită în timpul bolii mele.

Prin aceasta mi se revelase că abația noastră de femei sfinte este unul dintre cei șapte piloni ai omenirii, construiți să țină fiarele dezlănțuite, violente și bărboase ale Apocalipsei departe de mieii blânzi ai Domnului; și chiar dacă

ceilalți șase piloni încă nu-mi sunt cunoscuți, acest al șaptelea este egal cu fiecare dintre ei.

Strălucirea, credința și pietatea surorilor mele sunt precum un foc măreț care ține la distanță teroarea nopții.

Iar eu, care protejez și cresc această abație, trebuie să rămân hotărâtă, puternică și semeață precum turnul de piatră, să-mi țin surorile în siguranță, sus, deasupra pământului.

În dimineața zilei în care m-a lăsat febra am auzit vestea că, dincolo de labirint, în oraș, în timpul nopții, vântul a suflat și a întețit flacăra unui felinar înclinat dintr-un hambar și că, foarte repede, focul a devenit uriaș. S-a împânzit cu atâta repeziciune printre casele din partea de vest a orașului adormit, că nici măcar nu a fost timp de țipat sau de alergat la râu sau la fântâni după apă. Deși a cruțat pelerinii care dormeau în han și pe surorile noastre care se îngrijeau de ei acolo, a devorat cealaltă parte a drumului, distrugând prăvăliile din lemn și paie de lângă catedrală și, mult mai grav, întreaga casă parohială din spatele ei, cu toți ocupanții săi sfinți care dormeau înăuntru, toate acele sărmane suflete pioase devotate bisericii. Sora Ruth, hostellerix și intendenta azilului de săraci, s-a trezit să vadă ce se întâmplă peste drum și a zărit o întindere carbonizată din care se înălțau dâre de fum, iar prin cenușă s-au găsit oasele a douăzeci de morți în paturile lor.

Din cauza acestui dezastru, nu a mai rămas niciun suflet viu în oraș care să fi primit aprobarea superiorilor noștri să vină prin pasajele secrete și să țină liturghia în abație, nimeni care să ofere surorilor mele mângâierea spovedaniei. În afară, bineînțeles, de mine.

Și, odată cu această veste, am înțeles în cele din urmă atât viziunea, cât și ordinul care mi-a fost dat în timpul febrei.

Îmi voi asuma chiar eu responsabilitățile sacerdotale ale abației.

Întrucât eu, în calitate de stareță, sunt mama acestui loc, părintele fiicelor mele, cu toată autoritatea conferită de Dumnezeu unui părinte. Și, precum Maria Magdalena, *Apostola Apostolorum*, care a ținut predici și a convertit mulți creștini, am fost chemată să prezidez asupra liturghiei și spovedaniei fiicelor mele.

Abia după două săptămâni poate Marie să se ridice, să stea în picioare și să umble. A pierdut din greutatea musculară și veșmântul flutură pe ea. Încă se simte un miros de carne arsă atunci când bate vântul dinspre nord-est, o cenușă care se adună pe trunchiurile merilor pe partea din care bate vântul.

Pe chipurile vesele ale măicuțelor ei a apărut o umbră. Și-au pierdut orientarea, nu s-au mai spovedit și împărtășit de la dezastru, jelesc sufletele pierdute care, deși erau în vârstă și orbecăitoare, încercaseră cu bunăvoință să le

ofere măicuțelor consolare. Cu toate că Tilde o sâcâie în fiecare zi pe Marie în legătură cu asta, stareța nu scrie să cheme pe cineva nou.

Într-un târziu, după ce își revine, stareța o cheamă pe cea mai sfântă dintre surori la ea, cantrix Scholastica, a cărei bunătate este ca o lumină pură și umilă, și i se spovedește, așa cum măicuțele își mărturisesc deseori păcatele una alteia, conform Regulii. Cantrix zâmbește, îi ia mâna lui Marie, însă nu îndrăznește să-i ofere penitență. Și atunci când spovedania se încheie, este timpul să meargă la liturghie. Stareța se duce în cămăruța de lângă capelă și îmbracă veșmintele. Stofa are mirosul altor trupuri, iz de ceapă și piele, trupuri care erau vii în urmă cu puțin timp și care s-au stins în incendiu.

Are cartea de rugăciuni, a pregătit pâinea și vinul cu propriile mâini. Marie privește chipurile maicilor ei în momentul în care intră în capelă purtând veșmintele preoțești, având cea mai mare autoritate, și pe unele fețe citește uluire, iar pe altele, un fel de veselie sălbatică abia stăpânită. Pe chipurile celor mai bătrâne măicuțe, cele care cunoscuseră abația înainte ca Marie să vină și s-o ia în primire, se vede stupoare, mânie și frică. Goda pare atât de oripilată, încât Marie nu s-ar mira dacă aceasta și-ar părăsi pe loc forma pământeană.

Wevua se ridică, cu bastonul țăcănind de pământ. Răcnește de parcă ar fi rănită, un sunet animalic puternic și profund. În vacarm și confuzie, Ruth se ridică și o conduce afară pe bătrâna măicuță, aruncându-i lui Marie o privire atât de tăioasă, încât aceasta știe că este sfârșitul vechii lor prietenii, a pierdut-o pe Ruth, poate pentru totdeauna. Stareța își lasă capul în jos ca să simtă valul de durere, apoi își privește din nou numeroasele fiice rămase, ordonându-le cu cea mai aspră expresie să stea pe loc. Acestea, obișnuite să asculte, rămân nemișcate. Confuzia le tulbură chipurile, căci care e păcatul mai mare, să părăsească liturghia sau s-o asculte din gura unei femei? Timpul trece și hotărăște în locul lor. Începe prima parte a slujbei. Marie zâmbește; oferă potirul, pâinea, binecuvântează. La final, imnul. Măicuțele se ridică și se întorc tăcute la muncă.

Întreaga zi se aud boscorodeli mânioase.

Goda așteaptă în apartamentul stareței, tremurând atât de tare, încât saboții îi clămpănesc în picioare. Spune că e rău, e împotriva bisericii, împotriva lui Dumnezeu ca o femeie să țină liturghia.

Marie încearcă s-o iubească pe sărmana Goda. Nu e vina ei că s-a născut așa.

O roagă să-i spună dacă ea crede că femeile sunt sexul slab.

Goda izbucnește și răspunde că bineînțeles că femeile sunt sexul mai fragil și mai păcătos. Corupt și slab.

Stareța o întreabă ce dovezi are, conștientă că Goda nu știe multe pasaje din scriptură pe de rost.

Goda rămâne cu gura căscată. Are găuri mari în gingii acolo unde și-a pierdut dinții. În cele din urmă spune, nesigură, ei bine, nu e asta lecția Evei?

Marie îi cere ajutoarei de prioră s-o privească, se așază lângă ea și îi ia mâna într-a ei. Ceva din Goda tânjește după atingere, poate că din cauza asta are grijă de animale. Se împotrivește un timp, dar apoi o lasă să-i desfacă degetele și, încet, începe să-și reazeme trupul de cel al stareței. Marie o întreabă, Goda, tu crezi că Fecioara Maria, care deși nu s-a născut decât o simplă femeie, este cea mai prețioasă nestemată a oricărui om născut dintr-un pântece? Nu e cumva Fecioara noastră cel mai desăvârșit receptacul, aleasă în așa fel încât în propriul său pântece Cuvântul să poată deveni om?

Goda răspunde furioasă că bineînțeles că așa este. Dar, dar, dar.

Iar Marie îi spune, așteaptă o clipă, hai să privim mai îndeaproape, și stareța știe că ea și Goda au avut neînțelegerile lor în trecut, însă te rog, fii sinceră, fiica mea: a cunoscut Goda vreodată o persoană care să fie egalul lui Marie, de oricare sex să fi fost aceasta? Și așteaptă răspunsul, timp în care în interiorul celeilalte femei se duce o luptă teribilă, și ajutoarea de prioră rostește, într-un târziu, un „nu“ foarte timid. Este acră, mioapă și sclava ierarhiei și a autorității, dar e pură în felul său, nu poate să mintă, sărmana maică bătrână.

Marie îi amintește că abația va primi vizita diecezanului imediat după sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului. Dacă Godei i se va părea în continuare că este greșit ca o femeie să țină liturghia, poate să-și spună oful într-o întâlnire privată atunci.

Iar sărmana Goda este atât de zdruncinată, încât se ridică și îi spune lui Marie că trebuie să vomite. Dă fuga afară, lăsându-le singure pe priora Tilde și pe stareță.

Tilde îi evită privirea lui Marie. Obrajii îi sunt vineți de furie. Stareța o privește insistent.

Priora spune în sfârșit că toată această blasfemie e un păcat îngrozitor. Dacă Marie are de gând să continue așa, atunci maicile vor trebui să aleagă o nouă stareță.

Oh, te rog, chiar azi de-ar avea loc o alegere, îi răspunde Marie, aș câștiga foarte ușor.

Tilde o contrazice.

Stareța îi spune că ar trebui să facă un calcul și o privește pe prioră în timp ce aceasta triază chipurile maicilor în mintea sa. În cele din urmă, Tilde oftează. Își sfărâmă condeiul în mâini.

Priora spune că dacă o să se organizeze o facțiune împotriva lui Marie, ea o să...

Marie se bucură că Tilde este îndeajuns de înțeleaptă să nu-și ducă propoziția până la capăt.

O aud pe Goda afară, încă vomând. Tilde îi spune că, acum că o înfruntă în sfârșit pe Marie, ar vrea să știe de ce o păstrează pe Goda în rolul de ajutoare de

prioră. Deși este o excelentă îngrijitoare a animalelor, nu știe latină aproape deloc și nici nu este de ajutor în treburile abației. Unde mai pui că e de-a dreptul nepriceputăîn relațiile dintre oameni. Nu înțelege deloc sentimentele oamenilor.

Stareța îi dă dreptate. În aceste privințe e mai bine să auzi sfatul Godei și să faci exact pe dos.

Însă Tilde spune că acesta nu e un răspuns și de ce nu ar pune-o în locul ei pe sacristană, pe cantrix sau pe maestra copistelor, toate inteligente și gânditoare subtile? Oricare dintre ele ar putea fi cel puțin o mână de ajutor.

Marie îi răspunde că, pe lângă îndatoririle pe care le are cu animalele, rolul de subalternă o ține ocupată. Prea multe emoții tot timpul, îmbinate cu rigiditatea, sunt periculoase. Dar o Goda ocupată nu reprezintă nicio amenințare.

Stareța înțelege ceea ce încearcă Tilde să facă; priora vrea o nouă ajutoare de prioră drept răsplată pentru tăcerea ei. E sigură că Tilde o să cedeze prima. Dintre ele două, Marie are mult mai multă tărie de caracter. După un răstimp îndelungat, în care femeile s-au privit încruntate dintr-o parte în cealaltă a camerei, ochii lui Tilde se umplu de lacrimi și priora iese în grabă din încăpere.

Însă răspunsul ei o roade pe Marie și, mai târziu, în timpul după-amiezii, este nevoită să-și întrerupă lectura ca să se gândească la cuvintele pe care i le-a spus priorei. E adevărat că o păstrează pe Goda aproape, deoarece veninul femeii se împrăștie iute, provocând pierderi mici, neînsemnate pentru demnitatea ei. O privește pe Goda cu ale ei degete pestrițe de cerneală în timp ce aceasta, murmurând, face socoteala unor oi, junci și găini pe spatele unei scrisori mai vechi. Apoi taie totul, mușcă din condei, scrijelește din nou cu peniță câteva cifre pe hârtie, le socotește cu voce tare, mâzgălește din nou foaia și își linge buzele care se înnegresc după ce le atinge cu vârful limbii, negru de cerneală. Poate că mirosul ei puternic de ogradă, vulgaritatea, vocea ei puternică și felul cum calcă în picioare emoțiile surorilor sale sunt ceea ce îi place lui Marie la ajutoarea de prioră. Poate că, dacă iubește o soră atât de dificilă precum Goda, stareța poate fi mai sigură de propria bunătate.

Și așa se face că Marie, păcătoasă ea însăși, ascultă spovedaniile fiicelor ei.

Barajul s-a prăbușit. Majoritatea măicuțelor bătrâne sunt furioase, dar nu îndrăznesc să-și exprime mânia cu voce tare, preferă să bodogănească, să se roage, să-și întoarcă umerii spre Marie.

La început, doar novicele, surorile laice și maicile tinere merg să se spovedească, însă după câteva săptămâni, stareța nu se poate ridica de pe scaun ore întregi. Le ascultă; le aude.

Suscipe sancta Trinitas has oblationes quas tibi ego peccatrix offero, rostesc ele și, adeseori, plâng.

Și, de-a lungul anilor în care va fi duhovnica abației, ceea ce va auzi o va face să ardă și mai mult de mânie în numele lor. Nu din cauza lucrurilor mărunte,

precum rugatul fără rugăciune în inimile lor, minciunile, șterpelirea unei bucăți de pui de pe frigăruie, măruntele pofte trupești și prieteniile speciale – cât de multe dintre ele se simt impure din cauza unui sărut necuviincios! –, la acestea răspunde cu o penitență minoră și un zâmbet în glas, iar surorile răsuflă ușurate. Dar suferă pentru viețile pe care le duceau fiicele ei înainte, pentru greutățile secrete invizibile pe care le-au târât după ele atunci când s-au alăturat abației. Pentru felul în care această novice de optsprezece ani plânge pentru că nu este virgină, fiindcă descoperise o formă întunecată așezându-se pe patul ei în fiecare noapte încă din ziua în care împlinise opt ani. A înghițit păcatul, care nu este al ei, și l-a închis în ea ca și cum ar fi fost. Sarcinile secrete, pumnii în burtă, loviturile în cap. Chipurile strivite de pământ și fustele ridicate. O voce tânără și ezitantă povestește despre cuțitul care aștepta în mâna ei, pentru că știa că un rău anume plănuia să i se furișeze în cameră în ziua cununiei surorii ei. Și așa s-a întâmplat, iar ea a fost pregătită, și apoi, deodată, totul în jurul ei a fost numai sânge și urlete și, după aceea, putreziciunea interioară a dispărut și sora ei a rămas văduvă la doar câteva clipe după ce devenise mireasă. O asemenea crimă o apăsase foarte tare pe sărmana măicuță. Și nu reușise să mărturisească aceste lucruri niciunui duhovnic înainte de Marie, căci un astfel de păcat nu putea fi auzit decât de urechile unei femei. Dacă ar fi murit înainte ca stareța să devină duhovnică, ar fi ars în iad pentru asta.

Aceasta este sora Filomena, o măicuță tăcută și pioasă, a cărei nas se descuamează des și ai cărei ochi nu sunt niciodată luminoși.

Marie îi spune că, așa cum știe și ea prea bine, a fost vorba de autoapărare. Adevăratul ucigaș a fost cel care a ales să intre prin ușa copilăriei cu intenții malefice.

Dar în tăcerea care se lasă, stareța își dă seama că răspunsul nu va fi niciodată satisfăcător pentru această măicuță. Filomena are nevoie să sufere, să găsească catharsisul prin suferință fizică, nu va fi niciodată mulțumită altfel. Marie urăște penitența sub formă de pedeapsă corporală, dar oftează și îi spune măicuței să se ducă în mizericordie și să se autoflageleze până ce îi sângerează pielea de pe spate. Să rămână îngenunchiată în frigul de acolo până ce aude clopotul pentru Vecernie. Să se roage tot timpul cât stă în genunchi. Să se roage din tot sufletul. Și atunci când se va ridica, durerea și rugăciunea sa îi vor fi curățat păcatul, iar ea va putea să-l lase pe jos în mizericordie și să înceapă cu inima despovărată o rugăciune adevărată.

O urmărește pe Filomena tot timpul a doua zi. Ceva în expresia tinerei s-a însuflețit, umerii îi sunt mai drepți, o căldură s-a strecurat în sufletul ei, unde sălășluise în toți acești ani nefericirea, rece și grea ca o piatră.

Ca duhovnică, Marie nu s-a apropiat mai mult de Dumnezeu. E dezamăgită de acest lucru. Sperase să descopere în noul rol rădăcina vocației ei.

Și totuși, drept consolare, simte cum, cu fiecare secret împărtășit, dragostea măicuțelor ei față de stareța lor crește, simte această dragoste caldă și strălucitoare ca un soare rotindu-se pe cerul zilelor ei. Nu se mai pot revolta acum, gândește ea. Știe prea multe despre ele.

Iar atunci când tristețea lor o apasă atât de mult încât nu poate dormi, lui Marie îi place să meargă în scriptoriu și să schimbe latina misalurilor și psaltirilor la feminin, căci de ce nu ar face acest lucru dacă liturghia este menită să fie ascultată și vorbită doar de femei? Râde în sinea ei în timp ce face aceste schimbări. Includerea femeilor în texte pare un act îndrăzneț. Este distractiv.

Eleanor îi scrie lui Marie că a auzit de la mica ei spioană că stareța și-a asumat încă un rol eretic. Nu doar spovedania, dar și liturghia? Își bagă mâna în foc. Marie n-ar trebui să fie surprinsă dacă se va arde.

Ca de fiecare dată, pomenirea spioanei o irită. E de-a dreptul înfiorător că încă nu a reușit să descopere trădătoarea printre fiicele sale. O crăpătură în armura lui Marie, prin care pătrund săgețile lui Eleanor; iar aceasta din urmă o ustură, fiindcă este conștientă de riscurile pe care și le asumă. Dar este conștientă și de faptul că dreptatea e de partea ei.

Regina renunță la șiretlicuri și îi scrie pe un ton grav că nu știe cum va reuși Marie să se eschiveze și de această dată fără să fie pedepsită, iar din locul în care e în prezent, regina nu o poate apăra.

Scrisoarea vine de la Fontevraud, unde regina se gândește să se retragă pentru restul vieții ei. Totuși, își exagerează neputința. Oricine știe că regina poate să tragă sforile marionetelor ei regale și papale și de acolo. Atât de mult război, atât de mulți bani se scurg din Anglia pentru a salva Normandia, regiunile Anjou, Poitou și Aquitania din mâinile răsculaților. Deturnarea de fonduri din Anglia pentru protejarea altor ținuturi îndepărtate nu poate fi susținută; englezii o să se revolte, iar Marie e de părere că această revoltă o să aibă loc curând. Și rămâne chestiunea succesiunii.

Este epuizant, scrie regina, dar stareța simte în spatele vorbelor ei o energie care n-a fost pusă în cuvinte. Regina are o redutabilă și subtilă minte politică. Nu ar fi surprinsă să descopere că, în tot acest timp, Eleanor fusese forța din spatele angevinilor, imperiul care acum stă să se destrame.

Mai jos în scrisoare, regina scrie: A fost o surpriză enormă să constate că, trupește, cellatrix de la Fontevraud era geamăna lui Marie. A crezut că visează sau că imaginația îi joacă feste atunci când a zărit constituția aceea masivă și vocea profundă a lui Marie în abația franceză, și nu în ciudata și micuța abație engleză, ascunsă în spatele labirintului. În cele din urmă, regina a reușit să o găsească pe dublura lui Marie și să descopere că nu, această maică înaltă și voinică nu era

nimeni alta decât mătușa lui Marie, Ursula. Oh, continuă regina, și-o amintește pe Ursula de pe vremea când aceasta era tânără, în timpul cruciadei. Avea pe atunci un chip foarte frumos, era încălțată cu niște cizme aurii și era una dintre cele mai pricepute femei vânător din oastea ei de femei, aproape toată lumea era îndrăgostită de ea. Dar pe atunci era chiar și mai puțin docilă și civilizată decât fusese Marie, marea condamnată necioplită, atunci când ajunsese la curtea lui Eleanor! Și ce șocantă poate fi trecerea timpului pentru cei frumoși și tineri, Ursula devenise la fel de masivă, morocănoasă și banală la chip ca nepoata sa. Când te gândești că pe lume pot să existe două asemenea virago! În orice caz, scrie regina, Ursula a rugat-o pe Eleanor să-i transmită dragostea ei lui Marie.

Stareța strânge scrisoarea la piept, fiindcă credea că mătușa ei murise de mult, trebuie să aibă cel puțin șaizeci și cinci de ani. E un dar neașteptat de la Dumnezeu să afle că nu este singură, că mai există cineva pe lume care știe cum e să înoți în cotul ascuns de sălcii al râului, ce înseamnă să galopezi după coada unei căprioare săltând prin pădure, să iubești acea remarcabilă inteligență calmă care fusese mama lui Marie.

Ziua vizitei diecezanului a sosit; atmosfera este una de pompă, de solemnitate, la masă vor servi o scroafă întreagă friptă împreună cu purcelușii ei, mirosul delicios de carne răspândindu-se deja printre clădiri. Legarea la ochi a superiorilor a fost un moment dificil, însă Marie s-a mișcat atât de ușor și de rapid, că nu le-a oferit acestora ocazia de a protesta și, astfel, nu a întâmpinat niciun obstacol.

Întreaga abație a fost pregătită în așa fel încât să strălucească pentru această vizită. Cocoțată pe deal, mănăstirea este acum un edificiu de sidef.

Novicele și măicuțele mai tinere au pregătit o piesă de teatru: *Virtuțile și Viciile*. În inocența lor, Virtuțile își arată carnea frumoasă a brațelor și piepturile rotunde și înoată în desișuri de șuvițe lungi de păr, desprins din acoperăminte și strânsori. Marie știe, fără să privească chipurile vizitatorilor, că va trebui să explice spectacolul în așa fel în timpul mesei, încât să pară nu doar acceptabil, ci și sacru.

Mai târziu, după masă, așezată pe scaunul ei în refectoriu, stareța vede cum măicuțele, începând cu copiii dedicați vieții monahale și ajungând până la novice, surorile lucrătoare pe câmp, surorile din cor, măicuțele subalterne, toate se îndreaptă cântând către întrevederile lor. O sută optzeci de surori în total. Iar când acestea ies din încăpere, Marie citește *Omnia bene* scrisă pe chipul lor. Totul este bine. Niciun suflet, nici măcar cele care încă refuză să se spovedească nu au scos o vorbă despre faptul că stareța ține liturghia. Unele sunt loiale. Altele sunt speriate.

Însă vine și rândul Godei. Ajutoarea priorei se îndreaptă cu pasul ei greoi spre ușă. Îi aruncă o privire încurcată lui Marie, își ridică semeț bărbia și închide ușa

în urma ei.

Stareța se gândește că acum nu-i mai rămâne nimic de făcut decât să aștepte și să vadă ce se întâmplă.

Atunci când Goda iese, pe chipul ei e imprimat *Omnia bene*. Clachează abia acum, în ultimul moment. Ochii ei mici se umplu de lacrimi, se înroșesc, umerii îi cad.

Tilde se ridică și îi aruncă o privire lui Marie. Nu, priora nu este o amenințare. Atunci când iese, pe chipul ei se citește un resemnat *Omnia bene*.

Însăși Marie se ridică, intră.

Rostește *Omnia bene* cu vocea ei joasă și gravă și inima îi este ușoară pentru că nu e prefăcută, întreaga abație o duce într-adevăr foarte bine sub mâna ei fermă.

6.

Într-o zi, Marie își privește mâinile și observă că sunt pătate, noduroase. A îmbătrânit, gândește surprinsă.

Pentru a-i ține departe pe lupii care coboară de pe dealuri ca să fure miei, Marie le cere măicuțelor să construiască un zid de piatră în jurul pajiștii pe care pasc oile. Un zid atât de înalt, încât să nu poată fi sărit. Această construcție le ia toată toamna.

Elgiva, trecând prin bucătărie cu o baniță de ceapă, se apropie prea mult de foc, iar veșmântul i se aprinde și aproape că este mistuită de flăcări înainte ca bucătăreasa să o stingă cu apă de ploaie. Mai trăiește abia până la Sextă și Marie este cea care lasă în jos pleoapele pline de bășici ale femeii. Îi atinge mâinile roșii și umflate, dar pielea se desprinde la fel de ușor precum coaja unei sfecle coapte.

Câmpurile sunt cosite de măicuțele ei cernite, răsfirate, care se leagănă.

Iarna este o coală de pergament pe care scriu piciorușele păsărilor, vulpilor, iepurilor.

Sora Duvelina, cea cu mintea slabă, plimbându-se prin brazdele de primăvară proaspăt arate, aude un zgomot ușor. Se apleacă și descoperă un cuib cu pui de iepuri, dintre care jumătate sunt zdrobiți într-o pastă roz, iar cealaltă jumătate tremură, dezgoliți. Câteva săptămâni după aceea își mișcă trupul cu mare atenție; până într-o zi, când, în lavatoriu, cantrix Scholastica o oprește pe Duvelina în timp ce toate celelalte surori se grăbesc să iasă, se uită în buzunarul ei și vede în întunecimea de acolo patru nasuri zvâcnind, opt ochi strălucitori. Câtă tandrețe, gândește Scholastica. Cât de bine trebuie să le fie acelor pui orfani lângă corpul cald al surorii Duvelina. Apoi i se pare că pătrunde în mintea surorii ei preț de o respirație, un loc mut plin de minuni, de o frumusețe acută, de o iubire atât de intensă, încât nu poate fi simțită decât fizic, o răsuflare de căldură, o bucurie asurzitoare. Scholastica se preface că nu a văzut nimic. Și atunci când, într-o noapte, nu la mult timp de la descoperire, se aude o bufnitură și patru iepuri mici se strecoară pe scara întunecată, Scholastica se ridică din pat să alerge după ei. Ea își dă seama, după zâmbetele abia reținute ale măicuțelor care se prefăceau că dorm că, deși mai multe maici, poate chiar toate, știau secretul Duvelinei, niciuna nu a dat-o în vileag.

O vară fierbinte și Asta a construit, împreună cu măicuța fierar și cea tâmplar, niște instrumente rotative ciudate, pe care apoi le pune la capătul fiecărui rând de

viță-de-vie. Chiar și cu slabe adieri de vânt, aceste mașinării se învârt și captează lumina soarelui, pe care apoi o împrăștie orbitor înapoi în vie. Scot tot timpul niște sunete asemănătoare unei voci de femeie, pe care cantrix, cu urechea ei muzicală desăvârșită, le-a schimbat, astfel încât să pară niște voci care se înalță într-un cântec perpetuu, un cântec cu armonii grave și reconfortante, chiar și pe timp de noapte. În unele nopți, lui Marie i se pare că este din nou copil și că stă în poala mamei ei, unde este legănată până ce adoarme. Aceste structuri luminoase au fost concepute și pentru a speria păsările și funcționează atât de bine, încât recolta de struguri este prea mare pentru ca măicuțele să o culeagă singure. Maicile tâmplar sunt ocupate cu confecționarea butoaielor de lemn. Până și Marie vine la cuvele în care se storc strugurii, iar locul e cuprins de veselie atunci când stareța își dă jos saboții și își scufundă picioarele în mâzga dulce și voluptuoasă de struguri zdrobiți. Șerbele cântă, bătând din palme, iar stareța renunță la demnitate și dansează împreună cu celelalte măicuțe, tinere și bătrâne, alunecând și râzând până ce rămâne fără puteri și trebuie ajutată, acoperită de resturi de struguri din presă.

Se îmbăiază și se întoarce curată și fericită în apartamentul ei, unde găsește o scrisoare de la Eleanor. Este o scrisoare bizară, în care dincolo de vorbele calme se ascunde o anumită frenezie.

Zvonurile pe care spioanele i le-au trimis sunt corecte: copilul preferat al reginei, într-un târziu răscumpărat și eliberat, care se dezlănțuise împotriva celor care profitaseră de absența lui îndelungată, a fost ucis de o săgeată trimisă la întâmplare englezilor, care l-a nimerit în spinare. Un leu măreț doborât de cel mai neînsemnat vierme. Fiica preferată a reginei, Joanna, fostă regină a Siciliei, a murit săracă lipită și abandonată, făcută măicuță în pripă, rostindu-și jurămintele chiar în momentul morții, în timp ce năștea. La scurt timp după ce Joanna s-a dus la Fecioara Sfântă, cele două fiice mai mari ale reginei au murit și ele, fiice pe care le abandonase atunci când fugise din patul Franței în cel al Angliei, dar pe care le prețuia.

Dintre cei zece copii născuți din pântecele lui Eleanor, au mai rămas acum doar doi, iar aceștia sunt, de departe, cei mai puțin iubiți de regină. Iar cel mai rău dintre ei, puiul de vultur fără scrupule, fără putere sau iubire de Dumnezeu, este moștenitorul măreței insule engleze. Îi paște dezastrul.

În curând, bătrâna regină își va vedea ultima fiică încă în viață, pe Eleanor. Are aproape optzeci de ani, dar este trimisă la sud de Castilia, acolo unde domnește fiica ei, să aleagă care dintre nepoatele sale să fie tânăra regină a Franței. Redutabila Eleanor. Doar ei i-ar putea reuși asemenea lucru.

Însă Marie citește atât de multă tristețe în cuvintele lui Eleanor, încât se înfioară.

Regina este aproape distrusă. Aproape, dar nu încă.

Cât de umană a devenit Eleanor odată cu trecerea anilor; sau poate doar față de Marie. Odinioară, chipul ei fusese radiant precum soarele, imposibil de privit. Acum, stareța poate să pătrundă acest chip și să citească gândurile ascunse din spatele său. A căutat-o pe Eleanor crezând că va intui drumul către ea și că o va găsi. Acum înțelege că, de fapt, ea nu e departe.

Asta este tot ceea ce și-a dorit Marie. Însă o resimte ca pe o pierdere.

Sfârșitul scrisorii este scris într-un stil mai precipitat. O anunță că a visat că va muri în această călătorie, că va fi din nou capturată și că se va stinge de supărare. O imploră pe sfânta Marie să se roage pentru regina ei, să-i spună, cu ajutorul viziunilor sale, dacă visul ei se va adeveri.

Stareța privește în coridorul lung al viziunii sale și nu vede nicio moarte a reginei în călătoria în Spania și înapoi. Îi scrie acestea reginei, însă pe un ton sever, spunându-i să prindă curaj și să își facă datoria. Glumește ca să o înfurie pe Eleanor prin stupiditate. Regina a fost numită după mama sa, Aenor: *alia* Aenor, regina pe care nicio altă femeie nu a egalat-o, are, drept nume de botez, Cealaltă Aenor. În scrisoarea ei, Marie o numește pe a doua Eleanor, regina Castiliei – Eleanor, fiica lui Eleanor – Alia Alia Aenor. Mai bine o regină iritată decât una disperată și panicată.

În cele din urmă, Marie spune că înțelege că nepoata care ar fi alegerea evidentă, fiica mai mare și mai frumoasă, nu este și cea pe care ar trebui s-o aleagă ca să o aducă înapoi în Franța cu ea. Urraca e prea delicată; aceste responsabilități covârșitoare ar omorî-o. Fata care va naște generații de regi și sfinți va fi sora mai mică, Blanche, care nu este alegerea evidentă, dar care a moștenit caracterul și înțelepciunea reginei.

Nu pomenește că această ultimă idee nu este o viziune. Așa i-a spus o prietenă dragă de-a ei, o fată pe care a educat-o la abație și care a făcut un mariaj bun în Castilia și care le cunoaște personal pe ambele surori regale.

Și poate că Eleanor vede și ea asta în copilă, pentru că Blanche, și nu Uracca, este cea pe care o aduce înapoi spre nord cu ea și pe care o trimite apoi la Paris să devină regină a francezilor. După aceea, simțindu-se slăbită, bătrâna regină se întoarce la abația Fontevraud.

Însă, mult prea curând, Ursula, mătușa lui Marie, îi scrie, spunând că acesta a fost ordinul reginei. Doar Ursula trebuie să scrie, nu și stareța, căci regina se pregătește să moară, iar mintea ei începe să alunece în timp. Sunt momente în care crede că Ursula e Marie. Ea nu știa că între micuța Marie și Eleanor a fost o prietenie atât de mare, cât de ciudat este că această legătură a existat. De fapt, regina i-a spus Ursulei chiar zilele trecute, cu o voce stranie, că și ea o iubește, însă doar ca pe o soră, și că din acest motiv trebuie să o trimită departe. Câte

secrete se ascund în Marie, în Eleanor, în relația dintre ele. Mătușa sa îi scrie că ar vrea să fie acolo lângă ea. Își dorește să fie amândouă din nou pe malul iazului înainte de zori, foarte tinere, așteptând ca animalele să iasă din pădure să se adape.

Ceva îi taie respirația lui Marie. Îi vine să se ridice, să alerge la grajduri și să plece călare. Să închirieze o barcă cu care să treacă canalul, să coboare în galop din Normandia și să ajungă la căpătâiul reginei sale ca să-i fie slujnică până când măreața femeie are să moară.

Însă apoi își ridică privirea și o vede pe Tilde așteptând cu manuscrisul să-i aprobe niște împuterniciri. Goda vine într-un suflet, îngrijorată, să le anunțe că o epidemie misterioasă a afectat câteva vaci, au febră și abcese pe gingiile lor groase și umede.

Iar o albină cu granule de polen de o parte și de alta a corpului se izbește continuu de perete.

Marie oftează și își trece o mână peste chip. Își trimite dragostea acasă. Dar își păstrează trupul în noroioasa Anglie.

Stareța așteaptă moartea reginei. Așteptarea este îngrozitoare.

Se consolează atât cât poate, desfătându-se în spațiul generos al încăperilor și în albul proaspăt al tencuielii din stăreție. Se bucură de șemineul care o încălzește chiar și în nopțile în care frigul abia se face simțit, de bucătăria excelentă și propriul personal care e pregătit să o hrănească atunci când poftește, de vocile dulci ale copiilor dedicați vieții monahale și ale școlărițelor cântând acolo unde le-a așezat, în camerele de studiu care se află chiar sub camerele ei. De la ferestrele de sticlă, înfiorător de scumpe, poate vedea claustrul și grădinile și își poate spiona măicuțele.

Însă apetitul o părăsește. Nu mai mănâncă decât o porție mică din preparatele pe care bucătăreasa ei i le trimite sus în apartament, iar mușchii încep să se topească ușor și să i se lipească de oase. Încă e înaltă, dar nu mai este masivă, iar veșmântul trebuie scurtat pentru că acum atârnă pe jos.

În acești ani marcați de așteptare, la abație vine o anume Sprota, o novice de o frumusețe remarcabilă: buze cărnoase pe chipul rotund, pielea și părul cu o tentă auriu-rozie, ochi enormi de un albastru atât de pal, încât irișii se ascund. Lui Marie, aceștia îi amintesc de gălbenușuri bătute în albușuri. Atunci când stareța o întâlnește prima dată la catedrala din oraș, este mișcată de frumusețea uimitoare a fetei și de delicatețea cu care familia ei își ia rămas-bun de la ea, plângând și tânguindu-se. O străbate un fior de neliniște; în toți acești ani s-a temut ca nu cumva la abație să apară o a doua Avice, un alt șoc care să cutremure temeliile pe care le-a construit cu atât de multă răbdare. Însă felul în care fata

primește dragostea celorlalți, cu bărbia semeață și cu multă stăpânire de sine, când își ridică mâna palidă și o ține ridicată în aer până când e sărutată de fiecare în parte, începe să o irite pe Marie, care își dă seama repede că Sprota nu este un ecou de-al lui Avice, ci ceva cu totul diferit, un alt tip de amenințare. Iar atunci când mama fetei, o femeie cu un chip lacom și un piept enorm, îndrăznește să se apropie și să șoptească în urechea stareței că fiica ei este binecuvântată, sfântă, că este foarte posibil ca, odată cu trecerea timpului, să fie beatificată, că trebuie, înainte de toate, să fie tratată cu respectul cuvenit celor binecuvântați de mâna Domnului și prețuită asemenea perlei abației, atunci ceva și mai întunecat se agită în interiorul lui Marie.

Stareța își ia privirea de la mamă, pe care timpul a înăsprit-o, și și-o îndreaptă asupra oglindirii ei mai proaspete. Nu îi spune că frumusețea este foarte înșelătoare, că e mai greu și nu mai ușor să devii sfânt atunci când te naști cu ea. Că femeile obișnuite devin mai sfinte abia atunci când roua tinereții a secat din trupurile lor și când micile umilințe și semne ale vârstei le-au pătruns pielea și le-au ajuns la os.

Răspunde doar, sec, că da, Sprota are să fie tratată la fel de bine ca toate celelalte novice. Toate surorile sfinte din abația lui Marie sunt tratate ca niște perle.

Acum că Sprota a luat vălul alb al novicelor, vorbește puțin, cu o voce înaltă și șoptită, și doar în citate din Biblie. Pe chip afișează tot timpul un zâmbet; uneori Marie zărește o duritate acolo, la limita imperceptibilă a batjocurii. Măicuțe tinere, eleve și celelalte novice o urmează, agățându-se de ea. Atunci când institutoarea Torqueri o pune să frece podeaua din refectoriu împreună cu celelalte fete sau să meargă devreme la vaci să le mulgă, servitoarele sunt văzute luând munca din mâinile delicate ale Sprotei. Iar atunci când, drept pedeapsă pentru nepăsare, Torqueri îi dă fetei treburi mai grele și copila poartă cobilița pe umerii săi fragili ca să care gălețile de apă către lavatoriu, se împiedică și varsă jumătate din apă – poate, are să îi spună Torqueri în privat, nu chiar întâmplător, poate cu intenția de a-și mai ușura povara – celelalte novice o văd suferind și protestează la felul în care minunata trestie de fată se clatină sub greutate. Dar Sprota își ridică mâna delicată și palidă și spune că nu, slăbiciunea, insultele, greutățile, persecuțiile, dificultățile îi oferă satisfacție. Căci dacă acum e slabă, astfel devine puternică.

Chipurile novicelor se luminează. Când aude în trecere vorbele Sprotei, pe Marie o cuprinde teama că un cult ar fi în formare la abație. O parte din vechile puteri îi revin. Stareța este întotdeauna în cea mai bună formă atunci când are un adversar pe măsură.

Și apoi, într-o după-amiază, sora Pomme, care încă e grădinăreasa principală a abației, cu toate că acum e atât de bătrână, încât spinarea îi este aplecată în față

de la nivelul șoldurilor, o aude pe fată predicând în șoaptă albinelor. Le vorbește despre deșert, despre fumul mirodeniilor aromatice și despre toate acele parfumuri, le vorbește despre crini care cresc printre mărăcini. Dintre toate cântecele, predică din acel cântec vechi, nefast, îi spune Pomme lui Marie, gâfâind după ce a urcat dealul.

Oh, dar este un cântec cât se poate de sacru, nu e câtuși de puțin nefast, răspunde Marie. Este preferatul meu dintre toate textele sacre, „Cântarea Cântărilor".

Mie îmi dă o senzație ciudată în stomac, spune Pomme. Iar acea ciudățenie este răutatea corpului meu. Și nu-mi place.

Așa mă simt și eu, dar mie îmi place foarte mult, spune Marie.

De la fereastra ei, stareța o vede pe Sprota cu brațele întinse și palmele deschise către soare. În spatele Sprotei sunt stupii și adeptele ei, adunate nu sunt mai multe de cinci, dar se țin de mâini, cu umerii lipiți, adorând-o pe fată.

Marie coboară în grădină, se așază de partea cealaltă a zidului și ascultă ce spune Sprota. Fata este o vorbitoare excelentă, clară și calmă, mesajul pe care îl transmite, deloc revoluționar: să iubești viața prin muncă, așa cum albinele iubesc florile de pe pajiște. Dar ea își folosește vocea precum o lăută, smulgând emoții din partea ascultătorilor. Atunci când Sprota își încheie ritualul, lasă mâinile în jos și pare să se trezească dintr-o transă. Clipește și zâmbește timid atunci când adeptele sale se strâng în jurul ei, mângâind-o, și ea spune vai, Doamne, ultimul lucru pe care și-l amintește este că se afla pe câmpul pe care se întind rufele la uscat și nu știe cum a ajuns la albine, cum a făcut.

Însă Marie poate să vadă, pe cât de clar îi permite viziunea sa, că, în timp, și Sprota o să aibă propriile viziuni. Iar acestea o să aibă drept scop avansarea ei, întrucât, cu siguranță, zvonul despre fata frumoasă care are viziuni se va răspândi, va aduce străini care vor încerca să vină s-o vadă pe fata cea sfântă. Pentru a-i împiedica să-și croiască drum către abație, fata va trebui dusă în oraș ca să le vorbească și va străluci în fața ascultătorilor săi, iar numele ei va deveni mai răsunător în lume decât numele mănăstirii care o găzduiește. Atunci când Sprota va fi câștigat suficientă putere în urma faimei și banilor aduși de pelerini, viziunile ei vor fi în conflict cu cele ale lui Marie. Stareța se apleacă și atinge capetele violete și țepoase ale arpagicului, gândindu-se ce să facă.

Răbdare, își spune. Lovește la mânie și tot ceea ce ai construit în acest loc s-ar putea duce de râpă.

O săptămână mai târziu, la masa de seară, Sprota refuză să mănânce. Stă nemișcată și mută. Atunci când celelalte novice o întreabă prin semne dacă postește, ea le răspunde cu mâinile că nu mănâncă carne de animal cu patru picioare. E împotriva Regulii.

În seara următoare, carnea de oaie condimentată, servită în sos de migdale,

rămâne neatinsă atât de întreaga masă a novicelor, cât și de câteva măicuțe mai tinere. Gât-de-Lebădă, vechea prietenă a stareței, cu ochii ei ieșiți din orbite închiși în rugăciune, postește și ea.

Este cu siguranță o lovitură. Marie ar fi stăpânit această nouă situație treptat, dacă nu s-ar fi uitat la chipurile tăcute ale măicuțelor și nu ar fi văzut acolo zâmbete reținute, dacă nu ar fi fost țintuită cu priviri neobrăzate. Sprota o fixa cu ochii mijiți.

Marie o privește și ea insistent, testând-o, dar fata nu-și îndreaptă privirea în altă parte, și stareța înțelege că voința Sprotei este un zid, înalt și solid, unul pe care voința ei mai fluidă va trebui să-l împresoare dacă vrea să aibă sorți de izbândă.

Mai rău, a doua zi, când Marie se duce în grădină să-i spună bucătăresei planurile ei pentru mesele săptămânii, o vede pe aceasta cum îi aruncă o privire Sprotei, care se preface că ar culege spanacul, iar aceasta îi face un semn ușor cu capul. Abia atunci bucătăreasa se ridică în picioare, se apropie de stareță și îi arată o listă de mâncăruri complet lipsită de carne.

Păcat că vor putrezi cozile de vacă, răspunde stareța, ridicând o sprânceană. Bucătăreasa este palidă de frică, mâinile îi tremură, dar șoptește, Ah, dar vedeți, Sprota ne îndeamnă să respectăm mai mult Regula, e de părere că totul este atât de înspăimântător de permisiv printre aceste femei așa-zis sfinte. Prevede o pedeapsă teribilă dacă nu ne îndreptăm obiceiurile.

Isteață, gândește Marie. Orice nenorocire care se va abate în mod inevitabil asupra abației va deveni o dovadă pentru Sprota: fânul aprins de un fulger, un miel înghițit de o mlaștină, o gaură în acoperiș prin care intră ploaia. Iar lucruri rele se întâmplă mereu, asta e realitatea unei moșii atât de vaste.

Stareța o cheamă pe servitoare, îi spune să pregătească iapa și merge în oraș să-i ceară sfatul lui Ruth, hostellerix și intendenta azilului de săraci. Ruth este înțeleaptă, dar și suficient de furioasă pe Marie încât să-i vorbească pe șleau. O găsește pe vechea ei prietenă stând la soare sub trandafirii de un roșu-aprins care au crescut și s-au întins pe întregul zid al hanului. Pântecele lui Ruth i-a uzurpat poala. Chipul ei este atât de dolofan, încât îi iese afară din bonetă.

Ruth pare că nu o vede pe stareță. Marie vine și mai aproape, până când mai că o atinge pe măicuță. Își apropie chipul de cel al lui Ruth, dar aceasta fixează calm un punct inexistent. Într-un târziu, Ruth mormăie că ceva împiedică lumina să-i cadă pe obraji, ieșise afară să ia niște aer curat și să privească oamenii trecând pe stradă, dar cel mai probabil o vrăjitoare a blestemat-o sau poate că norul întunecat al diavolului atârnă invizibil în fața ei și blochează lumina.

Marie își controlează zâmbetul și spune că nu, ea nu e norul întunecat al diavolului, ci mai degrabă mama lui Ruth și o prietenă care o iubește nespus. Cât de ciudat că Ruth nu fusese atât de copilăroasă nici măcar pe vremea când erau

amândouă novice și Ruthie făcea în secret păpușele din cârpe și din smocul de puf al ciulinilor, lângă care să se cuibărească în timpul nopții.

Ochii măicuței se întorc brusc asupra chipului stareței și spune, Ah, da, copilăroasă, dar dacă stareța tot vrea să vorbească despre așa ceva, atunci să știe că nimic nu este mai copilăros decât să îmbraci veșminte preoțești și să oferi împărtășanie falsă surorilor tale, de parcă liturghia nu ar fi decât o piesă de teatru, nu un ritual vital pentru eternitatea sufletului. Ce rușine! Ruth tremură de mânie.

Dacă e atât de nemulțumită, îi spune Marie cu blândețe, atunci ar fi trebuit să le scrie superiorilor…

Însă Ruth o întrerupe, zicând că, așa cum Marie știe prea bine, a scris scrisori, multe scrisori, dar cumva, toate au ajuns la stareță cu sigiliul intact. Se pare că până și cei mai nebănuiți oameni sunt plătiți de ea. Că până și scrisorile puse direct în mâinile menite să le primească s-au rătăcit.

În cazul acesta, spune Marie, poate că Ruth ar trebui să-și găsească consolarea în rugăciune. De fapt, poate că va îngenunchea și ea alături de Ruth și se vor ruga împreună ca răufăcătorii să-și primească pedeapsa veșnică. Sau ar putea lăsa rugăciunea pe mai târziu și să savureze pur și simplu micile bucurii ale zilei de azi, soarele cald de pe pielea lor, trandafirii, compania unei prietene vechi. Căci să te bucuri de aceste plăceri lumești este de asemenea o formă de rugăciune.

În ciuda furiei, erezia lui Marie o face pe Ruth să zâmbească.

E întotdeauna ciudat să văd atâta carnalitate într-o femeie sfântă de asemenea renume precum stareța, spune Ruth într-un târziu.

Marie se așază lângă ea și împreună inspiră parfumul trandafirilor.

Stareța începe să vorbească despre Sprota. Deși simte furia înțepătoare a lui Ruth, vede și că cealaltă femeie o ascultă. În timp ce vorbește, Marie observă micile întâmplări de pe stradă: gâsca albă mărșăluind împreună cu alaiul său de boboci, copilul care se apleacă să se ușureze în spatele unui maldăr de vreascuri, căruțele încărcate cu napi și vechituri, caii atenți la propriii pași, adunarea celor care vin după pomeni la poarta azilului pentru săraci. La marginea aleii, o mișcare cenușie îi atrage atenția lui Marie. Aceasta se gândește că trebuie să fie un șobolan uriaș sau un grup de șobolani, după care, atunci când se mișcă și ies la lumină, vede că este o pereche de leproși care stau ghemuiți ca să se ascundă. Mama e deja puternic afectată de boală, cu degetele de la mâini și de la picioare scurtate, cu nasul distrus și cu umflături mari pe chip, iar copilul, cu un ochi albit de cecitate și fără sprâncene. Stau strâns unul într-altul, grămezi umane. O femeie îmbrăcată în haine negre elegante, trecând pe stradă, vede perechea care acum se târâie să iasă la lumină și scuipă o flegmă mare asupra lor, iar în spatele ei, două fetițe, copii în miniatură ale mamei lor, scuipă și ele spre leproși atunci când trec pe lângă ei.

Marie amuțește și continuă să privească scena. Ruth, în mintea căreia această

îndelungată prietenie a construit o fereastră între ea și stareță, își dă seama ce se petrece acum în mintea celeilalte femei. Reținându-și un zâmbet, spune că această nouă inspirație a lui Marie pare mai degrabă diabolică decât divină.

Stareța răspunde că inspirația este cu siguranță divină, căci altfel cum s-ar putea explica faptul că abația nu reușește să găsească un chiriaș bun pentru acea căsuță cu grădină din cealaltă parte a orașului? Este un semn divin. I-a fost arătată calea.

Femeile își înăbușă râsetele luându-și expresii solemne și privesc în continuare cum sunt oferite pomenile și cum leproșii, ultimii care se apropie de poartă, își ridică castroanele și își înclină capetele.

Înainte să se întoarcă la abație, Marie îi lasă câteva instrucțiuni lui Ruth. O îmbrățișează pe cealaltă, care nu o îmbrățișează la rândul ei. Odată ce Marie își înghite dezamăgirea și urcă pe cal, Ruth îi spune într-un târziu că o iubește pe prietena ei, dar că urăște din tot sufletul diavolul care a posedat-o pe stareța ei.

La cină, Marie poate s-o privească din nou cu calm pe Sprota, care radiază de convingerea propriei divinități interioare.

Dimineața, stareța își cheamă fiicele la o întrunire specială. Atât de multe măicuțe, gândește Marie, în timp ce privește toate acele chipuri adunate în fața ei; poate că mănăstirea a crescut îndeajuns, și-a atins limitele. Va trebui să moară maici înainte să accepte altele noi. În orice caz, moartea e o constantă aici.

Se ridică și se așterne liniștea. Vorbește. Le povestește, emoționată, cele văzute în oraș, sărmana mamă leproasă și copilul ei, scuipatul, viața umană mai puțin importantă decât cea a cățelelor care își târâie mamelele pe jos. Despre cum în Biblie leproșii sunt vindecați cu iubire. Cum este de datoria măicuțelor să aibă grijă de năpăstuiții pământului.

Chipurile maicilor se luminează de bunătate, oh, cât le iubește.

În sfârșit, spune că, după multe rugăciuni, i-a fost oferită o viziune să întemeieze o casă a leproșilor cu propriile sale grădini la marginea orașului și că abația o să aibă grijă de aceste suflete nenorocite. La auzul veștii, chipurile măicuțelor se entuziasmează, căci majoritatea dintre ele sunt cu adevărat femei ale lui Dumnezeu, devotate credinței lor.

Marie continuă. După ce a avut viziunea, s-a rugat întreaga noapte pentru îndrumare, ca să o poată alege pe cea care va fi desemnată drept îngrijitoare a leproșilor. A îngenuncheat în capelă și, până la ivirea zorilor, a primit răspunsul.

Face o pauză pentru a crea suspans.

Spune că noua îngrijitoare a leproșilor va fi iubita lor novice, Sprota.

Marie o privește pe fată cum pălește.

Copila se ridică. Rostește cu o voce admirabil de stăpânită ce mare onoare îi face stareța. Însă, din păcate, ea nu este decât o novice, nu și-a depus încă jurământul și are atât de multe de învățat înainte să devină egala surorilor sale

sfinte. Este devastată de faptul că trebuie să rămână la abație și să continue să învețe ani buni înainte să îndrăznească să preia o asemenea responsabilitate.

Marie spune că s-a rugat și pentru acest lucru și i s-a spus că strălucirea nemaipomenită a fetei le va permite măicuțelor să treacă cu vederea adâncimile ignoranței sale. Toate surorile de aici au văzut felul în care Sprota are grijă până și de insectele pământului. Grație acestei străluciri divine, fata își va primi legământul chiar în această după-amiază.

Sprota se opune, vai, nu, dar nu este decât un vierme, un scarabeu, nu este demnă de asemenea onoare. Poate că o măicuță care și-a dovedit deja puterea ar trebui să fie îngrijitoarea leproșilor. Cu siguranță, ajutoarea priorei, Goda, ar fi cea mai potrivită pentru acest rol, atât prin sfințenie, cât și prin bună-cuviință.

Goda își ridică mândră bărbia la auzul laudelor.

Marie se gândește, zâmbind, la funcția de ajutoare de prioră care ar deveni brusc disponibilă și la alegerile pe care ar trebui să le țină. Admiră viclenia Sprotei, felul în care mută piesele de șah în minte.

Ei bine, nu-i așa că modestia fetei o pune într-o lumină bună, întreabă stareța. Câtă umilință și grație! Însă nu trebuie să uite: „Oricine se va înălța va fi smerit; și oricine se va smeri va fi înălțat.“[11]

Pentru că nu mai are cum să o contrazică pe stareță, ochii fetei se umplu de lacrimi. Cele care o iubesc citesc în acele lacrimi pioșenie și sunt emoționate.

Înainte de Nonă, o căruță este încărcată cu bere, vin, făină și alte alimente, cu cearșafuri și saltele, iar adeptele fetei se adună în jurul Sprotei extrem de fericite să o vadă urcând în ierarhie atât de repede. Lângă ea stă o servitoare costelivă și cenușie, care, imediat după anunț, s-a repezit la Marie implorând-o s-o lase și pe ea să meargă cu Sprota și care acum tremură și se îmbujorează pentru că stă în căruță lângă frumoa-sa fată.

După ceva timp, cu chipul tras, servitoarea avea să îi raporteze lui Ruth că, imediat după ce au ajuns acolo, Sprota s-a închis în camera din spate – să se roage, așa a strigat din spatele ușii –, iar când servitoarea pregătea supa ca să-i primească pe primii leproși, a găsit fereastra din camera fetei deschisă și calul dispărut din șură.

Gât-de-Lebădă vine plângând furioasă la Marie. Nu ar fi în stare să țipe nici dacă ar vrea, dar șușotitul ei e și mai rău. Tu ai făcut asta, o acuză prietena ei. Tu și mândria ta diavolească. Nu puteai să ai încă o femeie profet aici. A trebuit să te descotorosești de competiție.

Ce absurd, spune Marie calmă, nu eu i-am deschis fereastra Sprotei și nu eu am urcat-o pe cal.

Stareța scrie familiei Sprotei cu părere de rău despre măicuța lor apostată. Singura parte bună este că fata nu a fost infectată cu lepră; însă, din păcate, a fost infectată cu idei false despre propria sfințenie, care s-au dovedit a fi idei semănate

în mintea fetei de mâna diavolului.

Tăcerea pe care o primește ca răspuns este dovada că aceștia o adăpostesc pe fugară, pe lângă faptul că pierd zestrea generoasă, pe care Marie o donează întreținerii leprozeriei.

În cele din urmă, Gât-de-Lebădă, simplă, bătrână și tăcută acum că furia a părăsit-o, se oferă să îngrijească leproșii în locul Sprotei. Îi mărturisește stareței că a avut o soră care a murit din cauza acestei boli. Este îngrozitor să te chinui în timp ce corpul îți putrezește. Și e și mai rău pentru majoritatea leproșilor, care sunt alungați în natură, lăsați să moară de foame și urâți de toți ceilalți, decât s-a dovedit a fi pentru sora ei, care a fost prețuită și iubită până în ceasul morții. Se va îngriji ca leproșii să fie curați, hrăniți, iubiți și protejați, spune ea.

Marie îi răspunde că are cu adevărat un suflet mare și îi atinge mâinile.

Gât-de-Lebădă zâmbește. Din păcate, spune ea, nu e o sfântă. Doar o bătrână cu milă în inima ei. O formă destul de comună de bunătate.

Stareța îi zice cu blândețe, în așa fel încât să nu dea un răspuns prea usturător, că asemenea bunătate poate părea comună doar celor care văd exemple de sfințenie acolo unde nu sunt.

Cu ocazia Calendelor din aprilie, Marie se trezește într-o liniște aparte – asemănătoare acalmiei care se instalează imediat după ce clopotele se opresc din bătut – și știe că Eleanor a murit în noaptea aceea.

Totul se învârte și Marie cade. De unde? Din strânsoarea unei mâini care o ținuse în tot acest timp. Lumina lunii pătrunde prin fereastră asemenea unui pumnal. De jur împrejur, surorile ei se trezesc, se roagă, coc pâine și ea aude că nu e singură pe lume. Dar este îngrozitor de singură.

Timp de câteva zile, lumea nu mai are niciun sens. Marie stă întinsă în pat și se gândește, absurd, că trupul ei e ca o saltea de pene din care puful este scos cu pumnii.

Nu a reușit nici până acum să descopere cine fusese spioana lui Eleanor. Această scăpare o înfurie.

O săptămână mai târziu, Marie stă la pupitru. Scrisoarea care confirmă moartea reginei stă deschisă în fața ei. Tilde se uită peste catastife, dar Goda o fixează cu privirea din partea cealaltă a camerei. Își ridică capul și adulmecă. Goda are ceva din simțurile câinilor de vânătoare, poate să simtă emoția ascunsă privirii.

Toți oamenii sunt precum iarba, spune din senin ajutoarea priorei, iar gloria lor este gloria câmpului; iarba se ofilește, florile se scutură, doar Cuvântul dăinuie

etern. Vocea îi tremură. Ridică privirea spre tavanul camerei de lucru, pe care Marie îl urăște în această clipă din cauză că e atât de perfect, atât de înalt, de neted și alb.

Îți mulțumesc, Goda, spune Tilde surprinsă, însă Marie nu se sinchisește să-i răspundă.

Poate, se va gândi Marie mai târziu cu uimire, acum că regina a murit, durerea o va face să-și piardă întrucâtva mințile.

I se spune că a ridicat o masă și a aruncat-o, împrăștiind peste tot manuscrise, lumânări, cerneală, dar ea nu-și amintește să fi făcut aceste lucruri. În timp ce traversa claustrul, piciorul i s-a ridicat fără voința ei și a lovit o pisică, aruncând-o peste zid. Nu simte nicio remușcare. Dintotdeauna a urât pisicile. La un moment dat, se oprește din lectură și privește peste capetele măicuțelor, fără să clipească, cât ai număra încet până la o sută. Acestea așteaptă, pentru că așa arată starețа atunci când are viziuni. Dar în loc să aibă chipul străluminat de intensitatea revelației și să înceapă a proclama, Marie închide ochii și cade din picioare asemenea unui copac.

Când, subit, la câteva săptămâni după moartea lui Eleanor, Wulfhild devine văduvă – și este o poveste într-adevăr tragică, un cuib de pasăre în streașină, o scară șubredă, o cădere pe drum, zdrobirea trupului de o căruță încărcată cu bălegar care trecea cu viteză –, Marie se duce la ea și o ia în brațe pe femeia care plânge. Îi sărută creștetul capului, simțind cum tristețea întețește durerea acestui copil al inimii ei. Fetele lui Wulfhild se adună în jurul lor. Se roagă împreună cu ele, pentru ele, până ce acestea adorm rezemate de ea. Wulfhild îi vorbește întreaga noapte despre pierderea ei, îi povestește despre cel mai drag companion al său, cel mai blând suflet care a pășit vreodată pe acest pământ. Marie o ascultă, deși pe de-o parte o alină faptul că Wulfhild știe acum și ea ce simte Marie, că nu mai trebuie să-și poarte de una singură propria suferință.

Începe să călărească în fiecare zi între Sextă și Nonă, indiferent de vreme. Prin ploaia necontenită de aprilie și prin ceața din mai, de-a lungul câmpurilor și de jur împrejur și iar de jur împrejur, regretând că nu poate pătrunde și în pădure. Visează să meargă la vânători lungi de zile întregi, să urmărească o dâră de sânge până ce găsește ascunzișul în care bestia rănită se ascunde din cauza oboselii, să simtă frenezia uciderii, sângele fierbinte pe mâini. Sărmanul cal înaintează greoi.

Încearcă să își atingă durerea prin cuvinte, dar e ca și cum ar încerca să apuce un nor.

În schimb, în timp ce călărește, se gândește la Dumnezeu. Înțelege atunci că Dumnezeu trebuie să fie ca soarele de pe cer, care se înalță pentru o nouă zi și doarme în timpul nopții, reînnoindu-se continuu. Este cald pentru că își revarsă

căldura și lumina și totuși, în același timp, este rece prin depărtarea sa. Dăinuie așa cum și oamenii care umplu pământul cu viață trăiesc și mor. Nu îi pasă, nu se abate de la calea lui, nu ascultă zgomotele de dedesubt de pe pământ, nu se poate opri să observe viața oamenilor câtuși de puțin. Se descotorosește de toate poveștile absurde pe care tot încercăm să i le atribuim și trăiește doar ca el însuși, strălucitor, distant și lipsit de sens.

Este de datoria sfinților și a îngerilor să intervină pentru oamenii împotmoliți în pământul de dedesubt, neînsemnate creaturi scârnave, care trebuie să pară, în ochii lor măreți, niște insecte care se zvârcolesc și țipă cuvinte prea surde ca să poată fi auzite.

Iunie trece, la fel și iulie. Într-una dintre plimbările ei călare, observă că pârâul care alimentează berăria și cară excrementele din privată s-a uscat în căldura de august. Merge călare în amonte, de-a lungul cursului apei, până la locul unde acesta dispare în pădure. Chiar și deasupra albiei uscate, mai multe tufișuri de fructe de pădure se încâlcesc și zgârie pielea de pe picioarele calului până ce biata creatură sângerează mărgeluțe rubinii.

Într-un târziu, dincolo de acest desiș, găsește pădurea din apropiere și, mai apoi, află cel mai apropiat drum din labirint.

În acest loc, pârâul este atât de bine ascuns în tunelurile de pe sub drum, încât nici nu pare că mai continuă să curgă pe aici. Peste drum, se afundă din nou în tufăriș, în albia pârâului, iese pe partea cealaltă și apoi pătrunde în pădurea atât de deasă, încât trebuie să stea întinsă, cu picioarele strânse la spate. Calul ei masiv trebuie să-și sugă burta, să se răsucească și să geamă ca să-și poată strecura corpul printre copaci. Și apoi iarăși în sus, până ce ies la drum. Calul, care în cursul vieții sale a înfruntat bătălii sângeroase cu o inimă curajoasă, se împotrivește acum să intre din nou printre ghimpi, dar Marie insistă și îl blestemă, până când animalul cedează în fața voinței mai puternice a stareței. Încă patru fâșii de pădure deasă, încă patru drumuri și ies din labirint.

Copacii de aici sunt mărunți, terenul noroios. Acesta trebuie să fie pământul coroanei, își spune în sinea ei, în timp ce picioarele calului alunecă prin noroi. Leagă iapa, își aruncă saboții și continuă să meargă, cu toate că se scufundă în mlaștină până la gambe.

În cele din urmă, ajunge într-un luminiș atât de întins și straniu, încât se freacă la ochi și mai privește o dată. Este un teren mlăștinos cu copaci piperniciți, de mlaștină, asemenea unor mâini care se întind să zgârie un cer jos, și cu tufe mari, verzi și cafenii, de trestii și ierburi sfrijite. Ochiul ei deslușește în sfârșit ciudatul vas albastru de piatră care cuprinde totul de jur împrejur.

Simte focul în vârfurile degetelor, însă acesta se retrage prin corpul lui Marie. Nu știe, are să scrie ea mai târziu, dacă ceea ce vede este un dar din partea Fecioarei sau, pur și simplu, o viziune creată de propria minte.

Vede că această umezeală va rămâne exact în locul în care stă ea acum. Acolo unde umezeala terenului mlăștinos se scurge în noroi, devenind în cele din urmă pârâu, vor fi ecluze de lemn cu roți de fier ridicând și coborând porți, astfel încât marele vas de piatră se va umple cu apă și va deveni un fel de lac. Și, după ce va fi închis suficient de mult timp, pârâul va putea apoi fi lăsat să curgă, indiferent de perioada anului. În timpul lunilor de vară, oile o să bea apă pe săturate și nu o să mai sufere de sete, stând în apă până la genunchi ca să se răcorească. Muzica revărsării de ape o să se alăture celorlalte sunete din timpul verii la abație. Pârâul o să curgă lin și fără încetare pe sub berărie, așa încât mânăstirea o să aibă bere proaspătă și mied chiar și vara, în timp ce acum se mulțumesc cu bere veche și cu vinul de anul trecut. Și va putea lua cu el și mirosul urât al excrementelor.

Această viziune este prielnică, deși ar putea să nu fie divină. O umple de ambiția ei fierbinte de altădată.

Va construi ceva de folos, un lac, din ceva care nu servește la nimic, această mlaștină, această mocirlă de noroi și miasme. Și dacă nu i se va permite să inunde pământul, în ea mocnește deja o mânie gata să se reverse cu putere asupra coroanei, coroana care îndrăznește să dăinuie, cu toate că cea care a purtat-o cel mai bine dintre toți s-a înălțat la Dumnezeu. Dacă ar putea, ar strivi coroana în mâini.

Asta spune că, într-adevăr, un asemenea proiect este cu putință, și rostește aceste vorbe cu vechiul ei entuziasm. Chipul ei slab a îmbătrânit doar în pânzele fine de riduri din jurul ochilor. Tremură de nerăbdare. Sare în sus.

Tilde protestează, nu au cum, nu au cum să inunde pământ care nu e al lor, ar însemna să fure, dar Marie își schițează planurile și nimeni nu o ascultă pe prioră.

Wulfhild se încruntă la ideea unui alt proiect de construcție. Spune că ar fi o povară. Și de ce ar avea nevoie să crească și mai mult? De ce trebuie această abație să înghită și mai mult pământ? Marie nu-și va găsi liniștea până ce nu va controla toată această insulă mlăștinoasă, spune ea. Acum începe să țipe. Deja, spune Wulfhild ridicându-se de nervi, măicuțele sunt atât de bogate, încât averea lor atrage mânie; iarna aceasta, hainele de lână oferite drept pomană au fost atât de bune, că nici casnicele înstărite nu și-au putut permite asemenea lucruri și s-au plâns că săracii n-ar trebui să primească ceea ce nu-și pot permite oamenii cinstiți.

Timpul a fost aspru cu Wulfhild. A adunat decenii de călătorii neîncetate în numele abației, decenii de conflicte, de confruntări cu furia, obida și abuzul oamenilor, decenii în care a cerut bani, în care soarele i-a bătut chipul; iar noua ei suferință i-a grăbit îmbătrânirea. Cearcăne negre și adânci îi atârnă sub ochi și are

niște pungi ciudate de carne în jurul gurii, sub urechi și mandibulă. De când a devenit văduvă, a început să le ia cu ea pe cele două fete mai mari ale ei – tânăra Wulfhild și Hawise –, fiindcă ele au devenit înlocuitoarele mamei lor, preluând treburile pe care Wulfhild nu le mai poate îndeplini. Toate trei au un vag iz de vânat, pielea lucioasă a îmbrăcămințiilor este impregnată cu mirosul trupurilor lor, al cailor, al vremii aspre, al turbei și umezelii din regiune, al câinilor uriași pe care îi țin pentru a le proteja. Atunci când Marie își ațintește privirea asupra fetelor, simte cum i se taie respirația: au chipul mamei lor de când aceasta nu era decât o copilă, acele gene negre și dese, acei obraji trandafirii.

Stareța spune, de parcă ar fi evident, că încearcă să facă abația invincibilă. Dacă vine seceta și puțurile seacă, abația va avea apă în continuare. Măicuțele nu vor fi afectate. Le reamintește de Regulă: autosuficiență.

Asta le spune să nu-și facă griji, nu este un proiect mare, chiar nu. Nu e nevoie decât de o fracțiune din munca depusă pentru labirint sau pentru stăreție.

Wulfhild se apleacă în față. Preț de o clipă, atmosfera din încăpere devine tensionată, executoarea judecătorească își adună voința pentru a i se împotrivi lui Marie. Celelalte femei își țin respirația, martore la ceea ce nu credeau a fi cu putință, și anume că până și stareța cea de temut își poate găsi perechea.

Însă în cameră intră și Goda, frângându-și mâinile. Tocmai ce a fost nevoită să înece trei serii de pisoi nou-născuți, păcat, dar așa le trebuie pisicilor ca să se învețe minte să nu mai fie așa păcătoase. Chicotește. Apoi se uită de jur împrejur și întreabă ce se întâmplă. Sentimentul de putere care se aduna în Wulfhild dispare.

Încuviințează din cap. Spune cu asprime că va face așa cum își dorește Marie.

Tilde adaugă pe un ton puțin mai răspicat că și furtul de la coroană tot furt se numește.

Marie se răstește la Tilde zicând că nu fură nimic, că pământul va rămâne acolo unde a fost dintotdeauna, că măicuțele nu fac decât să-i găsească un folos. Priora deschide gura, o închide, o deschide. Curajul o părăsește. O ține închisă.

Încep lucrările. Blocuri de piatră sunt cioplite din pereții carierei și transportate, copaci sunt tăiați și cioturile scoase din pământ, o platformă este construită peste terenul mlăștinos pentru lucrări. Primele blocuri de piatră așezate sunt înghițite de mâzgă. Zeci dintre cele mai voinice măicuțe se mișcă în lungul și în latul terenului aidoma furnicilor, căci totul se face cu repeziciune și în tăcere. Este puțin probabil ca vreunul dintre demnitarii coroanei să vadă ce se întâmplă acolo, căci acest lucru ar însemna că respectivul a intrat fără voie pe proprietatea privată pe care se află labirintul. La fel de greu de crezut ar fi ca cineva, aflat pe o potecă rar umblată, să privească în sus cu ochi pătrunzători de vultur, de-a curmezișul

vasului de piatră, fiindcă ar fi suficient să facă un singur pas în față sau în spate și atunci copacii i-ar bloca complet vederea către zid. Cu toate acestea, nu este imposibil ca cineva să-l întrezărească și să spună mai departe, îi șoptește Wulfhild lui Marie; și chiar dacă abația este mai iubită decât coroana în toate ținuturile din jur, întotdeauna se vor găsi și monarhiști în acest loc.

Se construiesc întâi marginile între care barajul va fi înălțat de o parte și de alta a deschiderii vasului. În abație, măicuțele fierar și tâmplar se ghemuiesc și fac desene pe pământ, apoi forja începe să răsune, ciocanele lovesc cât e ziua de lungă și ecourile umplu aerul rece. Din cer începe să se cearnă zăpadă care se topește pe trupurile măicuțelor lucrătoare și le udă până la piele. Marie le vizitează călare în fiecare zi, ca să le încurajeze și să le aducă mâncare caldă. Se roagă împreună cu ele și uneori rămâne acolo și își îndoaie corpul ca să potrivească piatră lângă piatră pentru scara din afară care oferă acces la partea de sus a ecluzei. Chiar dacă e bătrână, stareța este puternică și corpul ei tânjește după această formă de muncă fizică intensă. Iar când măicuțele se adună să muncească după rugăciunea de dimineață, Wulfhild le îmboldește să lucreze într-un ritm cât mai alert, spunând, cu chipul ei palid, cu mâinile vârâte în tunica ei călduroasă, că trebuie să termine treaba înainte să-și intre iarna în drepturi. Apa le ajunge până la jumătatea pulpei, acum până în talie, acum s-a ridicat deja pe zidul temporar care blochează gurile în care vor fi puse porțile; o mare parte din construcție a fost deja înghițită pe dedesubt, ierburile, cuiburile în care locuiesc păsările rare de mlaștină, vizuinile șerpilor, barajele castorilor. Ultimul exemplar de salamandră roșie care se mai găsea doar în acest loc umed este alungat din cuibul în care hiberna și piere, cu măruntaiele deschise de ciocul unei păsări. Copacii răsuciți, mici, dar străvechi, care au văzut romani și danezi, văd acum apele unindu-se deasupra celor mai înalte ramuri ale lor. Pe malul noului lac apare un luciu de gheață. Pentru a transporta porțile ecluzelor este nevoie de patru cai de tracțiune care să tragă umăr la umăr, dar măicuțele au avut noroc, căci pământul a înghețat, iar acest lucru le înlesnește foarte mult munca. O aprigă furtună de zăpadă le oprește însă progresul. Măicuțele se întorc în abația întunecată, îngrămădită, și, la început, li se pare un fel de alinare, aidoma cailor obosiți aduși înapoi în confortul grajdului. Curând, acest confort se transformă într-un sentiment de captivitate și tânjesc după libertate. Privesc țurțurii atârnând de streșinile acoperișului și se gândesc la primăvară.

În cele din urmă, spre marea lor ușurare, vremea se îndreaptă. După o zi senină, geroasă, zăpada e transformată într-o gheață atât de solidă, încât se poate merge pe ea. Măicuțele termină scara, lucrând repede ca să nu înghețe, poarta ecluzei este bine fixată, iar porțile se ridică și coboară cu ușurință, în tăcere, mulțumită proiectării ingenioase a Astei. Măicuța leagă caii de zidul temporar care a reținut până acum apa, îi îndeamnă să tragă, iar aceștia rup zidul. Cu un

vuiet asurzitor, apa se revarsă învolburată din ecluză, până când Asta coboară poarta și stabilizează debitul. Chiar și în toiul iernii, apa se scurge cu desfătare la vale, la fel de sălbatică de parcă ar fi fost umflată de dezgheț și ploile de primăvară, repezindu-se pe sub drumuri și pe câmpuri.

La câteva leghe distanță, în țarcurile oilor de pe pământurile abației, măicuțele păstorițe vor auzi o bubuitură, vor ridica privirea și vor vedea apa într-un asalt înspumat în timp ce străbate albia uscată. O vor asemăna cu o herghelie de cai sălbatici gonind și vor scoate țipete de bucurie.

Wulfhild stă alături de Marie deasupra barajului și privește întinderea de un cenușiu mat a lacului.

Stareța cercetează cu privirea totul dimprejurul ei. Ea a făcut asta. Ea a construit asta, ea a blocat vasul și l-a umplut cu apă. Simte cum mâinile, picioarele, stomacul îi radiază.

Se simte regală. Se simte papală.

Însă lângă ea, Wulfhild respiră greu. În aceste luni de muncă a chinuit-o o tuse persistentă care acum s-a agravat, devenind huruitoare. Marie o privește pe executoarea sa judecătorească, îi ia brațul, îi observă paloarea de sub pielea arsă de soare și slăbiciunea din trupul robust. O întreabă, îngrijorată, dacă îi este bine, dar acum simte cum îi arde pielea.

Ea răspunde că e doar puțin bolnavă și încearcă să zâmbească. Are ceva la plămâni.

A lucrat din greu, zice Marie. Trebuie să meargă acasă și să se odihnească puțin. Și dă ordin să fie chemată Nest. Infirmatrix va merge la casa din oraș a lui Wulfhild, pentru a se asigura că aceasta va face tot ce i se spune, fiindcă Wulfhild nu este fericită decât atunci când merge călare să se îngrijească de treburile abației.

Apoi măicuțele se retrag, refăcând scurtătura dintre drumurile labirintului cât pot de bine, înainte să planteze puieți și tufișuri la primăvară. Se îndreaptă spre abație de-a lungul albiei pârâului. Măicuțele mai tinere, încântate de pârâul sălbatic și învolburat care a apărut în urma eforturilor lor, dansează și cântă, iar măicuțele mai bătrâne zâmbesc privindu-le și țin ritmul bătând din palme.

Cellatrix Mamille știa că aceasta este ultima zi a lucrărilor, așa că a complotat împreună cu bucătăresele și au tăiat un porc gras, pe care l-au fript. Au pregătit și plăcinte untoase cu praz și, deliciul suprem, o supă de lapte cu ierburi fine.

Vreme de două zile, Nest trimite mesaje reținute: Wulfhild este foarte bolnavă, dar boala nu a rămas decât la plămâni, nu s-a extins.

A treia zi, atunci când Marie merge să o vadă pe Wulfhild, Nest coboară repede în curte, cu chipul îmbătrânit de oboseală. Fără Beatrix să o relaxeze, și-a

încordat umerii și aceștia îi ajung la mandibulă. Of, Marie. Îi spune stareței că regretă, dar că nu o poate vedea pe Wulfhild pentru că, mai mult decât orice, are nevoie de odihnă.

Primele oi au început să fete, iar Goda și ajutoarele ei rămân în țarcul oilor pe timpul nopții, în mici adăposturi improvizate. Ah, nu, nu ne supără, îi spune Goda atunci când Marie le face o vizită, și măcar aici nu miroase a picioare și a vânturi ca în dormitor. Cu o sfoară, ajutoarea priorei leagă lâna jupuită, încă umedă și însângerată, de pe un miel născut mort pe unul orfan. Tremurând, mielul atinge botul noii sale mame, care scoate un țipăt de femeie îndurerată.

Aerul este umed și cade burniță, care se întețește până ce devine o ploaie puternică, cu lapoviță. Marie se întoarce prin noroi, cu gândul la mielul acoperit cu blana mielului mort, reflectând la ce ar putea să prevestească.

Se șterge în lavatoriu, iar după ce se gândește mai bine, cere să i se pregătească o baie. Cât de bine s-ar simți trupul bolnav al lui Wulfhild în apa fierbinte. Știe foarte bine că nu poate să transmită această stare de bine prin experiența propriului trup, dar crede că, poate, magia strămoașei sale Mélusine s-ar putea răspândi în felul acesta, pe calea aerului, căci și zânei îi plăcea să facă baie. Cine știe pe ce căi nevăzute călătorește asemenea magie?

Din cauza ploii, noaptea se lasă prea devreme și Completoriul vine repede după Vecernie. Marie este singură în patul ei. Ceva se împrăștie în aer, o pâclă întunecată deasupra ținutului, ceva obscur și vast dă târcoale dincolo de vederea stareței. Ploaia biciuie ferestrele.

Rămâne întinsă în pat până ce aude pași grăbiți afară și clopotul care dăngăne sălbatic. Se ridică, știind că s-a adeverit lucrul de care îi era groază. Îmbracă pelerina veche din piele de focă pe care o poartă atunci când pleacă în afara abației cu treburi și dă fuga afară, traversând livada înspre curte. Este agitație în întuneric, cineva țipă că pârâul se revarsă, șerbele urlă în engleza lor împiedicată. Una dintre ele se apropie și îi spune stareței cu chipul nedeslușit în glugă că mieii au murit în inundație. Marie se gândește la Goda și la măicuțele ei care dorm în țarc și simte cum o mână rece îi străpunge pieptul și îi oprește inima. Le trimite pe Asta și pe trei șerbe puternice călare la ecluză, apoi ia una dintre torțele care sunt aprinse în grabă și se avântă, prin ploaia piezișă și întunecată, peste câmpuri, către țarcul oilor. Aleargă și iar aleargă, și fuga ei pare nesfârșită, călcâiele ei afundându-se în pământ.

Într-un târziu, vede un pâlc întunecat pe o ridicătură, unde, atunci când se apropie, zărește oile salvate. Măicuțele aleargă pe câmpurile inundate și se afundă până la talie ca să salveze cât mai multe. Punctele palide care plutesc în întuneric sunt oile înecate. Marie înaintează cu greu prin apa înghețată, scufundându-se până la talie, până la coaste. O cuprinde frigul și veșmântul ud îi strânge picioarele. Găsește o oaie care stă deasupra unei surate moarte, vâslind panicată

cu picioarele din față și, cu toate că animalul este de două ori mai mare decât un copil obișnuit și se zbate frenetic, Marie îl ia în brațe și îl cară până la ridicătura de pământ. În lumina slabă totul este întunecat, până când o torță care se apropie din depărtare dezvăluie licărirea subită a lânii palide, oile adunate laolaltă pe înălțimea dealului. Acum, mai multe torțe lasă dâre luminoase și vede că apa a crescut prea mult, iar cele mai multe dintre măicuțe nu mai pot să iasă pe uscat și se țin una de alta în timp ce plâng, stând laolaltă. Marie nu mai e la fel de puternică pe cât era odinioară. Cu toate acestea, se întoarce în apa mare până la piept și scoate două oi, câte una sub fiecare braț. Iară și iară și iară, apa îi ajunge acum până la gât, ridică deasupra capului un miel care nu mai mișcă, dar care încă respiră.

Însă chipul Godei străpunge întunericul, fără acoperământ pe cap. Ploaia șiroiește peste țeasta ei tunsă, are ochii mijiți, țipă că este suficient, gata, au pierdut destule, nu mai pot să piardă și o stareță. Suficient. Marie aude cum îi tremură corpul, un geamăt înălțându-se din stomac prin gât și nu îl poate opri, așa cum nu-și poate opri nici dinții din clănțănit. Își așază capul pe umărul Godei și aceasta i-l leagănă pe brațe. *Oh now*, îi spune ea în engleza ei nativă, liniștește-te acum, potolește-ți inima, draga mea dragă, stareța mea, de parcă Marie ar fi fost o juncă tulburată, în timp ce ploaia rece i se prelinge pe gât.

Dimineața dezvăluie amploarea dezastrului: trei duzini de oi înecate, un vițel prea mic ca să poată înota pentru a se salva și o măicuță cu apă în plămâni. Ecluza a fost distrusă și au nevoie de trei zile ca să o repare, spune Asta pe un ton grav. Bietele oi ude sunt duse în livadă, unde vor fi în siguranță. Creaturi nătângi fără memorie; acum sunt vesele, adulmecând printre rădăcini după mere putrezite. Mielul îmbrăcat cu blană dublă a fost salvat în mod miraculos. Zburdă de parcă nu ar fi simțit deja gustul amar al pierderii.

Cele trei fete mai mari ale lui Wulfhild vin la abație nechemate. Tânăra Wulfhild, Hawise și Milburga. Stau în fața lui Marie, fiecare gravă și palidă, iar ea vrea să le strângă în brațe, cuprinsă de tristețe și vinovăție. Dacă Dumnezeu i-ar fi dăruit nepoți, atunci ar fi fost aceste fiice ale lui Wulfhild, pe care mândria stareței le lasă acum orfane.

Marie așteaptă să audă cuvinte mânioase din partea lor, acuzații pentru că a lăsat-o pe mama lor să muncească până ce a ajuns pe patul de moarte, însă fetele se apropie de stareță și o sărută. Nu înțelege de ce o iubesc încă, nu merită dragostea lor. Durerea violentă pe care a simțit-o stareța când și-a pierdut dragostea vieții ei a îmbolnăvit-o pe Wulfhild, imensa mândrie și aroganța lui Marie sunt de vină.

Ele spun că au cercetat ecluza distrusă și că a fost cu siguranță mâna

demnitarilor coroanei la mijloc. Și că lupta va continua și va deveni tot mai acerbă dacă ele nu vor pune mâna pe făptaș. Îi cer lui Marie să le lase pe ele să se ocupe de asta. Nu se cuvine pentru femeile sfinte, iar lor le va oferi consolare, întrucât barajul și ecluza sunt ultimele eforturi ale mamei lor. Respirația grea a lui Wulfhild face casa să răsune zi și noapte. Corpul ei e inflamat, ochii îi sunt sălbatici. Fetele s-ar bucura să aibă un motiv să iasă din casă, pentru că altfel riscă să-și piardă mințile, spun ele. Îi vor găsi pe cei care au distrus ecluza și se vor asigura că nimic asemănător nu se va mai întâmpla pe viitor.

Marie le avertizează că, dacă le lasă să se ocupe de această treabă, atunci le permite să păcătuiască în numele abației.

Tânăra Wulfhild zâmbește și caninii ei sunt ascuțiți, ca ai mamei ei. Iat-o, gândește stareța. Cea mai întunecată parte din Wulfhild trăiește în această copilă.

În cazul acesta, răspunde tânăra Wulfhild, nu-i așa că sunt norocoase că Marie este duhovnica lor?

Stareța este cuprinsă de febră în mijlocul Vecerniei de a doua zi, iar cămașa îi este deja udă leoarcă la *Magnificat*. Își simte creștetul capului clocotind. Mâncarea o dezgustă. Oprește o servitoare care trece în grabă pe lângă ea cu o găleată din care se varsă apă murdară. Îi cere copilei speriate să le zică servitoarelor din grajd să-i pregătească iapa, trebuie să ajungă în oraș.

Febra, crede ea, o cheamă la Wulfhild.

Aerul rece pe obraji îi face bine. Orașul este tăcut pe înserat, toți s-au întors acasă la familiile lor să mănânce și să se odihnească. Cineva trece în galop pe lângă ea, însă Marie nu îi poate desluși chipul în întuneric.

Ajunsă la casa lui Wulfhild, aruncă hățurile oricui poate să le prindă și dă fuga înăuntru spre camera de la etaj, care strălucește în lumina lumânării. În timp ce aleargă pe scări aude un zgomot aspru asemănător celui făcut de o pilă metalică pe o nicovală și știe că este respirația bietei sale Wulfhild.

În cameră, Nest tamponează cu o compresă umedă chipul umflat și vânăt al lui Wulfhild. Își ridică privirea, uimită. Înseamnă că stareța este magică, așa cum se zvonește, îi spune ea lui Marie, pesemne că a zburat până acolo pe aripile vântului. Nest o trimisese cu câteva minute în urmă pe Beatrix ca să o cheme.

De pe pernă, bolnava o privește pe Marie cu panică în ochi.

Fiicele lui Wulfhild sunt într-un con de umbră, și ele abia au ajuns, se simte un iz de carne de cal și transpirație. O pată neagră e pe ciorapii lui Hawise și stropi de noroi pe tivul tunicii lui Milburga. Stareța le aruncă o privire. Hawise încuviințează din cap, sumbră și palidă. S-a rezolvat.

Marie își lasă capul în jos. Atenția lor se întoarce asupra lui Wulfhild.

Stareța își scoate saboții și se urcă în pat în partea dinspre perete, cu picioarele

imense atârnând peste marginea patului. O ia în brațe pe Wulfhild, încercând să-i absoarbă durerea. Respirația acesteia pare să se mai liniștească; ochii săi bulbucați se închid. Fiicele se apropie. Mezina, Ydon, mică și drăgălașă, rumenă, dă la o parte de pe obraji părul mamei ei.

Marie o privește insistent pe Nest. Infirmatrix scutură din cap la început, apoi, când vede că starețа nu renunță și își încruntă chipul cu expresia unui ordin, Nest își pleacă în cele din urmă capul în fața voinței ei. Se întoarce și toarnă întreaga fiolă de opiu în cană. Ține o cârpă albă sub gura lui Wulfhild, ca să prindă orice picătură care i s-ar prelinge de pe buze, însă nu este niciuna. Marie îi mângâie gâtul bolnavei și, cu ochii închiși, femeia care se chinuie să respire înghite întregul conținut. Respirația aspră a lui Wulfhild se domolește pe măsură ce drogul începe să-și facă efectul.

Tânăra Wulfhild, cu chipul sobru, dar cu obrajii umezi, o roagă pe stareță să săvârșească maslul. Aceasta se conformează, cu o voce cât se poate de limpede. Apa sfințită pe care a adus-o cu ea lipită de piele este prea fierbinte acum de la febra propriei cărni.

Când sfârșește maslul, fiicele lui Wulfhild îngenunchează și își sprijină capetele de trupul mamei lor.

În cameră este atât de multă durere, încât Marie abia mai poate suporta. Rugăciunea ajută, dar ce ajută și mai mult sunt poveștile. Le spune fetelor că, atunci când mama lor a venit la abație, un simplu copil încredințat vieții monahale, o soră laică o ura. Această copilă avea de două ori vârsta mamei lor și era mult mai masivă. Vreme de două săptămâni o tot pișca pe Wulfie în timpul oficiului divin, aștepta până ce aceasta adormea și o împingea jos din pat, îi punea piedică așa încât să aterizeze într-o grămadă de bălegar, și tot așa. Wulfhild suporta totul cu atât de mult stoicism și nu s-a plâns nici măcar o dată, încât toată lumea o socotea un model de smerenie.

Acum, fetele încep să zâmbească. Își cunosc bine mama.

Însă, continuă Marie, de fapt, mama lor aștepta momentul potrivit. Era o noapte în care vântul vuia atât de tare, încât măicuțele abia își mai auzeau propriile voci. Toată lumea era încordată, pentru că nebuna soră Gytha se ridicase în timpul lecturilor de la gustare și spusese fără să șovăie că aceasta e noaptea cu lună plină în care oamenii-lup își iau forma de câine și amușină pe la ferestre, urmărindu-i pe creștini cum dorm în paturile lor. Din patul ei din dormitor, Wulfhild a urmărit-o pe fata răutăcioasă care se ridicase și aprinsese ciotul de lumânare să meargă la privată. Mama lor s-a furișat și ea afară desculță, deși era cumplit de frig. Atunci când cealaltă fată era în privată, Wulfhild a luat în tăcere potcoava pe care o ascunsese printre veșminte special pentru acest moment și a fixat-o în ușă astfel încât fata să rămână blocată în acel loc murdar și împuțit. Apoi a așteptat răbdătoare în întuneric, în timp ce cealaltă fată lovea ușa cu

picioarele și țipa. Dar vântul era atât de puternic, încât nimeni nu putea s-o audă. Când lumânarea fetei s-a stins, Wulfhild a luat o mătură cu care a început să lovească pereții, speriind-o pe fată până ce aceasta a leșinat. După aceea, Wulfhild s-a întors în pat și s-a culcat la loc. Biata copilă a fost eliberată din privată pe jumătate înghețată, atunci când institutoarea, trezindu-se cu puțin timp înainte de Utrenie, văzuse că nu era în patul ei. Dimineața, când institutoarea a aliniat toate fetele ca să descopere cine făcuse asemenea faptă păcătoasă, Wulfhild a făcut un pas în față și a spus că ea a fost aceea și că acum erau chit. Și, cu toate că institutoarea a bătut-o sălbatic pentru această necuviință, Wulfhild nu s-a căit niciodată.

Fetele râd. Hawise spune că o recunoaște pe mama lor.

Milburga povestește că odată a văzut-o pe mama lor cum s-a ridicat de la masa unde îi erau servite prăjituri cu nuci și mied bun de către un chiriaș al abației și cum a sărit brusc pe fereastră când și-a dat seama că el și familia lui nu încercau de fapt decât să câștige timp pentru ca servitorii să aibă vreme să ducă jumătate din oi pe o pajiște din apropiere, ca să-și ascundă adevărata avere.

Tânăra Wulfhild spune că și ea era acolo în ziua aceea și, așa cum era de așteptat, mama lor avusese dreptate.

Ydon întreabă ce s-a întâmplat cu fetița rea, s-au împrietenit în cele din urmă? Pentru că nimeni nu poate rămâne supărat pe mama ei prea mult timp. Au cunoscut-o fetele pe această măicuță?

Marie își lasă mâna pe capul fetiței și îi zâmbește. Nu îi spune că este o poveste tristă, că biata copilă a fost lovită de un cal la doar câteva luni după aceea și că a murit pentru că îi fusese strivit capul; și că Marie, care nu o uită pe niciuna dintre fiicele ei, care nu uită nimic, a uitat totuși numele acelei copile care o rănise pe Wulfhild atât de mult.

Lumânarea se stinge și Nest aprinde una nouă. Chipul infirmierei este ostenit. Ydon a adormit cu capul pe pieptul mamei ei, când, deodată, Wulfhild horcăie. Genele ei lungi sunt adunate în smocuri pe obraji. Marie își ține respirația, așteptând ca ea să inspire din nou. Poate, gândește ea înfiorată, și își apasă mâinile pe inima lui Wulfhild, trimițându-și toată forța în trupul încremenit, fiecare gând ca o rugăminte. Întoarce-te, gândește ea. Dacă vreodată Fecioara i-a arătat stareței un miracol, atunci trebuie să fie acesta, răsuflarea ei întorcându-i-se în plămâni, sângele năvălindu-i înapoi în obraji, ochii ei deschizându-se, mâinile acestea aspre și arse de soare atingând din nou chipul lui Marie. Însă tăcerea se prelungește. Panica stareței se stinge și în sfârșit își îndepărtează mâinile de pe inima femeii. Ei bine, gândește ea, nu mersese nici atunci când își dorise să o aducă înapoi pe mama sa. În ciuda forței din interiorul ei, mâinile sale nu știu să facă miracole aducând la viață trupuri neînsuflețite. Privește chipurile fiicelor lui Wulfhild, în timp ce acestea înțeleg, pe rând, că

mama lor nu mai e.

O vom revedea în viața următoare, spune Marie. Durerea este prea mare ca să nu creadă asta.

Nest se întoarce la abație. Fetele adorm îndurerate.

În timpul Utreniei, Marie stă aplecată deasupra trupului neînsuflețit al ultimei femei pe care a iubit-o cu propria inimă, și nu cu inima împrumutată a unei stareț. Toate au dispărut: mama ei, cele cinci mătuși, Cecily, regina, Wulfhild.

Încet, pe măsură ce noaptea se adâncește și febra dispare, în Marie are loc o transfigurare. De data aceasta, niciun veșmânt care să strălucească orbitor precum lumina, niciun nor care să-i vorbească aspru din înalturi; doar moartea acestei fiice a sufletului ei și întunericul nesfârșit.

A cunoscut rugăciunea de-a lungul vieții, dar înainte de această noapte, a fost o rugăciune asemănătoare cu aruncarea unei monede, însoțite de o dorință, în adâncul unei ape. A fost o speranță îndreptată vag în afară. Obișnuia să o închine nu sfintei și neînduplecatei trinități care îi era impusă, ci Fecioarei Mamă, care purta chipul propriei ei mame. Chiar și în rugăciune se răzvrătea.

Acum vede ceea ce ar fi trebuit să fie limpede. Și-a făcut viața sfântă, a trăit fără de păcat, a rostit toate cuvintele potrivite, însă în adâncul ei a râvnit la propria mândrie nesupusă.

Aroganța lui Marie a atras această ultimă boală asupra lui Wulfhild. Foamea sa nemărginită a devorat-o pe fiica sufletului ei. Nevoia de a mări această abație pe care o văzuse ca pe o prelungire a propriului corp. Acțiunile sale întotdeauna ca reacții la întrebarea ce ar fi putut face în lume dacă ar fi fost liberă.

Stând lângă femeia moartă, Marie renunță la foamea care a luminat-o de dinăuntru. Va păstra ceea ce i-a fost dat. Va învăța să fie mulțumită. Această penitență se va dovedi a fi pentru o persoană atât de ambițioasă un efort de voință, o luptă necontenită corp la corp cu diavolul, care poartă propriul ei chip.

Va renunța la lupta ei îndelungată împotriva frumuseții esențiale a abației, va lăsa egoul să-i fie înghițit de refuzuri.

Of, gândește ea, este deja atât de bătrână și de obosită.

Și, chiar în acea dimineață, învăluită în durerea ei, călare înapoi spre abație, pentru o clipită vede conturându-se deasupra copacilor un monumental vultur de piatră, de mărimea unui munte. Și, cu toate că ziua e blândă și luminoasă în pădurea prin care înaintează călare, deasupra vulturului cioplit atârnă un nor negru și amenințător de furtună, plin de fulgere. Iar sub greutatea ploii, penele cioplite ale păsării se topesc cu repeziciune, ciocul și ochii curgându-i în șuvoaie cenușii de pe chip, de parcă ar fi fost făcut din pulbere, și nu din piatră.

Calul înaintează, viziunea se destramă, se vede iar albastrul cerului. Marie clipește și respiră din nou. Viziunea ei este despre imperiu, despre destrămarea

iminentă a năzuințelor Angevinilor. Foarte curând, tot ceea ce construise Eleanor cu atât de multă grijă se va nărui.

Marie oftează și își freacă chipul obosit cu ambele mâini. Năruirea este condiția umanității, își spune ea; povestea potopului și a arcei care a salvat creaturile două câte două este doar primul refren al unui cântec care va fi cântat iar și iar, declinul treptat și repetat al pământului, prăbușirea civilizațiilor una după alta, până la moartea într-un târziu a copiilor Evei odată cu apocalipsa, cele șapte peceți, cele șapte trâmbițe, cei șapte îngeri, cele șapte potire. La sfârșit, pământul se va fisura și cei răi vor fi aruncați de vii în lacul de foc. Marie crede că acest final în flăcări va fi de fapt piatra, solul și apele pământului în sine, care, în urma nesăbuinței și lăcomiei oamenilor, a devenit prea fierbinte ca să-i mai ducă în cârcă. Așa are să fie, iar Marie nu poate face nimic ca să oprească asta, chiar dacă ar mai avea voință.

7.

Viața încetinește. Timpul este format din roți care se găsesc în interiorul altor roți.

Noi aspirante sosesc fragede și tinere. Urmează muncă și rugăciune. Alte măicuțe evadează din trupurile lor prin moarte.

Temporale, sărbătorile mobile, ciclul Crăciunului, ciclul Paștelui. *Sanctorale*, sărbătorile fixe. Anotimpurile și culorile lor: de la gri porumbel la verde, la floral prismatic, la auriu. Calendele, nonele și idele din fiecare lună. Zilele săptămânii, sabatul. Noapte și zi.

Utrenia, Laudele, Rugăciunea de dimineață, Terța, Sexta, Nona, Vecernia, Completoriul.

În cor, în timp ce măicuțele se pregătesc să cânte un psalm anume, Gât-de-Lebădă, care a venit de la leprozerie pentru a se sfătui cu Marie, simte cum o țintuiesc ochii copiilor dedicați vieții monahale și cum abia se stăpânesc să nu râdă. În momentul în care copiii cântă despre broaștele care coboară și distrug, aceasta își lasă bărbia în piept, își umflă obrajii, face ochii mari și scoate rapid limba. Un puternic acces de tuse îi cuprinde pe copii, pe novice, chiar și pe măicuțele tinere. E gluma lui Gât-de-Lebădă legată de acest psalm, veche de câteva decenii; un lucru mărunt pe care cei mici îl așteaptă în ciclul calendarului liturgic, un lucru pentru care o iubesc cu înverșunare.

Cât de reconfortant este să știi că toate ciclurile vechi vor reveni.

Bătrânețea își pune subit amprenta asupra Godei, ca o lovitură de trăsnet. Vine la Nest să-i ceară o alifie pentru articulațiile ei umflate și roșii. În timp ce i se aplică alifia, ajutoarea priorei oftează și închide ochii. Nest îi privește gura strânsă, mică și încrețită, minunându-se cât timp a trecut de la sosirea ei la abație, pe când era o tânără văduvă îndurerată și se simțise intimidată de Goda, de gâlceava ei, de autoritatea poziției ei, de cât de bine vorbea maica engleză și franceză, de sângele ei nobil. Însă de-a lungul acestor ani, Nest a ajuns să înțeleagă că, dacă te îngrijești suficient de orice corp adult, vei descoperi copilul speriat care se ascunde înăuntru. Cu cât este mai vehementă împotrivirea în fața puterii, cu atât mai mic e copilul. Goda, un copil în fașă. Alifia ar trebui să-și facă deja efectul, dar Nest îi reține mâinile Godei. Le masează ușor până ce răsună ultimele clopotele pentru Terță.

Acum, o nouă întunecime se răsfrânge asupra insulei, provocată de nepricepere, nebunie și lăcomie. Se stârnește o luptă între coroană și Roma.

În anul 1208, un interdict papal se abate asupra întregii regiuni. Penitența trebuie impusă atât celor sănătoși, cât și celor bolnavi; căci, în mijlocul vieții, ne aflăm deja în ghearele morții. Niciun cult divin nu mai poate fi oficiat, niciun trup nu mai poate fi îngropat în pământ sfințit. Doar nou-născuții pot fi botezați și maslul mai poate fi oferit celor aflați pe patul de moarte. Peste tot va fi durere și oroare, iar în orașe oamenii vor suferi, nu se vor putea spovedi, nu se vor putea împărtăși, cei răposați vor fi lăsați să putrezească, iar aerul se va umple cu miasma descompunerii lor.

Atunci când Marie citește îngrozitoarea veste – cu câteva zile înainte ca mesagerul să ajungă la curtea regală, căci legăturile ei sunt mai rapide și mai eficiente – lasă pergamentul din mână și vederea i se întunecă de mânie.

Oamenii aceștia care se cred superiorii săi, cât de nesăbuiți și inutil de cruzi aleg întotdeauna să se arate! Lovesc în cei nevinovați ca să lovească în coroană. Astfel ajunge puterea să roadă mintea și sufletul, gândește ea.

Jos, în stăreție, o servitoare cântă fals un cântec de jale, iar Marie ascultă o vreme sunetul periei pe piatră, cântecul, vacile mugind pe pajiște.

Vechea ură se zbate din nou înăuntrul ei, crește.

Ei bine. Nu va spune niciuneia dintre fiicele ei despre interdict. Nu vor ști despre el, nu le va afecta cu nimic viețile, nu le va tulbura pacea. Vor trăi în continuare așa cum au făcut-o și până acum, fericite, știind că sunt cele mai iubite de Dumnezeu.

Insula abației o va recunoaște doar pe Marie drept cea mai înaltă autoritate.

Până și pe ea o entuziasmează puțin acest gând.

Câteva zile mai târziu primește o scrisoare din partea diecezanului, vizibil tulburat: Oh, nobilă virago, tu, care în înțelepciunea ta, ești ridicată în slăvi deasupra tuturor celorlalte exemplare ale sexului tău, începe el, apoi continuă cu rugămintea de a le cere măicuțelor ei să se roage neîncetat pentru ca anatema să fie anulată.

O simte pe Tilde în spatele ei, citind, și, cu toate că primul impuls este să arunce pergamentul în foc, îi îngăduie și priorei să-l vadă.

Suntem sub interdict papal? o întreabă priora pe Marie cu asprime.

Teritoriul Angliei în întregul său, da. Însă abațiilor încă li se permite să oficieze cultul divin, răspunde stareța, de parcă acest lucru ar explica totul.

Priora se așază și se apleacă ușor în față până ce își sprijină capul de pupitru. Marie așteaptă. Dedesubt, peria răzuiește pietrele abației, vocea cântă. Dar Tilde nu se mișcă.

Sunt păstorița tuturor sufletelor din abație, spune Marie în cele din urmă. Sunt mama tuturor, iar rolul meu este să protejez și să ghidez toate surorile, servitoarele și șerbele noastre. Suntem întregi prin noi însene.

Marie, ești foarte departe de a fi capul bisericii, mormăie Tilde, cu vocea înăbușită din cauza pupitrului.

Din punct de vedere al ierarhiei, poate că da. Însă dintre toți oamenii, surorile sfinte, umile și blajine sunt cele care șed cel mai aproape de mâna lui Dumnezeu. Iar abația noastră e recunoscută ca fiind cea mai pioasă din tot ținutul. Și dacă pe pământ este vreun mijlocitor, acela sunt chiar eu, spune Marie. *Ergo*, nu recunosc nicio anatemă.

Unde e viziunea care ți-a spus asta? o întreabă Tilde, ridicându-și capul. Pe chipul ei delicat și timid se citește atât de multă furie, încât stareței îi stă inima pentru o clipă. Nu? Nicio viziune de data asta? o întreabă priora. Poate că ceea ce spui nici nu e adevărat.

E adevărat, răspunde Marie. Nu a fost niciodată mai sigură.

Tilde oftează și își sprijină din nou capul de pupitru. Spune că dacă așa stă situația, nu au ce face, dar că măicuțele au toate familii răspândite peste tot prin lume și care s-ar putea să aibă de suferit sub această interdicție. Acestea ar trebui cel puțin să știe prin ce trec familiile lor.

Și, cu o tresărire victorioasă, stareța înțelege că a câștigat. Că priora nu i se va împotrivi, că, deși măicuțele ei vor afla despre interdictul asupra Angliei, nu vor fi atinse de întunecatul nor papal care s-a abătut asupra insulei mai mari, ci vor rămâne sub protecția ei strălucitoare și călduroasă, singure, împreună.

Însă moartea, ca întotdeauna, îi ia și bucuria acestei victorii.

Asta își bagă mâinile în mecanismul unei pompe din grajdul vitelor, însă un șobolan care se instalase acolo o mușcă de degetul mare. Cât de neașteptat, se gândește Asta privind insistent mușcătura și înfuriindu-se tot mai mult, așa cum obișnuiește să facă atunci când evenimentele din zi nu se desfășoară potrivit calculelor ei. Ignoră mușcătura și continuă să-și vadă de treburi. După o săptămână, sărmana Asta, acum doar piele și os, salivează, spumegă și boscorodește isteric despre diavolul care stă călare peste ea. E atât de însetată, încât limba îi atârnă uriașă și neagră afară din gură în orele de dinainte să se prăpădească. Marie plânge, pregătind corpul costeliv.

Apoi, o servitoare plictisită să vadă numai femei în jurul ei pleacă în timpul nopții cu o roată de brânză bună și cea mai frumoasă pânză de altar, presărată cu perle. Luni mai târziu este descoperită într-un lob îngust al labirintului: o rămășeală de veșminte pătate și oase ciugulite. A murit cel mai probabil de teamă și singurătate. Brânza a dispărut în gâtlejurile animalelor sălbatice și a ajuns în

pământ, dar maicile găsesc pânza de altar și observă că a rămas ca nouă. Un miracol! exclamă celelalte servitoare, cu toate că Marie a auzit și șoapte cum că nu era un miracol, ci un blestem pe care starețа însăși îl pusese asupra fetei atunci când aceasta furase pânza sfântă.

Și, într-o zi în care furtuna amenință să se dezlănțuie întreaga dimineață, sora Gytha devine sălbatică. În loc să o picteze pe Sfânta Lucia ținându-și ochii în mână, pictează pe un manuscris un copac în care merele nu sunt nici mere, nici fluturi, ci organe sexuale femeiești deschise. Atunci când presiunea acumulată de-a lungul întregii după-amiezi se dezlănțuie într-o furtună sălbatică de vară cu vânt șuierător, tunete și cer negru urlător, măicuța nebună intră dansând în țarcul oilor și moare lovită de fulger, o gaură neagră, mică și perfectă străbătându-i trupul din țeastă în călcâiul stâng.

Marie spală singură acest ultim trup ațos. Cât de plictisitoare are să fie abația fără măicuța nebună, cât de lipsită de culoare și frumusețe. Nu îi coase gura Gythei. Va lăsa acei dinți albaștri să zâmbească în fața morții.

Însă pe urmă, datorită frumuseții funeraliilor, a vocilor măicuțelor ei, simte cum își revine.

Și când te gândești, toată acea ură pe care starețа o simțea în adâncul sufletului în tinerețe s-a transformat cumva, prin presiunea timpului, în iubire.

Fiindcă această comunitate este prețioasă, există aici un loc chiar și pentru cele mai nebune, pentru cele respinse, pentru cele dificile, în acest sălaș există îndeajuns de multă iubire chiar și pentru cele mai greu de iubit femei. Cât de scurtă și singuratică ar fi fost viața Gythei, ca femeie izolată pierdută în cruda societate laică. Cât de puțină frumusețe ar fi reușit să mai aducă în această viață imperfectă și dificilă dacă ar fi fost forțată să trăiască departe de surorile ei care o iubeau.

Este bună, gândește Marie, este foarte bună această viață liniștită de trudă în mijlocul altor femei. O uimește faptul că odată i s-a împotrivit cu atâta înverșunare.

Este 1212. Marie are șaptezeci și unu de ani.

De câțiva ani, interdictul papal atârnă greu asupra Angliei. Îi tulbură pe credincioșii din afara abației.

Spionii ei de la curtea din Londra o înștiințează că peste tot în Europa părinții cumpără încălțăminte rezistentă și haine pentru copiii lor, le pregătesc un săculeț cu cârnați, pâine tare și brânză, și își trimit inocenții în Țara Sfântă, într-o cruciadă a copiilor. Marie își imaginează un potop de copii nevinovați revărsându-se în statele cruciate, cum se rătăcesc pe drum și mor înfometați, cum sunt răpiți și folosiți drept sclavi, cum se înecă în mare, cum suferă. Iar acasă,

părinții sărbătoresc bucuroși sacrificiul, convinși că, trimițându-și copilul în cruciadă, și-au asigurat un loc în ceruri.

Odată, văzuse cruciada ca pe pumnul uman al lui Dumnezeu. Acum știe că e ceva rușinos, născut din aroganță și lăcomie.

Marie tremură, înfuriată. Lasă scrisoarea și se pregătește să discute aceste idei și cu Tilde, care a început să sufere de strabism, acum, la vârsta mijlocie. Însă o voce strigă de afară, priora sare în picioare și aleargă la ușă. Goda și Marie schimbă priviri între ele. Stareța își recitește scrisoarea în tăcere, când, deodată, ușa se deschide și priora aduce de mână înăuntru o bătrână.

Tilde spune, zâmbind atât de larg, încât stareța se întreabă ce se petrece cu ea, că aici de față, Maică, se află cea mai nouă pensionară a abației.

Marie o studiază pe bătrână. Este clar că ar trebui să o cunoască. Poate o soră laică ce nu s-a călugărit, alegând să se căsătorească și care acum, la bătrânețe, a revenit. Poate o copilă educată la abație, care s-a întors după un mariaj bun. Hainele femeii sunt simple și închise la culoare, dar materialul este somptuos, iar tivul și corsajul rochiei sunt brodate fin.

Apoi femeia zâmbește și rostește numele lui Marie, iar în ridurile de pe obraji îi apar niște gropițe. Stareța se ridică încet.

Nu e ca și cum vârsta se descojește de pe chipul acestei femei uitate de vreme, cu lobi mari și pleoape pleoștite. Dar în același loc în care stă bătrâna mai e o femeie: Cecily a lui Marie, cea cu părul auriu, prima ei prietenă, cea pricepută, directă și iubitoare. Sub același chip, fata din amintirile de demult și bătrâna în carne și oase din fața lui Marie își întind în același timp mâinile către stareță.

Pentru prima dată după multă vreme, stareța rămâne fără cuvinte.

Cecily spune că s-a întors la Marie. În sfârșit. Așa cum i-a promis. Trei căsnicii, fiecare mai îmbelșugată decât precedenta, însă nu mai vrea asta. Nu are niciun copil, în schimb are mulți bani de oferit abației pentru găzduirea ei. S-a întors să aibă grijă de Marie.

Tot acest timp. Și totuși, Cecily nu i-a scris niciodată, spune stareța într-un târziu. Crezuse că prietena ei a murit.

Cecily răspunde că nu este decât vina lui Marie, pentru că nesăbuita a învățat-o doar să citească, nu să și scrie. Începe să verse lacrimi de fericire.

A reușit să-i facă această surpriză cu ajutorul priorei Tilde, explică ea. Tilde îi spune că a pregătit deja camerele lui Cecily. Dar bătrâna slujnică nu va locui niciodată în ele. În schimb, îi cere propriei servitoare să-i mute lucrurile în apartamentul lui Marie. Stareța nu se opune. Tot ce reușește să facă este să-i strângă mâinile lui Cecily și să se minuneze.

Priora le avertizează aspru pe celelalte măicuțe să se abțină de la bârfe, că noua pensionară și Marie au fost crescute ca două surori. Spune aceste lucruri și pentru liniștea ei.

Și, pe durata acestor ultime luni bune, Marie o are din nou pe Cecily lângă ea să-i încălzească oasele în pat.

8.

Aceasta a fost cea mai grabnică viziune pe care am avut-o, scrie Marie în cartea ei. Dintre toate viziunile care mi-au fost oferite de Fecioară, aceasta a fost a nouăsprezecea și a fost și cea mai dulce dintre toate, pentru că am înțeles atunci pe dată că e și ultima.

Fiindcă am trăit mai bine de șaptezeci de ani, am îmbătrânit și sunt ca un copac străvechi din livadă, al cărui trunchi noduros înmugurește și înflorește primăvara, însă toată dulceața sevei sale se concentrează în puținele roade pe care le mai dă toamna.

Eram adunate în capelă, la rugăciune, atunci când am avut viziunea. Măicuțele mele citeau Psalmul Opt... luna și stelele pe care tu le-ai întemeiat... Când, între rostirea a două cuvinte, focul ciudat mi-a atins pielea și dinaintea ochilor mi s-a înfățișat viziunea începutului lumii.

Întrucât această viziune era despre strălucitoarea imensitate a lui Dumnezeu punând totul la cale deasupra întinderii întunecate de ape, ca o cloșcă uriașă.

Așa au căzut ouăle strălucitoare ale creației. Iar ouăle s-au spart și din găoace s-a împrăștiat conținutul fiecăruia. În primul a fost lumina, care s-a împărțit în zi și noapte, iar din al doilea au ieșit cerurile. Din al treilea au ieșit pământul, apele și roadele pământului. Din al patrulea s-au ivit soarele, luna și stelele, iar din al cincilea s-au răspândit toate creaturile cerului și ale apelor. Din al șaselea au ieșit toate creaturile pământului și primii noștri părinți.

Însă trupurile micuțe ale primilor oameni stăteau nemișcate pe pământ asemenea unor păpuși făcute din țărână, până când aripile lui Dumnezeu au iscat o adiere care a suflat deasupra noului pământ, asupra noilor mări și păduri. Această adiere miraculoasă a insuflat viață în cele două trupuri, iar ele s-au mișcat, s-au așezat și s-au uitat de jur împrejurul lor.

Căci acesta era Duhul Sfânt, precum o moașă care sărută nașterea pe gura copilului și îi eliberează respirația.

Dumnezeu a adus bunătatea în lume prin ouăle ei.

Duhul Sfânt al lui Dumnezeu ne umple cu suflul ei și ne dă viață.

Și din viziune m-am întors în trupul meu, chiar în timp ce gura mea forma următorul cuvânt al psalmului.

Lângă mine, lumânările din ceară de albine s-au aprins și s-au stins deodată cu suflul Duhului Sfânt, o confirmare că ceea ce văzusem fusese adevărat.

Cufundată în întuneric, le-am vorbit fiicelor mele despre frumusețea acestei lumi, pe care văzusem că aveam să o părăsesc curând.

Am știut totodată că aceasta avea să fie ultima mea viziune. Simt cum s-au dus toate. Pentru că eu sunt o revărsare de ape. Și toate oasele îmi sunt dislocate. Și inima mi-e de ceară, topită înlăuntrul meu.

Marie are șaptezeci și doi de ani. Lupta din interiorul ei s-a încheiat după moartea lui Eleanor și apoi a lui Wulfhild. Ceea ce i-a mai rămas este o teamă față de cei din afara abației, față de răutatea lor, de ignoranța lor față de Dumnezeu.

Este obosită. Între sâni, simte un ou întărindu-se ușor. Și mamei ei îi fusese dăruit acest ou. Și mamei mamei sale. Își amintește cât de cenușie devenise pielea mamei ei pe patul de moarte, trupul masiv uscându-se până la os.

Priora Tilde e într-o goană și se ocupă de toate. Va fi o stareță bună. Neinspirată poate, dar Marie este sigură că va păstra tot ceea ce a reușit ea să adune prin luptă de-a lungul timpului pe această insulă umedă și noroioasă, în această abație ciudată pe care a construit-o în jurul ei ca pe o carapace, o catedrală, un cămin.

Marie și Cecily stau împreună în anticamera stareței, cu fereastra deschisă în vântul răcoros de aprilie. O șuviță fină de păr alb desprinsă din acoperământul lui Cecily se ridică și cade. Mâinile ei scot încet, de nicăieri, un Copac al Vieții țesut cu fir de aur. Ea povestește ceva, dar Marie nu ascultă. Speră să-i meargă bine ghimbirului plantat într-un ghiveci, într-un colț cald și umbros de pe lângă mesteceni. E atentă la insecta verde de pe pervaz de mărimea unei falange, care își curăță fața mică, la vocile novicelor care învață mâna guidonică în livada de la poalele dealului și felul cum se împletesc fantastic cu istorisirea aspră și caldă a lui Cecily. Însă acum, aceasta din urmă urmează să izbucnească în minunatul catharsis al plânsului, iar stareța se trezește din visare și ascultă povestea prietenei ei în sens invers. Este o poveste veche, pe care mama lui Cecily, bucătăreasa, adora s-o spună când curăța mere cu cuțitașul ei. Este despre o doamnă atât de frumoasă, cu ochi atât de luminoși, încât toți cei care o vedeau se îndrăgosteau de ea. Din această cauză, doamna cu pricina nu avea niciodată liniște, era vânată atunci când se afla la vânătoare, era urmărită atunci când se plimba, pândită atunci când călărea, i se cântau romanțe noaptea și nu mai reușea să se odihnească. Slujnicele ei erau nevoite să doarmă cu pumnale la îndemână, ca să-i țină pe cei cu gânduri necurate departe de dormitorul stăpânei lor. În cele din urmă, ieșindu-și din minți, a apărut la fereastra sub care lăutele și flautele cântau nevăzute în grădină și, la lumina unei torțe, și-a scos ochii din orbite, urlând că,

dacă tot îi doreau ochii atât de mult, puteau să-i ia. Și și-a aruncat ochii însângerați peste admiratori.

Însă Marie sâsâie înainte ca Cecily să-și încheie istorisirea și să izbucnească într-un plâns nesătul. Îi mărturisește că această poveste i s-a părut întotdeauna incredibil de prostească, căci dacă doamna este frumoasă, ea este pedepsită pentru acest lucru, când de fapt, în viață, e de departe mai adevărat că, dacă o doamnă nu este frumoasă, ea e cea pedepsită.

Iar Cecily, iritată, îi răspunde înțepat că Marie trebuie să știe mai bine, fiindcă nu a fost niciodată considerată frumoasă, dar în loc să fie pedepsită pentru urâțenia ei, a devenit măreață. Iat-o acum, cea mai sfântă dintre femeile sfinte de pe această insulă. E venerată și preaiubită, baroneasă a coroanei, proprietară a mai multor pământuri decât cei mai mulți nobili de aici și, cu siguranță, cea mai bogată stareță la nord de Fontevraud. Să fi fost frumoasă sau la fel de urâtă, dar cu o feminitate delicată și potolită, ar fi fost căsătorită, posibil să fi murit cu mult timp în urmă în chinurile facerii. Tot ce ar fi rămas în urma ei pe pământ n-ar fi fost decât o fiică, o nobilă neînsemnată, atât de ocupată, încât abia și-ar fi amintit trăsăturile mamei ei. De fapt, încheie Cecily, stareța datorează totul urâțeniei sale.

Marie o privește puțin enervată. Vrea s-o ia la trântă așa cum obișnuiau să facă pe vremea când erau mici, s-o tragă de păr, să-i ciupească pielea de pe brațe și șolduri până să-i plesnească în prune mov și s-o muște. Îi răspunde, cu o voce joasă și tăioasă, că se înșală. Marie îi datorează totul doar lui Marie.

Acum, prietena ei râde cu dispreț și spune, da, sigur, s-a ridicat prin forțe proprii! Asemenea unui vierme care se întrupează doar din noroi. Nu. Încă de pe vremea când nu era decât o sămânță în pântecele mamei ei, Marie fusese modelată de ceilalți, de mama ei, de mătușile ei feroce, de cărțile ei, de banii pe care îi avusese. Numai prin simplul fapt că o trimisese la abație, regina avusese un cuvânt mai greu de spus în formarea lui Marie decât avusese însăși Marie. I s-a oferit totul pe tavă, nu în ultimul rând marea binecuvântare a urâțeniei ei. Cecily repetă că prietena ei n-ar fi acum decât oale și ulcele, cu viermi târându-i-se printre coaste, dacă nu ar fi avut norocul să se nască atât de urâtă.

Vântul flutură încontinuu șuvița albă a lui Cecily pe lâna neagră a acoperământului său. Obrajii îi sunt îmbujorați, este din nou copila de altădată, sinceră și directă. Dar acum, pe chipul ei se strecoară confuzia și spune alarmată că nu se poate ca ochii lui Marie să se fi umplut cu adevărat de lacrimi. Nu a zis nimic chiar atât de dur încât să facă să plângă o asemenea stareță respectabilă, nu-i așa?

Iar Marie îi răspunde cu o voce distantă, clipind des ca să își stăpânească lacrimile, că nu băgase de seamă până acum că Cecily o considera atât de respingătoare.

Cecily se așază în genunchi, care trosnesc dureros în fața lui Marie. Îi ia

mâinile și i le sărută, apoi spune că e posibil ca prin venele lui Marie să curgă sânge regal, dar în rest nu e decât o bătrână neghioabă. Fiindcă atunci când e vorba despre putere, bunătate, inteligență, blândețe și măreție a spiritului atât de vaste încât îți taie răsuflarea, frumusețea este o nimica toată, frumusețea e o fărâmă pe lângă un munte, nu e decât un pai pe lângă un hambar în flăcări.

Stareța o îndeamnă să se ridice, ce bătrână necioplită mai e și ea. Dar fața ei este roșie și abia își poate reține zâmbetul. Iar Cecily, care a spus întotdeauna lucrurilor pe nume, își ridică privirea către acel chip cu mustăți și riduri, către acei ochi căprui strălucitori și ageri și știe că a potolit orgoliul lui Marie până ce a atins lumina interioară a acesteia. Mai are multe lucruri tăioase pe care i le-ar putea spune. Însă, din dragoste, Cecily își pune lacăt la gură.

Acum stareța a început să doarmă mult. Stă la soare alături de Wevua, care, în mod surprinzător, este încă în viață, deși are cu siguranță peste o sută de ani. Nu mai poate să vorbească, mormăie și face grimase, ca maimuțele pe care Marie le-a văzut în altă viață, la curtea de la Westminster.

Curând, stareța e prea slăbită ca să mai poată fi adusă afară și rămâne întinsă în patul ei, încercând să se roage cu fiecare bătaie a inimii.

Atunci când nu doarme, dar se preface pentru a fi lăsată în pace, se gândește la viața ei.

Unele lucruri și le amintește foarte clar, de parcă ar fi viziuni. Cecily, atât de tânără pe câmpuri în zilele fugii lor de pe moșia din Le Maine către Rouen. O furtună iscată de nicăieri, picăturile de ploaie groase ca scuipatul, caii forțați să meargă la trap din cauza ploii dese. Un câmp înțesat cu căpițe, un tunel prin interiorul uscat al unei căpițe, unde fetele s-au dezbrăcat de hainele ude și s-au acoperit cu pătura de lână, râzând din cauza apropierii trupurilor lor și a felului în care își loveau brațele și picioarele atunci când încercau să se miște. Sunetul ploii și dulceața bogată a fânului. S-au întins pe spate, stând aproape una de alta ca să se încălzească, iar Marie i-a simțit atunci inima lui Cecily bătând pe toată lungimea trupului ei, pulsul tâmplei sale acolo unde se odihnea pe brațul lui Marie. Mirosul ei era puternic, mirosul săpunului cu roiniță și lavandă ce rămăsese sub coada ei împletită, piele de miere, ceapă sălbatică și frunze putrezite în ea. Întotdeauna se frecaseră una de alta prin hainele lor, dar nu fuseseră niciodată dezbrăcate ca acum, nu ar fi îndrăznit. Cecily a clipit și genele i-au mângâiat brațul lui Marie. Aceasta a încremenit și a început să numere până la o sută. Atunci când avea să ajungă la o sută, avea fie să se dea la o parte, fie să o sărute pe prietena ei. Dar la douăzeci și unu, Cecily și-a întors capul și și-a apăsat buzele pe gâtul lui Marie, iar aceasta și-a ridicat mâna și a atins chipul lui Cecily. I-a găsit buzele cu degetele și nu era nimeni acolo să le vadă sau să le oprească.

Nu era nevoie să se retragă cu sufletul la gură ca în clipa în care ușa grajdului se deschidea în lumina soarelui și o siluetă apărea în prag cu cerul în spate, nimeni de pe pământ nu știa unde sunt. Cu atingeri timide și ușoare, mâna rece a lui Cecily i-a atins interiorul genunchiului și a început să urce către partea cea mai ascunsă a coapselor. Și-a lăsat brațul stâng sub capul lui Marie, iar cu cel drept a îmbrățișat-o. Sub gura ei, Cecily a zâmbit, și-a răsucit mâna, dar nu a atins-o pe prietena ei acolo unde voia să fie atinsă, ci și-a mutat-o pe șold, pe curba mică a abdomenului, pe coaste și pe sfârcuri. În sfârșit s-a înduplecat, și-a lăsat mâna iarăși în jos și a așezat-o foarte ușor pe centrul ei, acolo unde nu îndrăznise niciodată să-i ceară lui Cecily să o atingă. Zidul care o împresura strâns pe Marie înăuntrul ei a început să se dărâme, ea a început să alunece din propria minte și să se scufunde în cercurile plăcerii care creșteau din centrul său. Era o culminare a tuturor momentelor petrecute în coteț cu găinile, în grajduri, a săruturilor pe furiș, a luptelor din râu, în timp ce peștii mici le ronțăiau gleznele. În cele din urmă, și-a pierdut rațiunea, simțea cum o străbate bucuria și extazul de a trăi într-un corp care ascundea atâtea comori, într-o lume materială atât de surprinzătoare și plină de frumusețe. Toată noaptea, până ce s-au revărsat zorile minunate.

Chiar și acum un mic ecou de plăcere răsună în carnea trupului bolnav.

Însă nu e totul atât de plăcut. Există și durere. Durere de parcă ai fi zgâriată sau mușcată de bestii mici și invizibile, de vulpi și nevăstuici.

Cuprinsă de această durere, își amintește de primele luni petrecute la abație, când se simțea precum un înger apostat, alungat din lumina paradisului în întunecimile iadului.

Își amintește, iar și iar, de o noapte la scurt timp după ce a preluat frâiele abației, când s-a trezit agitată și a ieșit în întunericul dens și fără stele. Un vițel fusese despărțit de mama sa în ziua aceea. Atât junca, cât și vițelul mugiseră toată după-amiaza și continuaseră și noaptea, suficient încât câteva măicuțe mai sensibile să-și piardă apetitul. Atunci când Marie protestase cu blândețe, Goda se răstise la ea, spunându-i că separarea vacii și a vițelului este absolut necesară dacă măicuțele mai vor să mănânce unt și lapte. Marie tăcuse atunci, pentru că ținea la untul și la laptele ei, dar și pentru că fusese foarte mâhnită când își dăduse seama că laptele și untul păreau să merite suferința animalelor. Vaca se liniștise la amurg, însă acum pașii lui Marie au trezit-o din somnul său și, privind în jur, a început să-și caute din nou vițelul. Negăsindu-l pe nicăieri, a început iar să mugească, și, auzit de această dată din apropiere, mugetul a sunat în urechile lui Marie atât de plin de suferință, încât i s-au umplut ochii de lacrimi. Suferința vacii, nemărginită și profundă, era ca un adevărat val, care a luat cu el și durerea lui Marie. Aceasta a intrat în padoc, a găsit-o pe mamă și a mângâiat-o pe pântece pentru a o alina. Dar vaca s-a răsucit, astfel încât capul ei era acum îndreptat spre Marie, și și-a îndesat creștetul aspru și lat în pieptul și abdomenul acesteia. Ea și-a

pus brațele în jurul capului greu, simțind cum o străbate fiorul de durere al mamei pentru vițelul pierdut, afundându-și propriul contur în suferința celeilalte ființe. Iar mai târziu, în timp ce răsunau clopotele pentru Utrenie și ea s-a întors prin întuneric de parcă ar fi fost oarbă, s-a întrebat dacă acesta fusese momentul în care se aflase cel mai aproape de Dumnezeu – care nu e de fapt nici un părinte invizibil, nici soarele care încălzește pământul și face semințele să încolțească – ci nimicul din centrul sinelui. Nu Cuvântul, întrucât rostirea Cuvântului mărginește măreția infinitului, ci liniștea de dincolo de Cuvânt, cea în care sălășluiește infinitul.

A înțeles atunci că de fapt nu conta că sufletul ei era atât de diferit de cel al surorilor ei, că ele fuseseră învățate să râvnească la propria lor supunere și ea nu, că ele credeau lucruri pe care ea, pe ascuns, le credea prostești, nevrednice de o femeie. Ele erau pline de bunătate așa cum un potir este plin de vin. Marie nu era așa și nu ar fi putut fi niciodată. Bineînțeles că Marie avea ceva măreț în ea, însă măreția nu era același lucru cu mărinimia.

Și acela a fost momentul în care a înțeles cum își putea folosi măreția în folosul surorilor ei. Putea să renunțe la flacăra iubirii unice care ardea înăuntrul ei și să aleagă o iubire mai mare. Putea să construiască în jurul celorlalte femei o abație a sufletului care să le protejeze de frig și de umezeală, de superiorii care nu așteptau decât să le înfulece. Avea să construiască o abație invizibilă, plămădită din ea însăși, o biserică mai mare din propriul ei suflet, un edificiu al sinelui în care surorile sale puteau să crească aidoma pruncilor în căldura întunecată și fremătătoare a pântecelui.

Când a intrat în capela luminată de un singur felinar și a deslușit printre umbrele și întunecimea veșmintelor doar chipurile luminoase ale măicuțelor care cântau, le-a văzut ca pe niște bebeluși plutind în întunericul amniotic.

Acum că este bătrână și pe moarte, stând în aerul închis și încărcat de mirosul plantelor medicinale din infirmerie, se gândește cât de straniu e că, înainte de sfârșit, nu se întorc amintirile din perioadele lungi, fericite și confortabile, ci momentele efemere de extaz și momentele întunecate, grele, de încercare, pasiune, foame și suferință.

Zâmbește cu gândul la vechea Marie, din acea perioadă dureroasă a vieții sale, pe când era atât de tânără încât credea că ar fi putut muri din dragoste. Ce creatură nesăbuită, i-ar spune Marie cea bătrână acelei copile. Deschide-ți mâinile și lasă-ți viața să plece. Nu ți-a aparținut niciodată ca să poți să faci ce vrei tu din ea.

9.

Marie se simte tot mai rău.

Într-o noapte vede afară haita de câini a iadului dând târcoale prin întuneric.

Se ridică disperată ca să-și avertizeze fiicele.

O voce îi spune să se liniștească și mâini blânde o întind înapoi pe spate. Îi scot acoperământul. Cunoaște căldura acestor mâini, mirosul de plante aromatice. Nest. Oh, scumpa și grijulia Nest.

Pe când era tânără, avea cel mai des și mai frumos păr, aude pe cineva spunând cu tristețe. Acum, uite. Alb ca zăpada. Cunoaște acea voce, se chinuie să-și amintească numele, nu reușește. Însă îi apare chipul în minte; gropițe printre paie aurii sau păr asemănător paielor. Buze ca o inimă pulsând. Tânără.

De ce nu poate vedea? Totul a devenit palid în fața ochilor ei. Vrea să le spună ceva, dar nu știe încă ce anume. Este ceva urgent. Trebuie. Își vede încă aripile acoperind protector abația.

Aude lătrături în depărtare. Da, da: câinii iadului, se adună tot mai mulți.

Acum îi poate auzi. Aude cum aleargă labele grele pe pământ, atât de iute. Îi aude săpând gropi în pământurile abației. Omorând oile. Cum urlă și își cheamă surorile infernale. Tânjește să le spună măicuțelor ei să asculte și ele și să iasă cu crucile și să rostească rugăciuni ca să alunge câinii.

Fiindcă fiicele acestui loc măreț au ridicat unul dintre cei șapte piloni sacri care țin răul departe de această lume.

Bunătatea și evlavia lor au păstrat grația Fecioarei Sfinte pe pământ.

Căci rugăciunile lor sunt contraforturile cerurilor.

Cineva spune acum că sărmana stareță a fost bolnavă mai mult timp decât a recunoscut. De ani de zile i se tot taie respirația de durere și își apasă cu mâna locul dintre sâni. Atinge și tu. Ai zice că are o piatră acolo.

Oricum, stareța nu le-ar fi spus nimic despre durere. Nu ar fi vrut să-și îngrijoreze fiicele. Așa s-au stins și mama și bunica ei, este blestemul familiei, din păcate. Marie era foarte mică atunci când bunica ei s-a dus, dar a fost acolo și a văzut-o pe mama ei îmbolnăvindu-se. Are chipul cenușiu, așa cum l-au avut și ele. Nu o să mai dureze mult.

Respirația cuiva șuieră puternic prin această ceață.

Durerea o mănâncă de vie pe Marie.

Gură care nu poate vorbi, ochi care nu pot vedea, mâini care nu pot simți,

picioare care nu pot merge și nici din gât nu poate scoate niciun sunet. Se apropie, se apropie.

Se apropie sfârșitul: mările se ridică, mările coboară, monștrii ies zbierând din ele, apa arde, copacii transpiră sânge, cutremurul răstoarnă clădiri, dealurile se transformă în cenușă, oamenii fug, oasele morților se ridică, stelele cad din rai, cerurile și pământul ard, pământul eliberează morții cei buni către ceruri pentru judecată, da, judecata se apropie.

O căprioară arzând incandescent în vaporii apei reci, o mamă, o regină, coroana ei o pereche de coarne.

Fiicelor, pregătiți-vă, fiți gata de sfârșitul lumii.

Chiar și respirația s-a transformat în suferință.

Nu își mai poate apăra fiicele, în curând îi va mulțumi Fecioarei pentru daruri, se va ruga pentru ele. În curând se va odihni lângă mama ei, lăsând căldura cărnii ei să încălzească acest trup rece, atingându-i cu dragoste buclele negre.

Ultima împărtășanie.

Tot ceea ce a fost cu putință, cu tot ceea ce i-a fost dat, a fost făcut.

Vede o femeie într-o cutie.

Nu, ea este femeia din cutie. Alunecă și se ferește de săbiile care intră din toate unghiurile, contorsionându-și trupul în întuneric, ca să nu fie străpunsă de alte săbii care vin necontenit, atât de ascuțite. Fiecare sabie este rece atunci când îi atinge trupul, însă niciuna nu îi taie pielea până la sânge.

Da. Așa a fost viața ei.

Cântați imnurile.

Podgoria mea, care este a mea, e acum în fața ochilor mei.

Marie tânjește după ea, tânjește mult, întregul ei trup se întinde către ea, aurul, muzica divină, eliberarea. Să-l vadă pe Dumnezeu, care nu este împărțit în trei, ci singular. Dumnezeu, singur, femeie. A viețuit o eternitate în comunitate, a fost suficient.

Grăbiți-vă, preaiubitele mele.

Atunci, așa să fie. Și așa este.

Înmormântarea este solemnă și praznicul fastuos. Rola funerară se va întoarce atât de groasă cu toate titlurile de laudă pentru stareța Marie țesute acolo, încât nu încape îndoială că nicio altă femeie din ținut nu o să rămână în memoria tuturor și nu o să fie la fel de venerată. Ea a fost maiestuoasă, măreață chiar și după moarte, iar renumele ei isca frică până și în inimile celor care nu o întâlniseră niciodată.

Puține mai sunt surorile care își amintesc de sărăcia abației de dinainte ca Marie să preia conducerea, doar Goda și, de asemenea, Ruth și Gât-de-Lebădă, care au fost novice în aceeași perioadă cu ea. La praznic, cele trei măicuțe bătrâne

deapănă povești: paisprezece măicuțe care au murit de ciumă într-o singură săptămână, Goda protejând vaca de lapte cu propriul trup de cele patru surori hămesite care mânuiau cuțite de bucătărie ca să taie și să mănânce animalul, mesele triste cu napi copți, copiii dedicați vieții monahale care mureau de foame. Iar Marie, uriașă și slabă ca un cocor când înainta din pădure zornăind pe calul ei de luptă în acea zi în care a sosit la abație. O salvatoare atât de îndoielnică încât, în timp ce o observau de după obloane, măicuțele bolnave și înfometate au început să plângă, speranțele lor fiind spulberate.

Însă novicele, gândindu-se acum la acele grădini de vară inundate de vegetație și la albinele care țâșnesc printre flori, la vița-de-vie de sub sculpturile muzicale, la porcii, oile, caprele, găinile, vacile și la merii încărcați de fructe, zâmbesc ușor. Ele știu că aceste măicuțe sunt sfinte și sincere, dar nu le cred în întregime poveștile.

Îngroapă trupul lui Marie sub lespezile altarului principal din capelă, locul cel mai onorabil. S-a vorbit despre beatificare. Deja șerbele vin în timpul nopții să se roage lângă ea și apar zvonuri despre vindecarea unui chist sebaceu, a unei încheieturi rupte, a unei măsele cu abces.

În primele opt zile de la numirea ei în funcția de stareță, Tilde are vise agitate și se trezește simțindu-se de parcă inima îi bate să-i sară din piept. În a noua noapte, când se trezește cuprinsă de aceeași panică, se ridică din pat și merge în capelă să se roage.

Își lasă lumânarea pe altar și îngenunchează în prezbiteriu, dar nu se simte în largul ei și gândurile îi zboară. Se pomenește că admiră picturile de pe pereți care dansează în lumina slabă: apocalipsa, judecata, Maria Magdalena cu părul său lung despletit până în talie și chipul prelung, banal și cabalin. O intensitate aurie revărsându-se pe chipul Fecioarei în Buna Vestire. Apocalipsa Sfântului Ioan, desfrânata Babilonului, cu două capete, călare pe dragonul ei.

Și apoi simte o adiere rece pe gât, ca o respirație suflată asupra ei de aproape. Cineva sau ceva este în naos, în spatele ei. Înghite un nod și își vede mâinile tremurând. Începe să murmure o rugăciune în timp ce se ridică încet. Își ia lumânarea, dar atunci când atinge suportul, flacăra este stinsă. În întuneric, fumul se ridică în rotocoale deasupra mâinilor ei.

Își face curaj și se întoarce să vadă ce se întâmplă și zărește o unduire de lumină în depărtare, exact deasupra locului în care a fost înmormântată Marie. Știe, fără urmă de îndoială, că ceea ce vede este fantoma bătrânei starețe, cu toate că, mai târziu, are să se întrebe dacă nu cumva lumina lunii strălucea de pe frunzele lucioase ale stejarului de afară și pătrundea prin fereastră, tremurând, poate, în aer.

Stareța Marie avusese o mare ambiție, o nerăbdare, uneori chiar o furie abia stăpânită, însă niciodată răutate. Stareța Tilde a lucrat împreună cu ea vreme de două decenii, știe aceste lucruri prea bine. Și astfel, simte frica părăsind-o. Se

liniștește.

Se îndreaptă spre apariție și, în timp ce merge, năluca pare să se agite și să se recompună tot mai departe de pasul ei. O lasă să o conducă afară, unde copacii întunecați se îndoaie în vântul rece, apoi de-a lungul potecii, printre merele putrezite, către stăreție.

Licărul o conduce prin întuneric la pupitrul acoperit cu hârtii lăsate neterminate. Iar în lumina lunii, vede ceea ce ochii au omis odinioară; și anume că rafturile sunt ticsite cu pergamente legate, conținând informații despre afacerile abației de-a lungul secolelor și că atât de multe dintre aceste pagini au fost umplute cu scrisul lui Marie.

Însă atunci când se apropie de ușă, stareța se întoarce în timp și în întuneric o viziune îi apare în fața ochilor. O vede pe Marie așa cum o văzuse cândva, cu doar câteva luni înainte ca aceasta să fie aleasă stareță, la scurt timp după ce Tilde devenise novice și îi luase locul de copistă în scriptoriu, neîndrăznind nici măcar să spere că regina avea să o desemneze prioră. Chipul lui Marie își luase deja înfățișarea de austeritate frumoasă. Stătea în lumina piezișă și portocalie de dimineață, zâmbind spre Tilde, care apăruse temătoare în prag și atât de tânără, cu o întrebare de latină la care celelalte măicuțe nu reușiseră să răspundă. Atunci când Tilde bătuse la ușă, stareța Marie ținea în mână matrița sigiliului abației și o lipise deliberat pe o carte mică legată în piele. I-a spus Tilde, iar numele ei în gura stareței a înfiorat-o pe novice. Stareța i-a răspuns la întrebare fără nicio ezitare, doar cu un zâmbet cald.

Și apoi amintirea se destramă și stareța Tilde își aprinde lumânarea. Începe a scotoci printre cărți, până ce o găsește pe cea mică pe care poposise sigiliul în acea amintire orbitoare.

Citește fără întrerupere în timpul Utreniei, al Laudelor și al Rugăciunii de dimineață, iar atunci când termină cartea, își freacă tâmplele. Este un răsărit mohorât, idele lui noiembrie, iar lumina strălucește slab pe pământul înghețat. Îngenunchează lângă cămin și aprinde singură focul, căci a încuiat ușile ca să nu fie deranjată și nu vrea să lase servitoarele înăuntru. Privește lung spre foc ca să-și dea timp de gândire.

O cunoscuse pe stareța Marie ca o femeie strateg strălucită, care se ocupase inteligent, cu meticulozitate de treburile abației. O politiciană înțeleaptă, care avea spioni și aliați peste tot, care era o prietenă a celor mari și a celor mici și o femeie bună și rațională în propria credință. O văzuse cum desprindea un fluture dintr-o pânză de păianjen și atât de emoționată de splendoarea unui apus, încât căzuse în genunchi. E adevărat, fuseseră zvonuri cum că ar fi fost vrăjitoare, dar asemenea zvonuri sunt de neoprit atunci când vine vorba despre femei puternice. Cu toate acestea, Tilde crezuse întotdeauna că viziunile oferite de Fecioară lui Marie nu erau adevărate, ci mai degrabă idei pe care ea le transforma în viziuni

pentru a-și convinge surorile să aibă încredere în proiectele ei de construcție. Tilde nu crezuse cu adevărat în misticismul stareței ei. Misticii sunt creaturi eterice, iar Marie era opusul etericului. Era masivă, corpolentă, guvernată de poftele sale.

Ceva o tulbură totodată pe Tilde în legătură cu viziunile lui Marie. E ca și cum cuvântul lui Dumnezeu sună cu mai puțină autoritate în acestea decât în Biblie, parcă au ceva mai uman. Ceva care, poate, dacă e cu adevărat sinceră, nu pare un lucru care a fost dăruit, ci cu totul inventat.

Totuși, trebuie să însemne ceva dacă fantoma stareței a vrut să-i vorbească.

Se gândește îndelung, disperată, dar nu știe ce să facă.

Citește din nou din carte și este iarăși uimită, căci dacă asemenea viziuni ar fi ajuns în lume în timpul vieții ei, stareța Marie ar fi fost arsă pe rug ca eretică și toate surorile din abație ar fi fost alungate. Averea strânsă de ele de-a lungul anilor ar fi fost pierdută în folosul superiorilor lacomi care le dădeau mereu târcoale, cu ochii pe averea abației.

În viziunile lui Marie, Eva și Fecioara Maria se sărută; Dumnezeu este ca o găină colosală care depune ouăle lumii; însăși Marie e o protectoare care are mult mai multă putere decât oricare altă femeie născută din femeie. Luate individual, fiecare dintre aceste viziuni nu pare a fi exagerat de eretică, dar împreună alcătuiesc o colecție de imagini atât de neobișnuită, încât îi taie respirația lui Tilde. Îi vine să-și acopere ochii.

Ar fi cu neputință să publice această carte, știe deja. S-ar descoperi cu ușurință cine a scris-o, iar pedepsirea surorilor rămase ar fi imediată și aspră. Stareța Tilde deja se gândește că ar fi înțelept să nu mai țină liturghia și să nu mai asculte spovedaniile fiicelor sale, să restituie acest drept fără să se împotrivească, fiindcă nici ei nu-i place ideea ca femeile să aibă asemenea autoritate în mâinile lor prea mici și prea firave. Până și simpla păstrare a cărții mistice a lui Marie la abație i se pare periculoasă.

Vrea să ascundă micul volum în spatele celorlalte, să rămână acolo până ce va fi suficient de înțeleaptă să știe ce să facă cu el. Acum însă aude pașii apăsați ai ajutoarei de prioră Goda pe coridor, o aude cum încearcă mânerul ușii și, într-un acces de panică necugetată, Tilde ia micul volum și îl aruncă în foc. Privește cum scrisul atent al lui Marie se mototolește asemenea unor picioare de păianjen, în timp ce focul devorează pergamentul într-o flacără albastră, aprigă.

Tilde nu este binecuvântată cu clarviziune mistică, nu poate să înțeleagă cât de multe s-au pierdut în acest foc: urmele unei predecesoare, viziunile care ar fi putut arăta o nouă cale pentru noul mileniu. Butucul puternic pentru o nouă altoire, acum dispărut. Cât de lentă poate fi ultima înflorire a bunelor intenții, cea otrăvitoare având loc la câteva secole după orizonturile vieții autentice.

Abația ruinată, pământul care se încălzește, norii care abandonează acest

ținut, tritonii și păsările care dispar din aceste locuri. În noua secetă a lumii fierbinți, ruinele abației vechi și moarte ies la suprafață în linii veștejite cafenii peste iarba acestui loc straniu, schimbat, fără femei sfinte. Culoarele labirintului sunt îngropate pe sub drumurile și casele oamenilor veniți mai apoi, care se dovedesc a fi chiar mai nesățioși.

Nu, noua stareță, atât de bună, atât de supusă, atât de pioasă simte cum o cuprinde doar un fel de teribilă bucurie întunecată, iar acest sentiment îi dă fiori, căci nu a cunoscut înainte plăcerea intensă a distrugerii.

Foarte tulburată, o să reflecteze mai târziu asupra acestei plăceri provocate de distrugere. E ceva fundamental și profund uman, asta trebuie să-i fi șuierat șarpele la ureche Evei.

Până când intră Goda, orice urmă a viziunilor lui Marie dispare.

Goda răcnește că stareța nu poate să încuie ușa și să se izoleze de surorile ei, nu este permis, nici chiar în cazul unei starețe. Răcnește pentru că este foarte bătrână și e aproape surdă.

Tilde îi spune că se va spovedi și va cere penitență. Își simte chipul arzând.

Bătrâna o săgetează cu privirea, după care se îndreaptă către pupitrul ei și se așază respirând greu. Oftează. Își împreunează mâinile. Oftează din nou, foarte solemn. Porcii.

Tilde o privește. Porcii?

Goda îi spune că trebuie s-o anunțe, cu mare tristețe, că trei dintre purcelele noi s-au născut cu spatele diform și că vor fi ucise în această dimineață.

Stareța Tilde o privește pe buna sa ajutoare și își impune să simtă dragoste tolerantă față de aceasta. Spune că e plină de recunoștință pentru faptul că Goda se pricepe atât de bine la îngrijirea animalelor abației.

Bătrâna o privește cu suspiciune ca să se asigure că femeia mai tânără nu o ia peste picior, dar în cele din urmă, încuviințează din cap și buzele îi încremenesc aproape într-un zâmbet. Spune că a fost ajutoare de prioră mai mult timp decât a fost stareța în viață. De cincizeci și șase de ani este ajutoare de prioră. Și a văzut numărul vitelor crescând de la o viță bolnavă la trei duzini sănătoase. De la patru găini la sute. Porci și capre peste măsură. Nu este o femeie orgolioasă, dar crede că a făcut o treabă acceptabilă. Mai mult decât acceptabilă, poate, chiar dacă nimeni nu i-a mulțumit vreodată pentru munca depusă. Acum, șoptește ea, ce este acest miros? E un miros urât. Stareței îi e cumva rău? Varza nu-i prieste nici ei.

Stareța Tilde răspunde că tocmai a ars ceva, dar să nu se îngrijoreze, nu e nimic.

Și nu minte, fiindcă s-a uitat în foc și a văzut că întreaga carte a ars. Deși a fost ceva cândva, acum a devenit nimic, nu mai era o carte, doar jar și cenușă. Nu mai trebuie să hotărască ce să facă în legătură cu viziunile stranii ale

predecesoarei. Acum că au ars, viziunile lui Marie parcă nici n-au existat.

Fum din fum, își zice ea, și simte o remușcare pentru că a dezamăgit-o pe vechea ei prietenă, acum doar o fantomă.

Asemenea focuri, atât de mici în sine, vor încălzi pe nesimțite pământul, până când, peste câteva secole, va fi prea cald ca să mai poată sprijini omenirea.

În camera de studiu, novicele cântă indicativul imperfect, conjugarea a treia: *capiebar*, *capiebaris*, *capiebatur*, *capiebamur*, *capiebamini*, *capiebantur*; iar novicea Lucy, cea cu pistrui, o ciupește pe novicea Gwenllian, cea cu ochii mari, bovini, și ambele fete râd acoperindu-și gurile cu palma.

Jos, în bucătăria stăreției, bucătăreasa frământă aluat cu mânecile desfăcute, iar făina s-a ridicat și plutește în aer ca o ceață. O servitoare mănâncă nuci pe care le sparge în mâinile puternice, aruncă în foc cojile și bârfește despre noua stareță cum că, deși are sânge regal și experiență de multe decenii ca prioră, pare încă nesigură în rolul ei.

Servitoarea spune că, în realitate, Tilde e foarte diferită de vechea stareță. Oh, bătrâna stareță Marie a fost cea mai puternică femeie pe care a întâlnit-o în viața ei, se spune că mama ei se culcase cu un înger, așa se explică înălțimea excesivă a acesteia și lumina ce iradia din ea. Nu, vechea stareță nu tolera neghiobii. Atunci când intra într-o cameră, aerul din acea încăpere se încorda ca o tobă. Însă picioarele acelea uriașe erau agile aidoma picioarelor de pisică, era sprintenă ca o copilă de zece ani chiar și bolnavă, la bătrânețe. I-a speriat de moarte pe servitori de mai multe ori.

Ah, da, a fost și cruciată, adaugă înțelept bucătăreasa. Se zice că zeci de necredincioși au fost răpuși de mâna măreței doamne în Ierusalim, chiar sute. A făcut sângele să curgă până la genunchi pe străzi. Grozavă, terifiantă a fost stăpâna măreață. Divină, divină. O sfântă.

Dar o nouă spălătoreasă se bagă în vorbă și spune că ea a auzit că, de fapt, sub veșmintele acelea largi ale stareței nu se ascundea o femeie, absolut deloc, și că fosta stareță Marie fusese fie o vrăjitoare, fie însuși diavolul care luase forma unei măicuțe. I-a văzut vreodată cineva coarnele de sub acoperământ?

Bucătăreasa aruncă un făcăleț în fruntea fetei, țipând că îi va tăia limba, nimeni nu o blasfemiază pe sfânta ei Marie, care a scos-o atât pe ea, cât și pe multe altele din noroi pe când erau doar niște viermi, salvându-le din familiile lor înfometate. Pe lume nu a existat o femeie mai bună decât ea. Gâfâie.

Fata bombăne că nu a zis nimic, frecându-și cucuiul.

Afară în livadă, micuța și agila soră Petronilla o prinde din urmă pe sora Alix, aflată pe drumul spre stăreție cu un morman de rufe curate pe brațe. Aruncă o privire de jur împrejur ca să se asigure că nu le vede nimeni, apoi o sărută iute pe gură pe măicuța tânără și îmbujorată și fuge.

În țarcul oilor, tânăra soră Rohese fuge de treburile ei cu un miel în poală,

plângând cu gândul la sora ei, care este bolnavă acasă și care va fi în curând chemată în poala Fecioarei.

Peste puțin timp, o siluetă măruntă este văzută trăgând frânghia clopotului pentru a chema femeile sfinte la Terță. Măicuțele aud dangătul clopotului și își lasă deoparte treburile, conjugările și lacrimile vărsate pe ascuns. Se grăbesc spre capelă.

Pe drum, gândurile lor se îndreaptă către rugăciune.

Și astfel se rânduiesc treburile și trece timpul.

Mulțumiri

Îi mulțumesc doamnei Dr. Katie Bugyis, a cărei prelegere mi-a oferit prima scânteie pentru această poveste și a cărei carte, *The Care of Nuns: The Ministries of Benedictine Women in England during the Central Middle Ages*, m-a inspirat și mai mult. Atât inteligența, cât și notele ei amănunțite mi-au îndreptat pașii pe calea cea bună în timpul scrierii acestei cărți; toate greșelile sunt, bineînțeles, ale mele.

Mulțumesc și Institutului Radcliffe pentru Studii Avansate pentru extraordinarul dar al unei burse de studii care mi-a oferit timpul și oportunitatea de a începe această carte. Îi mulțumesc și asistentei mele de cercetare, Patricia Liu, pentru munca excelentă și pentru prietenia sa.

Mulțumesc Fundației Guggenheim, pentru că mi-a oferit timp în plus.

Le mulțumesc prietenelor mele, măicuțele de la abația Regina Laudis din Connecticut, pentru faptul că m-au primit cu atât de multă grație în casa lor de oaspeți, la liturghii și în timpul orelor de muncă și pentru că au împărtășit cu mine frumusețea uimitoare a vieții monastice. Mulțumiri speciale stareței Lucia și maicii Angele pentru conversațiile noastre deschise. Îți mulțumesc, J. Courtney Sullivan, pentru recomandare.

Îi mulțumesc domnului Dr. Paul Rockwell din departamentul de franceză al Colegiului Amherst, împreună cu care, vreme de două semestre, am studiat franceza veche și care mi-a făcut cunoștință cu preaiubita mea Marie de France.

Le mulțumesc cititorilor mei Laura van den Berg, Elliott Holt, T Kira Madden și Jamie Quatro, care au deslușit cartea iar și iar prin notițele lor.

Mulțumesc familiei mele de la Riverhead și în special lui Sarah McGrath, Jynne Dilling Martin și Claire McGinnis.

Le mulțumesc lui Bill Clegg și Marion Duvert și tuturor celorlalți de la Clegg Agency.

Le mulțumesc părinților mei pentru faptul că ne-au găzduit în micul lor spațiu utopic din New Hampshire în timp ce pandemia făcea ravagii în întreaga lume.

Îi mulțumesc Rebeccăi Ferdinand și Mariei Clevenger pentru că au avut grijă de noi.

Le mulțumesc lui Clay, lui Beckett și lui Heath.

Le mulțumesc cititorilor mei.

Această carte este pentru surorile mele, cele adevărate și cele spirituale.

Note

1 Familie regală engleză din secolele XII–XV. (*N. red.*)
2 Poezie medievală. (*N.red.*)
3 Chelăreasă. (*N. red.*)
4 Cuvânt din engleza veche care descrie poțiunea anestezică folosită în Evul Mediu. (*N. trad.*)
5 1. Uter; 2. Matrice, tipar; 3. Mamă, izvor, origine. (Lat.) (*N. trad.*)
6 Lăsatul secului de carne. (Lat.) (*N. trad.*)
7 Copiste. (*N. red.*)
8 Măicuța care găzduiește nobilii și pelerinii. (*N. red.*)
9 Măicuța care investighează. (*N. red.*)
10 Geneza 3:16, în traducerea lui Dumitru Cornilescu (1924, ediție revizuită în 2016). În continuare, toate citatele din Biblie sunt preluate din ediția menționată. (*N. trad.*)

11 Matei 23:12. (*N. trad.*)

La preţul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.